

APPENDIX 4 TWEETALIGE TERMINOLOGIELIJST GRAMMATICA & STIJLFIGUREN

Om zijn of haar inzicht in zinsstructuren in de bron- en doeltaal te verdiepen, dient de vertaler Engels-Nederlands geregeld grammaticawerken in beide talen te consulteren. Daartoe dient de vertaler op de hoogte te zijn van de Engelse en Nederlandse terminologie die daarbij wordt gehanteerd. Deze tweetalige terminologielijst, die grammaticale termen (met de daarbij behorende vertalingen) en – waar nodig – een korte uitleg daarvan bevat, beoogt de vertaler daarbij behulpzaam te zijn.

De vertaler wordt niet alleen geconfronteerd met grammaticale en idiomatische kwesties; hij/zij dient ook rekening te houden met esthetische factoren: het ritme van de zin, de klankkleur van woorden of groepen woorden en allerlei vormen van figuurlijk taalgebruik. Dat geldt uiteraard in het bijzonder voor de vertaler van literaire teksten; deze dient dan ook goed op de hoogte te zijn van de verschillende *figures of speech* ('stijlfiguren') die schrijvers kunnen toepassen. In het volgende overzicht worden – naast grammaticale terminologie – de belangrijkste stijlfiguren en taalgrappen behandeld.

Bij de alfabetisering is gekozen voor de woord-voor-woordordening. Een asterisk na een woord betekent dat dat woord ook als lemma in de lijst opgenomen is. Ronde haakjes worden als *shortcut* gebruikt om aan te geven dat bepaalde letters, woorden of zinsneden facultatief (*optional*) zijn.

In deze lijst worden onder meer de volgende afkortingen gebruikt:

bep. – bepaling; betr. – betrekkelijk; bez. – bezittelijk; bijv. bep. – bijvoeglijke bepaling; bn – bijvoeglijk naamwoord; bv – bijvoeglijk; bw – bijwoord(elijk); bw. bep. – bijwoordelijke bepaling; lv – lijdend voorwerp; lw – lidwoord; mv – meewerkend voorwerp; – naamw. gez. – naamwoordelijk gezegde; onbep. – onbepaald; ond. – onderwerp; pv – persoonsvorm; – vnw – voornaamwoord; vw – voegwoord; vz – voorzetsel; ww – werkwoord(elijk); zn – zelfstandig naamwoord.

aandacht(s)streep(je) (*dash*): liggend streepje (–) voor of voor en na een zinsnede* dat een sterkere rust aangeeft dan een komma* en dat wordt gebruikt om een tussenzin* (*parenthetic clause**) af te scheiden van de rest van de zin*.

aangesproken persoon/aanspreking (*addressee/person being addressed/vocative expression*): de persoon/personen tot wie een mededeling* (*statement**) – de *aanspreking* – gericht is; deze wordt niet als zinsdeel* (*clause/sentence element**) opgevat en wordt altijd gescheiden van de rest van de zin door een komma*: *Ludwig, sta op, 't is tijd om de duikvlucht van je carrière te stoppen. / Zeg Helga, we moeten nu opbreken. / Beste luisteraars, ...*

aanhalingstekens (*quotation marks/quotes/speech marks (BrE ook) inverted commas*): leestekens* (*punctuation marks**) die o.a. gebruikt worden om een citaat* (*quotation**) weer te geven. Men onderscheidt enkele aanhalingstekens (*single quotation marks/single quotes*) (vooral gebruikelijk in het Britse Engels) en dubbele aanhalingstekens (*double quotation marks/double quotes*) (m.n. gebruikelijk in het Amerikaanse Engels). Qua vorm onderscheidt men o.a. de rechte aanhalingstekens (*straight quotes*) – '...' – "... " – en de gekrulde aanhalingstekens (*curly quotes*) – ‘...' – “...”.

aantonende wijs (*indicative mood*): de aantonende wijs is een van de vier 'wijzen'* (*moods**) die Nederlandse werkwoorden* kunnen aannemen. De andere zijn: i. de infinitief* (of onbepaalde wijs*) (*infinitive**) ; ii. de aanvoegende wijs* (*subjunctive**) ; en iii. de gebiedende wijs* (*imperative**) . De bekende werkwoordstijden zoals de onvoltooid tegenwoordige tijd en de voltooid verleden tijd, enz. vallen onder de aantonende wijs.

aanvoegende wijs (*subjunctive mood*): de vorm van het werkwoord* – ook *conjunctief** genoemd – die iets onwaars, iets onzekers of een wens uitdrukt. Het Nederlands kent vrijwel geen afzonderlijke conjunctiefvormen meer, behalve in staande uitdrukkingen zoals *Leve de Koningin!* / *Het ga je goed!* / *Men neme twee eieren*. In het meervoud* komt er eigenlijk een -n- achter de conjunctief, maar die blijft tegenwoordig vaak achterwege: *Lang leve(n) de vinken van Darwin!*

aanwijzend voornaamwoord (*demonstrative (determiner or pronoun)*): *Dit, deze, die en dat* worden *aanwijzende voornaamwoorden* genoemd. In het Engels wordt de term *demonstrative pronoun** normaliter alleen gebruikt voor aanwijzende voornaamwoorden die ‘zelfstandig’* worden gebruikt; wanneer ze bijvoeglijk* worden gebruikt, wordt meestal de term *demonstrative determiner** gebruikt. De term *demonstrative* omvat dus *demonstrative determiners* en *demonstrative pronouns*.

abbreviation: de Engelse term voor *afkorting**.

ablaut (*ablaut/apophony*): synoniem van *klinkerwisseling**.

ABN (*Standard Educated Dutch*): afkorting voor Algemeen Beschaafd Nederlands, tegenwoordig meestal Algemeen Nederlands (AN) of Standaardnederlands genoemd.

absolute clause/absolute subclause: een beknopte bijzin* (*non-finite clause**) (met een bijwoordelijke functie*) die een *eigen* onderwerp* bevat (dat niet overeenkomt met het onderwerp van de rompzin*) en die niet wordt ingeleid door een nevenschikkend voegwoord* (*coordinating conjunction**); de constructie wordt doorgaans van de rompzin* gescheiden door een komma*. Het betreft ofwel een ‘gewone’ *non-finite clause* ofwel een *verbless clause**, respectievelijk *absolute non-finite clause*/non-finite clause with its own subject** en *absolute verbless clause*/verbless clause with its own subject** genoemd. Voorbeelden van het eerste type: *The translation having been finished, he fainted and slumped onto his desk.* / *My cat being ill, I could not attend my ex-husband’s funeral.* / *All her energy wasted on futile projects, she could not take any further risks.* Voorbeeld van het tweede type: *Her hands before her eyes, she shouted that she hated the photo.* Afgezien van enkele staande uitdrukkingen – *weather permitting, present company excluded/excepted*, e.d. – wordt deze constructie over het algemeen met het formele register* geassocieerd.

absolute constructie (*absolute (sub)clause/construction*): een constituent* met een eigen onderwerp* die wordt verbonden met de rest van de zin*. Zie *absolute clause*.

absolute free adjunct: verouderde term voor *absolute clause**, ofwel een *non-finite** ofwel een *verbless clause* with its own subject*. Zie ook *non-finite clause with its own subject*.

absolute non-finite clause: zie *absolute clause* en *non-finite clause with its own subject*.

absolute superlative: naam voor de constructie die wordt ingeleid door *a most*: *a most interesting book*.

abstract noun – concrete noun: de Engelse termen voor respectievelijk abstract* en concreet zelfstandig naamwoord*.

abstractum (*abstract noun*): woord* dat een abstract begrip aanduidt: *doorzettingsvermogen, geduld*, e.d. Het meervoud* is *abstracta*.

accent aigu (*acute accent*): het leesteken* ´. Wordt als uitspraakteken en als klemtoonteken* gebruikt.

accent circonflexe (*circumflex*): het leesteken ^. Wordt ook wel *dakje** of *caret** (*caret/wedge/up-arrow/hat*) genoemd.

accent grave (*grave accent*): het leesteken `.

accolades (*curly brackets/squiggly brackets/(AmE) braces*): Accolades zijn haakjes – { } – die o.a. gebruikt worden om een verzameling in een zin* aan te geven.

accusatief (*accusative case*): synoniem van *vierde naamval**; de naamval* die correspondeert met de functie van lv*.

accusative (*case*): de naamval* die correspondeert met het *direct object**; wordt ook *objective case** genoemd, maar de laatste term betreft een ruimer concept.

achter-PV (*finite verb in end position*): persoonsvorm* die achteraan de zin* wordt geplaatst: *de stelling dat Spiros bij het paalzittoernooi te Pijnacker doping heeft gebruikt*.

achtervoegsel of suffix (*suffix*): taalelement dat niet als los woord kan voorkomen en dat aan een grondwoord* (*root**) wordt toegevoegd, waardoor er een nieuw woord* ontstaat. Hierbij kan men denken aan *baar, dom, er, heid, ig, lijk, ling, loos, waarts*.

achterzetsel (*postposition*): In het Nederlands komen ook ‘achterzetsels’ voor, vooral bij bewegingswerkwoorden: *Hij daalde de trap af.* / *Hij sprong het water in.*

acroniem (acronym): een letterwoord* dat naar een naam verwijst; woord gevormd uit de beginletters van verschillende andere woorden, bv. NAVO, NOS.

acronym: het Engelse woord voor *acroniem**, bv. NASA.

acrostichon (acrostic): naamvers; vers waarvan de eerste letters van de regels een naam of zinsnede* vormen, bv. het Wilhelmus. Als ook de laatste letters een woord vormen, is er sprake van een *dubbel acrostichon (double acrostic)*; er bestaan zelfs drievoudige acrostichons (*triple acrostics*)!

actieve vorm (active voice): synoniem van *bedrijvende vorm**.

actieve zin/deelzin (active sentence/clause): synoniem van *bedrijvende (deel)zin**.

action: de Engelse term voor *handeling**.

active perception verb: ww* dat een actieve zintuiglijke waarneming (*sensory perception*) uitdrukt. *Feel, taste, smell* kunnen zowel *active perception* als *inert perception** uitdrukken. Wanneer ze *active perception* uitdrukken, is een *progressive* structure* mogelijk; anders niet: *The soup tastes good* maar niet ~~*the soup is tasting good*~~ ('smaakt') – *He was tasting the soup* ('proefde') / *the soup smells delicious* maar niet ~~*the soup is smelling delicious*~~ – *I am smelling the perfume!* *See* en *hear* zijn alleen *inert perception verbs*, want de actieve pendanten zijn *look at/watch* en *listen to*.

active clause/sentence: de Engelse term voor *bedrijvende (deel)zin**, een (deel)zin die in de bedrijvende vorm* (*active voice**) staat.

active voice: de Engelse term voor *bedrijvende vorm** of *activum**.

activum (active voice): synoniem van *bedrijvende vorm**.

actual present: de tegenwoordige tijd die aangeeft dat een handeling* of gebeurtenis op het moment van spreken plaatsvindt. Wordt ook *instantaneous present** genoemd: *I hear someone crying!* / *I am watching television now*. Deze vorm komt bv. voor bij sportverslagen ('*Johnson passes the ball to Richardson!*'), uitleg van een TV-kok, presentaties van goochelaars en bij zogeheten *speech acts**.

acute accent: de Engelse term voor *accent aigu**.

adage: de Engelse term voor *gezegde** (betekenis 2); synoniem van *saying** of *maxim*.

adagium (adage): gezegde*/traditionele stelregel.

adjectief (adjective): synoniem van *bijvoeglijk naamwoord**.

adjectiefgroep (adjective phrase): synoniem van *bijvoeglijknaamwoordgroep**.

adjectival: de Engelse term voor *bijvoeglijk**.

adjectival clause: synoniem van *attributive clause**.

adjectival noun: bn dat als zn wordt gebruikt; zie *conversion*; niet te verwarren met *attributive noun**.

adjectival predicative: Engelse term voor een bn* of een bijvoeglijknaamwoordgroep* dat/die als (*subject** of *object**) *predicative** of *complement** functioneert: *He seemed nice!* / *I called him nice enough*. Verg. *nominal predicative**.

adjectival relative clause: betrekkelijke bijzin* met een bijvoeglijke (attributieve) functie*, i.t.t. een betrekkelijke bijzin met een nominale functie*, waarbij er sprake is van een ingesloten antecedent* (*implied antecedent**).

adjective: de Engelse term voor *bijvoeglijk naamwoord**. (Zie ook: *dynamic adjective*; *gradable adjective*; *inherent adjective*; *non-gradable adjective*; *non-inherent adjective*; *stative adjective*.)

adjective clause/adjectival clause: synoniem van *attributive clause**.

adjective phrase: de Engelse term voor *bijvoeglijknaamwoordgroep**. De *adjective phrase* kan bestaan uit een *premodifier**, de *head** en de *postmodifier**: *too hot for a walk*. De *adjective group* kan als *modifier** functioneren in een *noun phrase**, of – als *predicative** – het *subject complement** of *object complement** vormen.

adjective in postmodification: synoniem van *postposed adjective**: het verschijnsel dat een bn* ook na het zn* kan staan: *England proper* / *someone interesting*.

adjectivisch (adjectival): (minder gebruikelijk) synoniem van *bijvoeglijk**.

adjectivische constituent (attributive structure/constituent): verzamelterm voor bn*, bijvoeglijke bepaling* en bijvoeglijke bijzin*.

adjunct: 1. een ‘weglaatbare bepaling’*; een taalbouwswel* – m.n. op zinsniveau* en dan gaat het altijd om een *adverbial**, maar soms ook, in bredere zin, op woordgroepniveau* en dan is de term min of meer synoniem aan *modifier** – dat niet ‘essentieel’ is, dat kan worden weggelaten zonder dat de (deel)zin* (of de woordgroep*) ongrammaticaal wordt: *any part of the clause* other than the subject*, predicator*, object(s)* or complement* (or any part of a phrase*) that can be removed without making the clause (or phrase) ungrammatical*; 2. (vooral in de moderne grammatica*) een van de vier typen *adverbials* (bijwoordelijke bepalingen* als zinsdeel*) – ook *adverbial adjunct** of *adjunct adverbial* of *optional adverbial** genoemd – zijnde een *adverbial* die deel uitmaakt van de kernbetekenis van de (deel)zin, geïntegreerd is in de (deel)zinsstructuur en die kan worden weggelaten zonder dat de (deel)zin ongrammaticaal wordt (*an adverbial that is part of the core meaning of the clause and that is integrated in the clause structure and that can be removed without making the clause ungrammatical* (*I completely forgot the answer. / I met him at a party*); de andere drie typen zijn de *conjunct** (*adverbial*), de *disjunct** (*adverbial*) en de *adverbial complement**.

M.a.w.: *adverbials* kunnen *optional** (‘optioneel’*/‘facultatief’) zijn (dan zijn het *adjuncts*, tenzij het om *conjuncts* of *disjuncts* gaat) of *obligatory* (‘verplicht’) (dan zijn het *adverbial complements**).

adjunct of benefit: (minder gebruikelijk) synoniem van *benefactive object**.

adjunctive: het bn behorende bij *adjunct**.

adverb: de Engelse term voor *bijwoord**. De meeste Engelse bijwoorden worden gevormd door het suffix* *ly* achter het corresponderende bn* te plaatsen, maar er zijn tal van uitzonderingen, bv. *always, early, fast, hard, here, late, never, often, only, perhaps, seldom, soon, straight*. *Adverbs* kunnen worden gebruikt als *modifier** (zinsdeelstuk*) in een *adverb phrase** of *adjective phrase** of ze kunnen als *adverbial** (d.w.z. als zinsdeel*) functioneren.

adverb clause: synoniem van *adverbial clause**.

adverb particle/adverbial particle: de Engelse term voor *voorzetselbijwoord** of *bijwoordelijk partikel**. Een partikel* (woordjes als *across, along, down, off, on, up*) met een bijwoordelijke functie* wordt *adverb(ial) particle* genoemd. Diezelfde woordjes kunnen ook als *preposition** (voorzetsel*) functioneren. De vraag rijst dus hoe men weet of het een *adverb* of een *preposition* betreft. Hiervoor kan men de volgende tests uitvoeren: a. een *preposition* moet gevolgd worden door een zn* (*noun**) of een nominale woordgroep* (*noun phrase**); een *adverbial particle* kan *alleen* voorkomen: *She swam across the canal. – Can you swim across?* (Eerste *across* = *preposition*; de tweede *across* = *adverbial particle*); b. een *preposition* kan niet worden verplaatst, terwijl een *adverbial particle* wel achter het zn kan worden geplaatst: *He looked into the matter. (into = preposition en kan niet worden verplaatst) – he switched off the light/he switched the light off (the adverbial particle off kan wel worden verplaatst)*; c. een *preposition* komt voor een persoonlijk voornaamwoord*; een *adverbial particle* staat er altijd achter: *he turned on me – pop music turns me on* (de eerste *on* = *preposition*; de twee *on* = *adverbial particle*); e. bij de combinatie *preposition* + *noun* ligt de klemtoon* op het *noun* en bij de combinatie *adverbial particle* ligt de klemtoon wat meer op het *particle*.

adverb phrase: de Engelse term voor *bijwoordgroep**. Een *adverb phrase* heeft een bijwoord* als kernwoord* (*head**) en dit kan de hele groep vervangen zonder dat de zin* ongrammaticaal wordt. De kern kan worden voorafgegaan door een *premodifier** en worden gevolgd door een *postmodifier**: *She drove very carefully. / He rose early enough.*

adverbiaal (adverbial): synoniem van *bijwoordelijk**.

adverbial: de Engelse term voor *bijwoordelijke bepaling** (als zinsdeel*) (*clause element**). De *adverbial* zegt iets over een ww* (*verb**) of over de hele (deel)zin* (*clause/sentence*) en geeft aan wanneer, waar, hoe, waarom, onder welke omstandigheden of in welke mate iets het geval is. De meeste *adverbials* kunnen worden weggelaten zonder dat de zin ongrammaticaal wordt en kunnen op diverse plaatsen in de zin voorkomen: *He translates well. / He told the news carefully. / She is always late. / Yesterday, I saw my aunt at a restaurant.*

Wanneer de *adverbial* uit meer dan één woord bestaat, spreekt men wel van *adverbial phrase*, maar deze term kan men beter vermijden, omdat verwarring met *adverb phrase** (*bijwoordgroep**) op de loer ligt. De term *adverbial* duidt immers op de functie (*function*) van een zinsdeel (het betreft een functieaanduiding), niet op de vorm (*form*) ervan. Qua vorm kan de *adverbial* bestaan uit: i. een *adverb* (*bijwoord**) – ofwel een *real adverb** (*echt bijwoord**) ofwel een *bn** met een bijwoordelijke functie*, in het Nederlands vaak *bijwoord* genoemd – (*I slept well; she drove fast*); ii. een *adverb phrase* (*bijwoordgroep*) (*I slept very well; she drove extremely fast indeed*); iii. een *adverbial subclause** (*bijwoordelijke bijzin**) (*After the rain had stopped, they went shopping*); iv. een *preposition phrase** (*voorzetselgroep**) (*the children are in the garden*); v. een *noun phrase** (*nominale woordgroep**) (*he slept the whole night*).

In de Nederlandse grammatica* wordt de term *bijwoordelijke bepaling* ook gebruikt ter aanduiding van een zinsdeelstuk* (*part of sentence/clause element*) met een bijwoordelijke functie* (in een bijvoeglijknaamwoordgroep*, een voorzetselgroep* of een bijwoordgroep, bv. *het is erg warm; meteen na mijn werk; hij behandelde haar uiterst voorzichtig*). In de Engelse grammatica wordt de *bw* bep. als zinsdeelstuk meestal een (*adverbial*) *modifier** genoemd. (Wel wordt het adjectief *adverbial* vaak gebruikt ter aanduiding van de bijwoordelijke functie* in het algemeen.)

De vier soorten *adverbials* qua syntactische eigenschappen zijn: a. *adjuncts**; b. *conjuncts**; c. *disjuncts**; d. *adverbial complements**.

Adverbials worden ook onderscheiden op basis van semantische categorieën; hierbij kan o.a. denken aan: a. *adverbials of place* ('plaats') [soms nog onderverdeeld in *position*, *direction*, etc.]; b. *adverbials of time* ('tijd') [soms nog onderverdeeld in *duration*, *when*, *frequency*, *relationship*, e.g. *already*]; c. *adverbials of manner* ('wijze'); d. *adverbials of degree* ('graad'); e. *adverbials of means/instrument* ('middel'/'instrument'); f. *adverbials of agency* ('agens'); g. *adverbials of cause or reason* ('oorzaak' of 'reden'); h. *adverbials of purpose* (*I did it to help you!*); i. *adverbials of result* ('resultaat'); j. *adverbials of condition* ('voorwaarde'); (k) *adverbials of concession* ('concessie'); (l) *adverbials of negation* ('ontkenning') (*not*, *never*); (m) *adverbials of addition* (*even*, *also*); (n) *adverbials of comparison* ('vergelijking'); (o) *adverbials of modality* (*certainly*, *perhaps*, *possibly*, *undoubtedly*, *of course*); (p) *adverbials of limitation* (*only just*, *alone*, *simply*); (q) *adverbials of attendant circumstances*; (r) *adverbials of viewpoint*.

adverbial adjunct: aanduiding voor een bijwoordelijk bepaling* (m.n. op zinsdeelniveau*) die weglaatbaar ofwel 'optioneel'* is, i.t.t. een *adverbial complement** (een niet-weglaatbare of 'verplichte' *adverbial**); een *bw* bep. als zinsdeel* in algemene zin wordt door moderne grammatici meestal *adverbial* genoemd; 'bw bep.' als zinsdeelstuk* wordt doorgaans (*adverbial*) *modifier*/modifier with an adverbial function*) genoemd.

adverbial clause: een *subclause** (*finite**, *non-finite** of *verbless**) die als bijwoordelijke bepaling* functioneert: *When Xandra left the house, the cat started mewling.* / *Coming home late at night, I found that he had called.* / *Though seriously ill, he attended the meeting.* *Adverbial clauses* worden vaak ingeleid door onderschikkende voegwoorden* zoals *because*, *if*, *unless*, *when*.

adverbial complement: 'verplichte' *adverbial**, waarvoor geldt dat weglating de zin ongrammaticaal maakt: *The girl put her gloves in her bag.* / *John is in the garden* (*locative complement*). Wordt ook *adverbial predicative** genoemd.

adverbial function: de Engelse term voor *bijwoordelijke functie**.

adverbial modifier: een *modifier** met een bijwoordelijke functie*, zoals *an extremely complicated problem*, waarin het *bw* *extremely* als *adverbial modifier* (*premodifier** in dit geval) functioneert. *Adverbial modifiers* kan men aantreffen in *adjective phrases** of *adverb phrases**.

adverbial postmodifier: de Engelse term voor een *bijwoordelijke nabepaling*; een *postmodifier** (*nabepaling**) met een bijwoordelijke functie*. Deze kan men aantreffen in *adjective phrases** of *adverb phrases**: *He spoke very carefully indeed.* / *It is too hot for a walk.*

adverbial postmodifier clause: een *postmodifier clause** met een bijwoordelijke functie*. Die kan men aantreffen in *adjective phrases** of *adverb phrases**. *He spoke so carefully that it irritated me. / I am certain that Spiros has never used any drugs.*

adverbial predicative: synoniem van *adverbial complement**.

adverbial premodifier: de Engelse term voor *bijwoordelijke voorbepaling*: een *premodifier** (voor-bepaling*) met een bijwoordelijke functie*. Deze kan men aantreffen in *adjective phrases** of *adverb phrases**: *He spoke very carefully. / It is much too hot.*

adverbiale constituent (adverb, adverb phrase or adverbial clause): overkoepelende aanduiding voor een bijwoord* (*adverb**), bijwoordgroep (*adverb phrase**) en een bijwoordelijke bijzin* (*adverbial clause**).

adverbium (adverb): synoniem van *bijwoord**.

afbreektteken/afbrekingsteken/afbreekstreep(je) (hyphen): een klein liggend streepje – de divisie* – dat aangeeft dat een woord aan het einde van een lettergreep* (*syllable**) wordt afgebroken.

affected role: aanduiding voor het verschijnsel dat een lv* (*direct object**) – of soms ook een ond.* (*subject**) of een ander zinsdeel* – een door het gezegde* (*predicator**) uitgedrukte handeling* ondergaat: *the book was opened / the glass broke*.

affirmative clause/sentence: de Engelse term voor ‘bevestigende (deel)zin’*.

affirmative imperative clause/sentence: de Engelse term voor een bevestigende zin* in de gebiedende wijs*: *John, shut the door!*

affix: de Engelse term voor *affix**. Overkoepelende term voor *prefix* en *suffix*. Sommige talen kennen ook *infixes**.

affricaat (affricate): een combinatie van twee medeklinkers* (*consonants**), waarvan de eerste een plosief* of plofklank* (*plosive**) is en de tweede een wrijfklank*. De meest voorkomende affricaten zijn /pf/, /ts/, /kch/ en /dz/.

afgeleide van leenwoord (derivative of a loan word): woord dat oorspronkelijk uit een andere taal is overgenomen maar dat vervolgens een eigen leven is gaan leiden en dat is gaan meedoen met alle mogelijkheden die inheemse woorden kennen op het gebied van samenstelling, afleiding en betekenisontwikkeling.

afhankelijke woord(volg)orde (dependent word order): woordvolgorde in een afhankelijke zin: de persoonsvorm staat achter het onderwerp en daartussen kunnen allerlei bepalingen komen: *Hij zei dat Coen al uren geleden had gebeld*.

afhankelijke zin (dependent clause): synoniem van *bijzin**.

afkappingsteken (apostrophe): synoniem van *apostrofe**.

afkorting (abbreviation): een woord* of groep woorden waarvan niet alle letters worden genoteerd. Hierbij kan men denken aan: i. gewone afkortingen of tekstafkortingen (*enz., etc., i.t.t., n.a.v., nl., v.w.b.*); ii. internationale wetenschappelijke symbolen (*kg, km, etc.*); iii. ‘inkortingen’ (*dhr., drs., ir., mr.*); iv. initiaalwoorden* (*initialisms*) (*KLM, tv*), waarbij de afkorting per letter wordt uitgesproken); v. letterwoorden (*aids, havo, vip*), waarbij de afkorting als woord wordt uitgesproken); vi. acroniemen* (*VPRO*), waarbij de afkorting naar een naam verwijst; vii. ‘verkortingen’* of ‘splinterwoorden’ (*short form**) (bv. *airco* i.p.v. *airconditioning*; *aso* i.p.v. *asociaal*).

afleiding (derivative): woord* dat ontstaat door een voorvoegsel* (kopje) of achtervoegsel* (staartje) (bv. *tje*) aan een ander woord toe te voegen: *partijtje*.

aforisme (aphorism/maxim): korte spitse spreuk, bv. *Om zijn doel te bereiken, citeert de duivel zelfs uit de Bijbel*. (Shakespeare)

agens (agent): een van de thematische relaties*.

agent: 1. Engelse term voor de bijwoordelijke ‘door-bepaling’ in een lijdende zin* (*passive sentence**); 2. de Engelse term voor *agens** (een van de thematische relaties*).

agreement: synoniem van *concord**.

alinea (paragraph): deel van een tekst dat inhoudelijk een eenheid vormt en dat begint op een nieuwe regel (*line*) (al dan niet ingesprongen (*indented**) en al dan niet met een witregel*) en dat doorloopt tot de eerstvolgende nieuwe regel. De alinea bestaat meestal uit een reeks zinnen*. Verschillende alinea's vormen samen een paragraaf* (*section**) en verschillende paragrafen een hoofdstuk* (*chapter*). Het symbool voor een alinea is het alineateken* ¶.

alineagrens (paragraph boundary): de plek waarop men een nieuwe alinea* begint.

alinea-indeling (paragraphing): de wijze waarop een tekst wordt ingedeeld in alinea's*.

alineateken (paragraph sign): het symbool ¶.

allegorie (allegory): symbolische voorstelling van een abstract concept d.m.v. personen of andere concrete zaken: *een zandloper is een allegorie van de tijd*.

alliteratie (alliteration): overeenkomst tussen de beginmedeklinkers van woorden*; wordt ook *stafrijm* of *beginrijm* genoemd; bv. *rust roest / de recalcitrante reclasseringsambtenaar*.

allofoon (allophone): variant van een foneem* (zonder betekenisonderscheidende functie); de /r/ kan bv. op verschillende manieren worden uitgesproken (tong-r, gehemelte-r, keel-r, huig-r, e.d.), maar deze verschillende varianten leveren geen andere woorden of morfemen op.

als-vergelijking (simile): een vergelijking* tussen twee personen en zaken waarbij *als*, *gelijk* of *zoals* wordt gebruikt: *mijn geduld is als een cactus*.

alternative question: vraag* waarbij de geadresseerde (*addressee*) mag kiezen tussen twee (of meer) mogelijkheden: *Would you like tea or coffee?*

alternative spelling word: de Engelse term voor *dubbelvorm**. Denk hierbij aan *enquire – inquire / jail – gaol*.

alveolaar/alveolair (alveolar): 1. vorming van klank door de tong met de bovenste tandkas contact te laten houden; 2. fricatief* die op die wijze wordt gevormd.

ambiguity: de Engelse term voor *dubbelzinnigheid** of *meerdereuidigheid*; het bn is *ambiguous*.

amerikanisme (Americanism): een woordvorming of uitdrukking die in strijd is met de regels in een taal, wanneer het woord of de uitdrukking te letterlijk uit het Amerikaanse Engels is vertaald.

ampersand (ampersand): het teken &, ook wel het 'en-teken' genoemd, aangezien het doorgaans de betekenis 'en' weergeeft.

anachronisme (anachronism): een zonde tegen de tijdsrekening, al dan niet bewust toegepast; het plaatsen van een zaak of gebeurtenis in een tijd waarin deze niet had kunnen bestaan of plaatsvinden. Zo laat Shakespeare in *Anthony and Cleopatra* de oude Egyptenaren biljarten.

anacoluthon: de Engelse term voor *anakoloet**.

anafoor/anafora (anaphora): 1. (in ruime zin) een woord* dat of een woordgroep* die naar een ander woord of een andere woordgroep* in de tekst verwijst; 2. (in enge zin) een woord dat of een woordgroep die naar een eerder genoemd tekstelement verwijst. Een *catafoor** is een woord dat of woordgroep die verwijst naar iets wat *later* in de tekst genoemd wordt; 3. stijlfiguur* (*figure of speech**) bestaande in de herhaling van dezelfde woorden aan het begin van opeenvolgende regels.

anatorische verwijzing (anaphoric reference): terugverwijzing*.

anagram (anagram): 1. woord of groep woorden dat/die ontstaat door verschikking van letters; een synoniem is *letterkeer*; zo is *er kan geld in* een anagram van *Griekenland*; 2. letteromkering; woord door omkering van een ander woord gevormd (maar niet zijnde een palindroom*); zo is *regen* een anagram van *neger*; niet te verwarren met *epigram**, een zeer kort gedicht met een doorgaans humoristische strekking.

anakoloet (anacoluthon): onjuiste zinsconstructie; een zin* die niet 'loopt'; in de praktijk gaat het meestal om een mislukte poging een fraaie volzin te produceren. De volgende anakoloet trof ik ooit aan in een bekend dagblad: *Volgens een woordvoerder van de gemeente heeft minister Alders van Milieubeheer toegezegd dat na jaren van touwtrekken over het kostenplaatje van de sanering mag Zaanstad de ernstig vervuilde bodem rond de Lindenlaan in Wormerveer schoonmaken*.

analogie (analogy): vorming van woorden naar het voorbeeld van verwante woorden.

anapest (anapest/anapaest): versvoet** bestaande uit twee onbeklemtoonde (*unstressed*) lettergrepen*, gevolgd door een beklemtoonde lettergreep (notatie: ◡◡—). *Anapest* is als woord metrisch gezien een anapest.

anaphoric it: zie *it*.

anaphoric reference: synoniem van *backward reference**. Zie *linguistic v. extralinguistic reference*.

anglicisme (Anglicism): een woordvorming of uitdrukking die in strijd is met de regels in een taal, wanneer het woord of de uitdrukking te letterlijk uit het Engels is vertaald. Voorbeeld: *vroeger of later* i.p.v. *vroeg of laat*.

antecedent (antecedent): het zelfstandig naamwoord* of de zelfstandignaamwoordgroep* voorafgaande aan een betrekkelijk voornaamwoord*: *de man die de portemonnee stal* / *Dit beleid, dat grote gevolgen zou hebben*, ...

antecedent: de Engelse term voor *antecedent**. *The man who stole the wallet* / *This policy, which was to have a great impact*, ...

anticipatie (anticipation; flash forward): een vooruitwijzing* in een tekst door de verteller. Een vorm van anachronie.

anticipatory it: synoniem van *provisional it**.

anticipatory object: synoniem van *provisional object**.

anticipatory subject: synoniem van *provisional subject**.

anticlimax (anticlimax): stijlfiguur* (*figure of speech**) waarbij de elkaar opvolgende zinsdelen telkens een geringere betekenis hebben; een afdalende reeks begrippen; een plotse overgang van het sublieme naar het banale. Ook *bathos** genoemd.

antithese (antithesis): stijlfiguur* (*figure of speech**) waarbij contrasterende woorden of ideeën naast elkaar worden geplaatst. Voorbeeld: *My words fly up; my thoughts remain below*. (uit *Hamlet*).

antoniem (antonym/opposite): een woord met een tegengestelde betekenis: ‘*Vreugde*’ is een antoniem van ‘*verdriet*’. Het verschijnsel dat woorden een tegengestelde betekenis hebben, wordt *antonymie** (*antonymy**) genoemd.

antonomasie (antonomasia): stijlfiguur* (*figure of speech**) – ook ‘omschrijving’ genoemd – waarbij een eigennaam* (*proper noun**) wordt vervangen door een soortnaam* of omgekeerd (bv. *The Iron Lady* i.p.v. *Margaret Thatcher*) of waarbij iemand wordt vergeleken met een bekende persoon: *Van den End* is de Darwin van de lexicografie.

antonymie (antonymy): zie *antoniem*.

antroponiem (personal name): persoonsnaam.

apenstaartje (at sign/at symbol/commercial at): afkorting* van *at* of *at the cost of*, oorspronkelijk gebruikt in rekeningen (vergelijkbaar met het Latijnse *ad* of het Franse *à*) – *three bottles @ €5 = €15* – maar tegenwoordig vooral bekend van de e-mailadressen.

aphorism: de Engelse term voor *aforisme**.

apodosis (apodosis): rompzin in een voorwaardelijke constructie; de bijzin in een dergelijke constructie wordt *protasis* (*protasis*) genoemd.

apologie (apologue): allegorisch verhaal; anekdote met een moraal; niet te verwarren met *apologie* (*apologia/apology*), ofwel *verweerschrift*.

apologisch spreekwoord (Wellerism): spreekwoord* of gezegde* met een ironische toevoeging; spreekwoord of gezegde dat wordt gekoppeld aan een specifieke situatie. Doordat het spreekwoord/gezegde letterlijk wordt opgevat, wordt er een komisch effect bereikt; wordt ook *zeispreuk* of *wellerisme* genoemd: *alles met mate, zei de sneider en hij sloeg zijn vrouw met de el* / *de beste stuurman staan aan wal, zei de kapitein en hij stapte op de kade* ...

aposiopesis/aposiopese (aposiopesis): het plotseling afbreken van een zin* om een effect te bereiken: *Als je nu ophoudt, dan....* / *Wel verdraaid* ...

apostrof (apostrophe): 1. weglatingsteken* dat bovenaan de regel wordt geplaatst: *’s morgens* (in plaats van *des morgens*); 2. stijlfiguur* (*figure of speech**) waarbij de spreker of schrijver zich recht-

streeks richt tot een (niet-aanwezige) persoon of personificatie* (*personification*). Als een dergelijke toespraak tot een god is gericht, spreekt men van *invocatie** (*invocation*).

apparent compound sentence: alternatieve (oudere) Engelse benaming voor de *cleft sentence**.

appellatieve functie (appellative/conative function): De appellatieve functie van taaluitingen houdt in dat de spreker 'iets gedaan wil krijgen' van degene tot wie hij zich richt. Denk hierbij aan een verzoek, opdracht of bevel maar ook aan een verbod, weigering, aansporing of troost: *rustig maar! – toe maar! – kop op!* Dergelijke taaluitingen kunnen zelden letterlijk worden vertaald; in plaats daarvan dient men op zoek te gaan naar analoge uitdrukkingen in de doeltaal die een vergelijkbare emotionele of 'appellatieve' betekenis hebben.

appended clause: kort zinnetje dat wordt toegevoegd aan de hoofdstructuur van de zin: denk aan *question tags**, *interjections** en *stopgaps**, zoals *you know*.

appositie (apposition): synoniem van *bijstelling**.

apposition clause: synoniem van *content clause**.

appositive clause: synoniem van *content clause**.

appositives: de twee afzonderlijke woorden* of woordgroepen* die een bijstelling* (*apposition**) vormen. Als beide constituenten *noun phrases** zijn, kan de volgorde in beginsel worden omgekeerd: *Spiros Kokkino, the world's greatest pole squatter, is seriously injured.* – *The world's greatest pole squatter, Spiros Kokkino, is seriously injured.* Bij bepaalde constructies dient men in dat geval echter wel komma's* in te voegen of weg te halen: *the famous pole squatter Spiros Kokkino is seriously injured.* – *Spiros Kokkino, the famous pole squatter, is seriously injured.*

– **non-restrictive appositives:** een bijstelling* vormende constituenten die door een komma van elkaar worden gescheiden: *Spiros Kokkino, the world's greatest pole squatter, is seriously injured.* / *His second novel, The Life and Legend of Spiros Kokkino, received scathing criticism.*

– **restrictive appositives:** een bijstelling* vormende constituenten die niet door een komma* van elkaar worden gescheiden. *The famous pole squatter Spiros Kokkino is seriously injured.* / *I could not get over his novel The Life and Legend of Spiros Kokkino.*

approximant (approximant): type medeklinker* (*consonant*) dat wordt beschouwd als een tussenvorm tussen de klinker* (*vowel**) en de medeklinker: er is sprake van een zekere vernauwing van het spraakkanaal (*vocal tract*) maar niet zodanig dat er hoorbare turbulentie optreedt. Ze zijn dus meer open dan 'fricatieven'* of wrijfklanken*. Sommige typen worden ook *halfklinkers** (bv. /j/ en /w/) genoemd.

archaïsme (archaism): een verouderde uitdrukking (*archaic/obsolete expression*) of een verouderd woord: *automobiel, jelui, mitsgaders*.

argot (argot): synoniem van *slang, straattaal* of *Bargoens*.

article: het Engelse woord voor *lidwoord**. De Engelse lidwoorden zijn *the* (*definite article**) en *a(n)* (*indefinite article**).

artikel (article): ander woord voor *lidwoord**.

aspect (aspect): aanduiding van de temporele* structuur van een door een ww* uitgedrukte handeling*. Overkoepelende term voor concepten als gewone vorm (*simple form*), tegenover de duurvorm* (*progressive**); perfectief* tegenover imperfectief*.

assertive – non-assertive: termen ter aanduiding van woorden die in een bevestigende of juist in een niet-bevestigende (ontkennende of vragende) context worden gebruikt. Voorbeeld: *some, someone, somebody, something* zijn *assertive forms* (worden vooral in bevestigende zinnen gebruikt) en *any, anyone, anybody, anything* zijn *non-assertive forms* (worden vooral in niet-bevestigende zinnen gebruikt). *Yet* en *ever* zijn ook *non-assertive forms*.

assimilatie (assimilation): gehele of gedeeltelijke gelijkwording van medeklinkers in de uitspraak (en soms in de spelling), *banling – balling*.

assonantie (assonance/half-rhyme): het verschijnsel dat alleen de klinkers rijmen; vandaar ook: *klinkerrijm* of *halfrijm*, bv. *hoog – toon*.

asterisk (asterisk/star): typografisch symbool in de vorm van een sterretje in superscript* – * – en dat in verschillende functies wordt benut, o.a. als voetnootteken of ter aanduiding van iemands geboortjaar.

asyndetische vergelijking (asyndetic simile): zie *vergelijking*.

asyndeton (asyndeton): zinsverband zonder voegwoorden*; letterlijk: *niet met elkaar*.

at sign: de Engelse term voor *apenstaartje**.

attitudinal past (tense)/attitudinal use of the past (tense): het gebruik van de *past tense** ‘uit beleefdheid’, d.w.z. om niet al te direct over te komen: *Did you want to see me?*

attributief (attributive): als bijvoeglijke bepaling* gebruikt; synoniem van *bijvoeglijk**; antoniem* van *niet-attributief**.

attributief gebruikt bijvoeglijk naamwoord (attributive adjective): bn* dat voor een zn* wordt geplaatst: *de oude man; de rode hoed*. Antoniem: *niet-attributief/ predicatief* gebruikt bijvoeglijk naamwoord*.

attributive adjective: een attributief* gebruikt bijvoeglijk naamwoord*; veel bijvoeglijke naamwoorden kunnen zowel attributief (*the young girl*) als predicatief* (*the girl is young*) worden gebruikt. Sommige bijvoeglijke naamwoorden kunnen echter alleen attributief worden gebruikt: *a silk blouse, a brick wall*. In sommige *dictionaries* krijgen die de aanduiding *attrib.*

attributive adjunct: (oudere) Engelse benaming voor *bijvoeglijke bepaling**; wordt in de moderne Engelse grammatica doorgaans *attributive modifier** genoemd.

attributive clause: de Engelse term voor *bijvoeglijke bijzin**. De *attributive clause* wordt ook vaak *postmodifier clause** genoemd.

attributive modifier: de gebruikelijke Engelse term voor *bijvoeglijke bepaling**.

attributive noun: Engelse term voor een zn* dat iets zegt over een ander zn: *Did you see the Dick Maas film ‘Sint’?* Wordt ook *noun premodifier** of *noun adjunct** genoemd; niet te verwarren met *adjectival noun**.

attributive premodifier: het Engelse equivalent van *bijvoeglijke voorbepaling**.

attributive postmodifier: het Engelse equivalent van *bijvoeglijke nabepaling**.

attributive postmodifier clause: zie *postmodifier clause**.

attributive superlative: een attributief* gebruikte overtreffende trap*: *the greatest pole squatter who has ever lived*.

attribuut (attributive): overkoepelende aanduiding voor bijvoeglijk naamwoord*, bijvoeglijk-naamwoordgroep*, bijvoeglijke bepaling* of bijvoeglijke bijzin*.

autonomous use (of words): de Engelse term voor *zelfnoemfunctie** of *zelfverwijzing** (van woorden).

auxiliary (verb): de Engelse term voor *hulpwerkwoord**, een werkwoord* dat niet alleen kan staan maar dat een ander ww nodig heeft. Het hulpwerkwoord en het hoofdwerkwoord* (*main verb**) vormen samen het gezegde* (*predicator**). Het Engels kent de volgende *auxiliaries*: *be, can/could, dare, do, have, have got, had better, had rather, may/might, must, need, ought to, shall/should, used to, will/would, would rather*. *Need, dare* en *used to* worden ook als *semi-auxiliaries* gebruikt. *To be* en *to have* kunnen zowel een hulpwerkwoord als een zelfstandig werkwoord* (*notional verb*) zijn. (Zie ook: *primary auxiliary; marginal auxiliary; modal auxiliary; semi-auxiliary; speaker’s authority auxiliary; true auxiliary*.)

auxiliary equivalent: zinsnede met (min of meer) dezelfde betekenis als een *modal auxiliary*, dat deze kan vervangen: *be able to* i.p.v. *can*; *be allowed to* i.p.v. *may*.

auxiliary of periphrasis: het hulpwerkwoord* *do* in ontkennende zinnen* wordt wel *auxiliary of periphrasis* genoemd.

back position: synoniem van *end position**.

back shift: Het verschijnsel dat de *present tense** verandert in de *past tense** en de *present perfect tense** in de *past perfect tense** wanneer men een zin* in de directe rede* (*direct speech**) vervangt

door een zin in de indirecte rede* (*indirect speech**) waarvan de rompzin* (*head clause**) een werkwoordsvorm in de verleden tijd* bevat: *Sheila said, 'I hate birthday parties.'* – *Sheila said that she hated birthday parties.*

backslash: de Engelse term voor *schuine streep achterover**.

backward & forward reference: verwijzing naar iets wat eerder respectievelijk later in de tekst staat; wordt ook *terugverwijzing** & *vooruitverwijzing** genoemd. Zie *linguistic reference* v. *extralinguistic reference*.

balansschikking ('balance construction'): term voor een zinsstructuur* waarbij een *of*-zin met voorpv* wordt voorafgegaan door een deelzin* (*clause**) die een ontkennend element bevat: *Ik twijfel er niet aan of Spiros maakt gehakt van zijn tegenstanders*. Het ontkennend element kan het bw *niet* zijn maar ook woorden als *geen*, *nauwelijks*, *nergens*, *niemand*, *niets*, *nooit*. Bij zinnen met balansschikking kan de volgorde van de twee deelzinnen niet worden omgekeerd.

barbarisme (barbarism): een woordvorming of uitdrukking die in strijd is met de regels in een taal, wanneer het woord of de uitdrukking te letterlijk is vertaald uit een vreemde taal. Parapluterm* voor o.a. *anglicisme**, *germanisme** en *gallicisme**.

bare infinitive: het hele werkwoord zonder *to*. Gelijk aan de *base form** (*stam**) van het werkwoord*.

bare infinitive clause: *non-finite clause** die een *bare infinitive** bevat: *I saw her cross the street.*

bare noun phrase: *noun phrase** zonder *determiners**, bv. *plural nouns** *used generically*.

Bargoens ((*thieves*) slang): synoniem van *dieventaal*; zie *slang*. Voorbeelden: *jatten* i.p.v. *stelen*; *smeris* i.p.v. *politieagent*.

base (form) (of a verb): de Engelse term voor 'stam'* (van een ww*), ofwel het ww zonder uitgang*, zoals opgenomen als trefwoord of lemma* (*headword/entry*) in een woordenboek.

bastaardvloek (minced oath): krachtterm die door klankverandering van een echte vloek is afgeleid: *potverdomme*, *jeetje*.

bastaardwoord (naturalized loan word; loan word adaptation): 'leenwoord'* dat zich gecamoufleerd heeft, d.w.z. dat is aangepast aan de spelling, fonologie of morfologie van de nieuwe taal (bv. *calorie*, *sigaar*), doorgaans i.t.t. een 'vreemd woord', dat zich niet heeft gecamoufleerd, zoals *computer*, *überhaupt*.

bathos (bathos): synoniem van *anticlimax**.

be + ed adjective construction: synoniem van *stative passive**.

bedrijvende vorm (active voice): de vorm waarbij het grammaticaal onderwerp* (meestal) de door het gezegde* uitgedrukte handeling* verricht. *Hij koopt nieuwe kleren* (bedrijvend/actief*) – *nieuwe kleren worden door hem gekocht* (lijdend/passief*). Bij de bedrijvende vorm stemt het logisch onderwerp* (*logical subject**) (de persoon/het dier of de zaak die/dat de in het gezegde uitgedrukte handeling verricht) overeen met het grammaticaal onderwerp; bij de lijdende vorm stemt het logisch onderwerp overeen met het lv*.

bedrijvende zin (active clause/sentence): zin* die in de bedrijvende vorm* staat.

beeldspraak (imagery; metaphorical/figurative language): een taalvorm waarbij gedachten tot uiting worden gebracht door middel van beelden; figuurlijk taalgebruik.

beginhoofdletter (initial capital): Wanneer de eerste letter van een woord* met een hoofdletter* wordt gespeeld, spreekt men van een *beginhoofdletter* of *initiaalkapitaal**.

beginletterwoord (initialism): synoniem van *initiaalwoord**.

begrepen onderwerp (implied subject): synoniem van *geïmpliceerd onderwerp**.

begrip (concept/notion) – term (term): verwar *begrip/concept* niet met *term*; *term* duidt op een woord, een taalbouwsel en *begrip/concept* op het 'idee daarachter'. De Engelse term *gymnasium* en de Nederlandse term *gymnasium* duiden niet op hetzelfde begrip. Men heeft het dus normaliter niet over een *Engels begrip* of een *Nederlands begrip*.

beknopte bijzin (non-finite clause): een bijzin* zonder (expliciet) onderwerp* en zonder persoonsvorm* (*finite verb**); het verzwegen* of geïmpliceerd onderwerp* moet verwijzen naar hetzelfde onderwerp als het onderwerp uit de rompzin*.

Er zijn drie typen beknopte bijzinnen: i. beknopte bijzin met *te* + *infinitief**; ii. beknopte bijzin met een voltooid deelwoord* (*beknoptevoltooiddeelwoordzin*); iii. beknopte bijzin met een tegenwoordig deelwoord* (*beknoptetegenwoordigdeelwoordzin*). i. Alvorens te vertrekken, controleerden we of alles in orde was. ii. Na het museum te hebben bezichtigd, toogden we naar het restaurant. iii. Dromend van een zeiltocht naar Zimbabwe, verzuimde hij aangifte te doen.

– **foutieve beknopte bijzin (dangling non-finite clause):** beknopte bijzin* waarvan het verzwegen onderwerp* niet overeenkomt met het onderwerp van de rompzin*: ~~Thuisgekomen van mijn reis, bleek de kat verdwenen~~. Een foutieve beknopte bijzin wordt in het Engels vaak een *dangling modifier (clause)** genoemd.

beknopte deelwoordzin (participle clause): zie *beknopte bijzin**.

belanghebbend voorwerp (indirect object/benefactive object): meewerkend voorwerp* dat begint met het vz* voor; wordt ook *bepaling van belang** genoemd.

beletselteken (horizontal ellipsis; dot dot dot): uit drie puntjes bestaand leesteken* – ook wel *doorlooppuntjes*, *puntenreeks*, *puntjepuntjepuntje* of *weglatingsteken** genoemd – dat wordt gebruikt om aan te geven dat een deel van een woord of zin wordt weggelaten of om aan te geven dat iets te denken geeft. Voor en na het beletsteken komt een spatie, tenzij het tussen haakjes staat.

belgicisme: (pejoratief) woord dat of uitdrukking die alleen voorkomt in het Nederlands zoals dat in België wordt gesproken en dat/die als strijdig wordt beschouwd met het Nederlandse taaleigen: *lijken aan iemand* ('op iemand lijken') of *iemand iets moeten* ('iemand iets schuldig zijn').

benefactive object: (minder gebruikelijke) term voor een meewerkend voorwerp* dat met *for* begint; vergelijkbaar met *belanghebbend voorwerp** of *bepaling van belang**.

bep.: afkorting van *bepaling**.

bepaald lidwoord (definite article): woord* dat voor een zn* wordt geplaatst om de bepaaldheid ervan uit te drukken. Het Nederlands kent twee bepaalde lidwoorden: *de* (voor mannelijke* en vrouwelijke woorden*) en *het* (voor onzijdige woorden*).

bepaald telwoord (definite numeral): zie *telwoord*.

bepaling (modifier): Een *bepaling* vormt nooit een zinsdeel* maar betreft altijd een (weglaatbaar) zinsdeelstuk*. Het betreft m.a.w. een woord* of een groep woorden dat/die iets zegt over de kern* (*head*) van een woordgroep* dat een zinsdeel vormt (maar met uitzondering van determinators*, zoals lidwoorden*). Wanneer de bepaling voor de kern staat, is er sprake van een *voorbepaling** (*pre-modifier**) en wanneer deze erachter staat, is er sprake van een *nabepaling** (*postmodifier**). Bepalingen kunnen bijvoeglijke naamwoorden* (*adjectives**) zijn maar ook attributief gebruikte zelfstandige naamwoorden* (*attributive nouns**). Wanneer de woordgroep een zelfstandignaamwoordgroep* betreft, wordt de bepaling in de Nederlandse grammatica *bijvoeglijke bepaling** genoemd.

bepaling van belang (adjunct of benefit): synoniem van *belanghebbend voorwerp**.

bepaling van gesteldheid (subject complement after non-linking verb or object complement; [oudere term] predicative adjunct): term waarvoor geen exact equivalent bestaat in de Engelse grammatica; een bepaling van gesteldheid kan betrekking hebben op: i. een *subject complement** na een niet-koppelwerkwoord (*lexical verb**) (*hij stierf op jonge leeftijd*) of ii. een *object complement** (*Ik drink mijn thee gloeiend heet*.)

De bepaling van gesteldheid wordt ook *dubbelverbonden bepaling** of *predicatieve bepaling** genoemd, aangezien deze bepaling iets zegt over zowel een zelfstandigheid (*entity/object*) als de handeling* van het gezegde*. Men zegt wel dat er sprake is van een combinatie van een bn* (verbonden aan de zelfstandigheid) en een bw* (verbonden aan een handeling).

Voorbeeld: *Opgewekt wandelde Chris naar het Vossius*. *Opgewekt* is hier geen (gewoon) bn en ook geen naamwoordelijk deel* van het naamwoordelijk gezegde*, want er is geen koppel- werkwoord* (*linking verb*). Niettemin is er sprake van een ‘impliciet’ naamwoordelijk deel, wat blijkt uit de volgende parafrase: *Chris wandelde naar het Vossius; hij was opgewekt*. Tegelijkertijd heeft *opgewekt* iets bijwoordelijks, want het zegt ook iets over *wandelde*. Dat *opgewekt* geen gewone bw bep.* is, blijkt wel wanneer we dit woord vervangen door een echte bw bep.: *Schuifelend wandelde Chris naar het Vossius*. Nu is de bovenstaande parafrase onmogelijk *Chris wandelde naar het Vossius*. ~~*Hij was schuifelend*~~. *Schuifelend* zegt dus alleen iets over het ww.

In de Nederlandse grammatica worden drie typen bepaling van gesteldheid onderscheiden: a. bepaling van gesteldheid tijdens de handeling (of werking); b. bepaling van gesteldheid volgens de handeling (of werking); c. bepaling van gesteldheid ten gevolge van de handeling (of werking). Voor alle typen geldt dat de equivalente constructie in de Engelse grammatica *subject complement** wordt genoemd wanneer een gesteldheid (*state/condition*) van het onderwerp wordt aangeduid en *object complement** wanneer een gesteldheid van het lv* wordt aangeduid.

– **bepaling van gesteldheid ten gevolge van de handeling (of ‘resultatieve werkwoords-bepaling’)**: bepaling van gesteldheid die een gesteldheid (*state/ condition*) van het onderwerp* of het lv* aanduidt die het gevolg is van de handeling* die door het gezegde* wordt uitgedrukt. *Hij promoveerde tot doctor in de wiskunde*. / *Peter verfde het plafond paars*. / *Ze benoemden hem tot/als voorzitter van de kwaliteitscommissie*.

– **bepaling van gesteldheid tijdens de handeling of werking (ook ‘predicatief complement’ of ‘predicatieve toevoeging’ genoemd)**: bepaling van gesteldheid waarbij een gesteldheid (*state/ condition*) van het onderwerp* of het lv* wordt aangeduid die zich voordoet tijdens de door het gezegde uitgedrukte handeling*.

Voorbeelden van een bepaling van gesteldheid tijdens de handeling of werking waarbij een gesteldheid van het onderwerp wordt aangeduid: *Chris wandelde opgewekt naar het Vossius*. / *Als kind ging ik vaak naar Artis*. / *In mijn hoedanigheid als voorzitter roep ik iedereen op het lidmaatschap op te zeggen*.

Voorbeeld van een bepaling van gesteldheid tijdens de handeling of werking waarbij een gesteldheid van het lv wordt aangeduid: *Ze pakten de crimineel levend*.

– **bepaling van gesteldheid volgens de handeling**: bepaling van gesteldheid die een gesteldheid (*state/condition*) van het onderwerp* of het lv* aanduidt die zich niet zozeer voordoet tijdens een handeling* en die er ook niet het gevolg van is, maar die anderszins verband houdt met de handeling: *De soep smaakt heerlijk!* / *Dat klinkt leuk*. Zoals deze voorbeelden laten zien, drukt deze vorm vaak een waardering uit. Wanneer dit type betrekking heeft op het lv*, is er sprake van een (noodzakelijke) aanvulling op het lv: *Ik vind hem bijzonder aardig*. / *Ik vind die vertaling erg goed*. / *De recensent vond het boek onleesbaar*.

bepalingaankondigend voornaamwoord (‘pronoun that announces it should be immediately followed by a modifier’, being a relative clause or preposition phrase): voornaamwoord* dat in de bepalingaankondigende functie* wordt gebruikt. *Die* en *dat* kunnen in deze functie worden gebruikt; *deze* en *dit* niet. *Wil je Goedeles hangmat uitproberen of geef je de voorkeur aan die van Wiebranda?* / *Hij vroeg alleen die vrienden die hem bij het klussen hadden geholpen*. / *De vergadering wordt gehouden in het huis van Helga, niet in dat van Huib*.

bepalingaankondigende functie (‘function of announcing a modifier’): Wanneer een aanwijzend voornaamwoord* (*demonstrative**) verwijst naar iets wat nog niet helemaal bekend is maar wat in een volgende bepaling wordt duidelijk gemaakt (hetzij in een beperkende betrekkelijke bijzin* (*restrictive relative clause**) of in een voorzetselgroep* (*preposition phrase**), spreekt men wel van de bepalingaankondigende (of de onvolledig verwijzende) functie van aanwijzende voornaamwoorden.

beperkende betrekkelijke bijzin (restrictive/defining/identifying/essential relative clause): betrekkelijke bijzin* waarbij de reikwijdte van het antecedent* wordt beperkt. Aangezien er geen pauze

in de intonatie* is, wordt er geen komma na het antecedent geplaatst. *De man die ik zag, heet Jan.* Verg. *uitbreidende betrekkelijke bijzin**.

bescheidenheidsmeervoud (*pluralis modestiae*): meervoud dat wordt gebruikt om zichzelf niet te zeer op de voorgrond te stellen; wordt ook *pluralis modestiae* genoemd.

betekenis (*meaning/sense*): aanduiding voor wat met een woord of een ander taalbouwsel* wordt bedoeld.

betekenisleer (*semantics*): synoniem van *semantiek**.

betekenisrelatie (*sense relation*): de semantische* relatie tussen twee of meer woorden* of uitdrukkingen; er kan bv. sprake zijn van equivalentie*, synonymie*, antonymie*, hyperonymie*, polysemie*.

betrekkelijk bijwoord (*relative adverb*): een bw* (*adverb**) dat een betrekkelijke bijzin* (*relative clause**) inleidt. Denk hierbij aan *toen*, *vanwaar*, *waar*, *wanneer*, etc. *de week toen het gebeurde / het huis waar ik woon*, etc.

betrekkelijk voornaamwoord (*relative pronoun*): een voornaamwoord* (*pronoun**) dat een betrekkelijke bijzin* (*relative clause**) inleidt. Datgene waarnaar in de bijzin verwezen wordt (woord/woordgroep of hele (deel)zin), wordt het *antecedent** genoemd. Het Nederlands kent de volgende betrekkelijke voornaamwoorden: *die*; *dat*; *wie* (zelfstandig of na vz, betreffende een persoon); *wat* (na onbepaald voornaamwoord*); *alles/iets/niets*, na een superlatief* of een bn* dat als zn* wordt gebruikt of wanneer verwezen wordt naar de hele zin); *wiens/wier/welke* (2^e naamval*).

betrekkelijke bijzin (*relative subclause/relative clause*): bijvoeglijke bijzin* die wordt – of kan worden – ingeleid door een betrekkelijk voornaamwoord* (*relative pronoun**) of een betrekkelijk bijwoord* (*relative adverb**). (Zie ook: *beperkende betrekkelijke bijzin (restrictive/defining/identifying relative clause)*; *uitbreidende betrekkelijke bijzin (non-restrictive/non-identifying/non-defining relative clause)*.)

bevel (*command*): zin* in de gebiedende wijs*.

bevelende zin (*imperative clause/sentence*): synoniem van *bevel**.

bevestigende zin (*affirmative clause/sentence*): zin die geen ontkenning* (*negation**) bevat. Het antoniem is *ontkennende zin**. Mededelende zinnen* (*declaratory sentences**) en vragende zinnen* (*interrogative sentences**) kunnen zowel bevestigend als ontkennend zijn.

bezittelijk voornaamwoord (*possessive (determiner/pronoun)*): een voornaamwoord* (*pronoun**) dat een bezits- of eigendomsrelatie uitdrukt. Het Nederlands kent de volgende bezittelijke voornaamwoorden: a. (niet-zelfstandig) *mijn/m'n* (1^e persoon enkelvoud); *jouw/je/uw* (2^e persoon enkelvoud), *zijn*, *z'n*, *haar*, *d'r* (3^e persoon enkelvoud); *ons/onze* (1^e persoon meervoud); *jullie*, *je*, *uw* (2^e persoon meervoud); *hun* (3^e persoon meervoud); b. (zelfstandig) *mijne*, (1^e persoon enkelvoud); *jouw/uwe* (2^e persoon enkelvoud); *zijne/hare* (3^e persoon enkelvoud); *onze* (1^e persoon meervoud); *uwe* (2^e persoon meervoud); *hunne* (3^e persoon meervoud).

– **niet-zelfstandig gebruikt bezittelijk voornaamwoord (*possessive determiner*):** zie *bezittelijk voornaamwoord*.

– **zelfstandig gebruikt bezittelijk voornaamwoord (*possessive pronoun*):** zie *bezittelijk voornaamwoord*.

bezittend voorwerp (*possessive dative*): Het *bezittend voorwerp* (ook *possessieve datief** genoemd) is een zinsdeel* (*clause element**) dat de zelfstandigheid* (*entity*) waarop de door het ww* uitgedrukte handeling*, werking of toestand gericht is, uitdrukt. Er is in dit geval sprake van een bezitsrelatie tussen het bezittend voorwerp en een zinsdeel dat erachter wordt geplaatst en dat meestal de functie heeft van lv* of voorzetselvoorwerp*. Het bezittend voorwerp is bijna altijd een persoon (de bezitter) en de daaropvolgende woordgroep* (*phrase**) heeft vaak betrekking op een lichaamsdeel of een kledingstuk: *Dat stuit mij tegen de borst. / De onverlaat sloeg hem in het gezicht.*

bijbetekenis (*connotation*): zie *connotatie*.

bijstelling (*apposition*): bijzondere vorm van een bijvoeglijke bepaling*; wordt ook *appositie** genoemd. Het betreft een bijv. bep. die bestaat uit een zn* dat (of een nominale woordgroep* die)

onmiddellijk (dus zonder verbindingswoord*) volgt op een ander(e) zn (of nominale woordgroep): *Spiros Kokkino, de wereldkampioen paalzitten.*

Men onderscheidt de ‘beperkende bijstelling’ (*restrictive apposition*) – *mijn vriend Spiros* – en de ‘uitbreidende bijstelling’ (*non-restrictive apposition*), die altijd tussen komma’s staat: *mijn beste vriend, Spiros.* (In sommige Nederlandse grammaticaboeken en schrijfwijzers wordt de term *bijstelling* overigens alleen voor het tweede type gebruikt.)

bijv. bep. (attributive modifier): afkorting van *bijvoeglijke bepaling*.

bijvoeglijk (adjectival/attributive): synoniem van *attributief**.

bijvoeglijk naamwoord (bn) (adjective): een woord* dat iets zegt over een zn (of een andere nominale constituent)*: *een leuke vrouw; een oude man; de jas is lelijk.*

– **attributief (gebruikt) bijvoeglijk naamwoord (attributive adjective):** bn* dat voor een zn staat: *een leuke vrouw; een oude man.*

– **bijwoordelijk gebruikt bijvoeglijk naamwoord (adverbially used adjective):** een bn met een bijwoordelijke functie; wordt echter in de traditionele grammatica vaak *bijwoord** (*adverb*) genoemd.

– **niet-attributief (gebruikt) bijvoeglijk naamwoord (non-attributive adjective):** bn dat niet voor een zn* staat. Wordt (soms) onderscheiden in predicatief* gebruikt bn en bijwoordelijk gebruikt bn.

– **predicatief (gebruikt) bijvoeglijk naamwoord (predicative adjective):** bijvoeglijk naamwoord* dat als naamwoordelijk deel* of bepaling van gesteldheid* functioneert: *de jas is lelijk; opgewekt wandelde Chris naar het Vossius.*

– **stoffelijk bijvoeglijk naamwoord/stofadjectief (material adjective):** zie aldaar.

– **zelfstandig gebruikt bijvoeglijk naamwoord (nominal adjective):** ander woord voor gesubstantiveerd bn*: *wie het kleine niet eert, is het grote niet weerd.*

bijvoeglijknaamwoordgroep (adjective phrase): woordgroep* (*phrase**) waarin een bn* als kern* (*head**) functioneert. Het zij opgemerkt dat een *ing form** en een voltooid deelwoord* (*past participle**) ook als bn kunnen functioneren. In dat geval spreekt men wel van een *verbal adjective**. *Real adjectives* kunnen worden voorafgegaan door *more/most* en *very*; *verbal adjectives* niet.

De bijvoeglijknaamwoordgroep kan deel uitmaken van een zelfstandignaamwoordgroep* maar deze kan ook het naamwoordelijk deel* van een naamwoordelijk gezegde* vormen (*dat is echt fascinerend*) of als bw bep.* functioneren. Een voor- of nabepaling* in een bijvoeglijknaamwoordgroep is altijd een bijwoordelijk bepaling. In het Engels wordt een dergelijke bepaling vaak *modifier** genoemd. De term *adverbial* (als *noun*) wordt in het Engels doorgaans gereserveerd voor een bw bep. als zelfstandig zinsdeel* (*clause/sentence element**).

bijvoeglijke bepaling (attributive modifier/modifier in a noun phrase; attributive adjunct): bepaling* in een zelfstandignaamwoordgroep*; de bijvoeglijke bepaling is altijd een zinsdeelstuk*, nooit een zinsdeel*. Wat de vorm betreft, kan het bv. een bijvoeglijk naamwoord*, een bijvoeglijknaamwoordgroep* een (attributief* gebruikt) zn* of een voorzetselgroep* zijn: *een zeer dure auto / enkele diepgaande werken over de zeventiende-eeuwse schilderkunst / de hond van de bureu.*

bijvoeglijke bijzin (attributive clause): bijzin* die als nabepaling* (*postmodifier**) in een zelfstandignaamwoordgroep* functioneert; de term wordt soms gebruikt als synoniem van *betrekkelijke bijzin** (*relative clause**), maar de laatste is een bijzonder type van de bijvoeglijke bijzin. Beknopte bijzinnen* (*non-finite (sub)clauses**) in een zelfstandignaamwoordgroep of voegwoordelijke bijzinnen* in een zelfstandignaamwoordgroep zijn ook bijvoeglijke bijzinnen: *hij vertoont de neiging zaken te overdrijven* (beknopte bijzin) / *Het verpletterende nieuws dat Spiros zich wegens een blessure heeft afgemeld...* (voegwoordelijke bijzin).

bijvoeglijke functie (attributive/adjectival function): Wanneer een taalbouwsel* iets zegt over een zelfstandig naamwoord*, een zelfstandignaamwoordgroep*, een voornaamwoord*, een voornaamwoordgroep*, een telwoord* of een telwoordgroep*, dan heeft dit een bijvoeglijke functie.

bijvoeglijke nabepaling (attributive postmodifier): nabepaling* (*postmodifier**) in een zelfstandig-naamwoordgroep*: *werken over de zeventiende-eeuwse schilderkunst / de hond van de burens*.

bijvoeglijke voorbepaling (attributive premodifier): voorbepaling* (*premodifier**) in een zelfstandig-naamwoordgroep*: *een zeer dure auto*.

bijwoord (bw) (adverb): woord* dat iets zegt over een ander(e) woord/constituent* dan een zelfstandig naamwoord* of een andere nominale constituent* (m.n. een ww*, bn*, of een ander bw) of een hele zin en dat niet verbogen wordt (behalve bij de trappen van vergelijking*). Een bn dat bijwoordelijk* wordt gebruikt, wordt meestal ook *bijwoord* genoemd, hoewel sommige grammatici dit een (*bijwoordelijk gebruikt*) *bijvoeglijk naamwoord* noemen. Alleen bijwoorden die niet ook als bn voorkomt, noemen deze grammatici dan *bijwoord*; hiervoor wordt ook wel de term *echt bijwoord** (*real adverb**) gebruikt.

Enkele gebruikelijke betekenis categorieën zijn: tijd; frequentie, plaats of richting; graad; kwantiteit, hoedanigheid, modaliteit, ontkenning. Zie ook *adverb*.

– **echt bijwoord (real adverb):** zie aldaar.

– **vragend bijwoord (interrogative adverb):** term voor bijwoorden als *hoe, hoezo, waar, waarheen, waarom, waarvoor*.

bijwoordgroep (adverb phrase; adverbial phrase): woordgroep* (*phrase**) waarin een bijwoord* als ‘kern’ (*head*), d.w.z. als belangrijkste woord, functioneert. De kern kan worden voorafgegaan door een voorbepaling* (*premodifier**) en worden gevolgd door een nabepaling* (*postmodifier**). Deze bepalingen* worden in de Nederlandse grammatica wel *bijwoordelijke bepaling** genoemd, maar in de Engelse grammatica worden ze als *modifiers** aangeduid. De kern kan de hele woordgroep vervangen zonder dat de structuur van de (deel)zin* hierdoor verandert.

bijwoordelijk (adverbial): functionerend als bijwoordelijke bepaling*; synoniem: *adverbiaal**.

bijwoordelijk partikel (adverbial particle): synoniem van *voorzetselbijwoord**.

bijwoordelijke bepaling (bw bep.) (1. adverbial [als zinsdeel]; 2. adverbial modifier [als zinsdeelstuk]): bepaling* die iets zegt over woorden* of woordgroepen* die géén zn* of een andere nominale constituent* zijn. Een bijwoordelijke bepaling in een zin kan worden gevonden als een van de ‘*wwhh-vragen*’* gesteld wordt: Waar? Wanneer? Waarmee? Hoe? Hoeveel? Een bw bep. kan als zinsdeel* functioneren (in dat geval wordt in de Engelse grammatica* gesproken van een *adverbial*) of als zinsdeelstuk* (in dat geval wordt in de Engelse grammatica gesproken van een (*adverbial*) *modifier**).

Afhankelijk van de plaats binnen de woordgroep kunnen bijwoordelijke bepalingen worden verdeeld in *bijwoordelijke voorbepalingen** (*adverbial premodifiers**) en *bijwoordelijke nabepalingen** (*adverbial postmodifiers**).

Bijwoordelijke bepalingen kunnen daarnaast worden onderverdeeld in diverse semantische categorieën, bv.: a. tijd (*time*); b. plaats (*place*); c. richting (*direction*); d. hoedanigheid/wijze (*manner*); e. oorzaak of reden (*cause or reason*); f. gevolg of resultaat (*result*); h. ontkenning (*negation*); i. voorwaarde (*condition*); j. toegeving (*concession*); (k) omstandigheid (*circumstances*); (l) beperking (*restriction*); (m) doel (*purpose*); (n) hoeveelheid (*quantity*); (o) modaliteit (*modality*) [=zekerheid of mogelijkheid]; (p) graad (*degree*); (q) middel (*instrument*); vergelijking (*comparison*).

bijwoordelijke bijzin (adverbial clause): een beknopte* of volledige bijzin* die een bijwoordelijke functie* heeft. Vaak worden bijwoordelijke bijzinnen ingeleid door onderschikkende voegwoorden*, zoals *aangezien, als, doordat, hoewel, indien, mits, naarmate, nadat, ofschoon, omdat, tenzij, voordat, wanneer, zodra*.

bijwoordelijke functie (adverbial function): wanneer een taalbouwsel* een bijwoordelijke functie heeft (i.t.t. nominale*, bijvoeglijke* of verbale functie*) zegt het iets over een werkwoord(groep)*, een bn*, een bw* of de hele zin.

bijwoordelijke nabepaling (adverbial postmodifier): zie *bijwoordelijke bepaling*.

bijwoordelijke uitdrukking (adverbial expression/adverbial phrase): vaste verbinding van woorden die als bijwoordelijke bepaling functioneert: *zo nu en dan komt hij langs*.

bijwoordelijke voorbepaling (adverbial premodifier): zie *bijwoordelijke bepaling*.

bijzin (dependent clause; subordinate clause; subclause): Een bijzin (ook *afhankelijke** of *ondergeschikte zin** genoemd) is a. een deelzin* (*clause**) die deel uitmaakt van een hoofdzin*, ofwel een deelzin die als zinsdeel* (*clause element**) (bv. onderwerp*/naamwoordelijk deel*/lv*/mv* of bijwoordelijk bepaling*) functioneert, b. een deelzin die deel uitmaakt van een woordgroep* (*phrase*), ofwel een deelzin die als zinsdeelstuk* (onderdeel van een zinsdeel, dat de vorm heeft van een woordgroep (bv. een zelfstandignaamwoordgroep*, een voorzetselgroep*, een bijwoordgroep* of een bijvoeglijknaamwoordgroep*) functioneert.

Bijzinnen kunnen o.a. worden onderverdeeld in: a. finiete* en non-finiete* bijzinnen en b. zelfstandige/nominale bijzinnen* (bijzinnen functionerend als onderwerp, naamwoordelijk deel, bepaling van gesteldheid dan wel lv of mv, bijvoeglijke bijzinnen* (functionerend als zinsdeelstuk in een zelfstandignaamwoordgroep) en bijwoordelijke bijzinnen*.

binnencitaat (interior quotation): citaat* in een citaat.

binnentekstelijke verwijzing (linguistic reference): zie *verwijzende functie*.

bladspiegel (type page): indeling van de pagina, gezien als de verhouding zetspiegel (*type area*) – het bedrukte gedeelte – en de marges* (*margins**).

blank line: de Engelse term voor *witregel**.

blank verse: in ongerijmde jambische* pentameters* geschreven poëzie; een van de populairste poëzievormen in Engeland en Duitsland; o.a. kenmerkend voor het werk van Shakespeare en Milton.

blend: synoniem van *portmanteau word**.

block paragraph: een alinea* waarvan de grenzen worden aangegeven zonder gebruikmaking van inspringing* (*indentation**) maar met een witregel* (*blank line**).

block paragraphing: het gebruik van alinea's zonder inspringen* maar met een witregel*.

bn (adjective/adj.): afkorting van *bijvoeglijk naamwoord*.

bovenkast (upper-case letter): synoniem van *hoofdletter** (*kapitaal*/majuscule*).

braces: de Engelse term voor *accolades**.

brackets: 1. haakjes (in het algemeen); 2. (AmE) rechthoekige haakjes.

brontaal/BT (source language/SL): de taal waaruit men vertaalt; de taal waarin men vertaalt, heet de *doeltaal/DT (target language/TL)*.

BT (source language): afkorting van *brontaal**.

BT-term (source language term/SL term): afkorting van *brontaalterm*.

buiging (inflection/inflexion): vormverandering van een woord in het zinsverband; wordt ook *flexie* genoemd, bv. *groot – grote*. De term omvat *vervoeging** of *conjugatie** (*conjugation*) (bij werkwoorden) en *verbuiging* of *declinatie* (*declension**) (bij zelfstandige naamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden, lidwoorden, voornaamwoorden).

buitentekstelijke verwijzing (extralinguistic reference): zie *verwijzende functie*.

bullet (bullet): specifiek opsommingsteken (m.n. in de vorm van een dicht zwart of open wit rondje), dat in het Engels vaker als opsommingsteken wordt gebruikt dan het liggende streepje.

buried verb: werkwoord* waarvan een zn* is gemaakt, vaak eindigend op *ance, ence, ity, ment, sion, tion*. Voorbeelden: *contravention (buried verb) – contravene (uncovered verb); incorporation (buried verb) – incorporate (uncovered verb)*.

bw (adverb/adv.): afkorting van *bijwoord(elijk)**.

bw bep. (adverbial): afkorting van *bijwoordelijke bepaling*.

by phrase: de Engelse term voor 'door-bepaling*' in lijdende zinnen*. De *by phrase* wordt ook de *agent/agency** genoemd.

cacophemism: de Engelse term voor *kakofemisme**.

capitalization: een woord met een hoofdletter of (initiaal)kapitaal (*capital*) spellen.

caret (circumflex/caret): synoniem van *accent circonflexe**.

cardinal: de Engelse term voor *hoofdtelwoord**: *one, two, three, one hundred*.

case: de Engelse term voor *naamval**. *Nouns** hebben geen naamvals vormen meer in het moderne Engels; bepaalde *pronouns** (*voornaamwoorden**) nog wel, bv. *I (nominative – subject form); me (accusative – object form) my/mine (genitive form)*.

casus: synoniem van *naamval**.

catafoor/katafoor (cataphora): woord* dat vooruitverwijst naar iets wat later (in de tekst) wordt genoemd.

cataforische/kataforische verwijzing (cataphoric reference): vooruitverwijzing*.

cataphoric it: zie *it*.

cataphoric reference: synoniem van *forward reference*. Zie *linguistic v. extralinguistic reference*.

catchphrase: Engelse term voor een geveugelde uitdrukking; een zin*, zinsnede* of een korte uitroep – niet zijnde een spreekwoord* of gezegde* – die vrij plotseling populair wordt en aanslaat door regelmatige herhaling. Er bestaat geen exact Nederlands equivalent. Enkele voorbeelden: ‘*There’s another nice mess you’ve gotten me into!*’ (Oliver Hardy); ‘*And now for something completely different*’ (Monty Python).

categorical analysis: ontleding* van de structuur van *phrases** (woordgroepen*); synoniem van *phrase structure analysis**.

catenative (verb): werkwoord* – niet zijnde een *auxiliary** of een *semi-auxiliary verb** – dat binnen dezelfde (deel)zin* onmiddellijk door een ander werkwoord (in de vorm van een *to infinitive**, *bare infinitive** of *gerund**) kan worden gevolgd, waardoor er een aaneenschakeling of ketting van werkwoorden (*catenation; catenative construction*) ontstaat. Denk hierbij aan werkwoorden als *afford, agree, admit, arrange, begin, claim, continue, decide, deserve, enjoy, expect, fail, be forbidden, forget, help, hesitate, hope, intend, learn, manage, neglect, omit, prevent, promise, propose, remember, risk, start, stop, suggest, tend, threaten, want, wish*. Sommige van deze werkwoorden worden door een *to infinitive** gevolgd (bv. *agree/want*), andere door een *gerund** (*enjoy, prevent*), en weer andere kunnen door zowel een *to infinitive* als een *gerund* worden gevolgd, soms met en soms zonder verschil in betekenis. Zie ook *verb pattern*.

causatief werkwoord (causative verb): werkwoord dat het ‘doen verrichten van een handeling’ uitdrukt, bv. *vellen* in de betekenis van ‘doen vallen’.

cedille (cedilla): diakritisch teken* dat (doorgaans) onder de letter *c* en voor de klinkers* *a, o* of *u* wordt geplaatst om aan te geven dat de letter als een *s* en niet als een *k* moet worden uitgesproken. In het Engels en het Nederlands komt de cedille alleen voor in leenwoorden* of (plaats)namen: *façade, Curaçao*.

central determiner: *determiner** die midden in een reeks *determiners* wordt geplaatst: *all his many Facebook friends*.

character: het Engelse woord voor *teken**, de kleinste ordeningseenheid; overkoepelende aanduiding voor spatie*, letter of cijfer, leesteken* of een ander symbool.

chiasme (chiasmus): verbinding van woorden in tegengestelde orde; twee in spiegelbeeld verbonden zinsdelen; ook *kruisstelling* genoemd: *Haar stem was zacht; hard waren haar pizza’s*.

cijferwoord: woord waarin een cijfer voorkomt: *A4’tje*.

circumflex: de Engelse term voor *accent circonflexe**.

class noun: de Engelse term voor *soortnaam**.

classifying genitive: de *genitive** waarbij wordt verwezen naar een bepaalde klasse of categorie waartoe het tweede element behoort; er is dan sprake van *uneven stress**: *a fool’s errand; a children’s book*. Verg. *specifying genitive**.

classifying modifier: een *modifier** die verwijst naar een bepaalde klasse of categorie waartoe het tweede element – een *noun** – behoort; er is dan sprake van *uneven stress**: *a mobile telephone*; *a personal computer*.

clause: een zinsstructuur bestaande uit een (geïmpliceerd) *subject** ('onderwerp'*) en een (geïmpliceerde) *predicator** ('gezegde'*) (anders gezegd: een *subject-predicator combination**), eventueel vergezeld van andere zinsdelen* (*clause elements**), zoals *objects**, *adverbials** of *complements**. In het Nederlands wordt gesproken van een (deel)zin* of – wanneer de *clause* een bijzin* is – van een *bijzin* (want een *subclause** (*bijzin*) wordt vaak gemakshalve een *clause* genoemd).

Wanneer het onderwerp ontbreekt maar er wel 'bij gedacht' kan worden, spreekt men van 'geïmpliceerd/begrepen/impliciet/verzwegen onderwerp'*: *Come off it!* / *Just wait!* (geïmpliceerd onderwerp = *you*). Wanneer ook de *predicator* ontbreekt (lees: slechts geïmpliceerd wordt), spreekt men van een *verbless clause**: *Whenever in trouble, he rang his girlfriend*.

Een *sentence/clause* kan uit slechts één woord bestaan, een *one-word sentence** (een bepaald type *elliptical sentence**). Dan is zowel het *subject* als het *predicator* geïmpliceerd: *Never!* Dit kan dan worden beschouwd als een verkorte versie van bv. *I will never do so*.

In sommige – oudere – grammaticaboeken wordt er pas van een *clause* gesproken wanneer die een *finite verbal form** (persoonsvorm*) (en het daarbij behorende onderwerp) bevat – anders betreft het slechts een *phrase** ('woordgroep'*) – maar in de meeste moderne grammaticaboeken wordt *clause* breder gedefinieerd en spreekt men van *finite (sub)clauses** (met een persoonsvorm), *non-finite (sub)clauses* (zonder persoonsvorm) en *verbless (sub)clauses* (met helemaal geen werkwoorden). Er is volgens moderne grammatici pas sprake van een *phrase* (i.t.t. een *clause*) als het *subject* en de *predicator* niet alleen ontbreken maar ook niet impliciet aanwezig zijn.

Wanneer een *sentence** één *clause* bevat, vloeien de concepten *sentence* en *clause* samen: *I saw a man* is een *sentence* en tegelijkertijd een *clause*. Een *sentence* die uit één *clause* bestaat, noemt men ook wel een *simple sentence** (enkelvoudige zin*). Eén *clause* kan meer dan één *finite verbal form* bevatten wanneer de *finites* zijn verbonden door een nevenschikkend voegwoord* (*coordinating conjunction**): *He laughed and kissed her.* / *We heard and felt the explosion*. Dergelijke zinnen worden dus als een *simple sentence* aangemerkt.

Wanneer een *sentence* uit meer dan één *clause* bestaat, is de terminologie die in de verschillende grammaticaboeken wordt gebruikt, enigszins verwarrend. Sommige grammatici noemen alle zinnen die uit meer dan één *clause* bestaat *complex sentence**, maar andere reserveren deze term slechts voor de combinatie rompzin* – bijzin en gebruiken de term *compound sentence** voor de combinatie van twee hoofdzinnen; een combinatie van ten minste twee hoofdzinnen en ten minste één bijzin wordt dan een *complex-compound sentence** genoemd. Sommige grammatici noemen een zin als *My sister, who is a nurse, has just moved house* een *simple sentence* omdat de *clause* *who is a nurse* geen zinsdeel* (*clause element**) maar slechts een zinsdeelstuk* vormt. Andere grammatici noemen deze zin echter *complex* omdat er sprake is van twee *clauses*.

Om verwarring te voorkomen, is het mijns inziens aanbevelenswaardig om de volgende terminologie te gebruiken: *multi-clause sentence** als algemene overkoepelende aanduiding voor een 'samengestelde zin' (een zin bestaande uit meer dan één *clause*) en *two-clause sentence* als algemene overkoepelende aanduiding voor een zin die uit twee *clauses* bestaat; *complex sentence* voor een *two-clause sentence* bestaande uit een rompzin en een bijzin (ook wanneer de bijzin slechts als zinsdeelstuk functioneert en niet als zinsdeel); *compound sentence* voor een *two-clause sentence* bestaande uit twee hoofdzinnen en *complex-compound sentence* voor een *multi-clause sentence* bestaande uit ten minste twee hoofdzinnen en ten minste één bijzin.

clause element: de Engels term voor 'zinsdeel'*. *Clause elements* kunnen worden ontleed op basis van hun functie in de zin (*functional analysis/sentence analysis** – redekundig ontleden*) of op basis van hun eigen structuur (*categorial/phrase analysis**); in dat geval worden deze zinsdelen *phrases** (woordgroepen*) genoemd.

clause level: de Engelse term voor (deel)zinsniveau; verg. *phrase level**.

cleft construction/sentence: Engelse term voor gekloofde zin*. Voorbeelden: *it is a good rest that you need* (in plaats van *you need a good rest*). / *It was Spiros who pinched granddad's toothbrush last night* (in plaats van *Spiros pinched granddad's toothbrush last night*). In traditionele grammaticaboeken werden deze constructies ook wel *apparent compound structures** genoemd: ze zijn immers *simple as to meaning but compound as to structure*.

De functie van deze constructie is om een bepaald woord* of een bepaalde zinsnede* te benadrukken. Bij de zin *Spiros pinched granddad's toothbrush last night* kan men elk zinsdeel met een nominale functie (*nominal clause element**) op die manier benadrukken: *It was Spiros who pinched granddad's toothbrush last night.* / *It was granddad's toothbrush that Spiros pinched last night.* / *It was last night that Spiros pinched granddad's toothbrush.*

clefting: een zin in twee delen splitsen door middel van de *it-cleft**, zodat er een *cleft sentence** ontstaat.

cliché (cliché/overworked/worn-out phrase): door veelvuldig gebruik versleten beeldspraak*; een 'dode metafoor'* (*dead metaphor**): *de tijd vliegt voorbij tegenwoordig!* / *daar knap je zo lekker van op!* / *het wil nog maar niet zomeren ...* / *een stip aan de horizon*.

cocktailwoord (portmanteau word/blend): een samensmelting van twee woorden, bv. *boerkini* (*boerka* + *bikini*), *botel* (*boot* + *hotel*), *stagflatie* (*stagnatie* + *inflatie*); *waranda* (*veranda* + *warande*); wordt ook *mengwoord* of *vlechtwoord* genoemd.

cognaten (cognates): woorden met een gemeenschappelijke etymologie* worden *cognaten* genoemd.

cognate accusative: synoniem van *cognate object**.

cognate object: lv* dat etymologisch verwant is aan het ww* dat eraan voorafgaat. Sommige werkwoorden die normaal gesproken onovergankelijk zijn (niet door een lv kunnen worden gevolgd) kunnen wel door een *cognate object* worden gevolgd: *He died a painful death.* / *He lived/led a double life.* / *He slept a troubled sleep.*

coherence: samenhang in de inhoud van de tekst.

cohesion: samenhang in de vorm van een tekst.

cohesive tie: tekstelement met een verbindende functie, bv. *conjuncts**, *conjunctions**, *anaphoric** and *cataphoric** pronouns.

collectieve betekenis (unit meaning): de 'enkelvoudsbetekenis' van een collectivum*.

collective noun: de Engelse term voor *collectivum** of *verzamelnaam**; synoniem van *group noun**: *army, audience, class, clergy, club, council, crew, committee, crowd, family, government, IBM, jury, majority, Microsoft, minority, the public, staff*. Dit soort woorden kunnen worden gevolgd door *who* en een meervoudsvorm* (*plural form**) van een ww* (dan ligt de nadruk op de individuele leden van de groep) of door *which/that* en een enkelvoudsvorm* (*singular form*) van een ww (dan ligt de nadruk op de (ongedeelde) entiteit als zodanig). In het Britse Engels is *who* + een meervoudsvorm van een ww bij *collective nouns* wat gebruikelijker dan in het Amerikaanse Engels.

collectivum (coll) (collective noun): woord* dat een groep aanduidt, vergelijkbaar met de Engelse term *collective noun**. Wordt ook wel *verzamelwoord** of *verzamelnaam** genoemd.

collocatie (collocation): een combinatie van woorden*, woordgroepen* andere eenheden (bv. een combinatie van bn* en zn* of een combinatie van een ww* en zn (als lv*)) die in een bepaalde taal vaak voorkomt en als 'natuurlijk' wordt beschouwd. De vertaler dient zich te realiseren dat collocaties in brontaal* en doeltaal* niet altijd parallel lopen. Denk aan *the river became dry* – *de rivier viel droog* i.p.v. *de rivier werd droog*.

collocational clash: idiomatisch onjuiste combinatie van woorden: *pretty man / handsome woman* in plaats van *pretty woman / handsome man*.

colon: de Engelse term voor *dubbelepunt**.

comma: de Engelse term voor komma*.

comma splice: Engelse term voor een foutieve kommaverbinding; voorbeeld van een *run-on sentence**. Een *comma splice* (CS) treedt op wanneer twee hoofdzinnen* door middel van een komma* maar

zonder nevenschikkend voegwoord* met elkaar worden verbonden. Men gebruikt dan ofwel alleen een komma of een komma en een bw* met een verbindingsfunctie, zoals *however*, *moreover*, *therefore*, etc.; i. ~~*My girlfriend cancelled the party, she did not fix a new date!*~~ / ii. ~~*My girlfriend cancelled the party, however, she did not fix a new date!*~~ Men kan deze fout herstellen a. door er een nevenschikkend voegwoord* (*coordinating conjunction**) aan toe te voegen (*and*, *but*, *or*, *nor*, *so*, *yet*, *for* etc.) (het *however* uit de tweede zin moet dan worden weggehaald): *My girlfriend cancelled the party(,) and she did not fix a new date!* b. door de komma te vervangen door een puntkomma* (*semicolon**) (of in bepaalde gevallen door een dubbele punt* of een aandachtstreepje*): *My girlfriend cancelled the party; she did not fix a new date!* / *My girlfriend cancelled the party; however, she did not fix a new date!* c. door er twee afzonderlijke zinnen van te maken: *My girlfriend cancelled the party. She did not fix a new date!* d. (soms) door de zin ‘om te gooien’, bv. door van een van de hoofdzinnen een bijzin* te maken.

Een dergelijke verbinding wordt als onjuist beschouwd tenzij er sprake is van een kernachtig gezegde* (waarin een contrast wordt uitgedrukt) of als de zinsstructuur het karakter van een opsomming heeft: *Pistols for two, coffee for one.* / *He doesn't buy antiques, he inherits them.* / *I came, I saw, I conquered.*

command: Engelse term voor *bevelende zin**.

comment adverb: synoniem van *sentence adverb**.

comment clause: *clause** die de vorm heeft van een rompzin* maar die – semantisch – ondergeschikt is aan een andere deelzin*; deze komen vooral voor in de gesproken taal. Voorbeelden: *I believe/think/feel/suppose that ... / you know that ...* Qua functie kunnen ze worden vergeleken met *disjuncts**.

comment question: kort vraagje dat iemand anders uitnodigt zijn verhaal voort te zetten: *Really? / Is that so? / Have you?*

common case: samensmelting in vorm van *nominative** (eerste naamval*), *dative** (derde naamval*) en *accusative** (vierde naamval*).

common noun: Engelse term voor *soortnaam**.

communicatieve functie (communicative function): term die het doel van een taaluiting aangeeft: is deze bedoeld als mededeling*, als vraag*, als uitroep*, als bevel*. Op basis hiervan onderscheidt men mededelende zinnen* of mededelingen* (*declarative clauses/sentences* – statements**), vragende zinnen* of vragen* (*interrogative clauses/sentences* – questions**), uitroepende zinnen* (*exclamatory clauses/sentences* – exclamations**) en bevelende zinnen* (*imperative clauses/sentences* – commands**).

commuun genus (common gender): samenvloeiing van het mannelijk* en het vrouwelijk* woordgeslacht*, i.t.t. het onzijdig* geslacht*. De term wordt gebruikt voor alle zelfstandige naamwoorden die niet onzijdig zijn, m.a.w. alle *de*-woorden, i.t.t. de *het*-woorden (de onzijdige woorden).

comparatief (comparative (degree)): synoniem van *vergroten trap**.

comparative (degree): de Engelse term voor *vergroten trap**.

compensatie (compensation): Wanneer een vertaler een stilistisch kenmerk van een zin* of zinsnede* uit de brontekst* (bv. een onvertaalbare woordspeling* (*pun**)) niet kan behouden, kan hij/zij proberen om elders in de tekst een vergelijkbaar stilistisch kenmerk (bv. een woordspeling) in te voegen. Dit verschijnsel wordt *compensatie* genoemd.

complement (complement): 1. (in algemene zin) constituent* die een zinsnede* completeert; 2. overkoepelende aanduiding voor ‘onderwerpscomplement’ (*subject complement**) en ‘voorwerpscomplement’ (*object complement**); het verschil met *bepaling** is dat het complement (vaak) niet kan worden weggelaten.

complement of the adjective: Engelse term ter aanduiding van een nabepaling* (*postmodifier**) in een bijvoeglijknaamwoordgroep*, vaak in de vorm van een voorzetselbepaling*, soms ook in de vorm van een *postmodifier clause**: *she was amazed at the incident; he was successful in his attempt; he is obsessed with a feeling of inferiority; Rembrandt is famous both for his painting and his etchings; the*

scheme is subject to criticism. Een *that clause** kan ook als *complement of the adjective* functioneren: *She was aware that he had problems*. In traditionele Nederlandse grammaticaboeken over de Engelse taal werd deze bepaling wel *adverbial adjunct** of *prepositional adjunct** (*on the second level*) genoemd.

complement van het onderwerp/onderwerpscomplement: Nederlandse vertaling van *subject complement**.

complement of (the) preposition: synoniem van *prepositional complement**.

complement van het voorwerp/voorwerpscomplement: de Nederlandse vertaling van *object complement**.

complement clause: een bijzin* die als *subject complement** of *object complement** functioneert.

complementation: de Engelse term voor *complementering*, m.n. na een werkwoord*.

complementeerder (complementiser/complementizer): term uit de moderne grammatica*, voor een taalbouwsel vergelijkbaar met een onderschikkend voegwoord* (maar zonder semantische inhoud), m.n. wanneer deze een ingebedde zin* (*embedded clause**) inleidt. Voorbeelden zijn *dat* en *voor*.

complete subject: Als het onderwerp* uit meer dan één woord* bestaat, wordt de hele woordgroep* (*phrase**) die als onderwerp functioneert soms *complete subject* genoemd en het kernwoord* daarvan *subject*.

complex-compound sentence/compound-complex sentence: samengestelde zin*, bestaande uit ten minste twee hoofdzinnen* (*main clauses**) en ten minste één bijzin* (*subclause**).

complex conjunction: synoniem van *multi-word conjunction**.

complex preposition: synoniem van *multi-word preposition**.

complex sentence: de Engelse term voor *samengestelde zin**, bestaande uit een rompzin* (*head clause**) en een bijzin* (*subclause*). Sommige grammaticaboeken gebruiken *complex sentence* ook voor een zin die bestaat uit twee of meer hoofdzinnen, maar veel andere grammaticaboeken reserveren de term *compound sentence** voor dat type zinnen. Sommige grammatici beschouwen zinnen waarin een *clause* als zinsdeelstuk* functioneert – in plaats van een zinsdeel* – als *simple sentences**, maar de meeste grammatici noemen deze *clauses complex*.

complex transitive verb: Indien een ww* kan worden gevolgd door zowel een *direct object** als een *object complement** of een verplichte *adverbial**, spreekt men van een *complex transitive verb*: *He considered Dinda a fool.* / *She put the watch in her bag.*

complex woord (complex word): synoniem van *geleed woord**.

compound: de Engelse term voor *samenstelling** of *samengesteld woord**.

compound noun: de Engelse term voor *samengesteld zelfstandig naamwoord**: *sleeping pill*; *door knocker*.

compound personal pronoun: de combinatie van een *personal pronoun* en *self* of *selves*: *herself*, *itself*, *myself*, *themselves*.

compound predicate: Engelse term voor een predicaat* (betekenis 1) bestaande uit twee taalbouwsels die door een nevenschikkend voegwoord aan elkaar gekoppeld zijn en die betrekking hebben op hetzelfde onderwerp: *Spiros lives in Amsterdam and speaks five languages.* / *The letter was late but contained exciting news.*

compound relative pronoun: aanduiding voor een *relative pronoun** (*betrekkelijk voornaamwoord**) met ingesloten antecedent*, zoals *what* in de betekenis *that which*, of *what(so)ever* in de betekenis *anything that* of *who(so)ever* in de betekenis *anyone who*.

compound sentence: zin bestaande uit ten minste twee hoofdzinnen* (*main clauses**), die worden verbonden door een nevenschikkend voegwoord* (*coordinating conjunction**) of een puntkomma* (*semicolon**).

compound split infinitive: wanneer er tussen de *infinitive marker** en de *infinitive** meer dan één woord wordt geplaatst, spreekt men wel van de *compound split infinitive**: *Prices are expected to more than double.*

compound verb: a multi-word structure that functions as a single verb.

conative function: zie *appellative function*.

concept (concept): zie *begrip*.

concord: de Engelse term voor *congruentie**. Wordt ook *agreement** genoemd. (Zie ook: *formal concord*; *grammatical concord*.)

– **notional concord:** *congruentie** op basis van de ‘betekenis’* (wanneer de betekenis afwijkt van het grammaticale getal*). *The family has (formal concord*) – the family have (notional concord)*. In het Britse Engels komt *notional concord* bij *group nouns** vaker voor dan het in Amerikaanse Engels en dan in het Nederlands.

– **subject-complement concord:** *congruentie** in getal* tussen onderwerp* (*subject**) en naamwoordelijk gezegde* (*subject complement**); komt in het Engels vaker voor dan in het Nederlands: *His daughter is a nurse – All his daughters are nurses – Zijn dochter is verpleegster – Al zijn dochters zijn verpleegster*.

– **subject-object complement:** *congruentie** in getal tussen onderwerp* (*subject**) en lv* (*direct object**); komt in het Engels vaker voor dan in het Nederlands: *The baldies took off their wigs. – De kaalhoofdigden deden hun pruik af*.

– **subject-verb concord:** *congruentie** in getal tussen onderwerp* en gezegde*.

concord of number: de Engelse term voor *congruentie** in getal*.

concreet zelfstandig naamwoord (concrete noun): zn dat naar iets concreets verwijst, bv. personen, dieren, zaken en stofnamen.

conditional clause/subclause: de Engelse term voor *voorwaardelijke (bij)zin**. *Conditional clauses* worden meestal ingeleid door *if* maar kunnen ook worden ingeleid door *unless*, *provided/providing that* of door *should*.

In de Engelse grammatica* worden drie typen voorwaardelijke constructies* onderscheiden en elk type wordt gekenmerkt door bepaalde tijden*: (1a) *probable, open of real condition (present tense*, present progressive* of present perfect* in de subclause* en will (of may/can/must/shall) + infinitive* in de head clause*)*; (1b) (variatie op 1a – *tentative condition*) *should* in de subclause en *will (of may/can/must/shall) + infinitive of imperative** in de head clause); (2) *improbable of unreal condition (past tense*, past subjunctive*, past progressive* of past perfect* in de subclause en would (of might, could, should) in de head clause*; (3) *impossible condition (past perfect* of past perfect progressive* in de subclause en would (of might, could, should) + have + past participle in de head clause*.) Punt 1: *Will* en *would* worden in beginsel niet gebruikt in de subclause tenzij deze hulpwerkwoorden een ‘wens’ uitdrukken (*volitional will/would**). Punt 2: Er zijn tal van variaties op deze patronen en vooral wanneer *real time* een rol speelt, kunnen de patronen worden doorbroken. Punt 3: bij het aangeven van *general truths* (bv. natuurwetten), ziet men vaak de *present tense* zowel in de subclause als in de head clause: *If you are happy, you make others happy*.

conditional construction/sentence: zin* waarin een voorwaarde wordt uitgedrukt en die bestaat uit een rompzin* (*head clause**) (waarin het gevolg, de *apodosis* wordt uitgedrukt) en een bijzin* (de *conditional (sub)clause**) (waarin de voorwaarde of *protasis* wordt uitgedrukt).

conditional mood: de Engelse term voor *voorwaardelijke wijs**. Men onderscheidt de *simple conditional (I would play)*, de *conditional progressive (I would be playing)*; de *conditional perfect (I would have played)* en de *conditional perfect progressive (I would have been playing)*.

conditional perfect: aanduiding voor de constructie *would have + past participle*; zie *conditional mood*.

conditional perfect progressive: aanduiding voor de constructie *would have been + ing form*.

conditional progressive: aanduiding voor de constructie *would be + ing form*; zie *conditional mood*.

conditionalis (conditional mood): synoniem van *voorwaardelijke wijs**.

congruentie (concord/agreement): synoniem van (*grammaticale*) *overeenkomst** in getal*/persoon* tussen bepaalde zinsdelen*.

congruentie in getal (concord in number): synoniem van *overeenkomst* in getal** (tussen zinsdelen*).

conjugatie (conjugation): synoniem van *vervoeging** (van werkwoorden*).

conjunct: Engelse term voor een *adverbial** (*bijwoordelijke bepaling**) met een verbindingsfunctie; wordt ook *conjunctive adverb** genoemd. Hierbij kan men denken aan bijwoorden* als *accordingly, all in all, in addition, besides, consequently, even so, finally, first(ly) second(ly) ... third(ly); further, furthermore, hence, however, in the meantime, in other words, likewise, meanwhile, moreover, nevertheless, on the contrary, otherwise, similarly, then, therefore, thus, (and) yet*. Verwar *conjunct* niet met *conjunction**.

conjunctie: ander woord voor *voegwoord**.

conjunctief: synoniem van *aanvoegende wijs**.

conjunction: de Engelse term voor *voegwoord**. *Conjunctions* blijven bij *sentence analysis** – het redekundig ontleden* – vaak onbenoemd, omdat ze geen syntactische functie* hebben anders dan dat ze zinsdelen* (*clause elements**) aan elkaar koppelen. *Coordinating conjunctions** (nevenschikkende voegwoorden*) behoren niet tot de *clauses* die ze verbinden en worden ook niet benoemd bij de *sentence analysis*. *Subordinating conjunctions** (onderschikkende voegwoorden*) behoren wel tot de *bijzin** die door deze wordt ingeleid, maar blijven onbenoemd bij het redekundig ontleden daarvan.

– **coordinating conjunction:** de Engelse term voor *nevenschikkend voegwoord**.

– **subordinating conjunction:** de Engelse term voor *onderschikkend voegwoord**.

conjunction group: synoniem van *multi-word conjunction**.

conjunction phrase: de Engelse term voor *voegwoordgroep**.

conjunctive adverb: synoniem van *conjunct**.

conjunctive mood: synoniem van *subjunctive mood**.

connector: de Engelse term voor *verbindingswoord**; parapluterm* voor *conjunctions**, *conjuncts** (*conjunct adverbials*), *relative pronouns**.

connotatie (connotation): de bijbetekenis*, associatie, ondertoon of gevoelswaarde* van een woord(groep)* buiten de eigenlijke betekenis (de ‘denotatie’*, ‘denotatieve betekenis’ of ‘referentiële betekenis’*) daarvan. Twee woorden binnen dezelfde taal zijn elkaars synoniem* als ze exact dezelfde denotatie hebben, terwijl de connotatie kan verschillen. *Meid* en *griet* (stilistisch gekleurd) zijn synoniemen van *meisje* (stilistisch neutraal), maar hebben verschillende connotaties. Hebben twee of meer synoniemen bovendien dezelfde connotatie(s), dan zijn het tevens elkaars *equivalenten**.

consonant: de Engelse term voor *medeklinker**. Zie *vowel*.

constituent (constituent; linguistic unit): term die o.a. in de ANS wordt gebruikt: taalbouwsel* (enkel woord* of woordgroep*) dat in zijn geheel een bepaalde functie vervult op zinsniveau* of als zinsdeelstuk* (bv. *nabepaling**).

containerbegrip (catch-all term/word/concept): een term/begrip zonder scherp afgebakende betekenis waaraan de taalgebruiker zelf invulling kan geven en die/dat op veel verschillende toestanden, gebeurtenissen of zaken wordt toegepast.

container clause: synoniem* van *main clause** of *superordinate clause**.

contaminatie (contamination): onjuiste versmelting van twee uitdrukkingen, bv. *dat kost duur* i.p.v. *het is duur* en *het kost veel (geld)*.

content clause: Engelse term voor wat in de Nederlandse grammatica* (afhankelijk van het type) een *voegwoordelijke (bijvoeglijke) bijzin** of een *vragende (bijvoeglijke) bijzin** wordt genoemd; dit betreft een specifiek type *postmodifier clause* in a noun phrase**, namelijk een *postmodifier clause* die wordt ingeleid door de voegwoorden* *that, whether/if*, of door de vragende voornaamwoorden* *who, which, what*, of door de vragende bijwoorden* *when/where/why/how*, en die de inhoud weergeeft van het voorafgaande zn*: *the news that Peter was appointed as chairman surprised us all. / the fact that the company had committed a criminal offence was suppressed. / There was some doubt whether he spoke the truth. / The question how he pulled it off puzzles us all*. De *content clause* wordt ook *appositive clause** genoemd.

Vaak treft men *content clauses* aan na woorden zoals *answer, argument, belief, certainty, complaint, conviction, danger, doubt, excuse, fact, fear, feeling, hope, idea, message, news, possibility, problem, promise, proposal, question, reply, request, rumour, suggestion, supposition, thought, wish*.

De vertaler Engels-Nederlands mag een *content clause* die wordt ingeleid door het voegwoord *that* niet verwarren met een *relative clause** die begint met het betrekkelijk voornaamwoord* *that*. In geval van een *relative clause* is het mogelijk om *that* te vervangen door *which* en bij een *content clause* is dat onmogelijk; vergelijk *the radical idea that/which he put forward* (*relative clause*) met *the radical idea that women are people too*.

content word: de Engelse term voor *inhoudswoord**. (Wordt ook wel *open class word** of *lexical word** of *autosemantic word* genoemd.)

context (context): het zinsverband.

context past (tense): Wanneer de *past tense** verplicht is, niet omdat er een *adverbial* of definite past time* in de zin staat, maar omdat uit de context blijkt dat de handeling of toestand in het verleden plaatsvond of bestond, spreekt men wel van de *context past*: *Fortuin never said that!* en niet ~~*Fortuin has never said that!*~~ / *Brahms spent his most active years in Vienna* en niet ~~*Brahms has spent his most active years in Vienna*~~.

continentaal Engels (continental English): 1. het Engels zoals dat op het vasteland van Europa wordt gesproken en geschreven; 2. synoniem van *pseudo-Engels**.

continuative past perfect (tense): zie *past perfect*.

continuative present perfect (tense): een van de twee hoofdtypen van de *present perfect tense* (v.t.t.)*; het andere hoofdtype is de *resultative of indefinite present perfect**. De *continuative present perfect* – hetzij in de *simple** variant (*I have lived in IJburg for eight years now*), hetzij in de *progressive/continuous** variant (*I have been living in IJburg for eight years now*) – drukt uit dat iets (toestand/gewoonte) in het (verre of nabije) verleden is begonnen en nog altijd voortduurt. Het Nederlands heeft dan vaak een tegenwoordige tijd: *I have lived/have been living in IJburg for eight years now*. – *Ik woon al acht jaar in IJburg*.

De *continuative present perfect* wordt soms onderverdeeld in drie subtypen: i. *state-up-to-the-present type of the continuative present perfect*; ii. *habit-up-to-the-present type of the continuative present perfect* en iii. *indefinite past type of the continuative present perfect*. Dat laatste type kan worden omschreven als: *at-least-once-in-a-period-leading-up-to-the-present type of the continuative present perfect*: *Have you ever been to America?*

continuous: synoniem van *progressive** (*to be + ing form*).

continuous aspect: synoniem van *progressive aspect** (*to be + ing form*).

continuous future (tense): synoniem van *future progressive**, *present or past* (*will be playing – would be playing*).

continuous past (tense): synoniem van *past progressive** (*was/were playing*).

continuous past future (tense): synoniem van *future past progressive** (*would be playing*).

continuous past perfect (tense): synoniem van *past perfect progressive**: *had been playing*.

continuous present (tense): synoniem van *present progressive** (*is playing*).

continuous present future (tense): synoniem van *future progressive** (*will be playing*).

continuous present future perfect (tense): synoniem van *future perfect progressive** (*will have been playing*).

continuous present perfect (tense): synoniem van *present perfect continuous** of *present perfect progressive**: *has been playing*.

continuous tense: synoniem van *progressive tense**.

contraction: de Engelse term voor *samentrekking**. Verkorte vorm van een (geschreven of uitgesproken) lettergreep*, woord*, woordgroep*: *doesn't* i.p.v. *does not*; *'ll* i.p.v. *will*; *won't* i.p.v. *will not*, etc.

contradictio in terminis (contradiction in terms): tegenstrijdigheid in de gebruikte woorden, vooral wanneer die onbewust wordt toegepast; anders is er sprake van een oxymoron*.

conversen (converse terms): twee woorden die dezelfde werkelijkheid, handeling of situatie weergeven maar deze vanuit een tegengesteld perspectief bekijken. Voorbeelden: *huurder* – *verhuurder*; *kleinkinderen* – *grootouders*; *koper* – *verkoper*; *leerling* – *leraar*; *schuld* – *vordering*.

conversie (conversion): ‘oneigenlijk gebruik’ van woordsoorten*; bv. bijvoeglijke naamwoorden* die als zn* worden gebruikt.

conversion: de Engelse term voor *conversie**. Soms kunnen *adjectives** bv. als *noun** worden gebruikt – dan spreekt men van een *adjectival noun** – namelijk wanneer wordt verwezen naar de gehele klasse van mensen die een bepaalde eigenschap delen: *the rich*; *the poor*; *the English*; *the homeless*. De weglating van *people* of een ander zn is alleen correct wanneer er sprake is van algemene strekking: *I like the English* maar *the English people I met on the train*.

coordinate clauses: de Engelse term voor *nevensgeschikte zinnen**, d.w.z. twee of meer hoofdzinnen* (*main clauses**) die aan elkaar worden gekoppeld door nevenschikkende voegwoorden* (*coordinating conjunctions**) (of een puntkomma*).

coördinatie (coordination): synoniem van *nevenschikking**.

coordinating conjunction/coordinator: de Engelse term voor *nevenschikkend voegwoord**; het Engels kent de volgende *coordinating conjunctions*: *and*, *but*, *or*, *nor*, *neither* en *as well as*. *Coordinating conjunctions* kunnen ook *subclauses* aan elkaar koppelen: *He denied that he had put pressure on the employee and that he had reduced her salary*.

copula/copular verb: synoniem van *linking verb** (*koppelwerkwoord**).

correlative conjunctions: ‘wederzijds betrekkelijke voegwoorden’; een voegwoordconstructie die bestaat uit twee elementen, zoals *as ... as*, *both ... and*, *either ... or*, *neither ... nor* en *not only ... but also*. Hierbij dient men ervoor te zorgen dat men parallelle grammaticale structuren gebruikt: *The book was not only too long but also ~~was~~ too difficult*.

correlatives: reeksvormer*; combinatie bestaande uit twee elementen die één functie in de zin uitoefenen (bv. *correlative conjunctions**): *both ... and ...*; *either ... or ...*; *if ... then*; *neither ... nor*; *not only ... but also ...*; *so ... that ...*; *the ... the ...* (‘hoe ... hoe...’); *whether ... or ...*

corruption: de Engelse term voor *verbastering**.

count noun/countable noun: Engelse term voor *telbaar zelfstandig naamwoord**. In veel *dictionaries* krijgen *countable nouns* de aanduiding [C]. Hierbij moet men denken aan *nouns** waarvoor men een telwoord* (*numeral**) kan plaatsen en waarvan een meervoudsvorm* bestaat: *car(s)* *chair(s)*, *friend(s)*, *table(s)*. Het antoniem* is *uncountable noun** of *non-count noun**.

countable group noun: Engelse term voor een telbaar collectivum*. Denk hierbij aan woorden zoals *club*, *committee*, *commission*, *council*. Vooral in het Britse Engels kunnen dit soort woorden zowel door een enkelvoudige als een meervoudige werkwoordsvorm worden gevolgd: *the committee has/have elected a new president*.

curly brackets: synoniem van *braces**.

curse: de Engelse term voor *vloek**.

cursief schrift (italics): niet-rechtopstaand schrift; het antoniem* is ‘romein* schrift’.

cursivering (italicization): in niet-rechtopstaand schrift zetten.

cynisme (cynicism): bittere spot.

dactylus (dactyl): versvoet bestaande uit een beklemtoonde lettergreep gevolgd door twee onbeklemtoonde lettergrepen. *Dactylus* is als woord zelf metrisch gezien een dactylus.

dagger: de Engelse term voor *obelisk**.

dakje (circumflex): synoniem van *accent circonflexe**.

dangling modifier: een ‘zwevende’* of ‘onverbonden bepaling’*: een foutieve bepaling* (in een *non-finite clause** of *verbless clause**) die niet op correcte wijze naar een ander woord* of een andere

woordgroep* verwijst, omdat het geïmpliceerde onderwerp* in de bijzin* niet overeenstemt met het onderwerp in de rompzin*. De *dangling modifier* kan betrekking hebben op een *present participle**, een *past participle**, een *to infinitive** of een *verbless structure**: ~~Deciding to attend the pole-squatting contest~~, our car was caught up in a jam. / ~~Excited at the prospect of seeing her~~, a party was organized. ~~To please the children~~, some snowballs were thrown. / ~~Though only 15~~, the company accepted her application.

dangling modifier clause: (foutieve) *subclause** die een *dangling modifier** bevat.

dangling participle: een *dangling modifier** die de vorm van een *participle* heeft.

dangling (present/past) participle clause: (foutieve) *subclause** die een *dangling (present/past) participle* bevat. Voorbeeld: ~~Having found out what the workload would be~~, the course was immediately cancelled. Aangezien het geïmpliceerde subject* in de bijzin* niet overeenstemt met het subject* the course in de rompzin*, is de zin foutief. Men kan de zin op twee manieren herstellen: i. herschrijven van de bijzin (bv. *When he found out what the workload would be, the course was immediately cancelled*) ; ii. herschrijven van de rompzin: *Having found out what the workload would be, he immediately cancelled the course*.

dash: de Engelse term voor *aandachtstreep** of *gedachtestreep** (als functieaanduiding) of *kastlijntje** (als vormaanduiding). Men onderscheidt o.a. de *em dash** (het hele kastlijntje*) en de *en dash** (*n dash/nut*) (half kastlijntje*). In het Britse Engels worden doorgaans de *en dashes* gebruikt in de functie van *aandachtstreepjes** (met een spatie aan weerszijden) en in het Amerikaanse Engels worden meestal de *em dashes* (zonder spaties) in die functie benut.

datief (dative case): synoniem* van *derde naamval**, corresponderend met het mv* (*indirect object**).

dativus ethicus: zie *ethische datief*.

dead metaphor: de Engelse term voor *dode metafoor**.

deadwood doublet: ingeburgerde tautologische* verbinding van twee taalelementen; moet in beginsel 'compact' (d.w.z. met één woord) worden vertaald: *terms and conditions – voorwaarden*; *last will and testament – testament*.

declarative clause/sentence: de Engelse term voor *mededelende (deel)zin**. *Declarative clauses/sentences** worden ook *statements** genoemd.

declension: Engelse term voor *verbuiging** (van zelfstandige naamwoorden*, bijvoeglijke naamwoorden*, voornaamwoorden*, lidwoorden*) op grond van naamval*, geslacht* en getal*.

declinatie (declension): synoniem van *verbuiging**.

deelteken (1. division sign; 2. diæresis): 1. synoniem van *afbreekteken**; 2. synoniem van *trema**.

deelwoord (participle): vormcategorie van het werkwoord*; komt voor als deel van het gezegde* of als bijvoeglijk naamwoord*. Er zijn twee soorten deelwoorden: i. het tegenwoordig deelwoord* (*present participle*/ing participle**) en ii. het voltooid deelwoord* (verleden deelwoord*) (*past participle*/perfect participle*/ed-participle**).

deelwoordzin (participle clause/participial clause): bijzin* die een deelwoord* – hetzij een tegenwoordig deelwoord* hetzij een voltooid deelwoord* – als eerste werkwoordsvorm bevat.

deelzin (clause): een zinsstructuur die bestaat uit een (geïmpliceerd) onderwerp* en een (geïmpliceerd) gezegde*, eventueel vergezeld van andere zinsdelen*. Wanneer een zin* uit meer dan één deelzin* (*clause**) bestaat, is het zinvol om de term *deelzin* te gebruiken. De deelzin kan betrekking hebben op een zelfstandige zin* (*independent clause**) (ook *hoofdzin** – *main clause** genoemd) of op een bijzin* (*subclause**) Zie ook *clause*.

defectief werkwoord (defective verb): werkwoord waarvan niet alle buigingsvormen voorkomen, bv. *lukken, gebeuren, geschieden, plaatshebben*.

defining relative clause: synoniem van *restrictive relative clause**.

definite article: de Engelse term voor *bepaald lidwoord**. Een enkele keer heeft *the* overigens een bijwoordelijke functie*, namelijk in de uitdrukking *the the* (bv. *the sooner the better*).

definite past tense: Wanneer de *past tense** verplicht is, omdat er een *clear indication of past time* in de zin staat of omdat uit de context* ondubbelzinnig blijkt dat de handeling*, gebeurtenis of toestand in het verleden plaatsvond (*context past**), spreekt men wel van de *definite/normal/unitary past tense* of van *definite/normal/unitary use of the past tense*.

degrees of comparison: de Engelse term voor trappen van vergelijking*: *great – greater – greatest; beautiful – more beautiful – most beautiful*. Men onderscheidt de *positive (degree)** (*stellende trap**), de *comparative (degree)** (*vergroten trap**) en de *superlative (degree)** (*overtreffende trap**). In het Engels wordt ofwel *er – est* (als hoofdregel: bij woorden die uit één lettergreep* (*syllable**) – of soms – twee lettergrepen bestaan) ofwel *more – most* gebruikt (bij woorden die uit twee of meer lettergrepen bestaan).

deictic reference: synoniem van *extralinguistic reference**. Zie *linguistic v. extralinguistic reference*.

deixis: synoniem van *deictic reference**.

demonstrative: verzamelterm voor *demonstrative pronoun** en *demonstrative determiner**. *This, that, these* en *that* kunnen namelijk als *pronouns** worden gebruikt (d.w.z. zelfstandig*) én als *determiner** (voor een zn*).

demonstrative determiner: de woorden *that, this, those* en *these* wanneer ze door een zn* (*noun**) worden gevolgd.

demonstrative pronoun: de Engelse term voor *aanwijzend voornaamwoord**; het Engels kent de volgende *demonstrative pronouns*: *this, that* (enkelvoud) en *these, those* (meervoud). Deze zelfde vier woorden worden ook als *determiners** gebruikt. In de Nederlandse grammatica* wordt de term *aanwijzend voornaamwoord* ook gebruikt wanneer *dat, deze, die* of *dit* voor het zn worden geplaatst. In het Engels worden ze in dat geval doorgaans – maar niet altijd – *determiners* genoemd.

demonstrativum (demonstrative): synoniem van *aanwijzend voornaamwoord**.

denominatief werkwoord (denominative verb): ww dat is afgeleid van een zn of een bn, bv. *tafelen* van *tafel*.

denotatie (denotation): de referentiële*, letterlijke of woordenboekbetekenis van een woord*; zie *connotatie*.

denotatieve betekenis (denotative meaning): synoniem van *denotatie**.

denote: de Engelse term voor *aanduiden*.

dentaal (dental): dentale medeklinker*; zie *fricatief*.

dependent clause: Engelse term voor *bijzin**; *clause** die niet zelfstandig* kan voorkomen maar een onderdeel is van een *independent** of *main clause**. Sommige grammatici (*grammarians*) gebruiken de term *subordinate clause** of *subclause** als een synoniem van *dependent clause*; andere gebruiken deze term alleen voor een *adverbial** *dependent clause*. *Dependent clauses* worden onderverdeeld in a. *adverbial dependent clauses – subordinate clauses* in engere zin dus – en b. *embedded clauses**.

dependent possessive pronoun: De *possessive pronouns** voor het zn* worden soms (*dependent*) *possessive pronouns** genoemd. *My/your/his/our car*. Meestal worden deze echter *possessive determiners** genoemd.

derde naamval (dative case): de naamval* (*geval**) die correspondeert met het meewerkend voorwerp* (*indirect object**); wordt ook *datief** genoemd.

derde persoon (third person): zie *persoon*.

derivatie (derivative): synoniem van *afleiding**.

derive: het Engelse woord voor *afleiden*. *Adverbs are derived from adjectives*,

derived noun: zelfstandig naamwoord* (*noun**) dat is afgeleid van een andere woordsoort* (bv. een ww* (*verb**) of een bn* (*adjective**)), bv. *discovery* van *discover*.

descriptieve grammatica (descriptive grammar): grammatica* waarbij de nadruk ligt op het beschrijven van de taalverschijnselen (zonder enig waardeoordeel), niet op het voorschrijven van grammaticale regels; het antoniem* is *normatieve** of *prescriptieve grammatica**.

determinativum: zie *bepalingaankondigend voornaamwoord*.

determinator (determiner): Lidwoorden* (*articles**), telwoorden* (*numerals**), aanwijzende voornaamwoorden* (*demonstratives**), bezittelijke voornaamwoorden* (*possessives**) en kwantoren* (*quantifiers**) kunnen als determinator in een zelfstandig naamwoordgroep* functioneren.

determiner: de Engelse term voor *determinator**, een functiewoord* in een *noun phrase**. Parapluterm* voor *articles**, *demonstratives**, *possessives**, *numerals**, *indefinite determiners** en *quantifiers**. *Determiners* komen alleen in *noun phrases* voor en zijn daarin doorgaans – maar niet altijd – het eerste woord. Ze staan dus voor de *premodifiers**. *Determiners* worden wel onderverdeeld in (*definite and indefinite*) *identifiers** en (*definite and indefinite*) *quantifiers* en – op basis van de plaats in de reeks – ook in *predeterminers**, *central determiners** en *postdeterminers**.

determiner phrase: een reeks van twee of meer *determiners** in een *noun phrase**: *all my good friends*.

diakritisch teken (diacritical mark): teken* dat boven of onder een letter wordt geplaatst om aan te geven dat de letter anders moet worden uitgesproken dan normaal. Denk hierbij aan het trema*, het accent aigu* ('kuut'*), het accent grave* ('graaf'*), het accent circonflexe* of de cedille*.

dialect (dialect): 1. variëteit* van een taal die kenmerkend is voor een bepaalde groep taalgebruikers, hetzij in termen van een bepaalde regio (*regiolect**, *topolect**), hetzij in termen van een bepaalde sociale klasse (*sociolect**) of een bepaalde etnische groep (*etnolect**) (zo onderscheidt men het Groningse, het Zeeuwse, het Brabantse en het Vlaamse dialect); 2. niet-gestandaardiseerde variëteit van een taal (*non-standard dialect*); 3. *streektaal**.

diæresis: de Engelse term voor *trema**.

diëresis (diæresis): twee opeenvolgende klinkers* (*vowels**) die in twee afzonderlijke lettergrepen* (*syllables**) worden uitgesproken, i.p.v. als een eenlettergrepige klank of een tweeklank* (*diphthong**). Het deelteken* of trema* wordt enkel gebruikt als het na elkaar schrijven van de letters zonder extra aanduiding tot een verkeerde uitspraak* kan leiden.

diesis: synoniem van *double dagger**.

diftong (diphthong): synoniem van *tweeklank**.

digraaf (digraph): opeenvolging van twee letters die één klank voorstelt; anders gezegd: twee 'grafemen'* (*graphemes**) die één foneem* (*phoneme**) vertegenwoordigen. Denk hierbij aan de *ch*, *ng* en *nk* en de *ph* (één medeklinker*), de *ij* (de lange 'ij') alsook *eu*, *ie*, *oe* (één klinker*).

diminutief (diminutive): synoniem van *verkleinwoord**.

diminutive: de Engelse term voor *verkleinwoord**.

diphthong: de Engelse term voor *tweeklank**.

direct object: de Engelse term voor *lijdend voorwerp**.

*Catenative constructions** zoals *she wants to go* of *he decided to sell his car* kunnen op twee manieren worden ontleed: a. *wants & decided* = *predicator** en *to go & to sell his car* = *direct object**; b. *wants to go & decided to sell* = *predicator* en *his car* = *direct object*. (Aangezien *want* en *decide* niet als *auxiliary** of *semi-auxiliary** worden beschouwd, heeft methode a mijn voorkeur.) En zo ook: *I'm glad to hear the good news!* a. *am* = *predicator* en *glad ... news* = *subject complement (taking the form of an adjective phrase with 'glad' as the head)*; b. *am glad to hear* = *predicator* en *the good news* = *direct object*.

direct object clause: de Engelse term voor *lijdendvoorwerpszin**; een *direct object** dat de vorm van een *clause** heeft of – anders gezegd – een *clause* die als *direct object* functioneert: *He said that he was angry* in plaats van *He said something*. / *She wanted to stay*. [*Wanted to stay* wordt – over het algemeen – niet in zijn geheel als *predicator** beschouwd, omdat *want* niet de status van *auxiliary** of *semi-auxiliary** heeft.]

In een zin als *I saw her leave/leaving the house* functioneert het taalbouwsel *her leave/leaving the house* als *direct object* en aangezien dit aan het *clause*-vereiste voldoet, is er sprake van een *direct object clause*. In andere grammaticaboeken wordt deze structuur ook wel een *direct object + plain infinitive*/present participle* construction* genoemd. In dat geval wordt het substantief* of het voornaamwoord* na de persoonsvorm* als het lv beschouwd en tegelijkertijd als het *logical subject**

van de daaropvolgende *plain infinitive/present participle construction*. In deze alternatieve analyse wordt de *plain infinitive/present participle construction* als *predicative adjunct** beschouwd*.

directe rede (direct speech): de letterlijke weergave van iemands woorden in een bijzin* (met gebruikmaking van aanhalingstekens*) i.t.t. de indirecte rede*, waarbij iemands woorden niet letterlijk worden weergegeven. *Hij zei tegen me: 'Je moet nu gaan.'* (directe rede); – *Hij zei tegen me dat ik moest gaan.* (Indirecte rede)

discontinuous modifier/modification: Wanneer een deel van de bepaling* (in een *noun phrase**) voor het kernwoord* (*head**) staat en een ander deel erna, wordt wel gesproken van een *discontinuous modifier*. Het betreft dus een specifiek type tangconstructie*. Voorbeelden: *a similar product to yours*; *a difficult problem to tackle*; *a better solution than yours*; *as neat a solution as that proposed by Peter*; *too heavy a burden to bear*; *the time had come to say goodbye*.

discontinuous structure: Engelse term voor tangconstructie*.

discourse marker: een element binnen een taaluiting dat commentaar geeft op die uitdrukking, zonder informatie aan de inhoud toe te voegen. Hierbij kan het gaan om *interjections**, *stopgaps** of *fillers** – *actually, basically, you know* – maar ook om *connectives**, zoals *on the other hand*, *as a matter of fact*, *then again*.

disjunct: Engelse term voor een specifieke soort *adverbial** (bijwoordelijke bepaling*), waarin commentaar wordt geleverd op de rest van de zin (vandaar dat ze ook *sentence adverbs** worden genoemd); *disjuncts* zijn vaak – maar niet per se – gescheiden van de rest van de zin door een komma en zijn altijd 'optioneel' (*optional**): *Frankly, I am tired.* / *Fortunately, no one complained.* / *They are probably at home now.* / *Surprisingly, he had forgotten my name.* *Disjuncts* kunnen ook *phrases** of *clauses** vormen: *To tell you the truth, I do not understand this concept.*

– **attitudinal disjunct:** een *disjunct** waaruit de houding van de spreker blijkt: *Remarkably, he forgot to cancel the meeting.*

– **fact-evaluating disjunct:** *disjunct** waarbij de spreker commentaar levert op een feit/de feiten die in de zin wordt/worden weergegeven: *fortunately, surprisingly.*

– **modal disjunct:** *disjunct** die een *mood** uitdrukt: *certainly, maybe, probably.*

– **subject-evaluating disjunct:** *disjunct** waarbij de spreker commentaar levert op een handeling van de *subject referent*: *wisely, she decided to end the affair* – *she was so wise as to end the affair.*

distributieve betekenis (distributive meaning): de 'meervoudsbetekenis' van een collectivum*.

distributive meaning: de 'meervoudsbetekenis' van een *collective noun**. Als deze van toepassing is, volgt er in BrE een meervoudige werkwoordsvorm: *The family are (AmE: is) waiting in the hall.* *They are all angry about your decision.* Verg. *unit meaning**.

ditransitief werkwoord (ditransitive verb): een ww* dat niet alleen door een lv* maar ook door een mv* kan worden gevolgd.

ditransitive verb: een ww* dat niet alleen door een lv* maar ook door een mv* kan worden gevolgd (*build, buy, find, give, offer, prepare*). Zie *transitive verb*.

divisie (hyphen): het kleinste liggende streepje, gebruikt als koppelteken*, afbreektteken* of weglatingsteken*.

do insertion/do periphrasis/do support: een invoeging van *do* als hulpwerkwoord* (*auxiliary**) (m.n. in vragende* of ontkennende zinnen*).

dode metafoor (dead metaphor): een metafoor* die zo vaak gebruikt is, dat men zich niet langer bewust is van de beeldspraak*, bv. *tafelpoot, schoenlepel*.

doeltaal/DT (target language/TL): de taal waarin men vertaalt; de taal waaruit men vertaalt, is de brontaal*/BT*.

door-bepaling/passieve door-bepaling: het met *door* ingeleide zinsdeelstuk* in een lijdende zin*; wordt ook *handelend voorwerp** of *voorwerp van de handelende persoon* genoemd. Soms is een bepaling met *door* in een lijdende zin dubbelzinnig: *Door Wiebranda zijn er meer hangmatten verkocht.* Interpretatie 1. *door Wiebranda* is een passieve door-bepaling: *Wiebranda verkoopt* blijkbaar

hangmatten. Interpretatie 2. door Wiebranda is een bw bep.* van causaliteit: de puike reputatie van Wiebranda en/of haar hangmat heeft ervoor gezorgd dat er zowaar meer hangmatten worden verkocht.

doorlooppuntjes (ellipsis): synoniem van *beletselteken**.

dot dot dot: de Engelse term voor *beletselteken**.

double dagger: de Engelse term voor *dubbele obelisk**.

double genitive/double possessive: *genitive* structure* – wordt ook *post-genitive* genoemd – die bestaat uit de combinatie van een *of phrase** en een apostrof-s: *she is a friend of my uncle's*. *Friend* is hier het kernwoord*. Dit wordt bij deze constructie meestal voorafgegaan door het onbepaald lidwoord*, nooit door het bepaald lidwoord*: *she is the friend of my uncle* of *she is my uncle's friend*.

Het kernwoord bij een *double genitive structure* kan worden voorafgegaan door: i. een onbepaald lidwoord; ii. een telwoord*; iii. een kwantor*; iv. een aanwijzend voornaamwoord*; v. een vragend voornaamwoord*; vi. een onbepaald voornaamwoord*; daarnaast wordt deze constructie gebruikt wanneer het kernwoord een meervoudsvorm* zonder determinator* is: *they are friends of father's*.

double negatives/double negation structure: een zinsstructuur waarin twee ontkennende aanduidingen voorkomen; in de standaardtaal is deze zinsstructuur alleen correct indien men een bevestigende betekenis op het oog heeft, want anders is er sprake van een taalfout: *I was not unhappy about his reply*.

/ *I don't have to listen to nobody*.

double sentence: synoniem van *compound sentence**.

doublet: een staande uitdrukking* bestaande uit een combinatie van twee (bijna-)synoniemen; kan vaak 'compact' (d.w.z. met één woord) worden vertaald: *devise and bequeath* (nalaten); *due and payable* (opeisbaar); *null and void* (nietig); *peace and quiet* (rust); *terms and conditions* (voorwaarden); *wear and tear* (slijtage). Zie ook *synonym string*.

down style: synoniem van *sentence case**.

dramatic present: synoniem* van *historical present**.

DT (target language): afkorting van *doeltaal**.

DT-equivalent (TL equivalent; target language equivalent): een verkorte vorm van de term *doeltaal-equivalent**.

DT-term (TL term; target language term): verkorte vorm van *doeltaalterm**.

dubbele ontkenning (double negation): het gebruik van twee bepalingen van ontkenning, waardoor de taaluiting een bevestigend karakter krijgt; wanneer dat niet de bedoeling van taalgebruiker is, is er sprake van een taalfout: *hij heeft nooit geen tijd voor me!*

dubbelepunt/dubbelpunt (colon): leesteken – : – dat aangeeft dat er een opsomming of uitleg volgt.

dubbelverbonden bepaling (subject complement (after non-linking verb), or object complement; [oudere term] predicative adjunct): synoniem van *bepaling van gesteldheid**; deze term wordt gebruikt om uit te drukken dat de bepaling van gesteldheid iets zegt over zowel een zelfstandigheid* als de handeling* van het gezegde*. Men zegt wel dat er sprake is van een combinatie van een bn* (verbonden aan de zelfstandigheid) en een bw* (verbonden aan een handeling). Zie *bepaling van gesteldheid*.

dubbelvorm (alternative spelling word): woord dat in twee (of meer) spellingvarianten voorkomt: *weed* – *wiet*.

dubbelzinnigheid (ambiguity): verschijnsel dat een taaluiting op twee manieren kan worden uitgelegd; bepaalde vorm van meerduidigheid of ambiguïteit van een taaluiting.

Duitse komma (slash): synoniem van *schuine streep**.

dummy it: synoniem van *empty it**.

dummy subject: synoniem van *loos onderwerp**.

Dunglish: synoniem van *Nederengels*, samentrekking van *Dutch* en *English*. 1. Steenkolenengels dat wordt gesproken door Nederlanders die het Engels slecht of maar matig beheersen; 2. De term kan ook betrekking hebben op taalfouten die ontstaan door verwarring tussen het Engels en het Nederlands.

duratief (progressive/continuous (aspect)): synoniem van *duurvorm**.

duur (duration): term voor hoe lang een handeling/proces voortduurt.

duurvorm (progressive/continuous (aspect)): de Nederlandse term voor *progressive aspect* of *continuous aspect**.

dynamic & stative adjective: een *dynamic adjective* is een bijvoeglijk naamwoord* dat in de gebiedende wijs* (*imperative*) kan voorkomen en waarbij een *progressive structure* mogelijk is: *An impatient man – don't be impatient! – he is being impatient*. *Stative adjectives* zijn bijvoeglijke naamwoorden waarbij dat niet mogelijk is: *An old man – ~~be old!~~ – ~~he is being old~~*.

dynamic equivalence: term van Eugene Nida: Het beginsel op grond waarvan de vertaler moet trachten om de essentie en de stijl van de brontekst (*source text*) zo getrouw mogelijk weer te geven (desnoods ten koste van letterlijke getrouwheid), zodat de vertaling op de DT-lezer dezelfde indruk maakt als het origineel op de BT-lezer. *Dynamic equivalence* wordt ook wel *functional equivalence** genoemd. Het antoniem is *formal equivalence**.

dynamic passive structure: de 'gewone' lijdende constructie, waarbij wordt verwezen naar een handeling*: *The door was being painted*. Verg. *stative passive construction**.

dynamic verb: Engelse term voor een bepaald type werkwoord* (*verb*) dat een activiteit, gebeurtenis of proces (*process verb* of *transitional event verb*) aanduidt, waardoor het zich ervoor leent om in de *progressive* te worden gebruikt. Het antoniem is *static verb** of *state verb**.

dysfemisme (dysphemism): het antoniem* van *eufemisme**: het gebruik van een woord of uitdrukking waarbij iets of iemand 'harder', grover of kwetsender wordt beschreven of voorgesteld dan het/die in werkelijkheid is. Komt meestal neer op een plechtig woord voor een schuttingwoord* (*obscenity*; *four-letter word**). Wordt ook wel *malfemisme** (*malphemism**) genoemd. Wanneer het dysfemisme opzettelijk kwetsend is, wordt ook wel gesproken van een *kakofemisme** (*cacophemism**).

echo question: zin* of fragment (doorgaans met een stijgende intonatie* uitgesproken) waarbij iemand wordt gevraagd iets wat hij zojuist heeft gezegd, te herhalen.

echt bijwoord/onveranderlijk bijwoord (real adverb): bw* dat in alle omstandigheden onveranderbaar is en dat niet ook als bn* voorkomt: *buiten, hier, uit*.

ed adjective : bijvoeglijk naamwoord* dat op *ed* eindigt; betreft vaak een voltooid deelwoord dat als bn functioneert. Men mag de *be + ed-adjective-constructie** (waarbij een toestand wordt aangeduid) niet verwarren met een lijdende zin* (*passive sentence**) (waarbij een handeling* wordt aangeduid).

ed participle: synoniem van *past participle**.

ed participle clause: synoniem van *past participle clause**.

eerste naamval (nominative case): naamval* die correspondeert met het onderwerp* van de zin; wordt ook *nominatief** genoemd.

eerste persoon (first person): zie *person*.

eggcorn: onbewust toegepaste woordsubstitutie doordat twee woorden of zinsneden sterk op elkaar lijken; het gebruikte woord is geen onzin (zoals bij een *malapropisme**) maar heeft een andere betekenis, bv. *eggcorn* i.p.v. *acorn* of *ex-patriot* i.p.v. *expatriate*. Vergelijkbaar met een *pun** ('woordspeling'), maar die wordt bewust toegepast.

eigenlijk onderwerp (real subject): het 'echte' onderwerp* aan het einde van een zin of in een bijzin* wanneer de zin tevens een voorlopig onderwerp* – in de vorm van *het* – bevat: *Het is uiterst laakbaar dat Spiros van doping is beschuldigd*.

eigenaam (proper noun): een zn* (dat meestal met een initiaalkapitaal* geschreven wordt) waarmee een individuele persoon of zaak wordt aangeduid, i.t.t. een soortnaam*. Men onderscheidt o.a.: 1. persoonsnamen of antroponiemen* (voor- en achternamen); 2. geografische namen of toponiemen*; 3. namen van organisaties en instellingen; 4. merknamen en handelsnamen.

elisie (elision): weglating van een zwakbetoonde klank, bv. *tehuis – thuis*.

ellips (ellipsis): 1. weglating (van woorden, woordgroepen* of zinsdelen*); wanneer de weglating bewust gebeurt, is er sprake van een stilistische ingreep of een stijlfiguur*; indien deze onbewust (bv.

uit slordigheid) wordt toegepast, kan er sprake zijn van een stijlfout*; 2. elliptische of onvolledige zin* of constructie; 3. synoniem van *beletselteken**.

ellipsis: de Engelse term voor *ellips**, *weglating* of *weglatingsteken** of *samentrekking**.

elliptical compound/complex sentence: Zinnen zoals *He translated the text better than I* of *He was born in the US and brought up in Canada* worden wel een *elliptical compound/complex sentence* genoemd, omdat de *predicator** dan wel het *subject** in de tweede *clause** wordt weggelaten.

elliptical construction/clause/sentence: Engelse term voor *elliptische constructie/(deel)zin** (of *samengetrokken constructie/zin**). Voorbeelden: i. *weglating* van het voegwoord* *that* (*she knew (that) he would come back!*); ii. *weglating* van het betrekkelijk voornaamwoord* *who(m)* of *that* wanneer dat de functie van lv vervult (*the man (who(m)/that) I saw*); iii. *elliptical noun phrase* (*I preferred the white cup but she gave me the red (cup/one)*); iv. *ellipsis of the verb and its objects or complements* (*I would cancel the meeting if I could (cancel the meeting)*); v. *medial/middle ellipsis* (*Spiros will wash up the cups and Wiebranda (will wash up the) the plates* (in het Nederlands: een *samengetrokken zin**); vi. *ellipsis of clause* (*You can start the game now if you want (to start the game)*); vii. *ellipsis after 'than' or 'as' in an elliptical compound sentence* (*I play chess better than you (do).*); viii. *one-word sentence or other very concise phrases, used as answers to questions or transitional phrases (leaving out even the subject and/or verbal forms)* (*Indeed. / True. / Been there. / Enough on this subject.*)

Een *elliptical construction* mag niet worden verworden met een *sentence fragment**. Een *elliptical construction* is een correcte constructie waarbij bepaalde constituenten bewust worden weggelaten (omdat deze ook zonder expliciete vermelding begrepen worden) om daarmee op compacte wijze een 'complete gedachte' weer te geven; een *sentence fragment* is een (in beginsel foutieve) constructie die 'onaf' is en waarbij – vaak onbewust – bepaalde elementen zijn weggelaten.

elliptische constructie/zin (elliptical construction/clause/sentence): constructie/zin (niet zijnde een beknopte bijzin*, een zin in de gebiedende wijs* zonder onderwerp* of een samengetrokken zin*) waarin het onderwerp en/of het gezegde* (en/of andere elementen) bewust zijn weggelaten, maar er wel 'bij gedacht' kunnen worden; wordt ook *onvolledige constructie/zin** genoemd. Een elliptische of 'onvolkomen' zin kan uit één of meer woorden of woordgroepen* bestaan. Ze komen vaak voor als antwoord op een vraag. (De Engelse term *elliptical construction/clause/sentence** heeft een iets ruimere strekking, daar deze ook wel wordt gebruikt voor wat in de Nederlandse grammatica *samengetrokken zin* wordt genoemd.)

em dash: de Engelse term voor '(heel) kastlijntje*'; zie *dash*.

embedded clause: *clause** die in een andere *clause** of een *phrase** ingebed is. De term wordt niet altijd in exact dezelfde betekenis gebruikt; men kan drie betekenissen onderscheiden: 1. synoniem van *dependent clause*; 2. *dependent clause* niet zijnde een *adverbial clause*; 3. *dependent clause* niet zijnde een *adverbial clause* die een noodzakelijk onderdeel vormt van de *main clause** en die dan ook niet kan worden weggelaten zonder dat de zin ongrammaticaal wordt; *imbedded clauses* in deze laatste betekenis zijn dus geen *adjuncts**.

embedded subject: het onderwerp van een *embedded clause**.

embedded verb: het werkwoord* dat in een *embedded clause** wordt gebruikt.

embedding: de Nederlandse term voor *inbedding**: 1. synoniem van *nesting**, d.w.z. het verschijnsel dat bepaalde *clauses** of *phrases** ingebed kunnen zijn in andere *clauses* of *phrases*; 2. het verschijnsel dat een groep woorden dezelfde functie in de zin vervult als één enkel woord. Dat verschijnsel wordt ook wel *rankshift** genoemd, aangezien de groep dezelfde functie vervult als een eenheid van een lagere rang.

emoticon (emoticon): een bij computertoepassingen gebruikt symbool dat d.m.v. een plaatje of een combinatie van lees- en lettertekens een emotie uitdrukt; een *smiley* is een specifiek type emoticon.

emotional continuous: synoniem van *emotional progressive**.

emotional progressive: de *progressive** die wordt gebruikt om irritatie uit te drukken over een bepaalde gewoonte. De *progressive* mag in dat geval dus wel worden gebruikt om een gewoonte aan te duiden, i.t.t. de *neutral habitual present**: *He is always complaining!*

emphasis: de Engelse term voor nadruk of klemtoon*.

emphatic affirmative: bevestigende* constructie waarin een hulpwerkwoord* (*operator*) wordt benadrukt: a. *They could not see that, surely?*; b. *You are wrong. They could see it.*

emphatic 'do': Wanneer het *auxiliary** *do* gebruikt wordt om een werkwoord te benadrukken, spreekt men wel van *emphatic do*: *Do be quiet! / I do hope that your mother is well again.* Het Nederlands gebruikt dan meestal bijwoorden zoals *nou*, *zo*, *toch* of *wel*.

emphatic imperative: gebiedende wijs waarbij nadruk wordt gelegd op het bevel of het verzoek d.m.v. het hulpwerkwoord *do*: *Do go! (Ga toch!)*.

emphatic pronoun: Wanneer *reflexive pronouns* worden gebruikt om een zn of vn te benadrukken, worden ze *emphatic pronouns* genoemd: *I'll tell him myself.*

empty it subject: Wanneer *it* als loos onderwerp* (*formal subject**) wordt gebruikt, spreekt men wel van *empty it subject* of *impersonal it subject*.

en dash: de Engelse term voor *half kastlijntje**; zie *dash*.

enclise/enclisis (clitic/enclitic): aansluiting van een (onbeklemtoond) woord bij het voorafgaande, waardoor het zijn zelfstandigheid en eigen accent verliest, bv. *ie* in *daar gaat-ie*. Dit verschijnsel doet zich voor bij *enclita* (fonologisch zwakke woorden); het bn is *enclitisch*.

end focus principle/rule/end weight principle/rule: de Engelse term voor het *links-rechtsprincipe** d.w.z. wat het belangrijkste is (het 'zwaartepunt van de mededeling'*) wordt – over het algemeen – achteraan in de zin* gezet.

end position: de Engelse term voor de *laatste zinsplaats**. Zie *zinsplaats*.

end weight principle: zie *end focus principle*.

ending: de Engelse term voor *uitgang**.

endofoor (endophora/endophoric expression): taalelement dat naar iets in de tekst verwijst.

endoforische verwijzing (endophoric reference): synoniem van *binnentekstelijke verwijzing**.

Engelse ziekte ('English disease'): het (onder invloed van het Engels) onjuist gebruik van spaties* bij de schrijfwijze van samenstellingen*: ~~*korte termijn vooruitzichten*~~ i.p.v. *kortetermijnvooruitzichten*.

enjambement (enjambment): het doorlopen van een zin* over twee of meer versregels.

enkelvoud (enk) (singular; sing): taaluiting waarbij wordt verwezen naar één persoon, dier of zaak. Veel woorden hebben een *enkelvoudsvorm** (*singular form**) en een *meervoudsvorm** (*plural form**).

enkelvoudsvorm (singular form): de vorm van een woord die het enkelvoud* aangeeft.

enkelvoudige zin (simple sentence): zin* zonder bijzin*.

epigram (epigram): kort en bondig gedicht met een *pointe* of *woordspeling** (*pun*); wordt ook *punt dicht* of *sneldicht* genoemd.

epistemic modality: het gebruik van *modal auxiliaries** of *marginal modals** om aan te geven hoe de spreker denkt over de mate van waarschijnlijkheid van een bewering: *Spiros must/might have broken the world record by now.*

epithet: de Engelse term voor *epitheton**: *Richard the Lionheart; Alexander the Great.*

epitheton (epithet/byname): bn* dat in vaste verbinding met een zn* (vaak een eigennaam*) wordt gebruikt tot kenschetsing: *Karel de Stoute; het snelvoetig hert.* (Het meervoud is *epitheta*.)

eponiem (eponym): woord dat gevormd is op basis van een eigennaam*, bv. *atlas*, *bintje*, *diesel*, *jerrycan*.

equality sign /equals sign: de Engelse term voor *isgelijktteken**.

equivalent (equivalent): 1. woord* of woordgroep* met dezelfde of vrijwel dezelfde (denotatieve* én connotatieve*) betekenis* en (vrijwel) het hetzelfde register*/stijlniveau* als een ander woord of een andere woordgroep in dezelfde taal; 2. woord of woordgroep met dezelfde of vrijwel dezelfde

(denotatieve én connotatieve) betekenis en (vrijwel) het hetzelfde register/stijlniveau als een ander woord of een andere woordgroep in een andere taal; ook *vertaalequivalent* genoemd.

equivalentie (equivalence): het verschijnsel dat woorden* of woordgroepen* elkaars equivalent* zijn.

equivalentloos woord (no-equivalent word): brontaalterm* waarvoor geen geschikt doeltaal-equivalent* beschikbaar is. Wordt ook *lacune/hiaat in het lexicon/de woordenschat** genoemd.

essential & non-essential relative clause: synoniemen van respectievelijk *restrictive** en *non-restrictive* relative clause**.

ethische datief (ethical dative): een bijzondere vorm van het meewerkend voorwerp; ook *dativus ethicus* genoemd. Volgens de ANS wordt hierbij uitgedrukt dat er sprake is van 'een zekere betrokkenheid van de spreker bij het door de zin uitgedrukte': "*They've gone and dropped the metatarsal arch!*" – "*Nu hebben ze me er toch een platvoet van gemaakt!*"

ethnolect: de Engelse term voor *etnolect*.

etnolect (ethnolect): taalgebruik van een specifieke etnische groep.

etymologie (etymology): 1. studie naar de herkomst en verandering van woorden; *woordafleidkunde*;

2. historische verklaring van de herkomst van een woord; *woordafleiding/woordherkomst*.

eufemisme (euphemism): een verzachtende of verbloemende uitdrukking; bv. *ontslapen* voor *sterven*.

Andere voorbeelden: '*Flexwoning*' is een *eufemisme* voor '*casco*'. '*Wijk zonder scheidslijnen*' is een *vilein eufemisme* voor '*achterstandswijk*'.

euro-Engels (euro English): het Engels zoals dat in EU-teksten wordt gebruikt.

even stress: Wanneer van een samenstelling* (of een andere groep woorden) wordt gezegd dat deze met *even stress* wordt uitgesproken, dan houdt dat in dat elk woord* (ongeveer) dezelfde nadruk krijgt. Het antoniem* is *uneven stress**.

event verb: synoniem van *dynamic verb**.

exclamation: de Engelse term voor *uitroep**; synoniem van *exclamatory clause/sentence**: *What a nasty accident!*

exclamation mark: de Engelse term voor *uitroepteken**.

exclamatory clause/sentence: de Engelse term voor *uitroepende zin**. Deze beginnen meestal met *how* of *what*.

exclamatory pronoun: de Engelse term voor *uitroepend voornaamwoord**.

existential clause/sentence: zin* die begint met het voorlopig onderwerp* *there*, (meestal) gevolgd door een vorm van *to be*: *There were children in the park*.

existential there: synoniem van *provisional there**.

exofoor (exophora): taalelement dat naar iets buiten de tekst verwijst. Het antoniem is *endofoor**.

exoforische verwijzing (exophorice reference): synoniem van *buitentekstelijke verwijzing**. (Zie ook *linguistic & extralinguistic reference*.)

expletive: expletief woord; krachtterm*.

extensive verb: andere term voor *non-linking verb**.

external & internal negation: termen die worden gebruikt om aan te geven waarop de ontkenning* (*negation**) bij de combinatie *auxiliary** + *not* betrekking heeft. Er zijn dan twee mogelijkheden: a. *not* maakt het *auxiliary* ontkennend of b. *not* maakt het hoofdwerkwoord* dat erachter staat ontkennend. Voorbeeld: a. *He cannot/can't be serious* (*not* maakt het *auxiliary* ontkennend); b. *He may not be serious* (*not* maakt het koppelwerkwoord* *be* + *subject complement** ontkennend) Ontkenning type a. wordt *external negation* en ontkenning type b. wordt *internal negation* genoemd.

De termen *external* en *internal* worden gebruikt om aan te geven dat *not* buiten of binnen de haakjes valt waartussen de mededeling waarop de *modal auxiliary** betrekking heeft, kan worden geplaatst: *It is not possible [that he is serious]* (*not* = buiten de haakjes, dus *external*) – *It is possible [that he is not serious]* (*not* = binnen de haakjes, dus *internal*).

Of er sprake is van *external* of *internal negation*, wordt bepaald door het *auxiliary verb** in kwestie: *cannot/can't* = *external*; *could not/couldn't* = *external*; *do not/don't have to/haven't got to* = *external*;

in geval van *may not* hangt het af van de vraag of deze constructie *negative permission, prohibition of possibility* uitdrukt: *may not* (*negative permission/prohibition*) = *external*; *may not* (*possibility*) = *internal*; *might not/mightn't* = *internal*; *must not/mustn't* = *internal*; *need not/needn't* = *external*; *shall not/shan't* = *internal*; *will not/won't* = *internal*.

extralinguistic reference: zie *linguistic & extralinguistic reference*.

extranuclear: synoniem van *removable* ('weglaatbaar') of *optional** ('optioneel') (van een taal-element); wanneer een taalelement kan worden weggelaten zonder dat de zin ongrammaticaal wordt, is er sprake van een *extranuclear element*.

extraposed sentence: een zin die begint met het voorlopig onderwerp* *it*, wordt wel een *extraposed sentence* genoemd: *It is a pity that he cannot come to the party*. Het verschijnsel wordt *extraposition* genoemd.

extraposition: zie *extraposed sentence**.

failed sentence: synoniem van *sentence fragment**.

faithful friends: de Engelse term voor *trouwe vrienden**.

false cognates: twee woorden uit verschillende talen die cognaten* lijken maar het niet zijn.

false friends: de Engelse term voor *valse vrienden**.

fatische communicatie (phatic expression/communion/communication): het communiceren om sociale redenen, zonder de bedoeling om informatie over te dragen.

fatische functie (phatic function): gebruik van taal voor het opbouwen of onderhouden van sociaal contact, zonder dat er sprake is van werkelijke informatie-uitwisseling. Zinsneden* die een fatische functie hebben, kunnen (en moeten) vaak vrij worden vertaald.

feminine gender: de Engelse term voor *vrouwelijk geslacht** of *femininum*.

figure of speech: de Engelse term voor *stijlfiguur**.

figuurlijk taalgebruik (figurative language/metaphorical language): taaluitingen waarbij gebruik wordt gemaakt van beeldspraak*; wordt ook *overdrachtelijk taalgebruik** genoemd.

filler: synoniem van *stopgap**.

finiet werkwoord/finiete werkwoordsvorm (finite verb/finite verbal form): synoniem van *persoonsvorm** (PV); werkwoordsvorm waaraan men de grammaticale kenmerken voor tijd*, persoon* en/of getal* kan aflezen. Het antoniem* is *niet-finiet werkwoord*/niet-finiete werkwoordsvorm**.

finiete bijzin: synoniem van *volledige bijzin**.

finite: verkorte vorm van *finite verb (form)**.

finite clause/finite subclause: de Engelse term voor *volledige bijzin**.

finite verb (form)/finite verbal form: Engelse term voor *finiete werkwoordsvorm** of *persoonsvorm**, de werkwoordsvorm die de tijd* en/of persoon*/getal* (1e, 2e, 3e) aangeeft. Als er meer dan één ww in een gezegde* voorkomt, dan is het eerste ww het *finite verb*. Het antoniem is *non-finite verb(al) form**: een parapluterm* voor de *bare* en to- infinitive**, de *ing form** en het *past participle**.

first person: zie *person*.

flexie (inflection/inflexion): synoniem van *buiging**.

focusing adverb: bijwoorden* zoals *also, either, even, just, mainly, mostly, neither, only* worden *focusing adverbs* genoemd. Ze worden in de (formeel) schrijftaal vaak onmiddellijk voor het woord waarop ze betrekking hebben, geplaatst.

foneem (phoneme): kleinste eenheid van geluid met een betekenisonderscheidende functie. Varianten op het foneem die geen betekenisonderscheidende functie hebben, worden *allofoon** (*allophone**) genoemd.

fonetiek/fonetica (phonetics): het onderdeel van de taalkunde (*linguistics*) dat zich bezighoudt met de bestudering van de fysiologische en fysische aspecten van de uitspraak* (*pronunciation**).

fonologie (phonology): het onderdeel van de taalkunde (*linguistics*) dat zich richt op de vorming en functie van spraakklanken in het taalsysteem.

font: 1. de Engelse term voor de variant van een bepaald lettertype*, d.w.z. de combinatie van grootte en typeface* (bv. 'Garamond Italic 10pt' is een 'font'); 2. (minder juist) synoniem van *lettertype*.

forefield: synoniem van *initial position**.

form – function: de Engelse termen voor *vorm** en *functie**. Zie *vorm – functie*.

formal concord: synoniem van *grammatical concord**.

formal direct object: de Engelse term voor *loos/formeel lijdend voorwerp**. *It* kan in een beperkt aantal uitdrukkingen als formeel lijdend voorwerp functioneren: *give it him hot! Come off it!*

formal equivalence: term (bedacht door Eugene Nida) die aangeeft dat een vertaling woordelijk of letterlijk getrouw is aan de brontekst; het antoniem is *functional* of *dynamic equivalence**.

formal it: zie *it* en *formal subject*.

formal register: de Engelse term voor *formeel register**.

formal subject: de Engelse term voor *loos onderwerp**. Voorbeeld: *It is hot today*.

formeel register (formal register): synoniem van *formeel stijlniveau*.

formulaic subjunctive: de *subjunctive** zoals deze gebruikt wordt in staande uitdrukkingen*, zoals *Heaven help us!/May God bless you/God save the Queen/long live Anarchy!/if need be/come what may/be that as it may/far be it from me to...*

forward reference: zie *backward & forward reference*.

forward slash: de Engelse term voor *schuine streep**.

foutieve samentrekking (faulty ellipsis/omission): foutieve weglating van gemeenschappelijke bestanddelen op woord-, woordgroep*- of zinsniveau* doordat het weggelaten element niet dezelfde redekundige functie* verricht als het element dat blijft staan (het 'restant') of doordat de gemeenschappelijke bestanddelen niet identiek zijn naar vorm of betekenis.

fragment: zie *sentence fragment*.

fraseologie (phraseme/phraselogical unit): 1. studie van de vorming en betekenis van staande uitdrukkingen*; synoniem van *idiomatiek**; 2. synoniem van *fraseologische eenheid**.

fraseologische eenheid (phraseme/phraselogical unit): synoniem van *idiomatische uitdrukking**; een vaste woordcombinatie met een geheel of gedeeltelijk overdrachtelijke betekenis.

free adjunct: thans minder gebruikelijke aanduiding voor een *non-finite clause** of een *verbless subclause**; vooral wanneer er sprake is van een duidelijke pauze in de intonatie.

free indirect speech/style/discourse: schrijfstijl die wordt gekenmerkt door een combinatie van een 'derdepersoonverteller' (*third-person narrator*) en bepaalde kenmerken van de 'eerstepersoonverteller' (*first-person narrator*). Bij deze schrijfstijl blijven rompzinnen* (*head clauses**) zoals *he said/thought that/he asked whether* achterwege en de bijzin* van de indirecte rede* wordt een hoofdzin*, zodat iemands denkwereld flexibeler en levendiger kan worden beschreven; wordt o.a. geassocieerd met schrijvers als Jane Austen. Voorbeeld: a. (*direct speech*) *Spiros jumped off the pole and said to himself: 'I'm giving up now, but next time I'll break the world record!'*; b. (*normal indirect speech or reported speech, with the present tense shifted back*) *Spiros jumped off the pole and said to himself that he was giving up now, but that the next time he would break the world record!*; c. (*free indirect speech*) *Spiros jumped off the pole. He was giving up now, but next time he would break the world record!*

free predicative: optioneel* en verplaatsbaar zinsdeel* dat net als het *subject complement** iets zegt over de referent* van het onderwerp* maar dat niet door middel van een koppelwerkwoord* aan het onderwerp gekoppeld is; betreft bepaald type *verbless clause**: *An extremely shy girl, she did not fit in at school. / He returned home happy and contented.*

free relative: een zelfstandig gebruikt *wh*-woord*: *what you say is true*.

free relative clause: synoniem van *nominal relative clause**; een bijzin die wordt ingeleid door een zelfstandig gebruikt *wh*-woord* (*what/why/where*) i.t.t. een *headed relative clause* (een betrekkelijke bijzin* met een antecedent*); deze *free relative clauses* lijken op vragen maar zijn het niet. *What is on the table belongs to me. / Whichever choice you make is bound to make you happy.*

frequentatief (werkwoord) (*frequentative verb*): werkwoord dat de herhaling van een handeling of werking aanduidt: *bibberen* voor *herhaald beven*.

frequentie (*frequency*): hoe vaak een bepaald woord* of een bepaalde woordgroep* wordt gebruikt. Een BT-term* kan een uitstekend DT-equivalent* hebben, maar als de frequentie van de twee termen sterk verschilt, kan dat soms toch een reden zijn om naar een andere vertaaloplossing te zoeken. Voorbeeld: het Engelse woord *acrophobia* betekent *hoogtevrees* maar het betreft een vrij technische term die in dagelijkse spraakgebruik weinig voorkomt. Dat geldt niet voor het Nederlandse woord *hoogtevrees*.

fricatief (*fricative*): synoniem van *wrijfklank**; orale klank die wordt geproduceerd als gevolg van een gedeeltelijke obstructie in het spraakkanaal (*vocal tract*), waardoor er een frictie of wrijving ontstaat. Overkoepelende aanduiding voor: i. labio- dentalen* [f] en [v] (*labiodentals**); ii. dentalen* (de Engelse *th*-klank, bv.) (*dentals**); iii. alveolairen* [s] en [z] (*alveolars**); iv. de palato-alveolairen* [ʃ] en [dʒ] (*post-alveolars**); v. de velairen/velaren* [X] (zoals in *kuchen*) (*velars**) en vi. de glottaal* (*glottal consonant/laryngeal consonant**) [h].

front position: synoniem van *initial position**.

fronting: een zinsdeel* dat normaliter na het gezegde* komt, aan het begin van de zin plaatsen, zodat dit benadrukt wordt: *This film I told you about ...*

full infinitive: synoniem van *to-infinitive*.

full stop: de Engelse term voor *punt** (als leesteken*).

full verb: synoniem van *verb of full meaning**.

functie (*function*): zie *vorm – functie*.

functiewoord (*function word*): een woord* zonder inhoudelijke betekenis, dat dient om woorden aan elkaar te verbinden of om de syntactische structuur* van de zin* te verduidelijken. Tot de functiewoorden worden gerekend: determinatoren* (m.n. lidwoorden*, telwoorden*, bezittelijke voornaamwoorden*, aanwijzende voornaamwoorden* en kwantoren*), voorzetsels*, tussenwerpsels*, grammaticale partikels*, hulpwerkwoorden* en voegwoorden*. Het antoniem* van *functiewoord* is *inhoudswoord** (*content word**).

function word: De Engelse term voor *functiewoord**. (Wordt ook wel *grammatical word* of *structure-class word* genoemd.) Het antoniem* is *content word**.

functional analysis: classificatie van zinsdelen* op grond van hun syntactische functie*, i.t.t. hun interne structuur (*phrase analysis**). Een bepaald zinsdeel heeft bv. de functie van *subject* en de structuur van een zelfstandignaamwoordgroep*. Synoniem van *sentence analysis**.

functional equivalence: synoniem van *dynamic equivalence**.

fused relative clause: synoniem van *nominal relative clause** of *free relative clause**.

fused relative pronoun: synoniem van *compound relative pronoun**.

fused sentence: Wanneer twee hoofdzinnen* zonder een voegwoord* en zonder interpunctie* aan elkaar worden verbonden, is er sprake van een foutieve verbinding die *fused sentence* wordt genoemd. Dit betreft – net als de *comma splice** – een bepaald type *run-on sentence**.

future continuous: synoniem van *future progressive**.

future in the past: term voor constructies die uitdrukken dat een bepaalde handeling, gebeurtenis of toestand vanuit het perspectief van een bepaald punt in het verleden in de toekomst plaatsvindt of bestaat of zou plaatsvinden of bestaan (*posterior event/situation*).

Er zijn verschillende manieren om vanuit het heden naar de toekomst te verwijzen, bv. *will + infinitive* (*neutral future*), de *simple present* (bv. timetables), *be to + infinitive* (formal way of referring to a future scheduled event) de *present progressive* (arrangements), de *be going to + infinitive* (future prediction with evidence or intention), of *be about to + infinitive/be on the point of ing form* (for actions that happen soon) en al deze constructies hebben een *past equivalent* waarbij *future in the past* wordt uitgedrukt.

Dat geldt bv. voor de *past future tense** (*would + infinitive*) in de indirecte rede*: *A week ago he said that he would come to yesterday's party* of de *past future tense* (*would + infinitive*) waarbij *past prediction about the future based on opinion* wordt uitgedrukt: *He was confident that it would be a great party.*

Future in the past kan ook worden weergegeven door de (enigszins formele) constructie *was/were + to infinitive* (in de betekenis *be destined to*): *He was to become Prime Minister at the age of 28.* / *The match was to take place on the next day* (implicatie: de wedstrijd heeft echt plaatsgevonden). Indien de geplande wedstrijd juist niet heeft plaatsgevonden, kan men *was/were to have + past participle* gebruiken: *the match was to have taken place on the next day, but ...*

Daarnaast worden de *past progressive** en de *was/were going + to infinitive*-constructie vaak gebruikt om *future in the past* weer te geven; de eerste constructie – waarbij *an arrangement in the past that happened* wordt uitgedrukt – impliceert dat de afspraak is doorgegaan: *I left work early because I was meeting my parents-in-law.* Als de afspraak niet is doorgegaan, kunnen verschillende andere constructies worden gebruikt, bv. *I was supposed/I was due/I was meant to meet my parents-in-law, but something else came up.* Bij de tweede constructie, die wordt gekleurd door het aspect *intention*, bestaat er geen zekerheid dat de voorgenomen handeling/situatie echt heeft plaatsgevonden: *the match was going to take place on the next day* (implicatie: misschien dat de wedstrijd doorging maar misschien ook niet). Ook wordt *was/were going to* gebruikt als blijkt dat de handeling niet heeft plaatsgevonden: *I was going to to meet my parents-in-law, but something else came up.* De betekenis van deze zin lijkt op de zin *I was supposed/I was due/I was meant to meet my parents-in-law, but something else came up*, maar nu was er niet zozeer sprake van een afspraak maar van persoonlijke intentie.

Tot slot kunnen *was/were about to + infinitive* of *was/were on the point of + ing form* worden gebruikt: *I was about to get/I was on the point of getting on the train when*

In de praktijk wordt ook de *simple past* wel gebruikt om *future in the past* aan te geven: *Wilders, who started his own party a year later, ...*

future perfect (tense): de Engelse term voor voltooid toekomstige tijd* (*will have played*). Bij deze tijd kunnen dezelfde subtypen als bij de gewone *perfect tense** worden onderscheiden: *simple** en *progressive** en *resultative** en *continuative**. De *present perfect** kan in een bijzin van tijd of voorwaarde betrekking hebben op de toekomst; in dat geval spreekt men van *future perfect tense* of *present perfect with future reference**: *I will answer your questions as soon as I have finished my meal.*

future progressive: aanduiding voor de *progressive** van de *future tense**; wordt ook *future continuous** genoemd: *will be playing* in plaats van *will play*. Deze tijd wordt o.a. gebruikt om uit te drukken dat een bepaalde handeling* of toestand in de toekomst enige tijd zal voortduren (*limited duration in the future*): *At this time tomorrow, we will be flying over the Atlantic*). Kenmerk van de *future progressive* is vaak *future as a matter of course*, m.a.w. *neutral future*. Vergelijk: *I will drive to Utrecht tomorrow (coloured future; intention or volition) – I will be driving to Utrecht tomorrow (neutral).*

future tense: de Engelse term voor toekomstige tijd*. In het Engels wordt deze gevormd door *will/shall + bare infinitive* (*present future tense*) of door *would + bare infinitive* (*past future tense*). (Zie ook: *continuous future tense*; *past future tense*; *present future tense*; *simple future tense*.)

futurum (future tense): synoniem van (*onvoltooid tegenwoordige*) toekomstige tijd*.

futurum exactum (present future perfect tense): synoniem van voltooid tegenwoordig toekomstige tijd*.

futurum exactum praeteriti (past future perfect tense): synoniem van voltooid verleden toekomstige tijd*.

futurum praeteriti (past future tense): synoniem van onvoltooid verleden toekomstige tijd*.

gallicisme (Gallicism): een woordvorming of uitdrukking die in strijd is met de regels in een taal, wanneer het woord of de uitdrukking te letterlijk uit het Frans is vertaald.

garden path effect: het verschijnsel dat men door de structuur van de zin* op het verkeerde been wordt gezet. Men begint de zin op een bepaalde manier te lezen, maar vervolgens komt men erachter dat die interpretatie niet klopt. Voorbeeld: *the girl sent the flowers was not at home*. Eerst interpreteert men *sent* (wellicht) als een ww* in een hoofdzin* in de bedrijvende vorm*, maar door de constructie *was not at home* komt men erachter dat *sent the flowers* moet worden gelezen als *who was sent the flowers*, ofwel als een *reduced object relative passive clause**, een elliptische betrekkelijke bijzin* waarbij zowel het betrekkelijk voornaamwoord* als het hulpwerkwoord* van de lijdende vorm* is weggelaten.

gebiedende wijs (imperative mood): de *gebiedende wijs** of *imperatief**, een van de wijzen* (*moods*) die een werkwoord* kan aannemen; wordt gebruikt om een bevel, een verzoek of een advies uit te drukken. Achter zinnen die in de gebiedende wijs staan, wordt vaak een uitroepteken* (*exclamation mark**) geplaatst. De gebiedende wijs heeft zowel in het enkelvoud* als (gewoonlijk) in het meervoud* dezelfde vorm als de stam* van het ww.

gedachtestreep(je) (dash): 1. synoniem van *aandachtsstreep(je)**; 2. het enkele streepje in de vorm van een half kastlijntje, dat o.a. een onderbreking van de gedachtegang aangeeft.

geïmpliceerd onderwerp (implied subject): Wanneer een bijzin* (*subclause*) geen expliciet onderwerp heeft maar wanneer dit onderwerp* erbij gedacht kan worden, spreekt men wel van *geïmpliceerd onderwerp*, *begrepen onderwerp** of *verzwegen onderwerp**.

gekloofde zin (cleft sentence; apparent compound sentence): Een *gekloofde zin* – een leenvertaling* uit het Engels – is een speciale constructie die begint met *het is/was/zijn/waren* en die wordt gebruikt om een bepaald element te benadrukken: *Het was Helga die de hagelslag ontvreemdde* i.p.v. *Helga ontvreemdde de hagelslag*. Gekloofde zinnen komen in het Nederlands minder vaak voor dan in het Engels.

geleed woord ((morphologically) complex word): synoniem van *complex woord**. Een woord bestaande uit verschillende (vrije* of gebonden*) morfemen* (*morphemes**) (onderdelen): een of meer grondwoorden* (*root words**), en een of meer voor- of achtervoegsels*. Voorbeeld: *paalzittoernootje* (drie grondwoorden: *paal*, *zit* en *toernooi* en het achtervoegsel *tje*). Een *samenstelling** (*compound noun**) is een engere term, want hierbij gaat het om een verbinding van twee vrije morfemen*.

gemengde metafoor (mixed metaphor): metafoor* waarbij twee beelden tegelijkertijd worden opgeroepen: *Or to take arms against a sea of troubles and by opposing end them*. (Uit *Hamlet*).

gender: de Engelse term voor *grammaticaal geslacht**.

general & specific ability: Wanneer van de *auxiliaries** *can/could* wordt gezegd dat ze *general* of juist *specific ability* aanduiden, dan wordt bedoeld dat deze *auxiliaries* kunnen worden gebruikt om te verwijzen naar iets wat iemand in algemene zin dan wel op een specifiek ogenblik in staat was te doen: *he can play chess* (*general ability*) – *he can come to your party tonight* (*specific ability*).

general/theoretical possibility & specific/factual possibility: Wanneer van de *auxiliaries** *can/could/may/might* wordt gezegd dat ze *general/theoretical* dan wel *specific/factual possibility* aanduiden, dan wordt bedoeld dat ze kunnen worden gebruikt om te verwijzen naar iets wat in algemene zin dan wel op een specifiek ogenblik mogelijk was: *It can/may be cold here in the mornings* (*general/ theoretical possibility*) – *She can/may arrive at any minute now* (*specific/factual possibility*).

generic reference/generic/general v. specific use of uncountable nouns and plural count nouns: Wanneer *uncountable nouns** en *plural count nouns** in algemene zin worden gebruikt, dan worden ze in beginsel niet voorafgegaan door het *definite article**. In het Nederlands is dat vaak wel het geval. *She studies French literature*. – *Ze bestudeert de Franse literatuur*. / *Prices have risen*. – *De prijzen zijn gestegen*.

Het is van belang om te preciseren wat bedoeld wordt met *generic/general* v. *specific use*, want er zijn tal van *half-general phrases*. Over het algemeen geldt dat een *adjectief** (zoals *French* in de voorbeeldzin) of een *preposition phrase* ingeleid door bv. *in* of *from* nog niet betekent dat er sprake is van *specific use*: *life in the nineteenth century* – *het leven in de negentiende eeuw*. Er is echter over het

algemeen wel sprake van *specific use* wanneer het zn* gevolgd wordt door een *relative clause** of een *of phrase**: *the life of Spiros Kokkino / the life that he led*.

genitief (genitive): synoniem van *tweede naamval**.

genitive (case): Engelse term voor *genitief** of *tweede naamval**. In het Engels wordt de *genitive* gevormd door een *of phrase** (*of-genitive**) (vooral bij *non-human 'possessors'*) of door toevoeging van 's (*'s-genitive**) (vooral bij *human possessors*). Na meervoudsvormen of bij bepaalde namen die op een sisklank eindigen, wordt alleen de apostrof gebruikt: *Socrates' idea; my parents' car*. (Zie ook: *classifying genitive; double genitive; independent genitive; local genitive; place genitive; post genitive; specifying genitive*.)

genus (gender): ander woord voor *woordgeslacht**; meervoud: *genera*; zie *woordgeslacht*.

geoniem (geonym): woord dat van een aardrijkskundige naam afgeleid is: *badminton, bikini, dildo, edammer, hamburger, kalkoen, limerick, pils, rugby*.

germanisme (Germanism): een woordvorming of uitdrukking die in strijd is met de regels van de Nederlandse grammatica, wanneer het woord of de uitdrukking te letterlijk uit het Duits is vertaald.

gerund: de Engelse term voor *gerundium**; de *ing form* van het ww wanneer deze een nominale functie heeft: *smoking is dangerous!* De *gerund* is een van de twee vormen van een *verbal noun*; de andere is de *supine* (de *to-infinitive* met een nominale functie).

gerund phrase: Als het *gerund** wordt gevolgd door andere woorden, spreekt men van een *gerund phrase*: *living well is the ultimate revenge for being an unwanted child*.

gerundium: een werkwoord* (*verb*) met zelfstandignaamwoordfunctie: *vergissen is menselijk*.

gerundivium (verbal adjective): synoniem van *verbaal adjectief**.

getal (number): het grammaticale verschijnsel dat woorden naar één of naar meer dan één voorwerp of eenheid van dezelfde soort kunnen verwijzen, respectievelijk *enkelvoud** of *singularis (singular*)* en *meervoud** of *pluralis (plural*)*.

gevoelswaarde (connotations): zie *connotatie**.

gezegde (1. *predicator (+ subject complement)*; 2. *saying; maxim; adage*): 1. het zinsdeel* (*clause element**) dat iets zegt over het onderwerp* van een (deel)zin*. Er worden twee typen gezegde onderscheiden: i. werkwoordelijk gezegde* (*predicator*): ii. naamwoordelijk gezegde* (*predicator + subject complement*); 2. idiomatische uitdrukking (zonder ww): *een open deur; met hart en ziel; in een vloek en zucht*.

– **naamwoordelijk deel (van het naamwoordelijk gezegde) (*subject complement (after a linking verb)*)**: zie naamwoordelijk gezegde*.

– **naamwoordelijk gezegde (*predicator + subject complement*; soms: *nominal predicate*)**: zie aldaar.

– **werkwoordelijk gezegde (*predicator*; soms: *verbal predicate*)**: zie aldaar.

gezegdezin (*predicative clause/subject complement clause*): bijzin* die de functie van naamwoordelijk deel* vervult. Er zijn drie soorten: i. gezegdezinnen die worden ingeleid door een voegwoord* (*Ze wordt weer zoals ze vroeger was!*); ii. gezegdezinnen met verplicht *om* (*Dat is niet om aan te zien.*); iii. gezegdezinnen met ingesloten antecedent* (*Zijn leiderschap is niet meer wat het geweest is.*)

glief (glyph): 1. een individueel teken* dat bijdraagt aan de betekenis* van wat er geschreven wordt. Een of meer glieven vormen tezamen een *grafeem** (*grapheme**); 2. onderdeel van lettertype* (*typeface**; (BrE) *font**; (AmE) *fount*).

glottisslag (*glottal stop*): het kortstondig onderbreken van de klank van de stem door het dichtklappen van de stemspleet (*glottis*) en het hierbij onderbreken van de trilling van de stembanden (*vocal cords*). In het *International Phonetic Alphabet (IPA)* wordt deze met het symbool ʔ aangegeven.

graaf (*grave accent*): zie *accent grave*.

gradability: het verschijnsel dat er van bepaalde bijvoeglijke naamwoorden* en bijwoorden* een vergrotende* en overtreffende trap* kunnen worden gevormd en dat er bijwoorden van graad voor

geplaatst kunnen worden. Het antoniem* is *non-gradability*. Zie ook *gradable – non-gradable adjectives & adverbs*.

gradable – non-gradable adjectives & adverbs: bijvoeglijke naamwoorden* & bijwoorden* waarbij de trappen van vergelijking* (*degrees of comparison**) (vergroten* en overtreffende trap*) mogelijk zijn en waarvoor men bijwoorden als *very*, *so* of *extremely* kan plaatsen. Alle *dynamic adjectives** en de meeste *stative adjectives** zijn *gradable*; bij *non-gradable adjectives* is dat niet mogelijk. Voorbeelden van *non-gradable adjectives*: *dead*, *unique*, alsook bijvoeglijke naamwoorden die een nationaliteit aanduiden (*Dutch*, *English*) of technische bijvoeglijke naamwoorden, zoals *chemical*, *atomic*.

grafeem (grapheme): het kleinste deel van een woord* dat in de geschreven taal één of soms meer dan één klank weergeeft. Het Nederlands kent 36 basisgrafemen (en enkele die aan andere talen zijn ontleend). Naast de 26 letters van het alfabet gaat het hierbij bv. om dubbelklanken, zoals *oe*, *ui*, *eu* en *aa*, alsook de *sch*.

grammatica (grammar): 1. *Grammatica* (ook *spraakkunst** of *spraakleer** genoemd) – een onderdeel van de taalkunde (*linguistics*) – duidt op de beschrijving en verklaring van de structuur van een taal (morfemen*, woorden*, zinnen*, etc.) aan de hand van regels. Grammatica bestaat uit de deelgebieden *syntaxis** (*syntax**), *semantiek** (*semantics**), *morfologie** (*morphology**) en *fonologie** (*phonology**). Er wordt onderscheid gemaakt tussen de *descriptieve grammatica** (*descriptive grammar**) en *prescriptieve grammatica** (*prescriptive grammar**). 2. Beschrijving van de grammatica van een specifieke taal, zoals vastgelegd in een studiewerk.

grammaticaal geslacht (gender): synoniem van *woordgeslacht** of *genus**.

grammatical auxiliary: de hulpwerkwoorden* *do*, *have* en *be*, die nodig zijn om bepaalde grammaticale constructies te vormen maar die zelf nauwelijks enige lexicale inhoud hebben, i.t.t. *modal auxiliaries**.

grammatical concord: congruentie* tussen gezegde* en (de grammaticale vorm van) het onderwerp* (i.t.t. *notional concord**).

grammatical word: synoniem van *function word**.

grammaticale ontleding/analyse (grammatical analysis): taalkundige discipline die de woorden* en onderdelen binnen een zin* onderscheidt en deze benoemt. Zie *ontleding*.

grapheme: de Engelse term voor *grafeem**.

grave accent: de Engelse term voor *accent grave**.

groene & rode volgorde: vakterm voor de volgorde van de combinatie hulpwerkwoord* – voltooid deelwoord* in bijzinnen. De groene (of oosterse) volgorde duidt op de volgorde voltooid deelwoord – hulpwerkwoord en de rode (of westerse volgorde) duidt op de volgorde hulpwerkwoord – voltooid deelwoord. Bij werkwoordelijke gezegden* is de volgorde vrij en bij naamwoordelijk gezegden* is de groene volgorde verplicht.

grondwoord (root word/root): woord* dat niet gesplitst kan worden in andere afzonderlijke woorden (soms wel in lettergrepen*) en dat als basis kan dienen voor andere woorden (afleidingen* en samenstellingen*). Een combinatie van grondwoorden heet een *samenstelling*; een combinatie van een grondwoord en een voor- of achtervoegsel* is een *afleiding*.

group genitive: constructie waarbij de apostrof-s na een uit meer dan één woord bestaande *noun phrase** wordt geplaatst, terwijl het laatste woord niet het kernwoord* is: *the girl next door's boyfriend*. Met de *group genitive* dient terughoudend te worden omgegaan. Na een *clause* is het stellig af te raden: *the girl who I liked's boyfriend*.

group noun (Gp): synoniem van *collective noun**.

guillemets (guillemets/angle quotes): de 'Franse' aanhalingstekens* « or ». Deze worden ook wel *ganzenvoetjes* genoemd.

haakje (bracket): leesteken* dat gewoonlijk in paren voorkomt – ‘haakje openen’ (*open bracket*) en ‘haakje sluiten’ (*close bracket*) – en dat o.a. gebruikt wordt om niet-essentiële zinnen of zinsneden te scheiden van essentiële zinnen of zinssneden.

Meestal heeft de term *haakjes* betrekking op de ronde haakjes*, maar er zijn verschillende soorten haakjes. De vier belangrijkste zijn: a. ronde haakjes (ook *parentheses** genoemd) (*brackets** of *round/open/oval/curved brackets*); AmE: *parentheses**); b. rechthoekige haakjes* (ook *tekst-haakjes*/vierkante haakjes/bijbelhaken* genoemd) (*square brackets**; AmE: *brackets*); c. puntige haakjes (*angled brackets*/chevrons*); d. accolades* (*curly brackets**; AmE: *braces**).

haarziekte: de tendens bij sommige taalgebruikers om het verwijzwoord* *haar* te gebruiken voor niet-vrouwelijke woorden. Wordt ook *verhaaring** genoemd.

habitual past (tense): Wanneer de *past tense** wordt gebruikt om een gewoonte in het verleden aan te duiden, wordt wel gesproken van de *habitual past (tense)* of van *habitual use of the past (tense)*: *He walked to work every day last year*. Ook *used to* en *would* worden gebruikt om een gewoonte in het verleden aan te duiden.

habitual present (tense): Wanneer de *present tense** wordt gebruikt om een gewoonte aan te duiden, spreekt men van de *habitual present (tense)* of van *habitual use of the present (tense)*: *He walks to work every day*.

halfklinker (semivowel): een klinkerachtige klank die ook eigenschappen van een medeklinker* (*consonant**) heeft, in het bijzonder *-j-*, of een sjwa*.

handelend voorwerp (by agent in a passive sentence): synoniem van ‘door-bepaling’* in een lijdende zin*. Wordt ook wel beschouwd als het ‘logische’ of ‘psychologische onderwerp’ van de passieve zin, i.t.t. het ‘grammaticale onderwerp’, dat overeenstemt met het lijdend voorwerp* van de analoge bedrijvende zin*.

handeling (action): actie/daad/gebeurtenis/proces die/dat door het werkwoord* wordt weergegeven.

hanging indention: alinea* (*paragraph*) waarbij alle regels behalve de eerste worden ingesprongen.

hanging participle: synoniem van *dangling participle**.

hapax legomenon/hapax (hapax legomenon/hapax/nonce word): gelegenheidswoord; het betekent letterlijk ‘wat eenmaal gezegd wordt’.

haplogie (haplology): (onjuiste) weglating van een van twee (of meer) elkaar opvolgende identieke of op elkaar lijkende lettergrepen of woorden van één lettergreep: *een (een) halfuur durend overleg; het is (het) beste om ...*

harde spatie (hard space/fixed space/non-breaking space/no-break space/ NBSP): (computerterm ter aanduiding van) een speciaal karakter dat wordt gebruikt om te voorkomen dat een tekst aan het eind van een regel op de plaats van de spatie automatisch wordt afgebroken (*line wrap*); zo kan men er bv. voor zorgen dat een uit twee of meer elementen bestaande bedrijfsnaam op één regel bij elkaar blijft.

hash: de Engelse term voor *hekje**.

head/head word: de Engelse term voor de *kern** (het *kernwoord*) van een woordgroep*; deze kan niet worden weggelaten.

head clause: 1. de Engelse term voor *rompzin**; 2. synoniem van *main clause*. In deze *Vertaaltwijzer Engels-Nederlands* wordt de term consistent in betekenis 1 gebruikt.

heading/head/header: het Engelse woord voor *kopje** (in een tekst). In het Engels wordt in kopjes vaker dan in het Nederlands de *title case format** toegepast.

headlinese: compact taalgebruik, zoals in krantenkoppen (*headlines*), waarbij bepaalde woorden – bepaalde vormen van *to be*, lidwoorden*, voegwoorden* – worden weggelaten; beetje vergelijkbaar met *telegramstijl (telegraphese)*.

hekje (number sign; hash; (AmE) pound sign): teken op het toetsenbord – *hash key* – van een computer of het toetsenblok van een telefoon dat in verschillende functies wordt benut, bv. als afsluitteken na een code. In de VS wordt het ook wel gebruikt in plaats van *number*: *#7 = number 7*.

herhaald/herhalend onderwerp/lijdend voorwerp (*repeated subject/direct object*): Wanneer *dat* of *die* wordt gebruikt om te verwijzen naar een eerdergenoemd ond.* /lv*, spreekt men van *herhaald* of *herhalend onderwerp* of *lijdend voorwerp*: *Die Spiros, die vergooit zijn leven toch maar! / Die Spiros, die hebben we ook gevraagd. ... / Vroeg opstaan, dat vind ik bepaald onverstandig.*

hertaling (*modernization/updating of a text; rewriting a text within the same language*): 1. vertaling van een tekst van oud-Nederlands naar modern Nederlands; 2. ingrijpende bewerking van een tekst binnen dezelfde taal.

heterograaf (*heterograph*): een gelijkkluidend woord met een afwijkende spelling en een afwijkende betekenis: *son* (zoon) – *sun* (zon).

heteroniem (*heteronym*): 1. schuilnaam; pseudoniem waarbij een auteur een fictieve schrijvers-persoonlijkheid creëert, soms als afsplitsing van zichzelf; 2. homograaf* niet zijnde een homofoon*. Wordt ook *heterofoon* (*heterophone**) genoemd.

heteronym: de Engelse term voor *heteroniem** (beide betekenissen). Voorbeeld: *desert* (toetje) en *desert* (woestijn); *lead* (als ww) en *lead* (betekenis ‘lood’). Wordt ook wel *heterophone* genoemd.

historical present (*tense*): Wanneer de tegenwoordige tijd* wordt gebruikt om naar gebeurtenissen in het verleden te verwijzen, wordt gesproken van de *historical present*. De *historical present* wordt vooral geassocieerd met literaire beschrijvingen van het verleden; vandaar dat deze vorm ook wel de *narrative present** of de *dramatic present** wordt genoemd. De vertaler Engels-Nederlands dient te beseffen dat de *historical present* in het Engels – m.n. in zakelijke teksten – minder frequent wordt gebruikt dan de ‘praesens historicum’ in het Nederlands. (In notulen of processen-verbaal van getuigenverhoor bv. wordt in het Engels de verleden tijd* (*past tense*) gebruikt en in het Nederlands de tegenwoordige tijd.)

historische tegenwoordige tijd (*historical present*): zie *historical present*. Wordt ook *praesens historicum* genoemd.

hoeveelheidswoord/hoeveelheidaanduidend woord (*numeration*): zn* dat een maat, gewicht of hoeveelheid uitdrukt: *aantal, emmer, glas, hoeveelheid, kilo, krat, kudde, liter, massa, meter, zwerm*.

homerische vergelijking (*Homeric/epic simile*): uitgewerkte, volgehouden vergelijking*.

homofoon (*homophone*): een woord dat hetzelfde klinkt als een ander woord, maar een andere betekenis heeft; het verschijnsel heet *homofonie* (*homophony*). Denk aan *leiden* – *lijden*.

homofoor (*homophore/homophora*): een woord met algemene strekking dat in een bepaalde context een specifieke betekenis heeft, bv. *de koningin* wanneer uit de context blijkt dat het om koningin Beatrix gaat.

homograaf (*homograph*): woord met dezelfde spelling als een ander woord (ongeacht de uitspraak) maar met een afwijkende betekenis; als ook de uitspraak* hetzelfde is, kan men bovendien spreken van een *homoniem**.

homogram (*homogram*): synoniem van *homograaf**.

homoniem (*homonym*): 1. woord met dezelfde uitspraak én dezelfde spelling, en behorend tot dezelfde woordsoort, maar met een afwijkende betekenis als een ander woord (*lof* in de betekenis *witlof* en *lof* in de betekenis ‘het prijzen’; het verschijnsel heet *homonymie* (*homonymy*). Homoniemen zijn tegelijkertijd *homofonen** (woorden met dezelfde uitspraak, ongeacht de spelling, bv. *hard* en *hart*) en *homografen** of *homogrammen** (woorden met dezelfde spelling, ongeacht de uitspraak, bv. *voórkomen* en *voorkómen*); 2. (minder juist) synoniem van *homofoon* of *homograaf*.

Men onderscheidt *echte homoniemen* (*true homonyms*) en *polyseme homoniemen** (*polysemous homonyms* of *polysemes**). Bij de laatste categorie gaat het om homoniemen met een afwijkende *maar* *gerelateerde* betekenis.

homonymie (*homonymy*): zie *homonoom*.

homophone: de Engelse term voor *homofoon**: *sun* – *son*. Het verschijnsel heet *homophony*.

homophore/homophora: de Engelse term voor *homofoor*/homafora**.

hoofdletter (capital/capital letter): grotere letter van bijzondere vorm; ook *kapitaal**, *kapitale letter*, *initiaal* of *bovenkast** genoemd, zoals gebruikt aan het begin van een zin* of bij eigennamen* en titels. Het antoniem* is *kleine letter** (*small letter**) of *onderkast** (*lower case**).

hoofdtelwoord (cardinal (numeral)): woord dat een aantal of nummer aangeeft: *nul, een, twee, drie, vijftien, honderd, miljoen*.

– **bepaald hoofdtelwoord (definite cardinal):** een ‘gewoon’ hoofdtelwoord*, niet zijnde een onbepaald hoofdtelwoord*: *nul, een, twee, drie, vijftien, honderd, miljoen*.

– **onbepaald hoofdtelwoord (indefinite cardinal):** hoofdtelwoord* dat geen precies getal weergeeft: *al, alle, allemaal, enige, enkele, ettelijke, evenveel, genoeg, hoeveel, luttel, meer, meerdere, meest, menige, minder, minst, niemendal, sommige, tig, veel (vele), verscheidene, verschillende, weinige, voldoende, wat, weinig, zat, zoveel*.

hoofdwerkwoord (main verb): het belangrijkste (betekenisdragende) werkwoord* in het gezegde* (*predicator**) van een (deel)zin*. Wanneer het gezegde uit één werkwoord* bestaat, is dat altijd het hoofdwerkwoord – vaak maar niet per se een persoonsvorm* – en wanneer het gezegde uit een reeks werkwoorden bestaat, is het hoofdwerkwoord (doorgaans in de vorm van een voltooid deelwoord* of een infinitief*) het laatste werkwoord in de reeks.

Het hoofdwerkwoord betreft meestal een zelfstandig werkwoord* maar het kan ook een koppelwerkwoord* (*linking verb*) betreffen.

hoofdzin (main clause; superordinate clause; independent clause; principal clause): Een volledige zin* die geen bijzin* (of beknopte bijzin*) is, wordt – in zijn geheel, dus inclusief eventuele bijzinnen – *hoofdzin* genoemd. (De zin die overblijft als de bijzin(nen) eraf wordt/worden gehaald, wordt ook wel *hoofdzin* genoemd, maar om verwarring te voorkomen, kan men deze beter de *rompzin** (*head clause**) noemen.)

hulpwerkwoord (auxiliary (verb)): een werkwoord* dat niet ‘alleen’ kan staan maar dat een ander ww* nodig heeft. Men onderscheidt hulpwerkwoorden van tijd (*hebben, zijn, zullen*), het hulpwerkwoord van de lijdende vorm* (*worden*), modale hulpwerkwoorden* (*modal auxiliaries**) (*hoeven, kunnen, moeten, mogen, willen*) en hulpwerkwoorden van causaliteit (*doen, laten*).

hypallage (hypallage): stijlfiguur waarbij een bn (doelbewust) aan een bepaald zn wordt gekoppeld, hoewel het inhoudelijk beter bij een ander zn hoort; wordt ook wel *enallage* genoemd. Het doel van de stijlfiguur is om een bepaalde formulering extra zeggingskracht te geven. Voorbeelden: *dodelijk slachtoffer, eenzame nachten, lekker kopje koffie, lopend buffet, luie stoel, warme bakker*.

hyperbool (hyperbole): een bewuste overdrijving: *hij nieste zo hard dat mijn moeder het raam uitvloog*.

hypercorrectie (hypercorrection): het verschijnsel dat een taalgebruiker een taalfout maakt juist doordat hij een taalfout probeert te vermijden. *Ik ~~wordt~~ niet goed van deze aantijging / We gaven ~~hen~~ een uitnodiging voor het feest*.

hyperoniem (hypernym/superordinate term): een overkoepelende term; het tegenovergestelde van hyponiem*: (*paard is een hyperoniem van merrie; rood is een hyperoniem van scharlaken*); het verschijnsel – de semantische relatie – heet *hyperonymie* (*hypernymy**).

hyperonymie (hypernymy): zie *hyperoniem*.

hyphen: de Engelse term voor *divisie**, benut als 1. koppelteken* (of *verbindingsstreepje*); 2. afbreektteken*; 3. weglatingsstreepje*.

hyphenate: De Engelse term voor 1. *afbreken**; 2. de Engelse term voor *door een koppelteken** verbinden; *spellen met een koppelteken*.

hyponiem (hyponym/subordinate term): woord waarvan de betekenis door een andere, meer omvattende term gedekt wordt (*merrie is een hyponiem van paard; scharlaken is een hyponiem van rood*); het verschijnsel – de semantische relatie – heet *hyponymie* (*hyponymy*). Het tegenovergestelde van *hyperoniem**.

hypothetische situatie (*hypothetical situation*): situatie die niet echt bestaat of die niet realistisch is; deze wordt beschreven bij bepaalde typen voorwaardelijke constructies* (*conditional structures*)*.

iamb: de Engelse term voor *jambe**. Het bn is *iambic*.

identifier: overkoepelende aanduiding voor alle *determiners** behalve de *quantifiers**. Dit betreft de *definite determiners** *the, this, that, these, those, my, your, his/her/its, our, their* + *ordinals**; de *indefinite determiners** *a(n), one, a certain*.

identifying it: zie *it*.

identifying relative clause: synoniem van *restrictive relative clause**.

idiolect (*idiolect*): iemands persoonlijke taalgebruik.

idiom: de Engelse term voor *idioom** of *idiomatische uitdrukking**.

idiomatiek (*phraseology*): synoniem van *fraseologie**.

idioom/idiomatische uitdrukking (*idiom/idiomatic expression*): uitdrukking waarvan de betekenis* van het geheel kan niet worden afgeleid uit de betekenis van de samenstellende delen.

if clause: voorwaardelijke bijzin* die met *if* begint. Zie *conditional clause*.

imperatief (*imperative*): synoniem van *gebiedende wijs**.

imperative/imperative mood: de Engelse term voor *gebiedende wijs**. In het Engels wordt deze gevormd door de *bare infinitive**: *Sheila, bring me two cups of coffee. / Come off it!*

imperative clause/sentence: de Engelse term voor *bevelende zin**, ofwel een zin die in de gebiedende wijs* staat.

imperfect participle: (minder gebruikelijk) synoniem van *present participle**.

impersonal pronoun: aanduiding voor het *pronoun** *one* of *you* (in de betekenis ‘men’, ‘je’). *One* in de betekenis ‘men’ is vrij formeel, impliceert altijd dat de spreker ‘inbegrepen’ is en wordt minder frequent gebruikt dan *men* in het Nederlands.

impersonal subject: de Engelse term voor *loos onderwerp**; synoniem van *formal subject**.

implied subject: de Engelse term voor *geïmpliceerd onderwerp**, ofwel het onderwerp* dat ontbreekt maar ‘erbij gedacht’ kan worden. Zie *non-finite clause*.

inbedding (*embedding*): het verschijnsel dat bepaalde taalbouwsels* ingebed kunnen zijn in andere taalbouwsels.

inchoative aspect: grammaticaal aspect* waarbij de aanvang van een handeling wordt aangegeven. De constructie *be about to** is hiervan een voorbeeld.

incongruentie (*lack of concord/agreement*): ongelijkheid in getal*/persoon*; zie *congruentie*.

indefinite article: de Engelse term voor *onbepaald lidwoord** (*a* of *an*); *-a-* wordt gebruikt wanneer het woord met een medeklinker* (*consonant**) begint en *an* wanneer het volgende woord met een klinker* (*vowel**) begint (waarbij de uitspraak* – niet de spelling* – leidend is): *an hour, an MP*.

indefinite present perfect (tense): synoniem van *resultative present perfect (tense)**.

indefinite pronoun: de Engelse term voor *onbepaald voornaamwoord**. De *indefinite pronouns* zijn: *all, another, any, anybody, anyone, anything, both, each, either, every, everybody, everyone, everything, few, a little, a lot of, many, much, neither, no, nobody, none, no one, nothing, one, other, some* (‘een of ander’/‘sommige’), *somebody, someone, something* en *such*.

indefinitum (*indefinite pronoun*): synoniem van *onbepaald voornaamwoord**.

indention/indentation: de Engelse term voor *inspringing** (van *alineas**). (Zie ook *hanging indention*.)

independent clause: synoniem van *main clause**, een *clause* die op zichzelf kan staan.

independent genitive: *genitive* waarbij er geen *zn** na de apostrof-*s* volgt: *This umbrella is my sister's*.

independent possessive pronoun: De *possessive pronouns* die niet voor het *zn** staan, worden wel *independent possessive pronouns* genoemd: *mine, yours, his, hers, ours, yours, theirs*.

indicatief (*indicative*): synoniem van *aantonende wijs** (de meest voorkomende wijs*).

indicative: de Engelse term voor *aantonende wijs**.

indirect object: de Engelse term voor *meewerkend voorwerp**. Net als in het Nederlands kan het *indirect object* voorafgaan aan het lv of – wanneer het *indirect object* meer nadruk verdient – erop volgen; in het laatste geval begint het *indirect object* met *to* (of *for*) (waarbij wordt aangetekend dat sommige grammatici hiervoor andere termen gebruiken, bv. *oblique object** of *adverbial** (gerealiseerd door een *prepositional phrase*): *I gave George a compliment.* – *I gave a compliment to George.*

Van een bedrijvende* of actieve zin* zoals *we offered him a new opportunity* of *we offered a new opportunity to him* kunnen twee lijdende of passieve zinnen* worden gemaakt: a. *a new opportunity was offered to him (by us)* (het lv van de actieve zin – *a new opportunity* – wordt het onderwerp van de bedrijvende zin); b. *He was offered a new opportunity (by us)* (het mv van de bedrijvende zin wordt het onderwerp van de lijdende zin). In het Nederlands wordt die laatste mogelijkheid als ongrammaticaal beschouwd; men zegt niet ~~*hij werd een nieuwe gelegenheid geboden*~~ maar *hem werd een nieuwe gelegenheid geboden*.

Bij bepaalde werkwoorden is het onmogelijk om het *indirect object* voor het *direct object* te plaatsen en in dat geval is het onmogelijk om van dit *indirect object* het onderwerp van een lijdende zin te maken. Dit geldt bv. voor de werkwoorden *administer, admit, announce, communicate, confess, confide, declare, delegate, deliver, demonstrate, dictate, entrust, explain, indicate, introduce, mention, point out, propose, prove, report, reveal, say, state, suggest, transmit*. Voorbeeld: *He delivered the product to me* en niet ~~*he delivered me the product*~~. – *The product was delivered to me (by him)* en niet ~~*I was delivered the product (by him)*~~.

Er kunnen twee typen *indirect object* worden onderscheiden: i. het *indirect object* dat begint met *to* (of – wanneer het *indirect object* voor het *direct object* staat – waarvan een parallelle constructie met *to* kan worden gevormd) en ii. het *indirect object* dat begint met *for*. Dit laatste type *indirect object* wordt ook *benefactive object** of *adjunct of benefit** genoemd: *She found him a good project.* – *She found a good project for him.* Dit type vindt men na werkwoorden als *book, bring, build, buy, cook, fetch, find, get, leave, make, obtain, order, prepare, procure, purchase, reserve* en *sing*.

indirect object clause: een *indirect object** dat de vorm van een *clause** heeft of, anders gezegd, een *clause* die als *indirect object* functioneert: *He gave whoever walked through the door a bunch of flowers.*

indirect question: de Engelse term voor *indirecte vraag**.

indirect speech/reported speech: de Engelse term voor *indirect rede**. Deze treft men vaak aan na werkwoorden als *answer, claim, realise, reply, say, state*.

De hoofdregel bij *indirect speech* is dat de *back shift rule** moet worden toegepast: indien het ww in de *head clause** (*reporting clause**) in de verleden tijd staat, behoort het ww in de *subclause* (*reported clause*) in beginsel ook in de verleden tijd te staan: (*direct speech*) *He said, 'My girlfriend enjoys playing chess.'* – (*indirect speech*) *He said that his girlfriend enjoyed playing chess.*

Deze *back shift rule* kan echter worden doorbroken indien het duidelijk is dat de bewering in de bijzin* ook in het heden (*time of the report*) nog geldig is. Indien de *girlfriend* uit de bovenstaande zin ook in het heden graag schaakt, is de tegenwoordige tijd* in de bijzin correct. Een zin als ~~*He said that his late wife enjoys playing chess*~~ is echter uitgesloten.

De *eternal application rule* houdt in dat de *back shift rule* wordt doorbroken bij *expressions of general truth* (natuurwetten, spreekwoordachtige beweringen): *Galileo taught that the earth revolves around the sun.* (Hier is *revolves* beter dan *revolved*!), maar *Ptolemy taught that the sun revolved around the Earth.* (Hier zou *revolves* fout zijn.)

Merk overigens op dat *must, ought to, need* en *had better* geen verledentijdsvormen kennen, zodat deze ook in de indirecte rede voorkomen: *He said that he must/had to go.*

indirecte rede (indirect speech): Wanneer iemands woorden niet letterlijk (en met gebruikmaking van aanhalingstekens*) worden geciteerd maar in een bijzin met het voegwoord* *dat* (of het voegwoord *of*) worden weergegeven, spreekt men van de *indirecte rede*. Voorbeeld: *Spiros zei: 'Wiebranda lacht mij*

uit!’ (Directe rede*) – Spiros zei dat Wiebranda hem uitlechte (indirecte rede) / Spiros vroeg: ‘Licht Wiebranda mij uit?’ (Directe rede) – Spiros vroeg of Wiebranda hem uitlechte (indirecte rede).

indirecte vraag (indirect question): nominale bijzin* waarin een vraag besloten ligt (door middel van een vragend voornaamwoord* of een vragend bijwoord*). Er volgt dan geen vraagteken*, tenzij de indirecte vraag deel uitmaakt van een directe vraag. *Hij wou weten waarom Wiebranda de wortels had gewassen. / Ik weet niet waar ik mijn hangmat heb gelaten. / Wou hij weten waarom Wiebranda de wortels had gewassen? / Weet je niet waar je je hangmat hebt gelaten?*

infinitief (infinitive): synoniem van onbepaalde wijs* of hele werkwoord*.

infinitive: de Engelse term voor onbepaalde wijs*, infinitief* of hele werkwoord*.

- **bare infinitive:** de infinitief* zonder to.
- **plain infinitive:** synoniem van bare infinitive*.
- **to infinitive:** de infinitief* met to.

infinitive clause: beknopte bijzin* waarin de onbepaalde wijs* voorkomt: *To tell you the truth, I do not understand that.* / *He managed to solve the problem.* Soms staat er ook een onderwerp* in de bijzin: *It would be unthinkable for Spiros to offer a draw.* Infinitive clauses kunnen een nominale*, een bijwoordelijke* of een bijvoeglijke* functie hebben.

infinitive marker: aanduiding voor to wanneer dit voor de infinitief* staat; wordt ook wel *infinitival particle* genoemd. Werkwoorden kunnen ook na to als ‘gewoon’ voorzetsel* komen, maar dan moet de *ing form* (gerund) gebruikt worden; dit verschil veroorzaakt wel eens verwarring: *He used to go shopping every Sunday* (to = infinitive marker) – *he is used to going shopping every Sunday* (to = ordinary preposition). Het moet zijn *I look forward to seeing you* en niet ~~*I look forward to see you*~~, want to is hier een (gewoon) voorzetsel.

infix (infix): gebonden morfeem dat op gelijksoortige manier als een interfix (bindmorfeem) wordt ingevoegd, maar dat wel extra betekenis draagt.

inflection/inflexion: de Engelse term voor buiging*.

informal register: de Engelse term voor informeel register.

information principle: het woordvolgordebeginsel dat gegeven informatie-elementen (meestal) voorafgaan aan nieuwe informatie-elementen.

informeel register (informal register): synoniem van informeel stijlniveau.

ing adjective: bijvoeglijk naamwoord* dat op ing eindigt; betreft vaak een tegenwoordig deelwoord* dat als bn* functioneert.

ing coordination: nevenschikking* door middel van een ing form in plaats van een nevenschikkend voegwoord*: *Spiros called me last night, saying that he had enjoyed the party.* – *Spiros called me last night and said that he had enjoyed the party.*

ing form: de ing form van een werkwoord*, o.a. functionerend als tegenwoordig deelwoord* (present participle*) (hetzij als deel van de progressive* hetzij los in een beknopte bijzin* (non-finite clause*) of als adjectief* of gerundium* (gerund* of verbal noun*).

ing participle: synoniem van present participle*.

ing participle clause: synoniem van present participle clause*.

ingebodde (deel)zin/bijzin (embedded clause): een deelzin* binnen een andere zin.

ingesloten antecedent (implied antecedent): Een niet-expliciet genoemd antecedent* wordt wel ingesloten antecedent genoemd. In het Nederlands betreft dit wie (voor personen) of wat/hetgeen voor zaken. *Wie [de persoon die] zo weinig drinkt, heeft geen recht van spreken.*

inherent & non-inherent adjective: Een inherent adjective is een bn* dat – zonder verschil in betekenis – zowel attributief* als predicatief* kan worden gebruikt. Bij een non-inherent adjective* is dat juist niet mogelijk. Vaak kan men niet zeggen dat een bn* in algemene zin inherent of non-inherent is, want het hangt van het gebruik af: *the old man – the man is old* (= inherent), maar: *my old friend – a friend is old* (non-inherent); of *the heavy chest – the chest is heavy*, maar: *a heavy smoker – a smoker is heavy* (non-inherent).

inhoudswoord (content word): woord met inhoudelijke betekenis, i.t.t. *functiewoord**. Hierbij kan men denken aan zelfstandige naamwoorden*, zelfstandige werkwoorden*, bijvoeglijke naamwoorden* en de meeste bijwoorden*.

initiaalkapitaal (initial capital): synoniem van *beginhoofdletter**.

initiaalwoord (initialism): letterwoord* waarbij elke letter afzonderlijk wordt uitgesproken: *ABP*, *KLM*, *VWO*. Een letterwoord dat als één woord wordt uitgesproken (bv. *NAVO*), wordt *acroniem** (*acronym**) genoemd.

initial capital: de Engelse term voor *beginhoofdletter** of *initiaalkapitaal**.

initial position: de Engelse term voor *beginpositie** of *eerste zinplaats**.

initialism: de Engelse term voor *initiaalwoord**, bv. *FBI*.

insert: synoniem van *tussenwerpsel**, *interjectie** of *tussenvoegsel**.

inspringing (indentation): (bij het begin van een nieuwe alinea) een wat grotere kantlijn (*margin*) onbeschreven laten om de structuur van de alinea-indeling* te verduidelijken.

instantaneous present: synoniem van *actual present**.

instrumental role/function: de Engelse term voor *instrumentalis*: het object waarmee iets gebeurt of een actie wordt uitgevoerd: *the window was smashed with a sledgehammer*.

instrumentalis (instrumental case): achtste naamval*, die het object aanduidt waarmee iets gebeurt of een actie wordt uitgevoerd.

intensifier/intensifying adverb: de Engelse term voor een ‘versterkend’ bijwoord* in een bijvoeglijk-naamwoordgroep*, zoals *very*, *extremely*, *indeed*, *most*, *highly*.

intensive pronoun: Een voornaamwoord* dat gebruikt wordt om een ander woord te benadrukken, wordt wel *intensive pronoun* genoemd: *the managing director himself met us at the door*.

intensive verb: synoniem van *linking verb**.

interactional signal: synoniem van *discourse marker**.

interferentie (interference): het verschijnsel dat een taalgebruiker regels die bij een bepaalde taal behoren (vaak de moedertaal – *native language*), ten onrechte – en vaak onbewust – op een andere taal toepast. Het taalgebruik uit de ene taal ‘interfereert’ dan met het taalgebruik uit de andere taal. Vertalers dienen zich terdege bewust te zijn van dit verschijnsel.

interfix (interfix/linking element): affix zonder eigen betekenis dat tussen twee delen van een samenstelling wordt geplaatst; wordt ook *bindmorfeem* genoemd. In het Nederlands gaat het hierbij bv. om de tussen-*n*, de sjwa of de tussen-*s* in samenstellingen. *Interfix* mag niet worden verward met *infix**.

interior quotation: de Engelse term voor *binnencitaat**.

interjectie: ander woord voor *tussenwerpsel**.

interjection: de Engelse term voor *tussenwerpsel**. Denk aan: *ah!*, *ouch!*, *wow!* Maar ook: *yes*, *no*.

internal negation: zie *external & internal negation*.

interpunctie (punctuation): het gebruik van leestekens* (*punctuation marks**) in een tekst.

interrogative adverb: De woorden *how*, *when*, *where* en *why* worden wel *interrogative adverbs* genoemd, omdat ze (ook) gebruikt worden om een vraag te formuleren.

interrogative clause/subclause: de Engelse term voor *vragende bijzin**. Een *content clause** die wordt ingeleid met een *interrogative pronoun** of een *interrogative adverb**. *The question why Spiros left (has never been answered)*. Zie ook *content clause*.

interrogative pro-form: een *pro-form** die in vragende zinnen wordt gebruikt. Deze *pro-forms* beginnen vrijwel allemaal met een *wh*: *who*, *what*, *when*, *where*, *why* en *how*.

interrogative sentence: de Engelse term voor *vragende zin**. Een synoniem van *question**.

interrogativum (interrogative): synoniem van *vragend voornaamwoord**.

intonatie (intonation): verloop van de toonhoogte* (*pitch**) van een zin of een reeks zinnen wanneer deze wordt/worden uitgesproken, met inbegrip van de woorden die daarbij worden beklemtoond.

intralinguistic reference: synoniem van *textual reference**.

intransitief werkwoord (intransitive verb): ander woord voor *onovergankelijk werkwoord**.

intransitive verb: de Engelse term voor *onovergankelijk werkwoord**. Dit kan wel gevolgd worden door een verplichte of een optionele* *adverbial**.

intransitivity: de Engelse term voor *onovergankelijkheid**.

introductory there: Wanneer *there* als voorlopig onderwerp* wordt gebruikt, spreekt men wel van *introductory there** (of van *anticipatory there** of *provisional there**) (overkoepelende term voor *existential there** (gevolgd door een vorm van *to be*) en *representative there* (gevolgd door een andere werkwoordsvorm): *there is a beautiful girl in my class*.

invariant (invariant): synoniem van *tertium comparationis**.

invective: (gebruik van) krachttermen*.

inversie (inversion): vakterm voor woordvolgordeomkering. Heeft meestal betrekking op de omkering van onderwerp* – gezegde* naar gezegde – onderwerp. Deze vorm van inversie komt in het Nederlands vaker voor dan in het Engels.

inversion: de Engelse term voor *inversie**. Heeft meestal betrekking op de omkering van *subject** – *predicator** (verb) naar *predicator (verb) – subject*. ‘Hello’, *the man said*’ – ‘Hello, *said the man*.’ Deze vorm van *inversion* komt voor in vragende zinnen, bij *neither, nor, so, (soms)* na citaten wanneer het ww *say* wordt gebruikt, na korte bijwoorden van plaats gevolgd door een vorm van bv. *to be, stand, lie* of *live* en bij bijwoordelijke bepalingen die een ontkenning of beperking uitdrukken en die aan het begin van de zin staan: *Do you like swimming?* / *Neither/Nor did he.* / *There lies the canal.* / *Never did I see a more poignant painting.*

– **subject-auxiliary inversion:** inversie onderwerp – hulpwerkwoord* (bv. bij vragende zinnen).

– **subject-verb inversion:** inversie onderwerp – werkwoord.

inverted clause/sentence: (deel)zin* waarbij *inversie** is toegepast.

inverted word order: synoniem van *inversion**.

invocatie (invocation): aanroeping; afsmeking (m.n. tot God gericht).

ironie (irony): stijlfiguur* waarbij men het tegengestelde zegt van wat men bedoelt.

irregular verb: de Engelse term voor *onregelmatig werkwoord**. Bij *irregular verbs* wordt de verleden tijd en het voltooid deelwoord niet gevormd door er het achtervoegsel* *ed* achter te plaatsen maar op een andere manier, vaak een klankerwisseling (*vowel variation/ablaut*).

(is)gelijkteken (equality sign; equals sign): het wiskundige symbool =.

it: Men onderscheidt maar liefst drie soorten *it*: i. *referential** (*anaphoric** or *cataphoric**) *it*, ook wel *ordinary ‘it’* genoemd (dit type *it* verwijst naar iets wat elders (eerder of later) in de tekst is vermeld: *He dropped the book and then picked it up*); ii. *provisional it** (*it* als voorlopig onderwerp*, zoals in *it is easy to miss it*); iii. *formal it** (als in *it is cold*; *it is Sunday today*; *it was 10 years before he grasped the difference between ‘anaphoric it’ and ‘formal it’!*); een subspecies van de *formal it* is de *identifying it** (*It’s John!*).

it-cleft: zie *cleft construction** & *clefting**.

italics: de Engelse term voor *cursief**.

iterative aspect: aspect* waarbij de herhaling van een handeling* wordt weergegeven.

jambe (iamb): (versvoet (*metrical foot*) bestaande uit) een combinatie van een onbeklemtoonde (*unstressed*) lettergreep* (*syllable**) en daarna een beklemtoonde (*stressed*) lettergreep (notatie:). Eén jambische maat (*iambic metrum*) bestaat uit twee jamben/jambische versvoeten (*two iambs*); afhankelijk van het aantal jamben spreekt men van *jambische dimeter (iambic dimeter)*; *jambische trimeter (iambic trimeter)*; *jambische tetrameter (iambic tetrameter)*; *jambische pentameter (iambic pentameter)* (*‘shall I compare thee to a summer’s day?’*); *jambische hexameter (iambic hexameter)* – ook *alexandrijn (alexandrine)* genoemd – en *jambische heptameter (iambic heptameter; fourteeners)*. Het omgekeerde verschijnsel – (versvoet bestaande uit) een combinatie van een beklemtoonde en daarna een onbeklemtoonde lettergreep – wordt een *trochee** (*trochee**; *choree*; *choreus*) genoemd.

jambisch (iambic): betreffende of gekenmerkt door de versvoet *jambe**.

jargon (jargon): vaktaal; denk hierbij bv. aan ambtelijk jargon (*officialese*), beursjargon, juridisch jargon (*legalese*), internetjargon.

joint possession genitive structure: zinsstructuur waarbij de apostrof-s of de *s-apostrof* (bij meervoudsvormen) naar twee personen/dieren of zaken verwijst; dan wordt de apostrof-s of de *s-apostrof* slechts eenmaal gebruikt: *Have you seen John and Peter's new car?* Bij *individual possession* wordt deze wel tweemaal geplaatst: *Have you seen John's and Peter's new car?* (Er zijn dan twee auto's.)

kaderzin (sentence introducing an enumeration): zin die een opsomming inleidt.

kakofemisme (cacophemism): opzettelijk kwetsend dysfemisme*.

kardinaalteken (number sign; hash; (AmE) pound sign): synoniem van *hekje**.

kastlijntje (dash): vrij lang liggend streepje, dat in verschillende functies wordt benut. Men onderscheidt het hele kastlijntje (*em dash**) – d.w.z. ongeveer zo breed als de letter *m* – en het halve kastlijntje (*en dash**) – d.w.z. ongeveer zo breed als de letter *n*. Het halve kastlijntje – met spaties* (*spaces*) aan weerszijden – wordt m.n. gebruikt als ‘aandachtstreep’* (ook ‘gedachtstreep’* genoemd), als minteken (*minus sign*) en soms – in plaats van aanhalingstekens* – ter inleiding van de directe rede. In sportuitslagen, tijdsperioden en geldbedragen ziet men wel het halve kastlijntje zonder spaties: *3–0; 1940–45; €750,-*. Men verwarre het kastlijntje niet met de *divisie**. (Zie ook *halve kastlijntje (en dash)* en *hele kastlijntje (em dash)*.)

kern – satelliet (nucleus – satellite): kern* (*head**) of *zinskern* is een door sommige grammatici gebruikte term voor ofwel het onderwerp* en het volledige gezegde* ofwel het onderwerp en alleen de persoonsvorm*; de resterende elementen worden dan de *satelliet* of de *periferie* genoemd.

kern (van een woordgroep) (head/nucleus (of a phrase): belangrijkste woord* in een woordgroep* (*phrase**) (dat niet kan worden weggelaten).

kernwerkwoord (core verb): het werkwoord* dat de kern* vormt in een werkwoordgroep*; synoniem van *hoofdwerkwoord**.

klanknabootsing (onomatopoeia/onomatopoeic word): synoniem van *onomatopoe**.

kleine letter (small letter): zie *hoofdletter*.

kleinkapitaal (small capital/small cap): kapitaal* dat wat kleiner is dan normaal (kleinkapitalen worden bv. gebruikt om te voorkomen dat bepaalde afkortingen* te zeer uit de tekst springen).

klemtoon (stress): de nadruk die wordt gelegd op een bepaalde lettergreep in een woord dan wel een bepaald woord in een zin. Men kan een onderscheid maken tussen *primaire klemtoon* of *hoofdklemtoon* (*primary stress**) en *secundaire klemtoon* of *bijklemtoon* (*secondary stress*). Ieder woord heeft precies één primaire klemtoon en verder een aantal bijklemtonen afhankelijk van de lengte van het woord.

klemtoonteken (stress mark): 1. hoge verticale lijn die wordt gebruikt in het Internationaal Fonetisch Alfabet (*International Phonetic Alphabet; IPA*) om de primaire klemtoon* weer te geven; 2. lage verticale lijn om de secundaire klemtoon aan te geven; 3. het accent aigu* dat in het Nederlands soms wordt gebruikt om de klemtoon aan te geven: *óverleggen – overléggen*.

klinker (vowel): een klank die wordt gevormd wanneer de lucht ongehinderd door de mond naar buiten komt, zonder ruis, knal of plofgeluiden. De letters *-a-, -e-, -i-, -o-, -u-* en de digraaf *ij* worden eveneens klinkers genoemd, maar de klank van die letters hangt af van de letters die eromheen staan.

klinkerbotsing (vowel blending): het verschijnsel dat twee letters* die meestal één klinker* of tweeklank* vormen) (bv. *aa, ee, oe* of *ui*) in een woord afzonderlijk gelezen moeten worden, omdat ze tot verschillende lettergrepen* behoren. Klinkerbotsing wordt opgelost met een koppelteken* of een trema*; met de nieuwe Nederlandse spelling (2006) zijn er regels verschenen die aangeven welke klinkercombinaties* een koppelteken nodig hebben en welke niet.

klinkerrijm (assonance): synoniem van *assonantie**.

klinkerwisseling (gradation/ablaut/apophony): verandering van klinker*, bv. wanneer men bij een sterk werkwoord* van de tegenwoordige naar de verleden tijd gaat, of bij onregelmatige meervoudsvormen. Voorbeelden: *ik lees – ik las; ship – schepen*.

‘t kofschip (‘t kofschip): een ezelsbruggetje om te bepalen hoe de onvoltooid verleden tijd* en het voltooid deelwoord* van zwakke werkwoorden* moet worden gespeld.

komma (comma): leesteken* dat i. een pauze in de intonatie* aangeeft (de ‘leeskomma’), ii. dat de structuur van de zin verduidelijkt (‘structuurkomma’) of iii. de betekenis van een taaluiting verheldert (‘betekeniskomma’).

kommapunt (semicolon): synoniem van *puntkomma**.

kop(je) (heading/head/header): titel/naam van een bepaald deel van een tekst, bv. een paragraaf*. Bij kleinere eenheden worden soms ‘subkopjes’* (*subordinate headings/subheadings/subheads**) gebruikt. In het Engels wordt in kopjes vaker dan in het Nederlands de *title case format** toegepast.

koppelteken (hyphen): leesteken* dat wordt gebruikt als verbindingsteken tussen de delen van sommige samengestelde zelfstandige naamwoorden*: *auto-ongeluk*.

koppelwerkwoord (linking verb; link verb; copula; copular verb): werkwoord* dat het naamwoordelijk deel* van het gezegde* koppelt aan het onderwerp*. De Nederlandse koppelwerkwoorden zijn: *zijn, worden, blijven, blijken, lijken, schijnen, heten, dunken* en *voorkomen* (waarbij moet worden aangetekend dat sommige van deze werkwoorden ook als niet-koppelwerkwoorden kunnen worden gebruikt). Daarnaast worden de werkwoorden *raken, vallen* en *gaan* soms tot de koppelwerkwoorden gerekend.

krachtterm (swearword; expletive; invective): woord*, zoals een vloek (aan een godsdienst ontleende krachtterm) of een ‘schuttingwoord’*, dat gebruikt wordt om een krachtige emotie, zoals een gevoel van frustratie, uit te drukken.

kuut (acute accent): zie *accent aigu**.

kwantitatief er (quantitative ‘er’): het gebruik van *er* gevolgd door een hoeveelheidsaanduidend woord*, bv.: *Ze heeft drie katten – ze heeft er drie*.

kwantor (quantifier): numerieke bepaling; determinator* die nadere informatie verschaft over de hoeveelheid van het woord* waarbij het hoort; omvat ook woorden zoals *alle, enkele, sommige, vele*.

laag streepje (underscore): synoniem van *underscore**.

labiodentaal (labiodental): zie *fricatief*.

lacune/hiaat in de woordenschat (no-equivalent word): synoniem van *equivalentloos woord/equivalentloze uitdrukking**.

lateraal (lateral (consonant)): een *l*-achtige medeklinker*.

lect (lect): synoniem van *variëteit**.

leeg woord (empty word): woord dat (vrijwel) niets toevoegt aan een mededeling en daarom beter kan worden weggelaten.

leenvertaling (loan translation): letterlijke vertaling van een woord of uitdrukking uit een andere taal (bv. omdat de doeltaal* geen geschikt equivalent* kent).

leenwoord (loan word; borrowing): woord dat uit een andere taal is overgenomen; wordt ook *ontlening** of *vreemd woord** genoemd.

leesteken (punctuation mark): paraplueterm* voor punt*, komma*, dubbelpunt*, puntkomma*, vraagteken*, uitroepeteken*, beletselteteken*, koppelteken*, gedachtestreepje*, voetnootstreepje*, aanhalingstekens*, haakjes*.

left dislocation: een constructie waarbij een referent* tweemaal wordt genoemd, eerst door middel van een ‘volledige’ *noun phrase** en dan door middel van een voornaamwoord* (*pronoun**). Voorbeeld: *these students, they are giving me a headache*. Deze constructie komt vooral in het gesproken Engels voor. Het antoniem* is *right dislocation**.

lemma (headword; entry): trefwoord* zoals opgenomen in een woordenboek; het meervoud* is *lemmata* of *lemma's*.

lettergreep (syllable): de kleinste eenheid waarin een woord* – op basis van de uitspraak* of op basis van de spelling* – kan worden verdeeld; wordt ook *syllabe* genoemd.

letteromzetting (metathesis/transposition of two letters): omwisseling van letters, klanken of lettergrepen*.

lettertype (1. *typestyle/typeface family*; 2. (minder precies) *typeface*): bepaalde typografische vorm die voor letters en andere tekens wordt gebruikt. Bekende lettertypen zijn bv. *Arial*, *Calibri*, *Garamond*, *Courier* en *Times New Roman*. Niet te verwarren met *typeface** en *font**. Een *typeface* is een normale, cursieve of vette variant van een lettertype. Een *font* is een combinatie van grootte en typeface. Een voorbeeld: 'Garamond' is een *typestyle*, 'Garamond Italic' is een *typeface* en 'Garamond Italic 10pt' is een *font*.

lettervormwoord (word derived from the shape of a letter): woord dat verwijst naar de vorm van een letter. Een *lettervormwoord** krijgt alleen een hoofdletter* als de vorm van de hoofdletter bedoeld is. Het is dus *L-kamer* en *T-shirt* maar *x-aantal*.

lexeem (lexeme): kleinste betekenisdragende vorm van een woord*, die ten grondslag ligt aan de uiteenlopende vormen waarin dat woord voorkomt; ook *stammorfeem* of – vroeger – *semanteem* genoemd. Een lexeem kan uit verschillende *morfemen** (*morphemes**) bestaan.

lexicaal werkwoord (lexical verb): ww* (*verb**) dat de betekenskern van een gezegde* kan vormen.

lexical teddy bear: woord met veel polyseme* betekenissen, dat onder meer door mensen met een kleine woordenschat wordt gebruikt omdat ze het meer specifieke woord niet kennen: *nice*, *stuff*, *thing*.

lexical verb: de Engelse term voor *lexicaal werkwoord**, *zelfstandig werkwoord** of *kernwerkwoord**. Bij een reeks van werkwoorden is het laatste ww het *lexical verb*.

lexical word: synoniem van *content word**.

lexicale categorie (part of speech; word class): synoniem van *woordsoort**.

lidwoord (article): De Nederlandse lidwoorden zijn: *de*, *het* en *een*. (Zie ook *bepaald lidwoord (definite article)**); *onbepaald lidwoord (indefinite article)**).

ligatuur (ligature): teken dat gevormd is door twee of meer lettervormen in één vorm te schrijven of te drukken. Voorbeelden: de & (*ampersand**, samenvoeging van *e* en *t*) of een teken als *æ*.

liggend streepje (underscore): synoniem van *underscore**.

lijdend voorwerp (lv of lijd. vw.) (direct object): het zinsdeel* dat de persoon, het dier, de zaak of het abstracte concept aanduidt waarop de in het gezegde uitgedrukte handeling* gericht is of die/dat de door het gezegde uitgedrukte handeling 'ondergaat'. Wanneer de zin lijdend wordt gemaakt, wordt het lv* van de bedrijvende zin* onderwerp* van de lijdende zin*: *He rescued the cat.* – *The cat was rescued by him.* (Zie ook *herhaald lijdend voorwerp (repeated direct object)*; *loos lijdend voorwerp (formal/empty it direct object)*; *voorlopig lijdend voorwerp (provisional direct object)*.)

lijdendvoorwerpszin (direct object clause): een bijzin* die als lv* functioneert. Voorbeeld: *Ik hoorde dat hij gisteren is thuisgekomen.*

lijdende (deel)zin (passive clause/sentence): (deel)zin* die in de lijdende vorm* staat; wordt ook *passieve (deel)zin** genoemd.

lijdende vorm (passive voice): De *lijdende vorm* of *passivum** duidt op een zin waarbij het onderwerp* ondergeschikt wordt gemaakt aan het lv*; het onderwerp is 'lijdend' in de zin dat het onderwerp de handeling* vaak ondergaat i.p.v. verricht (zoals bij de bedrijvende vorm*). Het gezegde* in de lijdende vorm wordt gevormd met het hulpwerkwoord* *worden* en een voltooid deelwoord*. Het oorspronkelijke onderwerp van de corresponderende bedrijvende zin wordt in de lijdende zin vaak weggelaten en soms wordt het vervangen door een *door*-bepaling*: *Hij kocht de computer* (bedrijvend /actief) – *De computer werd door hem gekocht.* (Lijdend/passief); bij de voltooid tijd wordt dan het hulpwerkwoord *zijn* gebruikt.

line space: de Engelse term voor *witregel**.

linguistic & extralinguistic reference: Verwijswoorden* (bv. voornaamwoorden* en bepaalde bijwoorden* van plaats en tijd) hebben *linguistic reference* (binnentekstelijke verwijzing*) of *extralinguistic reference* (buitentekstelijke verwijzing*). *Linguistic reference* wordt ook wel *textual reference** of *endophoric reference** genoemd en *extralinguistic reference* wordt ook wel *deictic reference**, *exophoric reference**, *situational reference** of *real word reference** genoemd.

Linguistic of *textual reference* houdt in dat wordt verwezen naar iets in de tekst en *extralinguistic* of *deictic reference* houdt in dat wordt verwezen naar iets buiten de tekst, m.a.w. in de ‘echte wereld’: *The company then changed its policy. This change was to result in ...* (*linguistic reference*); *I prefer this car to those parked near the entrance of the park* (*extralinguistic reference*). Let ook op het verschil tussen *hereinafter/hereinbefore* (‘hierna’ en ‘hiervoor’ in de tekst, net als *below* en *above*; dus *linguistic reference*) en *hereafter* en *herebefore* (later of eerder in de tijd; dus *extralinguistic reference*).

Bij *linguistic reference* wordt een onderscheid gemaakt tussen *backward** of *anaphoric reference** aan de ene kant en *forward** of *cataphoric reference** aan de andere kant. *Backward* of *anaphoric reference* betekent dat wordt verwezen naar iets wat eerder in de tekst staat en *forward* of *cataphoric reference* betekent dat wordt verwezen naar iets wat later in de tekst staat.

*Demonstratives** (aanwijzende voornaamwoorden*) kunnen zowel *linguistic reference* als *extralinguistic reference* hebben. *That/those when used linguistically* hebben alleen *backward reference* en *this/these used linguistically* kunnen zowel *backward* als *forward reference* hebben.

That/those when used extralinguistically duiden op wat ‘verder weg’ (letterlijk of figuurlijk) of in het verleden ligt en *this/these used extralinguistically* duiden op wat dichterbij of in de toekomst ligt: *We went to the cinema last week. That was our first outing in weeks! – We are going to the cinema tonight. This will be our first outing.*

link verb: synoniem van *linking verb** of *copula**.

linking adverb: synoniem van *conjunct**.

linking verb: de Engelse term voor *koppelwerkwoord**. De belangrijkste *linking verbs* zijn de volgende: *amount to* (neerkomen op), *appear* (lijken), *be* (zijn/worden), *change into* (veranderen in), *come* (worden of raken), *come down to* (neerkomen op), *constitute* (vormen), *continue* (blijven: in dezelfde toestand), *cost* (kosten), *develop into* (zich ontwikkelen tot), *fall* (worden), *feel* (zich voelen), *form* (vormen), *get* (worden), *go* (worden), *grow* (worden), *grow into* (opgroeien tot), *keep* (blijven: in dezelfde toestand), *look* (eruitzien), *look like* (lijken op), *prove* (blijken), *make* (worden of vormen), *measure* (meten: afmeting hebben), *remain* (blijven: in dezelfde toestand), *resemble* (lijken op), *run* (raken), *seem* (schijnen), *smell* (ruiken: een geur hebben), *sound* (klinken), *stay* (blijven: in dezelfde toestand), *taste* (smaken), *turn* (worden), *turn out* (blijken), *weigh* (wegen: gewicht hebben).

Sommige werkwoorden kunnen zowel *koppelwerkwoord* als *zelfstandig werkwoord** zijn. Dat geldt ook voor *to be*. In een zin als *Chris is a translator* wordt *to be* als *koppelwerkwoord* gebruikt, maar in de betekenis ‘bestaan’, ‘zich bevinden’ of ‘plaatsvinden’ is *to be* een *zelfstandig werkwoord*: *To be or not to be.* / *The DVD is on the coffee table.* Daarnaast kan *be* als *hulpwerkwoord** (*auxiliary*) functioneren, bv. bij de *progressive* of de *passive voice*. Er zijn dus drie soorten *be*.

Bij sommige werkwoorden (bv. *cost*, *resemble*, *weigh*) is er discussie over de vraag of men het zinsdeel na het ww als *lv** of als *complement** van het onderwerp moet zien.

links-rechtsprincipe (end focus rule/end weight rule): het beginsel dat het zwaartepunt van de mededeling – over het algemeen – achteraan in de zin wordt gezet.

liquid/liquid consonant: Engelse term voor *liquida*/liquide** of *vloeiklank**, de *-l-* en de *-r-*.

liquida/liquide (liquid/liquid consonant): parapluterm voor de lateralen* (‘l-achtige’ klanken) en de tremulanten*/trillklanken (‘r-achtige klanken’).

litotes (litotes): stijlfiguur* waarbij een begrip wordt omschreven door een ontkenning* (*negation*) van het tegengestelde; bepaald type understatement: *Dat was niet bepaald handig!* i.p.v. *dat was erg onhandig!*

loan translation: de Engelse term voor *leenvertaling**.

loan word: de Engelse term voor *ontlening** of *leenwoord**.

local genitive: *genitive** waarbij wordt verwezen naar een bepaald gebouw: *I met her at my sister's* . / *He got some stuff from the baker's*.

logisch onderwerp (logical subject): het onderwerp* dat de handeling* verricht die in de zin* wordt uitgedrukt wanneer dit niet overeenstemt met het grammaticale onderwerp*. De term kan bv. betrekking hebben op de *door-bepaling** in lijdende zinnen*. Wordt ook wel 'psychologisch onderwerp' genoemd.

long passive (construction): lijdende constructie* met inbegrip van een *by agent**: *The world record was broken by Spiros Kokkino*.

loos lijdend voorwerp (formal direct object): het onbepaald voornaamwoord* *het* dat als lv* functioneert in een aantal uitdrukkingen: *het koud/warm hebben*.

loos onderwerp (formal subject; empty it subject/impersonal subject): zie *onderwerp*.

lower-case letter/lowercase/lower case: de Engelse term voor *onderkast**, d.w.z. *kleine letter**.

lv (DO): afkorting van *lijdend voorwerp** (*direct object**).

main clause: synoniem van *independent clause** (*hoofdzin**); wordt ook *principal clause* genoemd.

main verb: de Engelse term voor *kernwerkwoord** of *hoofdwerkwoord**, het belangrijkste ww in een gezegde* (niet hetzelfde als *lexicaal werkwoord**).

majesteitsmeervoud (pluralis majestatis/majestic plural/royal 'we'): meervoud dat door vorstelijke personen wordt gebruikt in officiële teksten, zoals wetten: *Wij, Beatrix, Koningin der Nederlanden*. Wordt ook *pluralis majestatis* of *koninklijk meervoud* genoemd.

malapropisme (malapropism): onjuist gebruik van een woord of uitdrukking als gevolg van de verwarring met een ander woord of een andere uitdrukking dat/die er op lijkt. *Vind je het goed als we elkaar tatoeëren?* i.p.v. *Vind je het goed als we elkaar tutoyeren?*

malfemisme (malphemism): synoniem van *dysfemisme** (*dysphemism**).

mandative subjunctive: de *subjunctive** (aanvoegende wijs*/conjunctief*) na een ww dat een verzoek of een eis uitdrukt; deze constructie wordt vooral in het Amerikaanse Engels gebruikt: *I insist that he come tomorrow*. Zie ook *subjunctive*.

mannelijk woord (masculine word) (m): woord waarvan het woordgeslacht* mannelijk* is.

mannelijk woordgeslacht (masculine gender): zie *woordgeslacht*.

marginal auxiliary: synoniem van *semi-auxiliary (verb)**.

marginal modal (auxiliary): synoniem van *semi-auxiliary modal (verb)**: *need, dare, used to* en *have to*.

masculine gender: de Engelse term voor het *mannelijk (woord)geslacht**.

material adjective: de Engelse term voor *stofadjectief**.

material noun: de Engelse term voor *stofnaam**.

matrix clause: synoniem van *superordinate clause (clause that contains an embedded clause, whether or not it is also a root clause)*; 2. [minder juist] *head clause** (*rompzin**).

meaning: het Engelse woord voor *betekenis**.

mededelende zin (declarative clause/sentence; statement): (deel)zin* die een mededeling* bevat, i.t.t. een vragende zin* (*interrogative clause/sentence**). Mededelende zinnen kunnen worden onderscheiden in bevestigende* mededelende zinnen en ontkennende* mededelende zinnen.

mededeling (statement): synoniem van *mededelende zin**.

medeklinker (consonant): een klank – of een letter die een klank voorstelt – waarbij de lucht niet ongehinderd door de mond naar buiten komt, i.t.t. de klinker* (*vowel**); wordt ook *consonant* genoemd. De meeste letters in het alfabet zijn medeklinkers*. Medeklinkers kunnen worden onderscheiden in plofklanken* (*plosives**), wrijfklanken* (*fricatives**), neusklanken* (*nasals**), vloeiklanken* (*liquids**) en glijklanken* (*glides**) (=de halfklinkers*/*semivowels** j en w). De plof- en wrijfklanken

worden verder onderverdeeld in ‘stemloze’* (*voiced*) en ‘stemhebbende’* (*voiceless*) medeklinkers, afhankelijk van of de stembanden (*vocal cords*) meetrillen: /p/ en /b/, /t/ en /d/, /s/ en /z/.

medial position: synoniem van *mid position**.

meervoud (mv) (plural): taaluiting waarbij wordt verwezen naar meer dan één persoon, dier of zaak.

meervoudsuitgang (plural ending/suffix): het achtervoegsel* (*suffix**) dat de meervoudsvorm* aangeeft.

meervoudsvorm (plural form): de vorm van een woord die het meervoud* aangeeft.

meewerkend voorwerp (mv of meew. vw.) (indirect object): het zinsdeel* dat de persoon, het dier of de zaak aanduidt dat ‘baat heeft bij’ de handeling* die door het gezegde* wordt uitgedrukt. Het betreft een voorwerp dat met én zonder de voorzetsels *aan*, *voor* of *bij* kan voorkomen. Als een van die voorzetsels erbij staat, moet je de zin zo kunnen construeren dat je het kunt weglaten en als het er niet bij staat, moet je het kunnen toevoegen. Zie ook *indirect object*.

meewerkendvoorwerpszin (indirect object clause): een bijzin* die als mv* functioneert. Voorbeeld: *Hij vroeg aan de passagiers die zich misdroegen of ze het vaartuig wilde verlaten.*

meme (meme): begrip uit de memetica*: eenheid van culturele overdracht; idee dat zich onder informatiedragers verspreidt; zichzelf vermeerderende eenheid van de culturele evolutie, vergelijkbaar met het gen (*gene*) uit de biologische evolutie.

memetica (memetics): de (studie van) de evolutie van cultuur en ideeën (*memen*), naar analogie van de genetica.

mengwoord (portmanteau word): synoniem van *cocktailwoord**.

metafoor (metaphor): een overdrachtelijke, figuurlijke uitdrukking; beeldspraak* die berust op een vergelijking* waarbij overeenkomst wordt vastgesteld zonder dat *als* of *zoals* wordt gebruikt: *de kameel is het schip der woestijn; de avond valt*. Het bn is *metaforisch* (*metaphorical*).

metafrase (metaphrase): vakterm voor een ‘letterlijke’ of ‘woordelijke’ vertaling, i.t.t. een *parafrase* (*paraphrase*).

metataal (metalanguage): benaming voor elke taal of daarmee vergelijkbaar systeem met behulp waarvan dezelfde of een andere taal of een ander systeem wordt beschreven. Wordt gebruikt m.b.t. de gewone taalkunde, computertaalkunde en de logica. De zin ‘*korte bijwoorden van onbepaalde tijd of frequentie worden vaak in het middenstuk geplaatst*’ is een voorbeeld van metataal.

metathesis/metathese (metathesis): synoniem van *letteromzetting**.

metonymia/metonymie (metonymy): stijlfiguur* waarbij in plaats van een voorwerp/concept een daarmee nauw verbonden begrip wordt aangeduid, niet op grond van een overeenkomst, zoals bij de metafoor, maar op grond van een andere betrekking; de letterlijke betekenis van de term is *naamsverandering/overnoeming*. Voorbeelden: *kroon* of *scepter* voor *koning*; *Den Haag* voor de *Nederlandse regering*; *Rembrandt* voor de *schilderijen van Rembrandt*: *ik heb vele Rembrandts in de kelder liggen*; een pikant voorbeeld: *ik ben met Emily Brontë in bed gedoken!* Het bn is *metonymisch* (*metonymical*), zoals in *het metonymisch gebruik van woorden*. Bijzondere typen van de metonymia zijn o.a. de *pars pro toto** en de *totum pro parte**.

metric foot: de Engelse term voor *metrum**.

metrum (metric foot): synoniem van *versvoet**.

mid-position: de Engelse term voor *middenstuk** of *middenpositie** in de (deel)zin*, d.w.z. na het onderwerp maar vóór het hoofdwerkwoord* (en het lv*). Korte bijwoorden van onbepaalde tijd of frequentie worden vaak in het middenstuk geplaatst: a. meestal na het onderwerp maar vóór het hoofdwerkwoord (behalve *to be* als hoofdwerkwoord) en b. wanneer er één of meer hulpwerkwoorden* in de deelzin staan: na het eerste hulpwerkwoord: *Spiros usually arrives at 4.* / *Spiros is always very polite.* / *Spiros has never let me down.*

middenstuk (mid position/medial position/middle field): middenpositie* in de (deel)zin*.

middle field: synoniem van *mid position**.

minced oath: Engelse term voor *bastaardvloek*, bv. *gosh* i.p.v. *God*, *darn* i.p.v. *damned*, of *heck* i.p.v. *Hell*.

mixed metaphor: de Engelse term voor *gemengde metafoor**.

modaal hulpwerkwoord (modal auxiliary (verb)): zie *hulpwerkwoord*.

modal auxiliary (verb): de Engelse term voor *modaal hulpwerkwoord**. Hulpwerkwoorden* die een bepaalde *modality** – een bepaalde *attitude* – uitdrukken, worden *modal auxiliaries* genoemd. In het Engels zijn dat de volgende tien *auxiliaries*: *can*, *could*, *may*, *might*, *must*, *ought to*, *shall*, *should*, *will*, *would*. De *non-modal auxiliaries* zijn *do*, *have* en *be*.

modal past tense: Wanneer de *past tense** naar iets verwijst wat niet echt heeft plaatsgevonden (*non-fact*; *non-reality*), wordt wel gesproken van de *modal past tense* of *modal use of the past tense*. *If you cared for me, everything would be different*.

modale verleden tijd: Wanneer de verleden tijd* naar iets verwijst wat niet echt heeft plaatsgevonden (niet-werkelijkheid), wordt wel gesproken van de *modale verleden tijd*.

modaliteit (modality): verzamelterm voor *obligation*, *permission*, *possibility*, *ability* of *degrees of probability*.

modificeerder (modifier): synoniem van *bepaling**.

modifier: de gebruikelijkste Engelse term voor *bepaling** (als zinsdeelstuk*): een optioneel* element in een woordgroep*, dat iets zegt over het kernwoord* van deze woordgroep. *Modifiers* kunnen worden onderverdeeld in *premodifier** (*voorbepaling**) – wanneer de bepaling voor het kernwoord* (*head**) staat – en *postmodifier** (*nabepaling**) – wanneer de bepaling na het kernwoord staat. Daarnaast worden ze onderverdeeld in *attributive modifiers** (*bijvoeglijke bepalingen**) – dan zeggen ze iets over een zn* of een andere nominale constituent* en hebben ze een bijvoeglijke functie* – en *adverbial modifiers** (*bijwoordelijke bepalingen** als *zinsdeelstuk**) – dan zeggen ze iets over bn* of een bw* als kernwoord* in een bijvoeglijknaamwoordgroep* respectievelijk een bijwoordgroep*.

modify: de Engelse term voor *bepalen*.

modus (mood): synoniem van *wijs**.

momentary verb: werkwoord* dat een handeling* uitdrukt die in een flits plaatsvindt: *hiccough*, *hit*, *jump*, *knock*, *tap* en *wink*. Wanneer deze werkwoorden in de *progressive* worden gebruikt, wordt *repetition* uitgedrukt.

mondegreen: (term bedacht door de schrijfster Sylvia Wright, die als kind een regel uit de Schotse ballade *The Bonny Earl of Murray* verkeerd verstond, nl. *Lady Mondegreen* i.p.v. *laid him on the green*): foutieve interpretatie van een woord of zinsnede doordat twee of meer woorden of zinsneden bijna hetzelfde klinken; komt bv. voor doordat men de tekst van liedjes of gedichten verkeerd verstaat: *I'm Your Penis* i.p.v. *I'm Your Venus* of *four candles* i.p.v. *fork handles*. Vergelijkbaar met de term *malapropisme** of *eggcorn**. In het Nederlands wordt dit verschijnsel soms aangeduid met de term *verluistering* of *verhoring*.

monotransitief werkwoord (monotransitive verb): ww* dat gekoppeld wordt aan één enkel voorwerp* (lv*):

monotransitive verb: ww* dat gekoppeld wordt aan één enkel voorwerp* (lv*): *she broke the rope*.

mood: de Engelse term voor *wijs**.

morfeem (morpheme): kleinste mogelijke betekenisdragende eenheid (*smallest meaningful linguistic unit*); m.a.w. een woord* met een eigen betekenis/functie dat niet in kleinere woorddelen met een eigen betekenis/functie kan worden opgesplitst. Niet te verwarren met *lettergreep** of *syllabe**, want dat is een aanduiding van een klank (*foneem**) en geen morfeem. Sommige moderne grammatici geven overigens de voorkeur aan gerelateerde begrippen, zoals *moneem** (*moneme**) (begrip uit de morfologie*) of *semeem** (*sememe**) (begrip uit de semantiek*).

– **gebonden morfeem (bound morpheme):** een morfeem dat alleen in combinatie met een of meer vrije morfemen* kan voorkomen.

– **vrij morfeem (free morpheme):** een morfeem dat ook als zelfstandig woord voorkomt.

morfologie (morphology): onderdeel van de grammatica* dat zich bezighoudt met de woordbouw ofwel de structuur van woorden.

morfologisch (morphological): bn* met de betekenis* ‘betreffende de morfologie’*.

multi-word conjunction: Engelse term voor een voegwoord* dat uit verschillende woorden bestaat; wordt ook *conjunction group** of *complex conjunction** genoemd.

multi-word preposition: Engelse term voor een voorzetseluitdrukking, een vz* dat uit verschillende woorden bestaat; wordt ook *complex preposition** genoemd. Voorbeelden: *according to, apart from, because of, by courtesy of, by dint of, by means of, by permission of, by reason of, by virtue of, by way of, due to, in accordance with, in consideration of, in danger of, in face of, in favour of, in front of, in the interest of, in lieu of, in need of, in quest of, in place of, in relation to, in regard of, in respect of, in search of, in settlement of, in spite of, in view of, on account of, on behalf of, on the ground(s) of, out of, owing to, pursuant to, with regard to, with respect to.*

multi-word verb: algemene aanduiding voor een *samengesteld werkwoord**; synoniem van *phrasal verb** in de brede zin van het woord. Het betreft een combinatie van een ww* en een ander woord of andere woorden die als een eenheid worden beschouwd en daarom – qua betekenis en bij het ontleden* – als een enkel ww worden beschouwd. Het kan gaan om: a. *compound verbs**, zoals i. *phrasal verbs* in enge zin (*verb* + adverbial particle* forming a semantic unit*) (voorbeelden: *turn off, carry on*), ii. *prepositional verbs** (*verb + preposition* forming a close semantic unit*) (voorbeelden: *look for, look after*), iii. *phrasal-prepositional verbs** (*verb + adverbial particle + preposition forming a semantic unit*) (voorbeeld: *catch up with, look forward to*), of om b. andere *fixed verbal idioms*, waarbij ook zelfstandige naamwoorden* of bijvoeglijke naamwoorden* deel uitmaken van de constructie; deze laatste constructies worden ook wel *verbal phrases** (*werkwoordelijke uitdrukkingen**) genoemd (voorbeelden: *take advantage of, pay attention to, be aware of*).

Bij het redekundig ontleden worden *multi-word verbs* als *predicator** (‘gezegde’*) beschouwd: *He took advantage of the situation* (*took advantage of* = *predicator* en *the situation* = *direct object*).

Indien de combinatie *verb + preposition* een *close group* met een idiomatisch karakter vormt, dan wordt ook deze combinatie als *predicator* beschouwd en de *noun phrase** die erop volgt is dan het *direct object**: *She looked after the child*. Indien de combinatie *verb + preposition* geen *close group* vormt, dan wordt de *predicator* alleen gevormd door het ww en dan hoort het vz bij de bw bep.* die erop volgt: *The sun rose above the horizon*. (*rose* = *predicator*; *above the horizon* = *adverbial*). Een zin als *we looked at the girl* laat echter beide interpretaties toe: a. *intransitive verb (look) followed by a preposition phrase functioning as an adverbial*; b. *transitive verb (look at) followed by a direct object*. De 2e interpretatie is iets gebruikelijker.

mumpsimus: 1. taalfout waarin iemand hardnekkig volhardt, ondanks te zijn gecorrigeerd; 2. iemand die zich daaraan schuldig maakt.

mv (IO): afkorting van *meewerkend voorwerp** (*indirect object**).

naamval of casus (case): middel waarmee de grammaticale functie van een zn* of een voornaamwoord* in de zin* kan worden aangegeven. ‘Zichtbare naamvallen’ betreffen de morfologie*, wat wil zeggen dat de vorm van het betrokken woord wijzigingen ondergaat, meestal in de vorm van een naamvalsuitgang, en deze worden onderscheiden van ‘onzichtbare (abstracte) naamvallen’.

In de algemene taalkunde worden de volgende acht naamvallen onderscheiden: eerste naamval* (*nominatief* – nominative case**) (correspondeert met het onderwerp*); tweede naamval* (*genitief* – genitive case**) (geeft bezit aan); derde naamval* (*datief* – dative case**) (functie van mv*); vierde naamval* (*accusatief* – accusative case**) (functie van lv*); vijfde naamval* (*vocatief* – vocative case**) (aangesproken persoon*); zesde naamval* (*ablatief* – ablative case**) (vertrek naar elders; oorzaak); zevende naamval* (*locatief* – locative case**); achtste naamval* (*instrumentalis* – instrumental case**).

naamwoord (noun, pronoun or adjective): (weinig gebruikte) overkoepelende term voor een zn*, een bn* of een pers. vnw*.

naamwoordelijk (nominal): ‘met referentiële betekenis’*; verwijzend naar een begrip, een entiteit in de ons omringende werkelijkheid (*referent*); wordt ook *nominaal** (*nominal**) genoemd.

naamwoordelijk deel (van het naamwoordelijk gezegde) (subject complement (after a linking verb), de Engelse term subject complement is ruimer want deze wordt ook gebruikt voor bepaalde typen bepaling van gesteldheid): Het naamwoordelijk deel* van het gezegde* wordt ook kortweg *het naamwoordelijk deel* genoemd. Dit zinsdeel* beschrijft een eigenschap van het onderwerp*. Het naamwoordelijk deel van het gezegde wordt altijd met het onderwerp verbonden door middel van een koppelwerkwoord* (*linking verb**). zie ook *naamwoordelijk gezegde*.

naamwoordelijk gezegde (naamw. gez.) (linking verb + subject complement; predicator (taking the form of a linking verb) + subject complement / soms: nominal predicate): term waarvoor geen exact equivalent* bestaat in de Engelse grammatica*. Een gezegde* dat naast de werkwoordsvorm (zijnde een koppelwerkwoord* (*linking verb**), eventueel vergezeld van een of meer hulpwerkwoorden*) een ‘naamwoordelijk deel’* bevat. Dat kunnen o.a. zelfstandige naamwoorden*, bijvoeglijke naamwoorden* of persoonlijke voornaamwoorden* zijn.

Het naamwoordelijk gezegde bestaat uit het ‘werkwoordelijk deel’* van het naamw. gez. (koppelwerkwoord en soms een of meer andere werkwoordsvormen) en het ‘naamwoordelijk deel’* (van het naamw. gez.) dat door middel van het koppelwerkwoord aan het onderwerp van de zin wordt gekoppeld. Bij een naamw. gez. wordt vaak een toestand, hoedanigheid of eigenschap uitgedrukt (maar geen handeling).

– **werkwoordelijk deel (van het naamwoordelijk gezegde) (ong. predicator, maar de Engelse term is ruimer):** zie *naamwoordelijk gezegde*.

naamwoordelijke constituent (noun phrase/nominal phrase/nominal constituent): synoniem van *nominale constituent**.

naamwoordelijke functie (nominal function): zie *nominale functie**.

naamwoordgroep (noun phrase/nominal phrase): overkoepelende aanduiding voor zelfstandignaamwoordgroep*, voornaamwoordgroep* en bijvoeglijknamwoordgroep*.

naamwoordstijl (nominal style): abstracte, niet-levendige schrijfstijl, die wordt gekenmerkt door frequent gebruikt van naamwoorden*.

nabepaling (postmodifier): een element in een samenstelling* of woordgroep* dat na de kern* van de samenstelling of woordgroep komt, ofwel na het woord* dat wordt bepaald. Een nabepaling in een zelfstandignaamwoordgroep* heet een *bijvoeglijke nabepaling** (*attributive postmodifier**): *procureur-generaal*; vrouwen *met ellenlange nagels*. Een nabepaling in een andere woordgroep heet een *bijwoordelijk nabepaling** (*adverbial postmodifier**). De meeste nabepalingen zijn bijvoeglijke nabepalingen.

narrative present: synoniem van *historical present**.

nasale medeklinker (nasal (consonant)): medeklinker* gevormd met een verlaagd velum (zacht gehemelte) in de mond (met als gevolg dat de monduitgang wordt geblokkeerd door de tong), waardoor lucht ongestoord door de neus kan ontsnappen.

negatie: synoniem van *ontkenning**.

negation: de Engelse term voor *ontkenning**. (Zie ook *external negation*; *internal negation*.)

negative: de Engelse term voor *ontkennend**.

negative clause/sentence: de Engelse term voor *ontkennende zin**.

negative imperative clause/sentence: de Engelse term voor een *ontkennende bevelende zin**.

negator: synoniem van *adverb of negation*. *Not*, *no* en *never* zijn bv. *negators*.

neologism: de Engelse term voor *neologisme**: *spoofing*, *twitter*, *vegeburger*.

neologisme (neologism): nieuw gevormd woord: *bangalijsje*, *exgenoot*, *flarf*, *gordijnbonus*, *retweeten*, *supersnelrecht*, *thuiszitter*, *weigerambtenaar*, *wildbreien*, *yuppie*, *zeilmeisje*.

nesting: synoniem van *embedding**.

neuter (gender): de Engelse term voor *onzijdig* (geslacht)*.

neutral present: synoniem van *unrestrictive present**.

nevenschikkend voegwoord (coordinating conjunction): een voegwoord* dat twee gelijksoortige zinnen (hetzij twee hoofdzinnen* hetzij twee bijzinnen*), of woordgroepen* verbindt. Het Nederlands kent de volgende nevenschikkende voegwoorden: *en, maar, of, want, dus*. De andere voegwoorden worden *onderschikkende voegwoorden** (*subordinating conjunctions*) genoemd.

nevenschikking (coordination): *Nevenschikking* of *coördinatie** duidt op een verbinding van syntactisch gelijkwaardige 'leden', zijnde woorden*, woordgroepen*, of (deel)zinnen*, meestal d.m.v. nevenschikkende voegwoorden*.

newspaper present: de *simple present tense** die in krantenkoppen wordt gebruikt: *pop star dies at 34*.

niet-attributief gebruikt bijvoeglijk naamwoord: bn* dat niet voor een zn* wordt (of kan worden) geplaatst maar dat predicatief* (als deel van het naamw. gez.*) wordt (of moeten worden) gebruikt.

niet-finiert werkwoord/niet-finierte werkwoordsvorm (non-finite (verb form)): (onvervoegd) ww*, dat niet gemarkeerd is voor tijd*, persoon* (*wij, zij*, etc.) en getal* (meervoud*/enkelvoud*).

niet-finierte bijzin: synoniem van *beknopte bijzin**.

niet-persoonsvorm (non-finite (verb form)): een onvervoegde werkwoordsvorm*, die geen tijd*, persoon* of getal* laat zien.

nieuwvorming (neologism): synoniem van *neologisme**.

no-equivalent word: de Engelse term voor *equivalentloos woord** of *lacune/hiaat in de woordenschat/het lexicon**.

no-negation: ontkenning* door middel van de *determiner** *no* (of woorden zoals *nothing, no-one, nobody, nowhere*) in plaats van het bw* *not*.

nomen: (minder gebruikelijk) synoniem van *zelfstandig naamwoord** (zn*) of *substantief**.

nominaal (nominal): synoniem van *naamwoordelijk**.

nominal adjective: bn met een nominale functie: *the poor and the rich in society*.

nominal clause: synoniem van *noun clause**; overkoepelende term voor elke *clause** die een (gewone) *noun phrase* zou kunnen vervangen. Het kan hierbij gaan om een *subject clause**, een *direct object clause**, een *indirect object clause**, een *subject complement clause** of een *object complement clause**. De *nominal clause* kan worden ingeleid door een vw zoals *when, how, why* of *what*.

nominal part of the nominal predicate: Engelse vertaling van de Nederlandse vakterm *naamwoordelijk deel van het naamwoordelijk gezegde*. De Engelse aanduiding wordt in de Engelse grammatica normaliter echter niet gebruikt. In de Engelse grammatica wordt hiervoor de term *subject complement* gebruikt, maar deze term is ruimer en omvat tevens (bepaalde typen van) wat wij meestal *bepaling van gesteldheid* noemen.

nominal predicate: minder gebruikelijke term voor *naamwoordelijk gezegde**; in bepaalde (traditionele) door Nederlandse auteurs geschreven boeken over de Engelse grammatica werd deze term wel gebruikt als vertaling van *naamwoordelijk gezegde*, maar in de meeste Engelse grammaticaboeken wordt deze term niet gebruikt. In plaats van *nominal predicate* wordt *linking verb (copula) plus subject complement* gebruikt.

nominal predicative: Engelse term voor een nominale constituent* die als (*subject* of *object*) *predicative* of *complement* functioneert: *He seems a nice chap / I called him a nice chap*. Verg. *adjectival predicative*.

nominal relative clause: betrekkelijke bijzin* met een nominale functie*, i.t.t. een *adjectival** of *attributive** *relative clause**. Een *nominal relative clause*, *fused relative clause** of *free relative clause** is een *relative clause* (*betrekkelijke bijzin*) met een nominale functie doordat het antecedent* ontbreekt (althans ingesloten is in het betrekkelijk voornaamwoord*). Een dergelijke bijzin wordt ingeleid door een *compound relative pronoun** of *fused relative pronoun**: *What you say is rubbish! / Whoever is tired of London is tired of life. / What she wanted was a job*.

nominal (sub)clause/subordinate clause: de Engelse term voor *nominale bijzin**, een bijzin met een nominale functie*.

nominale bijzin (nominal subclause): bijzin* met een nominale functie*. Een bijzin die als onderwerp*, logisch onderwerp*, naamwoordelijk deel*, lv* of mv* functioneert; wordt ook wel *zelfstandige bijzin** genoemd.

nominale constituent (nominal constituent): overkoepelende aanduiding voor elk taalbouwsel* met een nominale functie*: zelfstandig naamwoord, telwoord*, voornaamwoord*, zelfstandignaamwoordgroep*, telwoordgroep*, voornaamwoordgroep*, maar ook een nominale bijzin*.

nominale functie (nominal function): *Nominale* of *naamwoordelijke functie** duidt op de functie die een nominale constituent* (*nominal constituent**) (overkoepelende term voor zn*, zelfstandignaamwoordgroep*, voornaamwoord*, voornaamwoordgroep*, telwoord*, telwoordgroep* en nominale bijzin*) in de zin kan vervullen; deze kan functioneren als onderwerp*, lv*, mv*, voorzetselvoorwerp* of als naamw. deel* van het naamw. gez.* of bepaling van gesteldheid*; de term wordt gebruikt i.t.t. *verbale/werkwoordelijke functie**, *bijwoordelijke functie** en *bijvoeglijke/attributieve functie**.

De term wordt ook – en zelfs vooral – gebruikt als bijzinnen (bv. een onderwerpszin* of lijdendvoorwerpszin*) of andere woordgroepen* dan nominale woordgroepen een nominale functie hebben: *Dat Spiros dat beweert, is een gotspe*. De bijzin *dat Spiros dat beweert* is hier onderwerp van de hele zin en de bijzin heeft hier dus een nominale functie. / *Hij houdt van stevig*. *Stevig* is een bn maar functioneert als lv en heeft dus een nominale functie.

nominale woordgroep (noun phrase/nominal phrase): synoniem van *naamwoordgroep**, d.w.z. een woordgroep* (*phrase**) met een nominale functie* (overkoepelende aanduiding voor zelfstandignaamwoordgroep*, voornaamwoordgroep* of telwoordgroep*).

nominalisatie (nominalization): van een bn* of ww* een zn* maken; wordt ook *substantivering** genoemd. Bij een bn geschiedt dit door er –e- achter te plaatsen: *het aardige van dat voorstel, is dat ...* Wanneer een ww* wordt genominaliseerd, spreekt men van een *gerundium** (*gerund**).

nominalized adjective: de Engelse term voor een *genominaliseerd* bn**. Als naar mensen wordt verwezen, gaat het doorgaans om *plural-only nouns* with generic reference**: *The English have a keen sense of humour* (maar: *The English people I met on the train = specific reference*). Ook abstracta* worden vaak genominaliseerd: *from the ridiculous to the sublime*.

nominatief: synoniem van *eerste naamval**.

nominate (case): de Engelse term voor ‘nominatief’* of ‘eerste naamval’*. Wordt ook *subjective case* genoemd, aangezien deze het onderwerp* van de persoonsvorm* aangeeft.

non-assertive: zie *assertive*.

non-count noun: synoniem van *uncountable noun**.

non-defining relative clause: synoniem van *non-restrictive relative clause**.

non-fact mood: synoniem van *subjunctive mood**.

non-finite clause/non-finite subclause/non-finite subordinate clause: de gangbare Engelse term voor *beknopte bijzin**. Een bijzin* waarin een *non-finite verb** (*infinitive**, *present participle**, *past participle**) voorkomt.

Non-finite clauses kunnen duidelijk gescheiden zijn van de hoofdstructuur van de zin – dan staan ze vaak aan het begin van de zin en komt er komma achter – of juist in de zinsstructuur geïntegreerd zijn: *Having finished his meal, he fell asleep*. / *Covering an area of 1000 km, it is as large an area as...* (gescheiden door komma) / *I saw her cross/crossing the street* (geïntegreerd in de zinsstructuur).

Afhankelijk van de aard van de *non-finite* spreekt men van *present participle clause** (ook *ing participle clause**), *past participle clause** (ook *ed participle clause**), *to infinitive clause** en *bare* (ook *plain*) *infinitive clause**.

non-finite clause with its own subject: een synoniem van *absolute non-finite clause**: *The meal finished, we fell asleep.* / *The army approaching, the village was evacuated.* / *Father being ill, mother could not go out.*

non-finite postmodifier clause: een *postmodifier clause** waarin geen persoonsvorm* voorkomt. De *non-finite postmodifier clause in a noun phrase** wordt in de Nederlandse grammatica *bijvoeglijke bepaling** genoemd: *Girls show a tendency to underestimate their own ability.* De *non-finite postmodifier clause in an adjective or adverb phrase* wordt in de Nederlandse grammatica *bijwoordelijke bepaling** genoemd.

non-finite verb (form): Engelse term voor een onvervoegde werkwoordsvorm* (die ongemarkeerd (*unmarked*) is voor tijd*, persoon*, getal* en modaliteit*); paraplueterm voor *the plain (bare) infinitive**, de *to infinitive**, de *ing participle** en de *past participle**. De *imperative mood** (gebiedende wijs) wordt als *finite** gezien: *have a seat!*

non-finite verb phrase: Engelse term voor een werkwoordgroep* waarin geen vervoegde werkwoordsvorm* voorkomt;

non-gradable adjective: zie *gradable & non-gradable adjective**.

non-identifying relative clause: synoniem van *non-restrictive relative clause**.

non-inherent adjective: zie *inherent adjective**.

non-linking verb: de Engelse term voor *niet-koppelwerkwoord**.

non-modal auxiliary verb: *niet-modaal hulpwerkwoord**; de *non-modal auxiliaries** zijn *do*, *have* en *be*.

non-progressive (tense): synoniem van *simple tense**.

non-restrictive relative clause: de Engelse term voor *uitbreidende betrekkelijke bijzin**. Zie *relative clause*.

normal past tense: synoniem van *indefinite past tense**.

normatieve grammatica: zie *prescriptieve grammatica**.

normative grammar: de Engelse term voor *normatieve grammatica**.

notional aspect: andere term voor *semantic relationship**.

notional concord: congruentie* tussen gezegde* en de 'betekenis'* (i.p.v. het grammaticale getal*) van het onderwerp* (i.t.t. *grammatical** of *formal concord**): *Sons and Lovers is my favourite book.* / *Fish and chips is my favourite dish.* / *the family has (grammatical/formal concord) – the family have (notional concord)*. In het Britse Engels komt *notional concord* bij *group nouns** vaker voor dan het in Amerikaanse Engels en dan in het Nederlands.

notional subject: synoniem van *real subject**.

notional verb: synoniem van *lexical verb**.

not-negation: ontkenning door middel van het bw *not*; vergelijk dit met *no-negation**.

noun: de Engelse term voor *zelfstandig naamwoord** (zn*) of *substantief**. (Zie ook: *abstract noun*; *class noun*; *common noun*; *compound noun*; *concrete noun*; *count noun*; *countable noun*; *material noun*; *non-count noun*; *proper noun*; *simple noun*; *uncountable noun*.)

noun adjunct: ander woord voor *attributive noun** of *noun premodifier**.

noun clause: synoniem van *nominal clause**.

noun phrase (NP): Engelse term voor *naamwoordgroep** of *nominale woordgroep**. (De Engelse term heeft niet alleen betrekking op een zelfstandignaamwoordgroep* maar ook op een voornaamwoordgroep* of een telwoordgroep*.) De structuur van een NP is als volgt: (*predeterminer**) – (*determiner**) – (*postdeterminer**) – (*premodifier**) – *HEAD** – (*postmodifier**). (Zie ook *bare noun phrase*.)

noun premodifier: ander woord voor *attributive noun**.

NP: afkorting van *noun phrase*.

nucleus: synoniem van *head** (van een woordgroep*).

number: de Engelse term voor de grammaticale categorie *getal**, zijnde het onderscheid *singular** (enkelvoud*) – *plural** (meervoud*).

number sign: de Engelse term voor *hekje**.

numeral: de Engelse term voor *telwoord**. Ook wel *number name/word** genoemd.

– **cardinal (numeral):** de Engelse term voor *hoofdtelwoord**; denk aan: *one, two, three*.

– **ordinal (numeral):** de Engelse term voor *rangtelwoord**; denk aan: *first, second, third* maar ook aan *next, last*.

numerale (numeral): ander woord voor *telwoord**; meervoud: *numeralia*.

numerative: de Engelse term voor *getal- of hoeveelheidsaanduidend woord**, niet zijnde een *numeral** (*telwoord**). Denk hierbij aan woorden als *flight, head, pair, piece*.

numerieke bepaling (quantifier): synoniem van *kwantor**.

obelisk/obelus (dagger; obelisk): kruisvormig leesteken* – enkel (†) of dubbel (‡) – dat in verschillende functies wordt gebruikt, m.n. 1. als voetnoot- of eindnootteken als de asterisk* reeds in die functie is gebruikt; 2. in de schaaknotatie om aan te geven dat de koning schaak staat; 3. om aan te geven dat iemand is overleden.

obfuscatie (obfuscation): doelbewust gebruik van vage bewoordingen.

object (object): synoniem van *voorwerp**.

object attribute: (minder gebruikelijke) term voor *object complement**.

object clause: de Engelse term voor *voorwerpszin**.

object complement: Engelse term waarvoor geen exact equivalent bestaat in de (traditionele) Nederlandse grammatica; wordt soms vertaald met *complement van het lijdend voorwerp*, maar dat is een leenvertaling*. Het *object complement* wordt in de Nederlandse grammatica meestal *bepaling van gesteldheid** genoemd, maar die laatste term kan ook het equivalent van een *subject complement** zijn. Het *object complement* – ook *object predicative** genoemd – is een *noun phrase**, een *adjective phrase** of een *preposition phrase** die gebruikt wordt bij een *complex transitive verb** en die volgt op het lv* en daarbij aangeeft wat het lv is of is geworden. Soms wordt het voorafgegaan door *as* of *for*. Voorbeelden: *He painted the door green*. / *They appointed him (as) president*. / *He called me a genius*. / *They suspected him of indecent exposure*. / *What do you call that?* Wanneer dit soort zinnen lijdend worden gemaakt, wordt het *object complement* het *subject complement** van de lijdende zin*: *The door was painted green (by him)* / *He was appointed president (by them)*. / *I was called a genius (by him)*. / *He was suspected of murder (by them)*.

object complement clause: een *object complement** dat de vorm van een *clause** heeft of anders gezegd: een *clause* die als *object complement* functioneert: *He made me what I am today*. / *I consider Eva Cassidy (to be) the best female singer of her generation*. Een *object complement clause* kan worden ingeleid door het vw* *as* of door het vnw* *what*.

object form of a personal pronoun / object pronoun: de vorm van het *pronoun** wanneer dat als lv*, voorzetselvoorwerp* of mv* functioneert of wanneer dit daarnaar verwijst; in de praktijk worden de *object forms* overigens ook gebruikt – vooral maar niet louter bij het informele register* – wanneer strikt genomen de *subject forms** zouden moeten worden gebruikt: *It was her* – *It was she*.

object predicative: synoniem van *object complement**.

object of the preposition: synoniem van *prepositional object**.

obligatory constituent/element: taalbouwsel*/zinsdeel* dat niet kan worden weggelaten zonder dat de zin ongrammaticaal wordt. Het antoniem is *optional constituent/element**.

oblique object: term die soms wordt gebruikt voor een mv* dat door een vz* (niet deel uitmakend van een *multi-word verb**) wordt ingeleid; sommige typen hiervan worden ook *indirect object** genoemd: *He gave Mary the book* (*Mary* = *indirect object*); *he gave the book to Mary* (*to Mary* = *oblique object/indirect object*). Andere grammatici beschouwen *to Mary* als een *adverbial** (gerealiseerd door een *preposition phrase**) op grond van het argument dat een *object** alleen door een *noun phrase** – en niet een *preposition phrase* – kan worden gevormd. Ik vind dat zelf geen overtuigend argument. / *He stuffed his mouth with food* (*with food* = *oblique object*).

of-genitive: zie *genitive*.

of-phrase/of construction: een woordgroep* (*phrase**) die wordt ingeleid door het vz* *of*: *the door of the building / the building bricks of Lego*.

onbepaald lidwoord (*indefinite article*): Het Nederlands kent één onbepaald lidwoord: *een*, in een informele context* soms afgekort tot '*n*'.

onbepaald telwoord (*indefinite numeral*): zie *telwoord**.

onbepaald voornaamwoord (*indefinite pronoun*): voornaamwoord* dat verwijst naar iets onbepaalds, iets inconcreets. Voorbeelden van onbepaalde voornaamwoorden* zijn: *alles, andere(n), elk, ieder, iedereen, iemand, iets*. De woorden *alle, enige, enkele, ettelijke, menige, sommige, verscheidene, verschillende, genoeg, voldoende, wat en zat*, worden soms als onbepaald voornaamwoord en soms als telwoord* gezien. Men onderscheidt 'zelfstandig'* en 'niet-zelfstandig' gebruik van onbepaalde voornaamwoorden: *iedereen krijgt zeven consumpties* (zelfstandig) – *iedere deelnemer krijgt zeven consumpties* (niet-zelfstandig). Wanneer je geen verkorte form van *jij* is maar in algemene zin wordt gebruikt (als synoniem* van *men*), is dat een onbepaald voornaamwoord.

onbepaalde wijs: het hele werkwoord*; synoniem van *infinitief**.

ond. (*subject*): afkorting van *onderwerp**.

ondergeschikte zin: synoniem van *bijzin**.

onderkast (*lower-case letter*): synoniem van *kleine letter** (*small letter/minuscule*).

onderschikkend voegwoord (*subordinating conjunction/subordinator*): een voegwoord* dat een rompzin* en een bijzin* – of twee of meer syntactisch ongelijkwaardige elementen in algemene zin – verbindt. Voorbeelden van onderschikkende voegwoorden in het Nederlands: *aangezien, als, alsof, behalve, daar, dat, doordat, hoewel, indien, mits nadat, of* (in de betekenis* *whether*) *ofschoon, omdat, opdat, sinds (sedert), tenzij, terwijl, toen, totdat, voordat, zoals, zodat, zodra, zonder dat*.

onderschikking (*subordination*): *Onderschikking of subordinatie** duidt op een verbinding van syntactisch ongelijkwaardige woorden*, woordgroepen*, zinsdelen* of zinnen*, meestal door middel van onderschikkende voegwoorden*. De woordvolgorde* van een deelzin* na een nevenschikkend voegwoord* is gelijk aan die van de eerste deelzin; de woordvolgorde van een bijzin na een onderschikkend voegwoord wordt gekenmerkt door inversie*: *Ik moet naar het feest want Spiros is een van de gasten*. (Nevenschikking) – *Ik moet naar het feest omdat Spiros een van de gasten is*. (Onderschikking)

onderstreepje (*underscore*): synoniem van *underscore**.

ondervindend onderwerp: bepaald type mv* dat aangeeft wie de uitgedrukte handeling* ondervindt. Anders dan het gewone mv en het belanghebbend voorwerp* kan het ondervindend voorwerp niet met een vz* (*aan* of *voor*) worden verbonden. Voorbeelden: 1. *Wat hij daarmee bedoelde, ontging haar ten enenmale*. 2. *Het spijt hun zeer dat ze jou niet hebben uitgenodigd*.

onderwerp (ond.) (*subject*): het zinsdeel* (*clause element/sentence element*) dat de persoon, het dier, de zaak of het abstracte concept aanduidt over wie of wat iets wordt gezegd. Het onderwerp kan de handeling* (indien daarvan sprake is) uitvoeren maar deze ook ondergaan; het onderwerp bepaalt ook het getal* van de persoonsvorm*. (Zie ook: *eigenlijk onderwerp (real subject)*; *geïmpliceerd onderwerp (implied subject)*; *herhaald/herhalend onderwerp (repeated subject)*; *loos onderwerp (formal subject)*; *plaatsonderwerp (locative subject)*; *verzwegen onderwerp (implied subject)*; *voorlopig onderwerp (provisional subject)*.)

onderwerpszin (*subject clause*): een bijzin* die als onderwerp* functioneert, wordt wel *onderwerpszin* genoemd: *Wat Jan vertelde, is onzin*.

one-word sentence: elliptische zin* die uit één woord* bestaat.

ongeleed woord (*simple word/simplex*): woord* waarin geen samenstellende morfemen* (woorddelen zoals grondwoorden*, voor- of achtervoegsels) kunnen worden onderscheiden; wordt ook *simplex** genoemd. Een ongeleed woord functioneert vaak als grondwoord voor afleidingen* en samenstellingen*.

onomatopee (onomatopoeia/onomatopoetic word): woord dat door klanknabootsing (*onomatopoësis* – *onomatopy/onomatopoeia*) is gevormd: *tiktak, koekoek*.

onovergankelijk werkwoord ('intransitief werkwoord') (intransitive verb): werkwoord* (*verb**) dat niet door een *lv** (*direct object**) (en/of een *mv** – *indirect object**) kan worden gevolgd. Zie *overgankelijk werkwoord*.

onovergankelijkheid (intransitivity): het verschijnsel – ook *intransitiviteit** genoemd – dat een werkwoord* niet in combinatie met een *lv** kan voorkomen.

onregelmatig werkwoord (irregular verb): werkwoord* waarvan de verleden tijd* en het voltooid deelwoord* niet gevormd worden door er het achtervoegsel* *te(n)* of *de(n)* achter te plaatsen, maar op een andere wijze, meestal door klinkerwisseling* (*gradation/ablaut**) en d.m.v. de meervoudsuitgang en bij het voltooid deelwoord*.

onscheidbaar samengesteld werkwoord (inseparable compound verb): samengesteld werkwoord* waarbij de klemtoon* (*stress**) niet op het voorvoegsel* valt en waarvoor geldt dat het voorvoegsel bij vervoeging* (*conjugation*) niet van het ww wordt gescheiden; bij het voltooid deelwoord* komt *ge* voor het voorvoegsel of het blijft achterwege: *doorlopen* (van *opleiding*) – *doorloopt/doorliep* – *doorlopen*. Het antoniem is *scheidbaar samengesteld werkwoord**.

ontelbaar zelfstandig naamwoord (uncountable noun/non-count noun): een *zn** waarvoor geen telwoord* kan worden geplaatst en waarvan (over het algemeen) geen meervoudvorm bestaat: *boter, geduld, informatie, lucht, rijst*.

ontkennende zin (negative clause/sentence): zin* waarin iets (een hele zin, of een of meer zinsdelen of zinsdeelstukken) wordt ontkend door middel van een bepaling* van ontkenning* (*negatie* – *negation*); vaak wordt hierbij het bijwoord *niet* gebruikt, maar soms ook bijwoorden als *geenszins, nergens, niemand, nimmer, nooit*.

ontkenning (negation): taaluiting waarin iets wordt ontkend. (Zie ook *dubbele ontkenning* – *double negation*.)

ontleden/(grammaticale) ontleding (analysis/grammatical analysis): overkoepelende term voor i. redekundige ontleding* (*zinsontleding**) (*sentence analysis/functional analysis/relational analysis*) (d.w.z. het aangeven van de functie van zinsdelen*: onderwerp*, gezegde*, *lv**, etc.); ii. taalkundige ontleding* (*woordontleding**/taalkundige benoeming*) (*parsing**) (d.w.z. het aangeven van de woordsoorten*) en iii. 'woordgroepontleding'* (*phrase structure analysis*/categorical analysis**) (d.w.z. de ontleding van de interne structuur van woordgroepen*).

ontlening (borrowing): synoniem van *leenwoord**.

ontvanger (recipient): persoon (of instelling of zaak) die iets ontvangt of de daarmee corresponderende syntactische functie*, meestal het *mv** (*indirect object**).

onverbonden bepaling (dangling modifier): synoniem van *zwevende bepaling**.

onvervoegd werkwoord/onvervoegde werkwoordsvorm (non-finite verb (form)): werkwoordsvorm die niet gemarkeerd is naar persoon* (*hij, wij, etc.*), getal* (enkelvoud*, meervoud*) of tijd*.

onvolledig werkwoord (verb that occurs almost exclusively as a non-finite): werkwoord* dat vrijwel uitsluitend voorkomt in de infinitief*, als gerundium* of – bij sommige onvolledige werkwoorden een enkele keer – als voltooid deelwoord* maar niet als finiete* werkwoordsvorm. Hierbij kan men denken aan werkwoorden als *paalzitten, proefrijden, rekeningrijden, schoolzwemmen*. Men zegt wel *Spiros doet aan paalzitten* maar niet *Spiros-zit-paal*.

onvolledige zin (elliptical sentence): synoniem van *elliptische zin**.

onvoltooid deelwoord (present participle/ing participle): synoniem van *tegenwoordig deelwoord**.

onvoltooid tegenwoordige tijd/o.t.t. (present tense): de grammaticale tijd* (*tense**) die gewoonlijk uitdrukt dat een handeling*, gebeurtenis of toestand op het moment van spreken aan de gang is, plaatsvindt of bestaat (maar die soms een gewoonte uitdrukt of aangeeft dat een gebeurtenis in de toekomst plaatsvindt of in het verleden heeft plaatsgevonden.) Ook wordt de o.t.t. gebruikt voor een handeling/toestand die in het verleden is begonnen en die voortduurt tot het heden; in dat laatste geval

gebruikt het Engels doorgaans de *present perfect tense*. De o.t.t. wordt gevormd op basis van de stam van het ww. De tweede persoon enkelvoud van de onvoltooid tegenwoordige tijd wordt gevormd door aan de stam een -t- toe te voegen.

onvoltooid tegenwoordige toekomstige tijd/o.t.t.t. (futurum) (present future tense): de grammaticale tijd* (*tense**) die uitdrukt dat een handeling, gebeurtenis of toestand op een bepaald moment in de toekomst aan de gang is, plaatsvindt of bestaat; bestaat uit een vorm van het ww* *zullen* + de onbepaalde wijs*: *Ik zal Wiebranda bezoeken.* (Actief*) – *Wiebranda zal (door mij) worden bezocht.* (Passief*).

onvoltooid verleden tijd/o.v.t. (past tense): de grammaticale tijd* (*tense**) die uitdrukt dat een handeling*, gebeurtenis of toestand op een bepaald moment in het verleden aan de gang was, plaatsvond of bestond; de verledentijdsvorm van het ww wordt gevormd door *te(n)* of *de(n)* achter de stam* van het ww* te plaatsen.

onvoltooid verleden toekomstige tijd/o.v.t.t (futurum praeteriti) (past future tense/conditional): de grammaticale tijd* (*tense**) die uitdrukt dat een handeling*, gebeurtenis of toestand gezien vanuit een bepaald punt in het verleden in de toekomst aan de gang zal zijn, zal plaatsvinden of bestaan; bestaat uit *zou(den)* + de onbepaalde wijs*: *Ik zou Wiebranda bezoeken.* (Actief*) – *Wiebranda zou (door mij) worden bezocht.* (Passief*).

onzijdig woord (onz) (neuter word): zn* dat door *het* wordt voorafgegaan; ook ‘het-woord’ genoemd.

oorzakelijk voorwerp (causal object): zinsdeel* dat bij een beperkt aantal naamwoordelijke gezegdes* verplicht aanwezig is: *Ik ben het geleuter zat.* / *Karel is zijn emoties de baas.* / *Hij is mij EUR 1000 schuldig.* / *Ik ben mijn pen kwijt.* Men vindt het oorzakelijk voorwerp na constructies zoals *zich bewust zijn/worden van, gewend zijn, kwijt zijn, meester worden, waard zijn.*

operator: het eerste hulpwerkwoord* (*auxiliary**) in een werkwoordgroep* wordt wel de *operator* genoemd, aangezien dit hulpwerkwoord een belangrijke rol speelt bij de vorming van allerlei constructies, zoals vragende* en ontkennende zinnen*, *emphatic affirmatives** en *tag questions**; als *operators* kunnen functioneren: de tien *modal auxiliaries** alsook *have, be, do, need, dare* en *used to*. De *operator* is altijd een *finite verb** of *finite verbal form**.

optatief (optative): synoniem van *wensende wijs**.

optional adverb: synoniem van *adverbial adjunct**.

optional constituent/element: optioneel* of facultatief taalbouwsel*/zinsdeel*, d.w.z. een taalbouwsel dat kan worden weggelaten zonder dat de zin ongrammaticaal wordt. Het antoniem is *obligatory constituent/element**.

oratorische vraag (oratorical question): synoniem van *retorische vraag**.

ordinal: de Engelse term voor *rangtelwoord**: *first, second, third*, etc.

orthografie (orthography): synoniem van *spelling* of *spelkunst*.

overdrachtelijk taalgebruik (figurative language/metaphorical language): taaluitingen waarbij gebruik wordt gemaakt van beeldspraak*; wordt ook *figuurlijk taalgebruik** genoemd.

overeenkomst: synoniem van *congruentie**.

overgankelijk werkwoord (ook ‘transitief werkwoord’ genoemd) (transitive verb): werkwoord* dat kan worden gevolgd door een lv* en/of een mv*. Indien er slechts één voorwerp* achter het ww kan worden geplaatst, wordt gesproken van een *monotransitief werkwoord** (*monotransitive verb**); indien er twee voorwerpen achter geplaatst kunnen worden, spreekt men van *ditransitieve werkwoorden** (*ditransitive verbs**; *double transitive verbs**).

overgankelijkheid (transitivity): het verschijnsel – ook *transitiviteit* genoemd* – dat een ww* in combinatie met een lv* (*direct object**) kan voorkomen.

overtreffende trap (superlative degree/superlative): De overtreffende trap* of superlatief* wordt gevormd door het suffix* *ste* achter het bn* te plaatsen of door er *meest* voor te plaatsen.

oxymoron (oxymoron): bewust toegepaste tegenstrijdigheid om een poëtisch of retorisch effect teweeg te brengen; *oorverdovende stilte, oud nieuws, levend geraamte, jonge grijsaard, hete ijsklomp, een*

bescheiden patser of *Lees allen 'Voor Niemand'*. Het verschil met de *contradictio in terminis** is dat die onbewust wordt toegepast.

palato-alveolair (ook: palato-alveolaar/alveo-palataal/post-alveolaar) (postalveolar consonant): een medeklinker die wordt gevormd door de tongpunt ergens tussen het harde verhemelte en een van de tandkassen te plaatsen, iets verder achter in de mond dan bij een alveolare medeklinker, maar weer minder ver dan bij een palatale medeklinker. Denk hierbij met name aan de zogeheten affricaten /tj/, /ts/, /tsj/, /dz/ en /dzj/ en de fricatieven /s/, /sj, /z/ en /zj/.

palindrome: het Engelse woord voor *palindroom**. Ook zinnen kunnen een palindroom vormen: de eerste zin die de mens ooit uitsprak, schijnt een palindroom te zijn geweest. Toen Adam voor het eerst Eva zag, sprak hij: *Madam, I'm Adam*.

palindroom (palindrome): een woord, zinsnede of getal dat/die ook van achteren naar voren gelezen kan worden; wordt ook *keerwoord*, *spiegelwoord*, *kreeftdicht* of *retrograde (palindromic verse)* genoemd: *2002*, *koortsmeetsysteemstrook*, *parterretrap*.

paradox (paradox): schijnbare tegenstelling; uitspraak die een innerlijk tegenstelling bevat: *Deze zin is onwaar*. Andere voorbeelden: *Het ochtendnieuw was zo droevig dat het me opvrolijkte*. / *Als je van de natuur houdt, moet je in de stad gaan wonen*. / *De school is een instituut dat je verhindert iets te leren*.

parafrase (paraphrase): herformulering (met gebruikmaking van andere woorden) van de essentie van een concept of een tekst; i.t.t. een *metafrase** poogt een parafrase bij het vertalen om *functional** of *dynamic equivalence** tot stand te brengen.

parafraserende vertaling (paraphrase translation): niet-letterlijke vertaling van een term of een zinsnede waarbij gepoogd wordt de essentie van de term of de zinsnede weer te geven; op die manier wordt *functional equivalence** tot stand gebracht.

paragraaf (section): een (vaak) genummerd onderdeel van een document. Een paragraaf bestaat doorgaans uit meer dan één alinea* (*paragraph**) of uit meer dan één subparagraaf* (*subsection**), die weer uit alinea's bestaat.

paragraafteken/symbool (section sign): het symbool §.

paragraph: de Engelse term voor 1. *alinea*; en 2. (in juridische teksten) *lid* (als kleinere eenheid van artikel).

parallelism/parallel constructions: In opsommingen – maar ook bij *correlative conjunction structures** – is het in beginsel verstandig om *parallel constructions* te gebruiken, bv. steeds *ing forms* of steeds *to infinitive structures* of steeds *nouns*. *Parallel ideas should be expressed in parallel grammatical form*.

parallelie (parallelism/parallel constructions): zie *parallelism*.

paraphrase: de Engelse term voor *parafrase**. Het verschijnsel wordt *paraphrasis (the act of paraphrasing)* genoemd.

parapluterm (umbrella term): overkoepelende term: *Autisme is een parapluterm voor een aantal zeer uitlopende gedragsstoornissen die zich vanaf de prille jeugd voordoen*.

parenthese (parenthesis): invoeging van een gedachte in de zinsbouw* (als aanvulling of verklaring), in de geschreven taal vaak tussen *parenthesen** of *ronde haakjes**.

parenthesis: 1. (Amerikaanse term voor) het ronde haakje* (in het Britse Engels wordt dit meestal *bracket/round bracket/open bracket* genoemd); het mv is *parentheses*; 2. tekst tussen ronde haakjes; *parenthese**; *tussenzin**.

parenthetic clause: Engelse term voor *tussengeschakelde zin**. Voorbeeld: *Emma – poor girl that she was – thought that she did not have any talents*.

paroniem (paronym): verwant woord.

pars pro toto (pars pro toto; type of synecdoche): stijlfiguur* – bijzondere vorm van de *synecdoche** – waarin de bedoelde zaak wordt aangeduid door het noemen van een deel ervan ('geheel voor deel').

Voorbeelden: *Holland* waar *Nederland* wordt bedoeld of *England* waar *United Kingdom* wordt bedoeld. Maar ook zinsneden zoals *de stad leed honger*. / *Ik kan wel een paar extra handen gebruiken*. Het omgekeerde verschijnsel wordt *totum pro parte** (*totum pro parte**) genoemd ('geheel voor deel').

parsing: Engelse term voor *taalkundig ontleden** of *woordkundig ontleden**.

part of speech: Engelse term voor *woordsoort**. Merk op dat woorden vaak tot meer dan één woordsoort kunnen behoren, afhankelijk van hun syntactische functie*.

Veel woorden kunnen zowel een *ww** als een *zn** zijn (denk aan *answer*, *jump*, *rent*); of zowel een *bn** als een *zn* (*a cold day*; *I have a cold*).

Ook functiewoordjes* kunnen tot verschillende woordsoorten behoren. Enkele voorbeelden:

As is een *preposition** (*he worked as a waiter*) of een *conjunction** (*nobody knows her as I do*).

Before is een voorzetsel (*hand it in before tomorrow*), een onderschikkend voegwoord* (*before he arrived, he rang me up*) of een bijwoord van tijd* (*I have not been here before*).

How is ofwel een *vw** met de betekenis *the way in which* (*She described how she did it.*) ofwel een *interrogative adverb* (*How do you say that?*)

No is ofwel een *indefinite pronoun** in de vorm van een *negative determiner** (*no words can express my surprise!*) ofwel een *interjection** (*no, I don't believe that!*) ofwel een *negative adverb* (*it is no worse than last time*).

Since is ofwel een bijwoord van tijd (*I have not heard from him since*) ofwel een *vw* met de betekenis 'aangezien' of wel een *vz* (*since January*).

Some is ofwel een *indefinite pronoun* of wel een *quantifier**: *We met at some restaurant some weeks ago*. (De eerste *some* is een *indefinite pronoun* en de tweede *some* is een *quantifier*.)

Than wordt in formeel Engels als *vw* en in minder formeel Engels als *vz* behandeld. Voorbeeld van *than* als *vw*: *He plays much better than I (do)*. Het *ww* wordt vaak weggelaten maar kan er altijd worden 'bij gedacht'. De naamval* van het *vnw** hangt af van de vraag of het *vnw* het *ond.** of het *lv** van het (niet uitgedrukte) *ww* is: *She likes him more than I (like him)* – *She likes him more than (she likes) me*. Voorbeeld van *than* als *vz*, waarbij *than* gevolgd wordt door de *object form* van het pers. *vnw*: *He is younger than me*.

That kan tot maar liefst vier woordsoorten behoren: 1. *demonstrative determiner/ pronoun* (*that book; I don't like that*); 2. *relative pronoun* (*the book that I read*); 3. *subordinating conjunction* (*He said that*); 4. *adverb* (*it was not that good!*).

Then mag niet worden verward met *than*. *Then* is meestal een *bw** (*Peter then came in*) maar soms een *bn* (met de betekenis 'toenmalig'): *the then Prime Minister*.

To is een *vz* of een *particle** in de vorm van de *infinitive marker**. Wanneer een *ww* na het *vz* *to* komt, moet de *ing form** gebruikt worden: *I look forward to hearing from you*.

When kan een (onderschikkend) *vw* zijn (*when my car was stolen*) of een (vragend of betrekkelijk) *bw* (*when was your car stolen? / the days when he was a teacher*).

participant: de referent van een zinsdeel (niet zijnde *predicator** of *adverbial**); dus de referent* van *subject*, *direct object*, *indirect object*, *subject complement* of *object complement*.

participium: synoniem van *deelwoord**; het meervoud is *participia*.

participium praesens: synoniem van *tegenwoordig deelwoord**.

participle: de Engelse term voor *deelwoord**, een niet-finiete werkwoordsvorm*. Er zijn twee soorten *participle*: a. *present participle** (tegenwoordig* of onvoltooid deelwoord*); b. *past participle** of *perfect participle** (voltooid* of verleden deelwoord*).

participle clause/participial clause: term voor een *non-finite clause** die een *present** of *past participle** als eerste werkwoordsvorm bevat. Deze kan functioneren: a. als een *postmodifier** in een *noun phrase**: *the girl crossing the street*; *a book written by a 15-year-old boy*; b. *prepositional complement** (alleen bij *-ing clauses**): *she insisted on submitting the proposal*; of c. *adverbial**: *Refusing to buy the proposed solution for the birthday paradox, the maths teacher invited 23 randomly*

chosen people to his home. / Offered only to girls 5-foot-7 or under, the prize was equally divided between Helen and Sue.

particle: de Engelse term voor *partikel**.

partikel (particle): algemene aanduiding voor een klein (onverbogen) functiewoordje*; de term kan betrekking hebben op voorzetsels*, voorzetselbijwoorden* en tussenwerpsels*.

partitief er (partitive 'er'): synoniem van 'kwantitatief er'.

passe-partout (all-purpose word): woord dat te pas en te onpas wordt gebruikt en daardoor aan betekenis verliest; wordt ook *loperwoord* genoemd.

passief deelwoord (passive participle): Het voltooid deelwoord* in een lijdende zin* wordt wel *passief deelwoord* genoemd.

passieve zin: synoniem van *lijdende zin**.

passive gerund structure: Engelse term voor een *verbal noun** (*being* of *having*) *structure* met een passieve betekenis: *I dislike being spoken to in this way. / He enjoyed being whipped by his girlfriend.*

passive infinitive: de Engelse term voor *lijdende infinitief**. Vaak moet de *passive** *infinitive* met een bedrijvende infinitief* worden vertaald: *That was to be expected. – Dat was te verwachten. / There was nothing to be found. – Er was niets te vinden.*

passive clause/sentence: de Engelse term voor *lijdende zin**.

passive participle: de Engelse term voor *passief deelwoord**.

passive voice: de Engelse term voor *lijdende vorm**/*passieve vorm*/*passivum**. Het antoniem* is *active voice** (*bedrijvende/actieve vorm**). De *passive voice* wordt gevormd door het *auxiliary** *be* + *past participle*. Men onderscheidt de *long passive** en de *short passive**.

past continuous: synoniem van *past progressive**.

past future (tense): de Engelse term voor *onvoltooid verleden toekomstende tijd** ((o.v.t.t.), *would* + *infinitive**: *would play*.

– **continuous past future (tense):** Wanneer de *past future tense** wordt gecombineerd met de *duurvorm**, spreekt men van de *continuous past future tense*: *would be playing*.

– **simple past future (tense):** de 'gewone' *past future tense**, d.w.z. niet gecombineerd met de *duurvorm*: *would/should* + *infinitive**. *He said he would leave in three days*.

– **past future perfect (tense):** de Engelse term voor *voltooid verleden toekomstende tijd** (v.v.t.t.), bestaande uit *would/should* + *have* + *past participle**: *would have played* of *would have been playing*. Deze vorm komt bv. voor in de *rompzin** van *conditional sentence** type 3 (zie aldaar).

– **continuous past future perfect (tense):** Wanneer de *past future perfect tense** met de *duurvorm** wordt gecombineerd, spreekt men van de *continuous past future perfect*: *would have been playing*.

– **simple past future perfect (tense):** de 'gewone' *past future perfect**, d.w.z. niet gecombineerd met de *duurvorm**: *would/should/might* + *have* + *past participle**: *would/should/might have played*. Deze vorm komt bv. voor in de *rompzin** van *conditional sentence**, type 3.

past participle: de Engelse term voor *voltooid deelwoord** (of *verleden deelwoord**). Het *past participle* van *regular verbs** wordt gevormd door *ed* achter de *stam** van het *ww** te plaatsen. Bij de vervoeging* (*conjugation**) van werkwoorden is dit de derde vorm die wordt genoemd: *play* – *played* – *played*; *go* – *went* – *gone*. Samen met het *auxiliary** *have* wordt het *past participle* gebruikt voor de vorming van de *voltooidde tijd** (*perfect tense**). Samen met het *auxiliary* *be* wordt het gebruikt voor de *lijdende vorm** (*passive voice**).

past participle clause: de Engelse term voor *voltooiddeelwoordzin**; een *non-finite clause** die een *past participle** bevat: *Covered with confusion, I bolted the door*. Wordt ook wel *ed participle clause** genoemd. Zie ook *participle clause*.

past in the past: wanneer een bepaalde handeling*, gebeurtenis of toestand, gezien vanuit een bepaald punt in het verleden, in het verdere verleden (*the pre-past**) heeft plaatsgevonden of bestaan, spreekt

men van *past in the past*. Men spreekt dan ook wel van *anterior events*. Meestal wordt in dat geval de *past perfect tense** gebruikt.

past perfect continuous: synoniem van *past perfect progressive**.

past perfect progressive: Wanneer de *past perfect** met de duurvorm wordt gecombineerd*, spreekt men van de *past perfect progressive*; wordt ook *past perfect continuous** genoemd: *had been playing*.

past perfect tense: de Engelse term voor voltooid verleden tijd* (*had* + *past participle**). Nog afgezien van het onderscheid *simple** – *progressive** (*had played* – *had been playing*) kunnen acht typen *past perfect structures* worden onderscheiden: i. *past tense shifted back* (*He said that he had seen enough.*); ii. *resultative present perfect* shifted back* (*the goalie had injured his leg and could not play*); iii. *continuative present perfect* shifted back*, waarbij drie subtypen kunnen worden onderscheiden: (iiia) *state-up-to-the-then* (*he house had been empty for years.*); (iiib) *habit-up-to-the-then* (*By then, I had organized their annual party for years*); (iiic) *indefinite-past-in-past/indefinite past* type of past perfect* (*I had been to America before*) [Merk op dat het Nederlands bij dit type doorgaans een verleden tijd* gebruikt!]; iv. *past perfect with future reference** (*They decided to wait until they had stayed/had been staying there longer*); v. *modal past perfect** (*in a conditional subclause**; also called ‘conditional perfect’) (*If he had followed my advice, this would not have happened*); vi. *past perfect expressing unrealized hopes* (*I had hoped that our efforts would make a difference*).

past progressive (tense): de duurvorm van de *past tense**: *was/were playing*. De *past progressive* wordt vaak gebruikt als een handeling* wordt onderbroken door een andere handeling of gebeurtenis: *I was watching television when someone knocked on the door*.

past subjunctive: de verledentijdsvorm van de *subjunctive**.

past tense: de Engelse term voor verleden tijd*. Deze wordt bij regelmatige werkwoorden* gevormd door *ed* achter de stam van het ww te plaatsen; bij onregelmatige werkwoorden vindt er vaak klinkerwisseling* plaats. Men onderscheidt o.a. de *simple past tense** (de ‘gewone verleden tijd’) – *Yesterday I visited my aunt* – en de *past progressive** of *continuous past tense** (verleden tijd in de duurvorm*) – *yesterday I was playing in the garden when* De *past tense* is normaliter verplicht wanneer de zin een *clear indication of past time* bevat of wanneer uit de context blijkt dat een handeling*, gebeurtenis of toestand in het verleden heeft plaatsgevonden of bestaan. (Zie ook: *attitudinal past tense*; *continuous past tense*; *indefinite past tense*; *modal past tense*; *normal past tense*; *simple past tense*; *unitary past tense*.)

past time indicator/definite past time indicator: een bw* of bw bep.* van tijd dat/die aangeeft dat de handeling* of toestand in het verleden plaatsvond – *clear indication of past time* – en op grond waarvan de *past tense** verplicht is.

patois (patois): volkstaal; substandaardtaal.

perfect conditional: aanduiding voor de structuur *would/should* + *have* + *past participle*.

perfect infinitive: *to have* + *past participle*: *to have done*. Zie *perfective infinitive*.

perfect participle: (minder gebruikelijke) term voor *past participle** (voltooid deelwoord*).

perfect progressive/perfective progressive: combinatie van de *perfect tense** en de duurvorm*: *have/had been playing*. De *simple perfect** en de *perfect progressive** zijn soms verwisselbaar, maar in andere gevallen bestaat er verschil van betekenis. Zo kan de *perfect progressive* impliceren dat de handeling* nog niet voltooid is: *I have read a book* (ik heb het boek uit) – *I have been reading a book* (ik heb het boek nog niet uit).

perfect tense: de Engelse term voor voltooid tijd*, bestaande uit *have* + *past participle*: Men onderscheidt de *present perfect tense** (*has/have played*; *has/have been playing*) en de *past perfect tense** (*had played*; *had been playing*); beide typen kunnen worden gecombineerd met de *progressive** (de duurvorm*).

perfective aspect: grammaticaal aspect* waarbij wordt uitgedrukt dat een handeling* voltooid is.

perfective infinitive: synoniem van *perfect infinitive**. Wanneer de *infinitive marker** gevolgd wordt door *have* + *past participle** is er sprake van een *perfective infinitive**: *I want to have seen fields of tulips in Holland.*

perfectum (perfect tense): synoniem van *voltooid tegenwoordige tijd**.

performative verb: werkwoord* dat (vaak in combinatie met *hereby*) bij *speech acts** wordt gebruikt: *I hereby pronounce you husband and wife.* Zie *speech act*.

period: Amerikaanse term voor *punt** als leesteken*. De Britse term is *full stop*.

person: de Engelse term voor *persoon**: *first person singular* = *I*; *second person singular* = *you*; *third person singular* = *she/she/it*; *first person plural* = *we*; *second person plural* = *you*; *third person plural* = *they*.

personal pronoun: de Engelse term voor *persoonlijk voornaamwoord**. Het Engels kent de volgende *personal pronouns*: *I, you, he, she, it, they* (*subject forms*); en *me, you, his, her, it, us* en *them* (*object forms*).

personale (personal pronoun): synoniem van *persoonlijk voornaamwoord**.

personificatie (personification/prosopopoeia): verschijnsel waarbij een bepaalde abstractie wordt voorgesteld als een menselijk wezen; ander benamingen: *prosopopoeia** of *persoonsverbeelding**. Voorbeeld: *de kachel hoestte wat verlegen.* (Ramses Shaffy)

personification: de Engelse term voor *personificatie**.

persoon (person): De eerste persoon enkelvoud = *ik*; tweede persoon enkelvoud = *jij/je*; derde persoon enkelvoud = *hij/zij/ze/het*; eerste persoon meervoud = *wij/we*; tweede persoon meervoud = *jullie*; derde persoon meervoud = *zij/ze*.

persoonlijk voornaamwoord (pers. vnw) (personal pronoun): voornaamwoord* dat de plaats van een *zn** (*noun**) inneemt. Bijna alle vormen kennen een gereduceerde vorm, die dichter bij de spreektaal ligt. Het Nederlands kent de volgende persoonlijk voornaamwoorden: (eerste persoon) *ik, 'k, mij, me, wij, we, ons*; (tweede persoon) *jij, je, u, gij, ge, jou, je, jullie*; (derde persoon) *hij, zij/ze, het, 't, hem, 'm, haar, d'r, 'r, zij/ze, hun/hen*.

persoonsvorm (pv) (finite verb; finite verbal form): de vorm van het werkwoord* die wordt vervoegd en daarmee aangeeft of er sprake is van de tegenwoordige tijd* of de verleden tijd*. Bij scheidbare samengestelde werkwoorden* bestaat de persoonsvorm* uit twee elementen: *hij belde op*. De andere werkwoorden van het gezegde* worden gezamenlijk wel de *werkwoordelijke rest* genoemd. (Zie ook: *achter-PV*; *voor-PV*.)

phatic expression/communion: de Engelse term voor *fatische communicatie**.

phatic function: de Engelse term voor *fatische functie**.

phoneme: de Engelse term voor *foneem**.

phrasal verb: 1. (in ruime zin) synoniem van *multi-word verb**; 2. (in enge zin) *a multi-word verb consisting of a verb + an adverbial particle* forming a close semantic unit* (voorbeelden: *carry off, turn off, switch on*). Als het *lv** een voornaamwoord* is, komt het *particle* achter dit voornaamwoord*; als het een *zn** is, komt het *particle* ofwel voor ofwel achter het *lv*: *he switched off the light/he switched the light off – he switched it off*. *Phrasal verb* mag niet verward worden met *verb phrase** of *verbal phrase**.

phrasal-prepositional verb: bepaald type *phrasal verb** (in de ruime zin van het woord) bestaande uit een *ww** + bijwoordelijk partikel* + *vz**. Zie *multi-word verb*.

phrase: 1. de Engelse term voor *uitdrukking* of *zinsnede**; 2. de Engelse term voor *woordgroep**. De volgende zes soorten *phrases* (in de betekenis 'woordgroep') worden onderscheiden: i. *noun phrase** (naamwoordgroep*, zijnde een overkoepelende term voor zelfstandignaamwoordgroep*, voornaamwoordgroep* en telwoordgroep*); ii. *verb phrase** (werkwoordgroep*); iii. *adjective phrase** (bijvoeglijknaamwoordgroep*); iv. *adverb phrase** (bijwoordgroep*); v. *preposition phrase** (voorzetselgroep*/voorzetselconstituent*); vi. *conjunction group** (voegwoordgroep*). Ook één woord kan overigens een woordgroep vormen; in dat geval is dat de *head** (kern*).

Voor alle woordgroepen geldt dat ze (kunnen) bestaan uit een *head* en *premodifiers** (voorbepalingen*). Drie van de zes kennen daarnaast *postmodifiers** (nabepalingen*); alleen de *noun phrase* kent daarnaast *determiners** (uitgesplitst in *predeterminers**, *central determiners** en *postdeterminers**) en alleen de *preposition phrase* kent een *complement**.

De structuur van een *noun phrase* (NP) is als volgt: (*predeterminer*) – (*central determiner*) – (*postdeterminer*) – (*premodifier*) – *head* – (*postmodifier*); de structuur van een *verb phrase* is als volgt: (*premodifier*) – *head*; de structuur van een *adjective phrase* en een *adverb phrase* is als volgt: (*premodifier*) – *head* – (*postmodifier*); de structuur van een *preposition phrase* is als volgt: (*premodifier*) – *head* (het vz zelf) – *prepositional complement*; de structuur van een *conjunction phrase* is als volgt: (*premodifier*) – *head*.

phrase analysis/phrase structure analysis: ontleding* van de structuur van *phrases** (woordgroepen*), meestal i.t.t. *functional analysis** (redekundig ontleden*).

phrase element: de Engelse term voor *woordgroepdeel**; dan wordt verwezen naar de delen waaruit een *phrase** (woordgroep*) bestaat. De *phrase elements* zijn: de *head** (kern*), *predeterminers** (predeterminatoren*), *determiners** (determinatoren*), *postdeterminers** ('postdeterminatoren') en *postmodifiers** (nabepalingen*) en *prepositional complement** (voorzetselcomplement*).

phrase element (sub)clause: een (*sub*)*clause** die een *phrase element* vormt, ofwel deel uitmaakt van een *phrase*. Wordt ook (*sub*)*clause functioning as phrase element** genoemd.

phrase level: woordgroepniveau* i.t.t. *sentence/clause level** ('(deel)zinniveau*'): wanneer van een taalconstituent* wordt gezegd dat deze (alleen) *at phrase level* wordt gebruikt, dan houdt dit in dat de constituent niet als (zelfstandig) zinsdeel* functioneert/kan functioneren maar slechts als zinsdeelstuk*, m.a.w. dat deze slechts als een onderdeel van een zinsdeel functioneert/kan functioneren.

phrase within a phrase: Een *phrase** (woordgroep*) kan een (als bepaling* functionerend) element bevatten dat zelf ook weer een *phrase* is: *the girl in the car* is een *noun phrase**, waarvan de kern *girl* wordt gevolgd door een *postmodifier**, namelijk *in the car* en dat is weer een *preposition phrase** bestaande uit het vz* *in* en het *prepositional complement** *the car*, wat weer een *noun phrase** is, etc.

phrase structure analysis: de Engelse term voor *woordgroepanalyse**; het ontleden* van de structuur van *phrases** (woordgroepen*).

phraseme/phraseological unit: de Engelse term voor *fraseologie** of *fraseologische eenheid**.

phraseology: de Engelse term voor *fraseologie**.

pitch: de Engelse term voor 'toonhoogte'*.

plaatsonderwerp (locative subject): aanduiding voor *er* als 'tweede' onderwerp* aan het begin van de zin* – of midden in de zin direct na de persoonsvorm*, waar meestal het echte onderwerp staat. In dat laatste geval is het gebruik van *er* meestal facultatief: *Er stond een meisje voor de ingang.* – *Gisteravond stond (er) een meisje voor de ingang.*

place genitive: synoniem van *local genitive**.

plain infinitive: de *infinitive** zonder *to*; synoniem van *bare infinitive**.

plain infinitive clause: *non-finite clause** die een *plain infinitive** bevat: *I saw her cross the street.*

pleonasm (pleonasm): stijlfiguur* (maar meestal een stijlfout*) waarbij meer woorden dan nodig worden gebruikt om een bepaald begrip uit te drukken. Bij een pleonasm gaat het om verschillende woordsoorten; bij een tautologie gaat het om twee (of meer) dezelfde woordsoorten: ~~nieuwe aanwinst~~, ~~iets weer herstellen~~. Het bn is *pleonastisch (pleonastic)*.

plofklank/plosief/occlusief (plosive): medeklinker* die geproduceerd wordt met een volledige obstructie ergens in het spraakkanaal.

plosive: de Engelse term voor *plofklank**.

pluperfect (tense): synoniem van *past perfect (tense)**.

plural: de Engelse term voor *meervoud**.

plural count noun: een telbaar zn* dat in het meervoud* wordt gebruikt. Wanneer *plural count nouns* in algemene zin worden gebruikt, komt er in beginsel geen bepaald lidwoord* voor. *Prices have risen* – *De prijzen zijn gestegen*.

plural-only noun: zn* dat alleen in het meervoud* voorkomt. Hierbij gaat het bv. om zaken die uit twee onderdelen bestaan, zoals *binoculars, glasses, scissors, spectacles, trousers*, e.d. In dat geval kan men naar één exemplaar verwijzen door gebruik te maken van *a pair of*. Daarnaast kan men denken aan woorden zoals *congratulations, surroundings* of collectiva* zoals *cattle, clergy, people, police*.

plurale tantum: [Latijns voor ‘alleen meervoud’] een zn* dat alleen in het meervoud* voorkomt en waarvan geen enkelvoudsvorm bestaat; in het Nederlands kan men hierbij denken aan een woord als *hersenen*; in het Engels kan men hierbij denken aan woorden als *clothes, scissors* en *trousers*. Het enkelvoud kan dan wel attributief* voorkomen: *trouser pocket*.

pluralis majestatis: synoniem van *majesteitsmeervoud**.

plusquamperfectum (past perfect/pluperfect tense): synoniem van *voltooid verleden tijd**.

PMT order: de (gebruikelijke) volgorde van *adverbials* die in een aaneengesloten reeks worden geplaatst: *place – manner – time (PMT)*; in het Nederlands geldt in beginsel de spiegelbeeldige volgorde (*TMP*).

polar question: synoniem van *yes-no question**.

polyseem/polyseem homoniem (polyseme/polysemous homonym): een woord dat verschillende maar ‘verwante’ betekenissen heeft; zie *polysemie*.

polysemie (polysemy): het verschijnsel dat één woord verschillende ‘verwante’ (*polysemous*) betekenissen heeft, ofwel ‘polysemantisch’ (*polysemantic*) is: *voet* = 1. lichaamsdeel; 2. onderste deel van iets; 3. versvoet; 4. afdruk van een voet. Let op het verschil met gewone homonymie*: de betekenissen van niet-polyseme homoniemen* hebben niets met elkaar te maken.

polysemy: de Engelse term voor *polysemie**; kan worden uitgesproken met de klemtoon* op de 2e of op de 3e lettergreep*.

polysyndeton (polysyndeton): veelvuldige verbinding d.m.v. voegwoorden*: *het was én koud én miezerig én grijs*.

portmanteau word: de Engelse term voor *cocktailwoord**: een samensmelting van twee woorden, bv. *advertorial* (*advert + editorial*); *brunch* (*breakfast + lunch*); *chunnel* (*channel + tunnel*); *moped* (*motor + pedal*); *Oxbridge* (*Oxford + Cambridge*); *shamateur* (*sham + amateur*); *smog* (*smoke + fog*); *subtopia* (*suburb + utopia*); *transistor* (*transfer + resistor*).

positief (positive (degree)): synoniem* van *stellende trap**.

position: de Engelse term voor *zinsplaats**; wordt ook *clause position** genoemd. Men onderscheidt: a. *clause-initial position*/initial position*/front position*/forefield**; b. *clause-mid position*/mid position*/middle field** en c. *clause-end position*/end position*/back position*/postfield**.

positional field: de Engelse term voor *zinsplaats**. Zie ook *position*.

positive (degree): de Engelse term voor *stellende trap** of *positief**; zie *trappen van vergelijking*.

possessieve datief (possessive dative): synoniem van *bezittend voorwerp**.

possessive: de Engelse term voor *bezittelijk voornaamwoord**. De Engelse *possessives* zijn: *my, your, his, her, its, our, their* (*determiners/dependent form*) en *mine, yours, his, hers, ours theirs* (*independent forms*).

possessive case: synoniem van *genitive (case)**.

possessive determiner: de Engelse term voor een niet-zelfstandig gebruikt bezittelijk voornaamwoord*. De *possessive determiners* zijn: *my, your, his, her, its, our, their*.

possessive pronoun: de Engelse term voor (zelfstandig gebruikt) ‘bezittelijk voornaamwoord*’. De *possessive pronouns* zijn: *mine, yours, his, hers, ours theirs* (*independent forms*).

possessivum (possessive): synoniem van *bezittelijk voornaamwoord**.

postdeterminer: *determiner** die in een reeks *determiners* na de *central determiner** wordt geplaatst; dit betreft vaak telwoorden* of kwantoren*: *all his many Facebook friends*. / *both my next two books*.

postfield: synoniem van *end position**.

post-genitive: synoniem van *double genitive**.

post-head string: synoniem van *postmodifier**.

postmodification(al) structure: synoniem van *postmodifier**.

postmodifier: Engelse term voor *nabepaling** in een *noun phrase**, *adjective phrase** of *adverb phrase**. De *postmodifier* zelf kan een woordgroep* (*phrase**) of een bijzin* (*subclause**) vormen. Bij een *noun phrase* kan het bv. gaan om: a. *adjective phrase* (*the books concerned; a girl hard to come by, a car slower than mine; the tickets available*); b. *adverb phrase*: (*the road ahead, the girl outside*); c. a *prepositional phrase** (*the city of Amsterdam*); d. *relative clause** (*the book that I told you about*); e. *content clause** (*the news that he retired ...*); f. a *non-finite clause** (*participle clause** of *infinitive clause**) (*the woman seen behind the bushes*). In geval van een *adjective phrase* kan de *postmodifier* (ook *complement of the adjective** genoemd) bestaan uit: a. een *adverb** (*big enough*) een *preposition phrase* (*good at chess*) of een *postmodifier clause** (bv. een *that clause**) (*aware that he is in trouble*). Bij een *adverb phrase* komen *postmodifiers* niet vaak voor, maar deze functioneren doorgaans als *adverb* (*he drove very carefully indeed*).

postmodifier clause: Engelse term voor een bijzin* die als *postmodifier** functioneert; deze *clause** kan i. *finite** ('finitet') of ii. *non-finite** ('niet-finitet') zijn. *Postmodifier clauses* kunnen voorkomen in een *noun phrase** – in de Nederlandse grammatica worden dergelijke bijzinnen dan *bijvoeglijke bijzinnen** genoemd – of in een *adjective phrase** of *adverb phrase** – in de Nederlandse grammatica worden dergelijke bijzinnen *bijwoordelijke bijzin** genoemd.

Voorbeelden: *I saw the man who crossed the street. (Finite postmodifier clause in a noun phrase; dit type wordt ook *relative clause** genoemd) / I was shocked by the news that a tabloid had hacked the missing girl's phone (finite postmodifier clause in a noun phrase; dit type wordt *content clause** of *appositive clause** genoemd) / He was certain that his father knew all about it. (Finite postmodifier clause in an adjective phrase) / My lawyer was doubtful whether the court would accept his plea. (Finite postmodifier clause in an adjective phrase) / He was afraid to do so. (Non-finite postmodifier clause in an adjective phrase) / He spoke so fast that I could not understand him. (Finite postmodifier clause in an adverb phrase). *Postmodifier clauses* kunnen beginnen met de voegwoorden* *that, if/whether, than*, de bijwoorden* *when/where/ why/how* of de voornaamwoorden* *who/which/what*.*

postmodifier phrase: een *phrase** (woordgroep*) die als *nabepaling** functioneert bij een andere *phrase*; zie *phrase within a phrase*.

postmodifying adjective: synoniem van *postposed adjective**; bn* dat direct na het zn* staat: *someone strange*.

postponed subject: Engelse term voor *uitgesteld onderwerp**; synoniem van *logical subject**.

postponement: het verschijnsel dat een zinsdeel(stuk)* verder naar achteren wordt geplaatst dan normaal, bv. op grond van de *end weight rule** of het zinsritme*. Men ziet dit verschijnsel vooral bij langere zinsneden*: a. *The plaintiffs may prohibit any use of the wordmark in the course of trade*. [normale woordvolgorde*: *SPOA*]; b. *The plaintiffs may prohibit any use in the course of trade [made] of the wordmark, or of a similar sign for goods for which the mark is registered or for similar goods* [aangepaste woordvolgorde: *SPAO*; er is nu sprake van een *postponed direct object** vanwege de grote lengte van het lv*].

postposed adjective: bn* dat achter het zn* wordt geplaatst: *the room booked; the tickets available; the man concerned*.

postpositie (postposition): ander woord voor *achterzetsel**.

PP: afkorting van *preposition phrase*.

praesens historicum (historical present): gebruik van de tegenwoordige tijd* om naar het verleden te verwijzen; in het Nederlands iets gebruikelijker dan in het Engels.

predeterminer: Engelse term voor *predeterminator**. Woord dat in een *noun phrase** voorafgaat aan een (central) *determiner**. Denk hierbij aan woorden als *all, both, double, half, one third/twice*: all his many Facebook friends / half/twice the specified amount.

predicaat (1. predicate; 2. ≠ predicator (+ complement)): 1. alle zinsdelen* behalve het onderwerp* (overkoepelende term voor het gezegde* plus alle eventuele voorwerpen* en bepalingen*); 2. synoniem van *gezegde* (zonder voorwerpen en bepalingen) (in die betekenis is er geen gangbaar exact Engels equivalent; betreft namelijk overkoepelende term voor *predicator* en *subject complement*; soms ook *verb (phrase)** genoemd).

predicate: de Engelse term voor *predicaat** (betekenis 1), m.a.w. *all words in the sentence except the subject*; het *predicate* blijft bij het redekundig ontleden* doorgaans onbenoemd. (Zie ook: *nominal predicate*; *verbal predicate*.)

predicatief (predicative): als naamwoordelijk deel* van het gezegde* of bepaling van gesteldheid* gebruikt; het antoniem is *attributief**.

predicatief complement (subject/object complement): andere term voor *bepaling van gesteldheid tijdens de handeling/werking**.

predicatief gebruikt bijvoeglijk naamwoord (predicative adjective): een bn* dat na een koppelwerkwoord* (*linking verb**) wordt geplaatst (daarmee functionerend als naamwoordelijk deel*) – *de man is oud*; *de hoed is rood* – of dat als bepaling van gesteldheid* functioneert – *opgewekt liep Chris naar het Vossius*. Antoniemen*: *attributief gebruikt bn**.

predicatieve bepaling (predicative/complement): synoniem van *bepaling van gesteldheid** of *dubbel-verbonden bepaling**.

predicatieve toevoeging (specific type of subject complement after non-linking verb or object complement; [oudere term] specify type of predicative adjunct): andere term voor *bepaling van gesteldheid tijdens de handeling/werking**.

predication: term die in sommige Engelse grammaticaboeken wordt gebruikt ter aanduiding van alle zinsdelen*, behalve het onderwerp* en de persoonsvorm*. Volgens die methode wordt het *predicate** (alle zinsdelen behalve het onderwerp) onderverdeeld in de persoonsvorm* (*finite verb*/operator**) en de rest (*predication**). Die laatste bestaat dan weer uit de *predicator** (uitgezonderd de persoonsvorm*), *complements**, *objects** en *adverbials**.

predicative: 1. overkoepelende term voor de syntactische functie* van naamwoordelijk deel* (van het naamw. gez.*) of bepaling van gesteldheid* (in de vorm van een zn*, een bn*, een nominale woordgroep* of een bijvoeglijknaamwoordgroep*); synoniem van *complement**. Men onderscheidt *subject predicative** (*subject complement**) en *object predicative** (*object complement**); afhankelijk van de ‘vorm’ – *noun/pronoun* dan wel *adjective* – onderscheidt men: i. *nominal predicative* (*he seems a great man*); ii. *adjectival predicative* (*he seems nice*); ii. *adverbial predicative* (*he is in the bathroom*); 2. aanduiding voor de functie van een bn ten opzichte van het zn waarover het iets zegt; wanneer dit als *subject predicative* of *object predicative* functioneert, is er sprake van een *predicative function** (*predicatieve functie**); het antoniem* is dan *attributive function** (*attributieve functie**).

predicative adjective: predicatief gebruikt bn*. Veel bijvoeglijke naamwoorden kunnen zowel *attributief** als *predicatief** worden gebruikt. Sommige kunnen echter alleen *predicatief* worden gebruikt. Voorbeeld: *the house was ablaze*. (In sommige woordenboeken (*dictionaries*) krijgen die dan de aanduiding *pred.*)

predicative adjunct: 1. minder gebruikelijke (oudere) Engelse term voor *naamwoordelijk deel van het naamwoordelijk gezegde** of *bepaling van gesteldheid**; 2. *integrated adverbial* used as a subject or object complement**.

predicative clause: synoniem van *subject complement clause** of *object complement clause**.

predicative superlative: een predicatief* gebruikte overtreffende trap*: *Spiros is the greatest!*

predicator: grammaticaal concept vergelijkbaar met *gezegde**; het betreft een overkoepelende term voor *werkwoordelijk gezegde** en het *werkwoordelijk deel** van het naamwoordelijk gezegde*. Het

naamwoordelijk deel* van het naamwoordelijk gezegde maakt echter geen deel uit van de *predicator*. Wordt in sommige grammaticaboeken simpelweg *verb** of *verb phrase** genoemd.

predicator complement (PC): term die door sommige grammatici wordt gebruikt voor een lv* dat, wanneer men de zin lijdend* maakt, geen onderwerp* van de lijdende zin* kan vormen: *He has two girlfriends*. / *He resembles his father*. / *The book costs EUR 55*. / *He weighs 65 kg*. / *It took me two years to complete the project*. (Sommige grammatici beschouwen *his father*, *EUR 55*, *65 kg* als lv en andere als bw bep.*.)

predikaat: spelling van ‘predicaat’* van vóór 2006.

predikatief/predikatieve: spelling van *predicatief*/predicatieve* van vóór 2006.

prefix: Engelse term voor *voorvoegsel**, een gebonden morfeem* dat voor een grondwoord* wordt geplaatst. Denk aan, *post*, *pre*, *re*, *un*.

pre-head string: aanduiding voor alles wat voorafgaat aan de *head** in een woordgroep*; soms is deze term synoniem aan *premodifier** maar bij een *noun phrase** betreft het een ruimere term dan *premodifier*, want dan kan de *string* tevens een *predeterminer*/determiner** omvatten.

premodifier: de Engelse term voor *voorbepaling** (in een nominale* of andere woordgroep*). Hierbij kan het bv. gaan om: a. *an adjective phrase** (*very strange events*); b. *a noun phrase** (*traffic jam*); c. *a classifying genitive** (*a dog's life*, *a women's shop*); d. *an adverb phrase** (*a through road*).

premodification(al) structure: synoniem van *premodifier**.

preparatory subject/object: synoniemen van *provisional subject/object**.

prepast: synoniem van *past in the past**.

prepositie: ander woord voor *voorzetsel** (vz).

preposition: het Engelse woord voor *voorzetsel**. Het Engels kent o.a. de volgende voorzetsels*: *above*, *across*, *after*, *at*, *because of*, *before*, *behind*, *below*, *by*, *during*, *for*, *from*, *in*, *like*, *of*, *on*, *than*, *through*, *toward(s)*, *under*, *up*, *upon*, *with*, *within*, *without*. Daarnaast zijn er *complex prepositions** zoals *in comparison with*, *in front of*, *in relation to*, *with respect to*. (Zie ook *complex preposition*; *multi-word preposition*.)

preposition phrase/prepositional phrase: de Engelse term voor *voorzetselgroep** (ook *voorzetsel-constituent** genoemd); in de *preposition phrase* wordt de *preposition** als *head** gezien, hoewel dit niet het belangrijkste woord is. De *voorbepaling** in een *preposition phrase* wordt *premodifier** genoemd: *just round the corner* / *right at the top* / *three months before his dismissal ...* De constituent* die achter het vz* komt, wordt *prepositional complement** of *complement of the preposition** genoemd; dit betreft meestal een *noun phrase** maar het kan ook een *present participle clause** of een *indirect question** zijn: *He was anxious about making the right decision*. / *She did not have any idea about how to use it*.

prepositional complement: de constituent* (vaak een *noun phrase**) die wordt voorafgegaan door een vz*: *in a restaurant*; *on your left*. De gehele constructie – inclusief het *preposition** – wordt wel *preposition(al) phrase** genoemd.

prepositional complement clause: een *clause** die als *prepositional complement** functioneert; een dergelijke *clause* kan *finite** of *non-finite** zijn: *the lawyers drew conclusions from what the respondents had said*. / *He left the party without saying goodbye to anyone*.

prepositional object: een (in de Engelse grammatica niet erg gebruikelijke) term voor een *direct object** dat wordt ingeleid door een vz* dat deel uitmaakt van een *multi-word verb** met een *fixed preposition**; wordt meestal gewoon *direct object* genoemd. In de Nederlandse grammatica is de term *voorzetsel-voorwerp** gebruikelijker.

prepositional verb: bepaald type *multi-word verb** (*phrasal verb** in de brede zin van het woord), bestaande uit een ww* en een vz* die een semantische eenheid vormen en die worden gevolgd door een *direct object**. Niet alle werkwoorden gevolgd door een vz, zijn *prepositional verbs*.

prescriptieve grammatica (*prescriptive grammar*): grammatica waarbij niet wordt volstaan met het beschrijven van de taalverschijnselen maar waarbij regels worden voorgeschreven. Wordt ook wel *normatieve grammatica** genoemd.

present continuous (tense): synoniem van *present progressive**.

present future perfect (tense): de Engelse term voor voltooid tegenwoordig toekomstige tijd* (v.t.t.t.) *will have played/will have been playing*. Zie ook *future perfect tense*.

present future (tense): de Engelse term voor onvoltooid tegenwoordig toekomstige tijd* (o.t.t.t.): *will play*. (Zie ook *continuous present future (tense)*; *continuous present future perfect (tense)*.)

– ***simple present future (tense):*** zie aldaar.

– ***continuous present future (tense):*** zie aldaar.

present participle: de Engelse term voor tegenwoordig deelwoord*; wordt ook *ing participle** genoemd: *playing, crying*. Samen met een vorm van *to be* wordt de *present participle* o.a. gebruikt om de *progressive** (de duurvorm*) te vormen: *he is playing*; daarnaast komt de *present participle* voor in *present participle clauses**. Zie ook *ing form*.

present participle clause: term voor een *non-finite clause** die een *present participle** bevat. Deze kan o.a. een bijwoordelijke* of een bijvoeglijke* functie hebben, dan wel bij wijze van nevenschikking* aan een rompzin* worden gekoppeld: *Leaving the room, I tripped over the mat.* / *I talked to the chessplayer relaxing between two games.* / *Spiros called me, saying he had enjoyed the party.*

present perfect (tense): de Engelse term voor voltooid tegenwoordige tijd* (v.t.t.) (*have + past participle**). Afgezien van het onderscheid *simple** – *progressive** (*I have played – I have been playing*) kunnen er twee hoofdtypen worden onderscheiden: de *resultative present perfect** en de *continuative present perfect**.

– ***continuous present perfect (tense):*** synoniem van *present perfect continuous** of *present perfect progressive**.

– ***simple present perfect (tense):*** zie aldaar.

present perfect continuous (tense): synoniem van *present perfect progressive**.

present perfect with future reference: De *present perfect** kan in een bijzin van tijd of voorwaarde betrekking hebben op de toekomst; in dat geval spreekt men *future present perfect (tense)* of *present perfect with future reference*: *I will answer your questions as soon as I have finished my meal.*

present perfect progressive: de duurvorm* van de *present perfect**; wordt ook *present perfect continuous** of *continuous present perfect (tense)** genoemd: *have/has been playing*.

present progressive: De duurvorm* van de tegenwoordige tijd*: *is playing*. Wordt ook *continuous present (tense)** genoemd. Zie *progressive*.

present progressive with future reference: De *present progressive** wordt ook gebruikt om een toekomstige handeling/gebeurtenis aan te geven waarover in het heden afspraken zijn gemaakt; dit gebruik wordt wel omschreven als *future event anticipated by virtue of present arrangement*: *I am seeing my son-in-law at 7 o' clock.*

present relevance: term die gebruikt wordt in verband met de keuze tussen de *past tense** en de *present perfect tense** voor handelingen* die in het verleden hebben plaatsgevonden zonder dat er een *definite past time indicator** in de zin staat. In dat geval kan in veel situaties zowel de *past tense* als de *present perfect* worden gebruikt, maar wel met een zeker betekenisverschil. De *present perfect* benadrukt dat de handeling van belang is voor het heden: *past with relevance to the present* of kortweg *present relevance*. Deze *present relevance* kan erin gelegen zijn dat de handeling of toestand voortduurt tot het heden (*continuation up to the present*) of dat het resultaat of de effecten van de handeling uit het verleden in het heden duidelijk zichtbaar of merkbaar zijn.

present tense: de Engelse term voor (onvoltooid) tegenwoordige tijd* (o.t.t.). (Zie ook: *actual present*; *habitual present*; *historic present*; *instantaneous present*; *neutral present*; *newspaper present*; *simple present*; *universal present*; *unrestrictive present*.)

present tense with future reference: overkoepelende term voor de *simple present with future reference** of de *present progressive with future reference**.

presentatief er (presentative 'there' (construction)): het gebruik van *er* als 'presentatieplatform' wanneer het 'eigenlijke onderwerp'* (*real subject**) niet prototypisch is of ontbreekt (ook als er sprake is van een ander ww* dan zijn): *Er loopt een kat op het dak.* / *Er is vandaag gevoetbald.*

presentative ('there') construction: de Engelse term voor een 'presentatief er-constructie'. *There began a new era.*

preterite: minder gebruikelijke aanduiding voor de *past tense**.

primary auxiliary: *do*, *have* en *be* worden wel *primary auxiliaries* genoemd.

primary stress: de Engelse term voor *hoofdklemtoon** of *primaire klemtoon**; zie *klemtoon*.

principal parts: de Engelse term voor *stamtijden**.

principle of end weight: zie *end weight principle**.

proclisis/proclisis (proclisis): nauwe aansluiting van een woord aan het volgende, met verzwakking van het eigen accent: *'t was weer fraai.*

pro-form: Engelse term voor een woord dat ter vervanging dient van een ander woord of van een woordgroep* of deelzin*. Voornaamwoorden* – bv. *it* of *that* – kunnen als *pro-form* voor *nouns** functioneren maar ook woorden als *one* of *so* of het hulpwerkwoord* *do*.

progressive: de 'duurvorm'*, ook *continuous** genoemd. Het *tense aspect** dat aangeeft dat de handeling* (of soms een toestand) op een bepaald ogenblik plaatsvindt en een bepaalde (beperkte) tijd voortduurt. De *progressive* geeft aan: i. *duration*; ii. *limited duration*; iii. (soms) *incompleteness*; iv. (soms) *lack of commitment*. De *progressive* wordt vooral gebruikt bij *dynamic** of *event verbs**.

De *progressive* wordt gevormd door *to be + ing form** of *a verb**: *Spiros is sitting in the garden* (*present progressive**) i.p.v. *Spiros sits in the garden* (*simple present**). Soms worden andere werkwoorden gebruikt voor de *progressive*, zoals *come*, *go*, *lie*, *sit* en *stand*: *He lay reading on the grass.* / *She stood staring at the fire.*

progressive aspect: synoniem van *progressive**. Antoniem: *simple/non-progressive aspect**.

progressive infinitive: term voor de structuur *to be going*, *to be playing*, etc.

prohibition: synoniem van *negative imperative clause/sentence**.

prolepsis (prolepsis): vooropplaatsing van een woord* of zinsdeel* dat bijzondere aandacht moet krijgen: *Die natte, koude dagen, daar krijg ik wat van!*

pronomen: ander woord voor *voornaamwoord**.

pronoun: het Engelse woord voor *voornaamwoord**. (Zie ook: *demonstrative pronoun*; *exclamatory pronoun*; *indefinite pronoun*; *impersonal pronoun*; *interrogative pronoun*; *personal pronoun*; *possessive pronoun*; *relative pronoun*.)

pronunciation: de Engelse term voor *uitspraak**.

prop word one: Wanneer *one(s)* wordt gebruikt ter vervanging van een eerdergenoemd zn*, spreekt men van het *prop word one*: *I prefer an expensive watch to a cheap one.*

proper noun: de Engelse term voor *eigennaam**; de naam van een persoon of zaak: *Amsterdam*, *Chris*, *England*, *Spiros*.

prosopopoeia (prosopopoeia): synoniem van *personificatie**.

protasis (protasis): synoniem van *voorwaardelijke bijzin**.

prototype: de Engelse term voor *prototype* of *voorbeeld bij uitstek*.

prototypical meaning: de prototypische betekenis van een woord*; de gebruikelijke referent* van een woord.

proverb: de Engelse term voor *sprekwoord**.

provisional it: *it* kan als *provisional subject** of als *provisional object** functioneren; wordt ook *anticipatory it** genoemd.

provisional object: de Engelse term voor *voorlopig lijdend voorwerp**; wordt ook *anticipatory object** genoemd: *I consider it utterly absurd that you have forgotten to invite Spiros.*

provisional subject: de Engelse term voor *voorlopig onderwerp**; wordt ook *anticipatory subject** genoemd; het kan hierbij gaan *provisional it** of om *existential there**. In geval van *provisional it* wordt het eigenlijk onderwerp (*real subject*/notional subject**) altijd gevormd door een *non-finite clause** – *It is easy to say that.* – *To say that is easy* – en in geval van *provisional there* door een *noun phrase** – *there are several trees in the garden.*

provisional there: it kan als *provisional subject** functioneren; wordt ook *introductory there**, *anticipatory there** (of *existential/representative there**) genoemd.

proximity concord/proximity agreement; concord/agreement by proximity; proximity principle/principle of proximity/principle of attraction/blind agreement: congruentie* tussen een ww* en het zn* of voornaamwoord* dat het dichtst daarbij staat (*nearest preceding noun*/pronoun**), ook wanneer dit indruist tegen het getal* van het kernwoord* van de nominale groep* die als onderwerp* functioneert (*head* of the subject noun phrase**); wordt in sommige gevallen – maar niet altijd – als onjuist beschouwd: ~~*one of your students are at the door*~~ – *one of your students is at the door.* Maar: *He is one of those students who are always complaining* (want hier is *students* het kernwoord). Het verschijnsel speelt ook een rol bij constructies met *either ... or* en *neither ... nor ...*: a. *Either Wiebranda or Reinier's 12 daughters are coming to my musical chairs party.* b. *Either Reinier's 12 daughters or Wiebranda is coming to my musical chairs party.* Het *proximity principle* speelt in de gesproken taal een nog grotere rol dan in het geschreven Engels.

pseudo-cleft sentence: Engelse term voor *pseudogekloofde zin**; wordt ook *wh-cleft sentence** genoemd; a *SVC structure with a wh-relative nominal clause* as subject*/subject complement**: *What you need most is a good rest! / A good rest is what you need most!*

pseudo-Engels (pseudo-English): term voor woorden of constructies die er Engels ‘uitzien’ maar die in het Engels niet bestaan of die in het Engels niet in die betekenis voorkomen; wordt ook *quasi-Engels* genoemd.

pseudogekloofde zin (pseudo-cleft sentence): een samengestelde zin* met als eerste onderdeel een betrekkelijke bijzin* met het ingesloten antecedent* *wie/wat* en die wordt gebruikt om een ander zinsdeel* te benadrukken. Voorbeelden: *Wat hij niet wist, was dat ze al getrouwd was.* / *Wie wel op het feest kwam, was Spiros.*

pseudokoppelwerkwoord: ww* dat normaliter niet tot de koppelwerkwoorden* wordt gerekend maar soms toch als koppelwerkwoord functioneert; denk aan *gaan, raken, vallen*.

pseudo-ontlening/pseudoleenwoord/quasi-ontlening (pseudo-loan word/pseudo-borrowing): een woord dat door de gemiddelde taalgebruiker als leenwoord wordt beschouwd, maar dat bij nadere beschouwing geen leenwoord is omdat dat woord in die vorm met die betekenis niet voorkomt in de taal waaraan het ontleend lijkt te zijn. Zie *pseudo-Engels*.

pulmonische medeklinker (pulmonic consonant): medeklinker die wordt gevormd door lucht uit de longen te stoten, i.p.v. de glottis of de mond; geldt voor de meeste medeklinkers. Binnen deze groep worden de medeklinkers onderverdeeld naar articulatiepunt en manier van articuleren.

pun: de Engelse term voor *woordspeling**.

punctuation: de Engelse term voor *interpunctie**.

punctuation mark: de Engelse term voor *leesteken**.

punt (full stop; (AmE) period): leesteken* dat het einde van een zin* markeert.

puntenreeks (horizontal ellipsis; dot dot dot): synoniem van *beletselteken**.

puntjepuntjepuntje (dot dot dot): synoniem van *beletselteken**.

puntkomma (semicolon): leesteken* dat midden in een zin* geschreven wordt en dat een wat sterkere scheiding tussen zinsdelen* markeert dan een komma* maar een minder sterke scheiding dan een punt*.

purisme (purism): ook *taalpurisme* of *taalzuivering*: (overdreven) taaltrots: het (overdreven) streven naar zuiver Nederlands en het weren van barbarismen en leenwoorden.

putative should: Wanneer *should* (vaak in een bijzin*) niet een (morele) verplichting uitdrukt maar een emotionele reactie van de spreker weergeeft, is er sprake van *putative* of *emotional should*: *I am surprised that there should be any objection.* / *It is a pity that you should have to leave now!* / *He suggested/insisted/demanded that we should delay our decision.*

quantifier: Engelse term voor een *hoeveelheidsaanduidend woord**; omvat zowel *numerals** (telwoorden*) als andere kwantoren*. Soms ook *numerative** genoemd. Hierbij kan men denken aan woorden zoals: *a few, a little, double, enough, few, half, least, less, little, many, more, most, much, several, some* ('enkele', 'wat'), *three times, twice*. Maar ook aan maatwoorden als *a pair of, a flight of*.

– **definite quantifier:** synoniem van *cardinal**.

– **indefinite quantifier:** overkoepelende aanduiding voor woorden als *any, each, every, a few, a little, a lot of, lots of, many, more, most, much, a (large) number of, several, some*.

quantifying determiner: *quantifier** die als *determiner** functioneert; de meeste *quantifiers* kunnen ook zelfstandig voorkomen: i. *many people disagreed* (*many* = *determiner*) – ii. *many disagreed* (*many* = hier wordt de *quantifier* *many* zelfstandig gebruikt).

quasi-modal (auxiliary): synoniem van *semi-auxiliary**.

question: vraag* of vragende zin*. (Zie ook: *alternative question; wh-question; yes/no question.*)

question mark: de Engelse term voor *vraagteken**.

question tag: Engelse term voor een korte vraag aan het einde van een mededelende* of bevelende zin*: *It is difficult, isn't it?* / *It is not difficult, is it?* / *Tell him to stop bothering me, won't you?* De *question tag* – ook *tag question** genoemd – bestaat uit een *auxiliary* en een *pronoun* en verwijst naar het onderwerp van de mededeling in de rompzin*. De *auxiliary** uit de rompzin wordt hierbij herhaald en als er geen *auxiliary* in de rompzin wordt gebruikt, functioneert de *operator** *do* als zodanig. De *question tag* is meestal bevestigend als de rompzin ontkennend is en vice versa. De intonatie van de *tag* bepaalt of deze als een echte vraag – stijgende intonatie* – of meer als een verzoek om bevestiging – dalende intonatie – moet worden beschouwd.

rangtelwoord (ordinal (numeral)): een rangtelwoord of 'ordinaire*' is een telwoord dat een rangvolgorde aangeeft: *eerste, tweede, derde*.

– **bepaald rangtelwoord (definite ordinal):** rangtelwoord dat een exact getal aangeeft: *eerste, tweede, derde*.

– **onbepaald rangtelwoord (indefinite ordinal):** rangtelwoord dat geen exact getal aangeeft: *laatste, middelste*.

rankscale: de hiërarchie van taalbouwsels: *letter – morpheme – word – phrase – clause – sentence – paragraph – section – chapter – book*.

rankshift: synoniem van *embedding**.

real ability & unreal ability: Wanneer bv. van het *auxiliary** *could* wordt gezegd dat dit *real* of juist *unreal ability* aanduidt, dan wordt bedoeld dat *could* verwijst naar iets wat wél respectievelijk niet heeft plaatsgevonden: *People could help each other in those days. (Real ability)* / *If I had the right tools, I could fix it for you. (Unreal ability)*

real adjective: een bn* dat niet is afgeleid* van een andere woordsoort* (*part of speech**) (m.n. ww* of zn*).

real adverb: de Engelse term voor *echt bijwoord**.

real subject: de Engelse term voor *eigenlijk onderwerp** in zinnen waarin tevens een *provisional subject** (*voorlopig onderwerp**) voorkomt; wordt ook *notional subject** genoemd.

real subject clause: Wanneer het *real subject** de vorm van een *clause** heeft – wat vaak het geval is – is er sprake van een *real subject clause*: *It is a shock to us all that granddad's toothbrush should be broken in two.*

real word reference: synoniem van *extralinguistic reference**; zie *linguistic & extralinguistic reference*.

rechthoekige haakjes (square brackets; [AmE] brackets): zie *haakjes*.

recipient: ‘ontvanger’, persoon (instelling of zaak) die iets ontvangt of de daarmee corresponderende syntactische functie*, meestal het *indirect** of *oblique object**.

reciprocal pronoun: de Engelse term voor *wederkerig voornaamwoord**. Het Engels kent de volgende *reciprocal pronouns*: *each other, one another*.

redkundig ontleden (sentence analysis; functional analysis): het ontleden* van de zinsstructuur op basis van de functie van zinsdelen* (*clause/sentence elements*) in de zin (onderwerp* – naamwoordelijk* of werkwoordelijk gezegde* – lv*, mv* of bw bep.*).

reduced object relative passive clause: een elliptische* betrekkelijke bijzin* in de lijdende vorm* waarbij zowel het betrekkelijk voornaamwoord* als het hulpwerkwoord* van de lijdende vorm (*be*) wordt weggelaten. Standaardvoorbeeld: *the horse raced past the barn fell* als verkorte vorm van *the horse that was raced past the barn fell*.

reduced relative clause: synoniem van *elliptical relative clause**, bv. *the girl I saw* i.p.v. *the girl who(m)/that I saw*. In geval van *postponed** of *post-positive adjectives** is er ook sprake van een *reduced relative clause*: *somebody strange / something weird*.

reeksvormer (correlatives): ofwel een combinatie van identieke elementen die ook als vw voorkomen (gelijkvormige reeksvormer, bv. *en – en, of – of, noch – noch*), ofwel een combinatie van niet-identieke elementen (ongelijkvormige reeksvormer, bijv. *evenmin – als, hetzij – of, zowel – als*).

refer to: het Engelse woord voor *verwijzen naar**.

reference: *verwijzing* of *referentie*; de relatie tussen een woord* (of ander taalbouwsel*) en waarnaar dit verwijst (*referent*). *Nouns** verwijzen bv. m.n. naar personen, dieren, zaken, instellingen, gebeurtenissen of abstracta, terwijl werkwoorden* vooral naar handelingen of processen verwijzen. Men onderscheidt o.a. i. *linguistic (textual) reference** en *non-linguistic reference**; ii. *generic (non-specific)** en *specific reference**.

reference mark: het Engelse woord voor *verwijzingsteken**.

referent (referent): persoon, dier, zaak of verschijnsel waarnaar een woord verwijst.

referential ‘it’: zie *it*.

referentiële betekenis (denotation): synoniem van *denotatieve betekenis**; zie *connotatie*.

reflexief voornaamwoord (reflexive pronoun): (minder gebruikelijk) synoniem van *wederkerend voornaamwoord**.

reflexief werkwoord (reflexive verb): synoniem van *wederkerend werkwoord**.

reflexive pronoun: de Engelse term voor *wederkerend voornaamwoord**. De Engelse *reflexive pronouns* zijn: *myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves, oneself*.

reflexive verb: de Engelse term voor *wederkerend werkwoord**. Veel werkwoorden die in het Nederlands wederkerend zijn, zijn dat in het Engels niet: *to be aware of – zich bewust zijn van; to remember – zich herinneren*.

reflexivum (reflexive pronoun): synoniem van *wederkerend voornaamwoord**.

regelmatig werkwoord (regular verb): ww* waarvan de verledentijdsvorm en het voltooid deelwoord* op regelmatige wijze worden gevormd.

regiolect (regiolect): variëteit van de standaardtaal die in een bepaalde regio wordt gesproken. De term *streektaal (vernacular)* heeft betrekking op de taal die in een wat groter gebied wordt gesproken.

regional variation: regionale variatie in de uitspraak*, idioom* of grammatica*.

register (register): ander woord voor *stijlniveau** of *stijlregister*.

regular verb: de Engelse term voor *regelmatig werkwoord**. Bij *regular verbs* worden de verledentijdsvorm en het voltooid deelwoord gevormd door het achtervoegsel* *ed* achter de stam* (*base**) te plaatsen.

reinforcement tag: een tag* waarbij het gestelde wordt herhaald met als doel om dat kracht bij te zetten: *'You're a real bastard, you are!'*

related free adjunct: verouderde term voor een *non-finite clause** waarvan het geïmpliceerde onderwerp* overeenstemt met het onderwerp* van de rompzin*.

relatief pronomem: synoniem van *betrekkelijk voornaamwoord**.

relational analysis: synoniem van *sentence analysis** of *functional analysis**.

relationship verb: ww* dat een relatie tussen twee zaken uitdrukt: *belong to, concern, consist of, constitute, contain, depend on*. Deze komen normaliter niet in de *progressive** voor.

relative adverb: de Engelse term voor *betrekkelijk bijwoord**. Het Engels kent de volgende *relative adverbs*: *when, where* en *why*.

relative clause/relative subclause: de Engelse term voor *betrekkelijke bijzin**. Dit betreft een *finite postmodifier clause* in a noun phrase* that is or may be introduced by a relative pronoun*, a relative adverb* or the relative determiner* 'whose'*. De kern* van de *noun phrase* waarnaar de *relative clause* verwijst, wordt *antecedent** (*antecedent**) genoemd.

Er zijn twee (hoofd)soorten *relative clauses*: i. *restrictive relative clauses** (ook *defining relative clauses**, *identifying relative clauses** of *essential relative clause** genoemd) ('beperkende betrekkelijke bijzinnen*') en ii. *non-restrictive relative clauses** (ook *non-defining/non-identifying/commenting/non-essential relative clauses** genoemd) ('uitbreidende betrekkelijke bijzinnen*').

Bij het eerste type wordt de referent* geïdentificeerd en wordt de reikwijdte van het antecedent 'beperkt'; aangezien er geen pauze in de intonatie* is, wordt er geen komma na het antecedent geplaatst. In dit type betrekkelijke bijzin kan het betrekkelijk voornaamwoord* worden weggelaten wanneer het niet als onderwerp* maar als lv* van de bijzin functioneert.

Bij het tweede type geeft de betrekkelijke bijzin slechts nadere informatie over het antecedent; aangezien er nu wel een pauze in de intonatie is, staat dit type betrekkelijke bijzin tussen komma's: *the man (who) I met at the restaurant is my uncle (restrictive) – this man, who I met at the restaurant, is my uncle. (non-restrictive)*. Bij dit tweede type betrekkelijke bijzin kan het betrekkelijk voornaamwoord nooit worden weggelaten.

relative determiner: Een betrekkelijk voornaamwoord* dat als determinator* functioneert, wordt in het Engels wel *relative determiner* genoemd: *whose, whichever, whatever*. Voorbeeld: *the man whose wife I forgot to shake hands with*.

relative passive clause: een betrekkelijke bijzin* die in de lijdende vorm* staat: *the girl who was sent the flowers ...*

relative pronoun: de Engelse term voor *betrekkelijk voornaamwoord**, d.w.z. een voornaamwoord* dat wordt gebruikt om een betrekkelijke bijzin* in te leiden. Het Engels kent de volgende *relative pronouns*: *who(m), which* en *that*; *whose* wordt meestal als een *relative determiner** gekwalificeerd. *Who(m)* wordt gebruikt om naar personen (of huisdieren) te verwijzen; *which* wordt gebruikt om naar zaken of dieren (of naar de hele zin) te verwijzen; en *that* wordt gebruikt om naar personen/dieren of zaken te verwijzen, maar alleen in een *restrictive relative clause**.

In *restrictive relative clauses* kan het *relative pronoun* worden weggelaten wanneer het antecedent* de functie van lijdend voorwerp heeft; dan spreekt men ook wel van *zero relative (pronoun)**: *the man (who/that) I saw*.

Een enkele keer worden de *relative pronouns who* en *what* zelfstandig gebruikt, d.w.z. dat ze niet na een zn komen, maar dit gebruik is beperkt tot spreekwoorden en gezegden: *who is tired of London is tired of life. – Wie Londen moe is, is het leven moe*. In het Nederlands is dit zelfstandige gebruik van betrekkelijke voornaamwoorden gebruikelijker. In het moderne Engels wordt eerder gebruikt maakt van *anyone who/whoever/those who/people who*.

relativum (relative pronoun): synoniem van *betrekkelijk voornaamwoord**.

renvooiteken (reference mark): synoniem van *verwijzingsteken**.

reply question: een vraag, qua structuur lijkend op een *tag*, die wordt gesteld als reactie op een bewering: ‘*I’ve been asked to do the job!*’ ‘Have you?’

reported clause: Engelse term voor een bijzin* in de indirecte rede*: *He said that he was angry*.

reported speech: synoniem van *indirect speech**.

reporting clause: Engelse term voor de rompzin* die een bijzin* in de indirecte rede* inleidt: *He said that he was angry*.

request: het Engelse woord voor *verzoek**, meestal in de vorm van een vragende zin*, al dan niet vergezeld van het bw* *please*.

restrictive relative clause: de Engelse term voor *beperkende betrekkelijke bijzin**. Zie *relative clause*.

resultatieve werkwoordsbepaling (object complement): andere term voor *bepaling van gesteldheid ten gevolge van de handeling**.

resultative past perfect (tense): zie *past perfect**.

resultative present perfect (tense): een van de twee hoofdtypen van de *present perfect tense**; wordt ook *indefinite present perfect** genoemd. Het andere hoofdtype is de *continuative present perfect tense**.

De *resultative present perfect* geeft aan dat een bepaalde handeling*, gebeurtenis of toestand in het verleden een bepaald resultaat heeft gehad dat in het heden van belang is (*present relevance**). *I have lost my wallet*. Hoewel de handeling is het verleden plaatsvond, gaat het in deze zin vooral om het resultaat van de handeling voor het heden. Dit type *present perfect tense* is meestal niet verplicht; vaak kan de *resultative present perfect* worden vervangen door een *simple past tense*: *I lost my wallet*. Bij *I have lost my wallet* wordt meer de nadruk gelegd op het resultaat voor het heden en bij *I lost my wallet* wordt eerder het vizier gericht op de handeling in het verleden. De *resultative present perfect* is in het Britse Engels over het algemeen wat gebruikelijker dan in het Amerikaanse Engels.

retained object: het *direct object** in een lijdende zin* (*passive clause/sentence**) dat tevens het lv in de analoge bedrijvende zin* zou zijn: *She was given the job by the previous manager – The previous manager gave her the job*.

retorische vraag (rhetorical question): een vraag* waarop men geen antwoord verwacht, omdat men het antwoord eigenlijk al weet; bewering in vraagvorm gegoten: ‘*Beste vrienden, pikken wij deze belediging?*’ riep de vakbondsleider.

retrograde (palindromic verse): *kreeftdicht*: gedicht dat zowel van voor naar achteren als van achter naar voren kan worden gelezen.

reversed wh-cleft: een *wh-cleft sentence** (synoniem van *pseudo-cleft sentence**) waarbij de *nominal relative clause** aan het eind van de (deel)zin* staat, daarbij functionerend als naamwoordelijk deel*: *That is what I told you*. / *Her acumen was what astounded him most*.

right dislocation: een constructie waarbij een referent* tweemaal wordt genoemd, eerst door middel van een voornaamwoord* en dan door middel van een volledige *noun phrase**. Voorbeeld: *They are giving me a headache, these students*. Deze constructie komt vooral in het gesproken Engels voor. Verg. *left dislocation**.

rode volgorde (‘red word order’): zie *groene & rode volgorde**.

romein (Roman character/type): rechtopstaand, i.t.t. cursief.

rompzin (head clause): de (hoofd)zin* zonder bijzin(nen)*.

ronde haakjes (brackets; round brackets; AmE: parentheses): zie *haakjes*.

root (word): de Engelse term voor *grondwoord**, een lexicaal morfeem* dat als ‘basis’ dient voor de vorming van afleidingen* en samenstellingen*.

root clause: *clause* die niet ingebed is in een andere *clause*.

round brackets: zie *brackets*.

running gag: een grap of grappige handeling die bv. in boeken, films of tv-series telkens wordt herhaald en juist door die herhaling aan kracht wint.

run-on sentence: een zin* bestaande uit twee of meer hoofdzinnen* die foutief aan elkaar gekoppeld zijn door het ontbreken van de juiste interpunctie* of voegwoorden*. Er zijn twee typen: *comma splice** en *fused sentence**.

samengesteld voegwoord (compound conjunction): voegwoord* bestaande uit twee elementen die elk ook als vw kunnen functioneren; denk aan *eerdat*, *totdat* en *voordat*.

samengesteld werkwoord (compound verb): structuur bestaande uit een ww* en een affix* in de vorm van een zn* of voorzetselbijwoord*. De meeste samengestelde werkwoorden zijn *scheidbare werkwoorden** (*doorlopen*), maar andere zijn *onscheidbaar (doorlopen)**. (Zie ook *onscheidbaar samengesteld werkwoord (inseparable compound verb)*; *scheidbaar samengesteld werkwoord (separable compound verb)*.)

samengesteld woord (compound word): synoniem van *samenstelling**.

samengesteld zelfstandig naamwoord (compound noun): een zn* dat uit ten minste twee vrije morfemen* (*morphemes**) bestaat (wordt vaak *samenstelling** genoemd): *bureaulade*, *dakpan*, *boodschappentas*.

samengestelde zin (multi-clause sentence): zin* die uit meer dan één deelzin* bestaat. Het antoniem is *enkelvoudige zin* (simple sentence*)*.

samengetrokken (deel)zin (elliptical sentence/clause): (deel)zin* waarin de gemeenschappelijke bestanddelen op woord-, woordgroep*- of zinsniveau* zijn weggelaten; zie *samentrekking*.

samenkoppeling (hyphenated compound structure): twee of meer woorden die met een koppelteken* aan elkaar verbonden worden en een vaste uitdrukking vormen, die zich in haar geheel als een samengesteld woord* gedraagt. Voorbeelden: *doe-het-zelf*, *kruidje-roer-mij-niet*, *staakt-het-vuren*. Van samenkoppelingen kunnen dan weer samenstellingen* en afleidingen* gevormd worden: *doe-het-zelfwinkel*/*doe-het-zelver*.

samenstelling (compound/compound noun): woord* dat uit ten minste twee vrije morfemen* (*lexemen**) bestaat; de term heeft meestal betrekking op een samengesteld zn* (*compound noun**) of een samengesteld ww* (*compound verb**). Samenstellingen zijn woordcombinaties die meer zijn 'ingeburgerd' dan woordgroepen en worden in het Nederlands i.t.t. woordgroepen aaneengeschreven: *pianospielen* maar *gitaar spelen*.

samentrekking (1. ellipsis; 2. contraction): 1. weglating van gemeenschappelijke bestanddelen op woord-, woordgroep*- of zinsniveau* (zie *foutieve samentrekking*); 2. verkorting van twee lettergrepen* tot één of verkorting van een lettergreep, zoals *weer* i.p.v. *weder* of *d'r* i.p.v. *haar*.

– **achterwaartse samentrekking:** als het gemeenschappelijke deel in het laatste lid van de nevenschikking* wordt behouden en in het voorafgaande lid wordt samengetrokken, spreekt men van *achterwaartse samentrekking*. *Spiros verscheen (...)* en *Wiebranda verdween op de laatste dag van het feest*.

– **voorwaartse samentrekking:** als het gemeenschappelijke deel in het eerste lid van de nevenschikking* wordt behouden en in het daaropvolgende lid wordt samengetrokken, spreekt men van *voorwaartse samentrekking*: *De jas van Spiros ligt op het aanrecht en die van Wiebranda (...)* op de vrieskast.

samentrekkingsteken (circumflex): synoniem van *accent circonflexe**.

sarcasme (sarcasm): bittere, bijtende spot.

satelliet: zie *kern* – *satelliet*.

saying: Engelse term voor *gezegde** (betekenis 2).

scheidbaar samengesteld werkwoord (separable compound verb): samengesteld werkwoord* waarbij de klemtoon* op het voorvoegsel* valt en waarvoor geldt dat het voorvoegsel bij vervoeging* (*conjugation**) van het ww wordt gescheiden; bij het voltooid deelwoord* komt *ge* na het voorvoegsel: *doorlopen (niet treuzelen)* – *loopt/liep door* – *doorgelopen*. Het antoniem is *onscheidbaar samengesteld werkwoord**.

scheldwoord (*term of abuse; obloquy*): woord dat wordt gebruikt om iemand te beledigen.

schrap (*slash*): synoniem van *schuine streep**.

schuine streep (*slash/forward slash*): leesteken* (/) dat in verschillende functies wordt benut, o.a.: a. bij een keuzemogelijkheid (*man/vrouw*); b. in breuken (3/4); c. in bepaalde afkortingen* (*t/m*); d. aangeven van de oorspronkelijke regeleinden bij citaten van gedichten; e. het weergeven van data (7/11/2003); f. in verschillende functies in de computertaal.

schuine streep achterover/schuine streep naar links (*backslash*): leesteken* (\) dat vooral in de computertaal wordt gebruikt, bv. om een scheiding tussen subdirectory's aan te geven. De schuine streep achterover wordt ook *terugstreep*, *terugschrap*, *schrap terug* of *omgekeerde schuine streep* genoemd.

schuttingwoord (*four-letter word; obscenity*): bepaald soort krachtterm*.

second person: zie *person*.

secondary subject: Het onderstreepte woord* in de volgende zin* wordt wel *secondary subject* genoemd: *I saw the girl cross the street*; volgens de traditionele analyse maakt dit woord 'op het eerste niveau' deel uit van het lv* (de lijdendvoorwerpszin) *the girl cross the street*; 'op het tweede niveau' is *girl* het onderwerp* van deze bijzin*.

section: de Engelse term voor: 1. *paragraaf**; 2. (*wets*)*artikel*.

seem (*seme*): kleinste betekenisdragende eenheid (*unit of meaning*) in de taal; een distinctief kenmerk van een *semeem**; het meervoud is *semen* (*semes*): de betekenselementen of semantische kenmerken (*semantic features*) die tezamen de denotatieve* of referentiële betekenis* van een woord vormen: zo is een *boom* a. een houtachtig gewas, b. op een (enkele) stam, c. die zich op enige hoogte van de grond vertakt (juridisch: minstens 1,30 meter boven het maaiveld).

semantic change/shift: betekenisverandering/betekenisverschuiving (in de loop van de tijd). Voorbeeld: ooit betekende *meat* voedsel in het algemeen; later kreeg het de betekenis 'vlees'.

semantiek (*semantics*): de tak van de grammatica* – ook *betekenisleer** genoemd – die zich met de betekenis van woorden en zinnen bezighoudt.

semantisch (*semantic*): betreffende de betekenis* van woorden* en andere taalbouwsels*.

semantisch veld (*semantic field*): groep woorden die een bepaald semantisch kenmerk gemeen hebben; ook *woordveld* of *lexicaal veld* genoemd.

semantische rol (*semantic role*): zie *thematische relatie*.

seme: de Engelse term voor *seem**.

semeem (*sememe*): betekenisdragende eenheid (*unit of meaning*) in de taal, vergelijkbaar met *morfeem** in de morfologie en *meme** in de memetica*.

semi-auxiliary (*verb*): bepaalde werkwoorden* die niet zelfstandig het gezegde* (*predicator**) kunnen vormen maar die ook niet tot de groep gewone *auxiliaries** behoren, worden *semi-auxiliaries* genoemd. Synoniemen van *semi-auxiliary* zijn: *marginal modal* (*auxiliary*)*, *semi-modal** (*auxiliary*), *quasi-modal** (*auxiliary*). Niet te verwarren met *catenative* (*verb*)*.

Het hulpwerkwoord* *do* blijft nodig wanneer een vragende zin* met dit type ww wordt gevormd: *the translation proved difficult – did the translation prove difficult?* De belangrijkste *semi-auxiliaries* zijn: *appear*, *come*, *dare* (wordt ook gebruikt als *true auxiliary*); *fail*, *get*, *happen*, *have*, *need* (wordt ook gebruikt als *true auxiliary*), *prove*, *seem*, *tend*, *turn out*, *used* (wordt ook gebruikt als *true auxiliary*).

Vergelijk: *He dared not take the plunge* (*dare* = *true auxiliary*) en *He did not dare to take the plunge* (*dare* = *semi-auxiliary verb*).

semicolon: de Engelse term voor *puntkomma**.

semi-modal (*auxiliary*) *verb*: *need* en *dare*.

semi-predicative adjunct: term die door sommige grammatici wordt gebruikt voor constructies zoals *the problems involved*; *the spare parts required*.

semivowel: de Engelse term voor *halfklinker**.

sense: synoniem van *meaning**, het Engelse woord voor ‘betekenis’*.

sense relation: de Engelse term voor *betekenisrelatie**.

sentence: de Engelse term voor *zin**.

sentence adverb: *zinsadverbium*; *adverb** dat iets zegt over de hele *zin**; synoniem van *disjunct**.

sentence case (style/format): vorm van hoofdlettergebruik bij namen en titels (bv. van boeken, films, artikelen, instellingen, wetten/besluiten) en in (sub)kopjes* in teksten. Wordt ook *down style** genoemd. Bij deze stijl wordt alleen het eerste woord van de naam/titel of het kopje met een hoofdletter* geschreven (afgezien van woorden die sowieso met een hoofdletter worden geschreven, zoals eigennamen). Het antoniem* is *title case**.

sentence/clause constituent: synoniem van *sentence/clause element**.

sentence element: Engelse term voor *zinsdeel**; wordt ook *clause element** genoemd. Zinsdelen kunnen worden ontleed op basis van hun functie in de *zin* (*functional/ sentence analysis** – *redkundig ontleden**) of op basis van hun eigen structuur (*categorial /phrase analysis**); in dat geval worden deze zinsdelen *phrases** (*woordgroepen**) genoemd.

sentence element (sub)clause: *subclause** die als *sentence element* functioneert, i.t.t. een *phrase element clause**.

sentence form: synoniem van *sentence type**.

sentence fragment: 1. een (vaak foutieve) constructie – ook een *failed sentence** genoemd – die ‘onaf’ is en waarbij (bewust dan wel onbewust) essentiële elementen – bv. een *subject** & *predicator** – zijn weggelaten. Een specifiek type betreft het *sentence fragment* dat met een onderschikkend voegwoord* begint, gevolgd door een *subject & predicator*: *Sheila kept on asking him. Even though he had made it clear he was not interested.*

Wanneer de vertalen Engels-Nederlands hiermee geconfronteerd wordt, doet hij er – in beginsel – verstandig aan de plooi glad te strijken, ofwel door het *fragment*, bv. met een komma, aan de vorige *zin* te plakken of om er een hele *zin* van te maken: *Sheila bleef hem maar vragen, hoewel hij duidelijk had gezegd dat hij geen belangstelling had.* 2. [minder juist] synoniem van *elliptical construction**.

sentence level: de Engelse term voor *zinsniveau**; verg. *phrase level**.

sentence pattern: Engelse term voor de syntactische structuur* van een (deel)zin*. Wanneer we *adverbials** buiten beschouwing laten (aangezien deze syntactisch flexibel zijn en gemakkelijk kunnen worden toegevoegd of weggelaten), hebben alle zinnen een van de volgende vijf basispatronen: i. *subject** – *predicator** (=verb*) – *subject complement**; ii. *subject* – *predicator* – *direct object** iii. *subject* – *predicator* – *indirect object** – *direct object*; iv. *subject* – *predicator* – *direct object* – *object complement**; v. *subject* – *predicator*. Zie ook *SPOCA model*.

sentence rhythm: de Engelse term voor *zinsritme**.

sentence stress: de Engelse term voor *zinsaccent**.

sentence type: 1. synoniem van *sentence pattern**; 2. (specifiek) overkoepelende aanduiding voor *declarative sentences** (*S + P*), *interrogative sentences** (*wh-interrogatives* (*wh-word + P + S*) & *yes/no interrogatives* (*P + S*), *imperative sentence** (*P in the imperative*).

sentential relative: Wanneer *which* terugslaat op een rompzin* (*head clause**), wordt dit een *sentential relative** (*pronoun*) genoemd: *Spiros has asked me to be his mental coach, which I considered a great compliment.*

sentential relative clause: een *non-restrictive relative clause** (uitbreidende betrekkelijke bijzin*) waarbij het antecedent* wordt gevormd door een rompzin*. *Spiros has asked me to be his mental coach, which I considered a great compliment.*

s-genitive: zie *genitive*.

short answer: antwoord bestaande uit onderwerp en hulpwerkwoord: ‘*Who is ready?*’ ‘*I am.*’

short form: de Engelse term voor *verkorting**.

short passive (construction): lijdende constructie* zonder een *by agent**: *Theo van Gogh was killed in November 2004*. Wanneer een *by agent* wel wordt genoemd, is er sprake van een *long passive**. *Short passive constructions* zijn gebruikelijker dan *long passive constructions*.

sibilant: de Engelse term voor een *sisklank**.

simple conditional: de constructie *would* + *infinitive*; zie *conditional mood*.

simple noun: de Engelse term voor een niet-samengesteld zn*.

simple past (tense): de Engelse term voor de ‘gewone’ onvoltooid verleden tijd* (o.v.t.): *Yesterday I read a book* (i.t.t. de *past progressive*: *yesterday I was reading a book*).

simple past future (tense): Engelse term voor de ‘gewone’ onvoltooid verleden toekomstige tijd* (o.v.t.t.) – *would play* – i.t.t. de *past future progressive** (de duurvorm* van de v.v.t.t.): *would be playing*.

simple past future perfect (tense): Engelse term voor de ‘gewone’ voltooid verleden toekomstige tijd* (v.v.t.t.) – *would have read* – i.t.t. de *past future perfect progressive** (de duurvorm* van de v.v.t.t.): *would have been playing*.

simple past perfect (tense): Engelse term voor de ‘gewone’ voltooid verleden tijd* (v.v.t.) – *had played* – i.t.t. de *past perfect progressive** (duurvorm* van de v.v.t.): *had been playing*.

simple present future (tense): Engelse term voor de ‘gewone’ onvoltooid tegenwoordig toekomstige tijd* (o.t.t.t.) – *will play* – i.t.t. de *present future progressive** (de duurvorm* van de o.t.t.t.): *will be playing*.

simple present future perfect (tense): Engelse term voor de ‘gewone’ voltooid tegenwoordig toekomstige tijd* (v.t.t.t.) – *will have read* – i.t.t. de *present future perfect progressive** (de duurvorm* van de v.t.t.t.): *will have been playing*.

simple present perfect (tense): Engelse term voor de ‘gewone’ voltooid tegenwoordige tijd* (v.t.t.) *has played* – i.t.t. de *present perfect progressive** (de duurvorm* van de v.t.t.): *has been playing*.

simple present (tense): Engelse term voor de (onvoltooid) tegenwoordige tijd* waarbij geen duurvorm* wordt gebruikt: *he plays* i.p.v. *he is playing* (de laatste vorm heet *present progressive**, *present continuous** of *continuous present**).

simple present (tense) with future reference: De *simple present** wordt ook gebruikt bij een toekomstige handeling* of gebeurtenis wanneer het ‘vaststaat’ dat deze handeling of gebeurtenis zal plaatsvinden (*future as fact*): *Tomorrow is Friday*. / *My train leaves from platform 4 at 7.30 p.m.* / *My father retires next year*.

simple sentence: de Engelse term voor *enkelvoudige zin**, d.w.z. een zin* die uit één *clause** bestaat, ofwel uit één (*implied or explicit*) *subject-predicator combination*. Wel kan de *predicator** bij een *simple sentence* uit twee nevengeschikte *finite verbs** bestaan: *He hugged and kissed her*. Sommige grammatici beschouwen een zin die een bijzin* bevat die slechts als zinsdeelstuk* functioneert (in plaats van als zinsdeel*) – voorbeeld: *I saw the girl who had phoned me* – als een *simple sentence*. Andere grammatici beschouwen dergelijke zinnen als *complex sentences** omdat er sprake is van twee *clauses*.

simple tense: aanduiding voor de ‘gewone’ tijd* i.t.t. de duurvorm*.

simple word: de Engelse term voor *ongeleed woord** of *simplex**; antoniem* van *complex word** (*geleed woord**).

simplex (simplex/simple word): synoniem van *ongeleed woord**.

single-word verb: ww* bestaande uit slechts één woord* i. ofwel i.t.t. tot *multi-word verbs** (zoals *carry off*, *look forward to*), ii. ofwel i.t.t. tot een *verb string* (*verb phrase** *consisting of more than one verb*: *may have tried to purchase*).

singular: de Engelse term voor *enkelvoud**.

singular count/countable noun: een telbaar zn* dat in het enkelvoud* wordt gebruikt.

singulare tantum: woord* dat alleen in het enkelvoud* voorkomt en waarvan (in beginsel) geen meervoudsvorm* bestaat. Het gaat hierbij om eigennamen*, stofnamen*, abstracte zelfstandige

naamwoorden* en enkele verzamelwoorden*. Deze term wordt ook in het Engels gebruikt; het gaat hierbij om een *non-count noun**.

singularis (singular): synoniem van *enkelvoud**.

sisklank (sibilant): een medeklinker – fricatief of affricaat – die geproduceerd wordt met een gedeeltelijke obstructie ergens in het spraakkanaal (ook ‘sibilant’ genoemd), bv. de -s- en de -z-.

situational reference: synoniem van *extralinguistic reference**; zie *linguistic & extralinguistic reference*.

sjwa (shwa/schwa/neutral vowel): de toonloze -e- aan het eind van woorden als *dode*, *mode*.

SL: afkorting van *source language**.

slagzin (slogan): kernachtige zinsnede (m.n. als deze als reclame-uiting of bij demonstraties e.d. wordt gebruikt): *Even Apeldoorn bellen! – Baas in eigen buik – Eigen volk eerst!*

slang: idem; 1. plat of substandaard taalgebruik; gemeenzame taal; Bargoens*; 2. taal van een bepaalde sociale klasse (*sociolect**) of beroep.

slash: de Engelse term voor *schuine streep**.

small capital/cap: de Engelse term voor *kleinkapitaal**.

small clause: synoniem van *verbless clause**.

sociale (taal)variëteit (social variation): variëteit in de uitspraak*/grammatica* of het idioom* i.v.m. de sociale status van de spreker/schrijver. Wordt ook *sociaal dialect* genoemd.

sociolect (sociolect): dialect* zoals gebruikt door een bepaalde sociale groep.

solecism: de Engelse term voor *solecisme**, synoniem van (ernstige) grammaticale (m.n. syntactische) fout.

solecisme (solecism): (ernstige) grammaticale (m.n. syntactische) fout.

soortnaam (class noun; common noun; appellative): een soortnaam is een zn* dat een soort aanduidt, d.w.z. de ene soort personen, dieren of dingen van de andere onderscheidt. Meestal worden soortnamen met een kleine letter geschreven, i.t.t. eigennamen* (*proper nouns**).

soramimi: Japanse term voor een verkeerde vertaling van een woord of tekstfragment uit een liedje door gebruik te maken van DT-woorden die vrijwel hetzelfde klinken als de corresponderende BT-woorden. Een vergelijkbare term is *mondegreen**.

source language: de Engelse term voor *brontaal** (BT*).

spatie(teken) (space): lege ruimte die in geschreven tekst tussen twee woorden (of getallen, letters of interpunctie*) wordt vrijgehouden.

– **dunne spatie (thin space)**: spatie* zo breed als een 1/8^e deel van een *em*-spatie; wordt soms ingevoegd aan weerszijden van kastlijntjes*.

– **em-spatie (em space)**: spatie* even breed als de tekst; in 12-puntstekst is de *em*-spatie dus 12 punten breed.

– **en-spatie (en space)**: spatie* half zo breed als een *em*-spatie*.

– **haarfijne spatie (hair space)**: spatie net zo breed als 1/24^e van een *em*-spatie*.

– **harde spatie (hard space/fixed space/non-breaking space/no-break space/NBSP)**: zie aldaar.

spatiëring (spacing): het aanbrengen van spaties*.

speaker's authority auxiliary: De *auxiliaries** *may*, *must*, *ought to* worden wel *speaker's authority auxiliaries* genoemd, omdat bij deze hulpwerkwoorden* vaak de autoriteit van de spreker aan de orde is: *Sheila, you must go to bed now!*

specific ability: zie *general & specific ability*.

specific/factual possibility: zie *general possibility*. Wanneer van de *auxiliaries** *can/ could/may/might* wordt gezegd dat ze *specific* of *factual possibility* aanduiden, dan wordt bedoeld dat ze kunnen worden gebruikt om een ‘eenmalige’ gebeurtenis weer te geven: *He can/may/could/might come tomorrow*. Het antoniem is *general possibility*.

specifying genitive: de als *determiner** functionerende *genitive** waarbij wordt verwezen naar een specifieke persoon; vaak wordt daarbij bezit of oorsprong aangeduid; er is dan sprake van *even stress**: *Chris's book*; *Spiros's injury*. Verg. *classifying genitive*.

specifying modifier: een *modifier** (*bepaling**) die de referent* van het kernwoord* identificeert en niet slechts aangeeft dat de referent tot een bepaalde categorie behoort (*classifying modifier**). Bij *specifying modifiers* ligt de klemtoon op de *modifier* en bij *classifying modifiers* is er sprake van *even stress**: *spacious room* (*specifying modifier*) – *living room* (*classifying modifier*).

speech act/performative speech act: een handeling* die wordt verricht door het uitspreken van woorden: *I name this ship Queen Mary.* / *I hereby declare the festival season open.* / *I hereby pronounce you husband and wife.* / *I sentence you to three years' imprisonment.* Werkwoorden* die bij een *speech act* worden gebruikt, worden wel *performative verbs** genoemd; er is dan sprake van de *actual present** of *instantaneous present**.

spelling (spelling): 1. de schriftelijke weergave van spraak; 2. de (officiële) regels of conventies m.b.t. die schriftelijk weergave.

– ‘**groene spelling**’ (**‘green spelling’**): de officiële spelling, zoals vastgelegd in *Het Groene Boekje* – *Woordenlijst Nederlandse Taal*.

– ‘**witte spelling**’ (**‘white spelling’**): de officieuze spelling volgens het ‘Witte Boekje’.

spellingvariant (spelling variation): alternatieve spelling van een woord die is toegestaan.

split infinitive: Wanneer er tussen de *infinitive marker** *to* en de *infinitive** (het hele werkwoord*) een woord* wordt geplaatst, is er sprake van een *split infinitive*: *to boldly go where no one has gone before*. De *split infinitive* wordt soms als een stilistische fout beschouwd wanneer het bw ook op een andere plaats in de zin kan worden gezet, bv. voor de *marker* of na de *infinitive*. In sommige grammaticaboeken wordt geadviseerd terughoudend te zijn met dit soort constructies, maar andere grammatici verdedigen de constructie.

SPOCA model: grammaticaal model waarbij de zin* in vijf zinsdelen* wordt verdeeld: i. *subject** – ii. *predicator** (alle werkwoordelijke elementen) – iii. *objects** (*direct and indirect*) – iv. *complements** (*subject* and object complement**) – v. *adverbials**. (In plaats van SPOCA wordt ook de term SVOCA* gebruikt, waarbij de *V* (voor *verb/verb phrase*) de *P* (voor *predicator*) vervangt.)

Van belang is dat *modifiers** geen deel uitmaken van deze structuur omdat *modifiers* nooit als *sentence element** (‘zinsdeel’) functioneren, maar slechts als *part of a sentence element* (*zinsdeelstuk**).

Nadat alle zinsdelen zijn benoemd, worden de zinsdelen afzonderlijk (op het ‘tweede niveau’) ontleed. Vervolgens worden de *phrase elements** (‘woordgroepdelen’*) aangegeven en ontleed: voor een *noun phrase**: de *head** (‘kern’*) en eventuele *determiners**, *premodifiers** en *postmodifiers**; voor *adjective**, *adverb**, en *verb phrases**: de *head* en eventuele *premodifiers* en *postmodifiers*; voor *preposition phrases**: de *head*, de *prepositional complement** en eventuele *premodifiers*. Indien er *phrases within phrases** zijn (bv. een *NP within a PP*), dan wordt de ingebedde *phrase* op het derde niveau ontleed, etc. Tot slot worden de *subclause* elements* aangegeven en volgens hetzelfde patroon ontleed.

spondee/spondeus (spondee): versvoet bestaande uit twee beklemtoonde lettergrepen.

spoonerisme (spoonerism): het volgende voorbeeld zegt genoeg: *We blijven bij elkaar tot de schijt ons doodt*. De heer Spooner (1844-1930) was een verstrooide professor uit Oxford, die vaak de lachers op zijn hand kreeg. Zo zei hij eens: *The lord is a shoving leopard* in plaats van *a loving shepherd*.

spraakkunst: synoniem van *grammatica**.

spraakleer: synoniem van *grammatica**.

spreekwoord (proverb): een ingeburgerde uitspraak die een waarheid of (vermeende) wijsheid bevat. I.t.t. een gezegde, dat naar het onderwerp* wordt vervoegd, is de tekst bij een spreekwoord onveranderlijk. Vaak bestaat een spreekwoord uit twee delen, waarbij het eerste deel een oorzaak of voorwaarde beschrijft en het tweede deel een gevolg of conclusie.

square brackets: de Engelse term voor *rechthoekige haakjes**.

staande uitdrukking (set/fixed expression): een onveranderlijke, versteende uitdrukking. Omvat bv. veel oude naamvals vormen, zoals *ter attentie van* en *te allen tijde*.

stafrijm (alliteration): synoniem van *alliteratie**.

stam van werkwoord (base of verb): het hele werkwoord* (infinitief*) zonder de uitgang *en*.

stamtijden (principal parts): de basisvormen van het ww* waaruit de andere werkwoordsvormen worden afgeleid. In beide talen zijn er drie stamtijden: de onbepaalde wijs* (*infinitive**); de 1e persoon onvoltooide verleden tijd* (*first person past tense**) en het voltooid deelwoord* (*past participle**): *spelen – speelde – gespeeld / geven – gaf – gegeven*.

standard English: het ‘algemeen beschaafd Engels’. Verg. *substandard English**.

state verb/static verb: Engelse term voor een bepaald type ww dat een (statische) toestand aanduidt en dat normaliter niet in de *progressive** of de *passive voice** voorkomt. Voorbeelden: *be, have, contain, know, resemble*.

statement: Engelse term voor *mededeling** of *bewering**, geassocieerd met de *declarative clause/sentence** (*mededelende zin**), hoewel een *rhetorical question** ook een *statement* is.

stative passive: (verwarrende) term voor de constructie *be + past participle** als die een toestand (*state*) (i.p.v. een handeling* (*action**)) uitdrukt. Het gaat hier niet om een lijdende* maar om een bedrijvende constructie* die lijkt op een lijdende constructie: het voltooid deelwoord betreft in feite een bn* dat als *subject complement** functioneert. Vandaar dat de constructie ook wel *be + ed adjective construction** wordt genoemd. *His leg is broken. / He is buried in the church.*

stative verb: synoniem van *state verb** of *static verb**.

stellende trap/positief (positive degree/simple form): de standaardvorm van het bn*; de eerste trap van de trappen van vergelijking*.

stem: de Engelse term voor de *stam** (van m.n. een ww*). Wordt ook *base form** genoemd.

sterk werkwoord (strong verb): onregelmatig werkwoord* waarvan de verledentijds vorm en/of het voltooid deelwoord worden gevormd door middel van een klinkerwisseling* (en soms een medeklinkerwisseling): *lopen – liep – gelopen*.

stijlbloempje (rhetorical flower/flower of speech): onnodige verfraaiing of parafrase.

stijlbreuk (sudden change in style): onverwachte wisseling tussen twee stijlniveaus*, hetzij bewust hetzij onbewust toegepast.

stijlfiguur (figure of speech/trope): taaluiting of uitdrukking die een effect teweegbrengt door bijzonder gebruik van een woord of afwijking van de gebruikelijke zinsbouw*. Parapluterm voor stijlfiguren zoals *antithese** (*antithesis**), *antonomasie** (*antonomasia**), *inversie** (*inversion**), *metafoor** (*metaphor**), *metonymie** (*metonymy**).

stijlfout (stylistic lapse): onopzettelijke afwijking van de taalconventies: denk aan het pleonasme*, de tautologie*, de contaminatie* of de dubbele negatie*.

stijlniveau/stijlregister (register/register scale/stylistic scale): aanduiding voor de gebruikssfeer van een tekst: formeel of informeel, etc.

stofadjectief/stoffelijk bijvoeglijk naamwoord (material adjective): bn* dat een stof aanduidt; dit type eindigt vaak op *en* en kan alleen attributief* worden gebruikt: *ijzeren kachel; stalen ketting*.

stofnaam (material noun): zn* dat een stof of ongebonden massa aanduidt: *kaas, olie, suiker, water, wijn, zuurstof*. Hierbij gaat het meestal om ontelbare* zelfstandige naamwoorden. Soms kan de meervoudvorm wel voorkomen wanneer de betekenis ‘soort/type ...’ aan de orde is: *Kijk ‘ns, ik heb een paar stoute wijnen voor je meegenomen*.

stopgap: Engels woord voor *stopwoordje** of *stoplap: and things, you know*,

stoplap (stopgap/filler): synoniem van *stopwoordje**.

stopwoordje (stopgap/filler): regelmatige gebruikte uitdrukking die nauwelijks betekenis heeft: *dus, kijk eens, nou ja, of zo, weet je, zeg maar*.

stress: de Engelse term voor *klemtoon**. Bij het woord *action* ligt de *stress* op de eerste lettergreep* (*syllable**) en bij het woord *superfluous* ligt de *stress* op de tweede lettergreep.

strong form: de uitspraak van de klinker* in functiewoordjes* of hulpwerkwoorden* in een lopende zin wanneer deze benadrukt worden.

strong verb: de Engelse term voor *sterk werkwoord**, een ww* waarvan de verledentijdsvorm en het voltooid deelwoord gevormd wordt d.m.v. een klinkerverandering. Alle *strong verbs* zijn *irregular verbs**; de meeste *weak verbs** zijn *regular verbs** maar sommige *weak verbs* zijn ook *irregular* (bv. *send – sent – sent*).

structural parallelism: parallelle syntactische patronen bij opsommingen of in achtereenvolgende zinnen, zodat de cohesie (*cohesion*) van de tekst wordt versterkt. Bij opsommingen kan men bv. steeds kiezen voor *to infinitive constructions* of juist steeds voor *ing participle constructions*.

stylistic scale: de Engelse term voor *stijlniveau**.

subclause: verkorte aanduiding voor *subordinate clause**.

subclause functioning as phrase element: term voor een *subclause** die niet als zinsdeel* maar als onderdeel van een zinsdeel (ofwel een *zinsdeelstuk**) functioneert. Deze wordt ook *phrase element (sub)clause** genoemd.

Er zijn *subclauses* in een *noun phrase**, *adjective phrase**, *adverb phrase** en een *preposition phrase**. De *subclauses* in een *NP** – in de Nederlandse grammatica worden deze *bijvoeglijke bijzin** genoemd – worden qua type verder onderverdeeld. Deze *subclauses* – altijd *postmodifier clauses** – kunnen worden onderverdeeld in: a. *relative clauses** (*restrictive** of *non-restrictive**) (*betrekkelijke bijzinnen**) (*beperkend** of *uitbreidend**); b. *content clauses** en c. *non-finite postmodifier clauses** in a *noun phrase*. (Het eerste type – *relative clause* – kan worden gedefinieerd als een *finite postmodifier clause (in a noun phrase) that is or may be introduced by a relative pronoun* or a relative adverb**).

De *subclauses* in een *adjective phrase** en een *adverb phrase** zijn altijd *finite of non-finite postmodifier clauses*. *I am glad that she has taken the plunge.* / *He is better than I am.* / *He was afraid to ask her husband.* / *He talked so slowly that it irritated me.*

De *subclause* in een *preposition phrase** wordt ook wel *prepositional complement clause** genoemd: *He dismissed the idea without giving any explanation.* Een *prepositional complement* clause* kan ook *finite* zijn: *He failed to draw conclusions from what I said.*

subclause functioning as sentence element: Engelse term voor een *subclause** ('bijzin*') die als zinsdeel* functioneert; parapluterm* voor *subject clause**, *direct object clause**, *indirect object clause**, *subject complement clause**, *object complement clause** en *adverbial clause**.

subheading: de Engelse term voor *subkopje**. Wordt ook *subordinate heading* of *subhead* genoemd.

subject (subject): synoniem van *onderwerp**.

subject (SUB/SU): de Engelse term voor *onderwerp**. (Zie ook: *anticipatory subject*; *empty it subject*; *formal subject*; *impersonal subject*; *implied subject*; *logical subject*; *notional subject*; *postponed subject*; *provisional subject*; *real subject*; *secondary subject*.)

subject attribute: minder gebruikelijke term voor *subject complement**.

subject-auxiliary inversion: omkering van de normale volgorde *onderwerp* – hulpwerkwoord** naar de volgorde *hulpwerkwoord – onderwerp*. Wanneer er geen hulpwerkwoord in de zin staat, wordt het hulpwerkwoord *do* ingevoegd: *he plays tennis – Does he play tennis?* Deze inversie treft men o.a. aan bij vragende zinnen* en in mededelende zinnen* waarbij een bijwoordelijk bepaling* van beperking of ontkenning op de eerste zinsplaats wordt gezet: *only then was he able to draw the attention of the crowd.*

subject clause: de Engelse term voor *onderwerpszin**. Een *finite** of *non-finite clause** die als *provisional** of *real subject** functioneert: *What John said was nonsense.* / *To err is human.* / *It is clear that he told lies.*

subject complement: Engelse term waarvoor geen exact equivalent bestaat in de (traditionele) Nederlandse grammatica*; wordt wel vertaald als *complement van het onderwerp**. Het zinsdeel* *subject complement* volgt na een (koppel)werkwoord* (dat als *predicator** functioneert) en drukt uit wat het onderwerp* is of wordt.

Het *subject complement* na een koppelwerkwoord wordt in het Nederlands *naamwoordelijk deel van het (naamwoordelijk) gezegde** of kortweg *naamwoordelijk deel** genoemd – en de combinatie koppelwerkwoord plus *subject complement* wordt *naamwoordelijk gezegde** genoemd. Het *subject complement* na *lexical verbs** (zelfstandige werkwoorden*) (die doorgaans niet als koppelwerkwoord worden gebruikt) wordt in de Nederlandse grammatica *bepaling van gesteldheid** genoemd.

Het *subject complement* – ook wel *subject predicative** genoemd – wordt meestal gevormd door een *noun phrase**, een *adjective phrase**, een *preposition phrase** of een *nominal subclause**. Voorbeelden *subject complement* na een koppelwerkwoord: *He is a translator*. / *He is very good at it*. / *She was in a bad way*. / *The party proved a success*. / *You still look very young*. / *She fell in love*. / *The problem is selecting the right candidate*. Voorbeelden *subject complement* na een zelfstandig werkwoord: *He returned a millionaire*. / *He died young*. / *We arrived safe and sound*. / *I stand corrected*. / *The dog was beaten black and blue*. / *My dreams have come true*. / *He stared at the empty spot, wide-eyed*.

subject complement clause: een *subject complement** dat de vorm van een *clause** heeft of anders gezegd: een *clause* die als *subject complement* functioneert: *That is what I call courage!* / *He died as he had lived*. *Subject complement clauses* kunnen worden ingeleid door de voegwoorden* *that*, *whether* en *as*, de voornaamwoorden* *who*, *which*, *what* en de bijwoorden* *when*, *where*, *why* en *how*.

In het Nederlands spreekt men van een *gezegdezin** (wanneer de bijzin* als naamwoordelijk deel* functioneert) of een *bepaling-van-gesteldheidzin** (wanneer de bijzin als bepaling van gesteldheid* functioneert).

subject-complement concord: zie *concord*.

subject form of personal pronouns/subject pronoun: de eerstenamvalsform van voornaamwoorden*, bv. *I* i.t.t. *me*, of *she* i.t.t. *her*, etc. Deze vorm wordt gebruikt als het *pronoun** als onderwerp* functioneert of wanneer het *pronoun* naar het onderwerp verwijst.

subject-object concord: zie *concord*.

subject predicative: synoniem van *subject complement**.

subject-predicator combination: De combinatie van een *subject** en *predicator** (expliciet benoemd of geïmpliceerd), waardoor een zinsstructuur* als *clause** kan worden aangemerkt.

subject tag: herhaling van het onderwerp met een ander zn: *she's a miracle, that girl*

subject-verb concord: congruentie* tussen onderwerp* en gezegde*. Zie ook *concord*.

subject-verb inversion: omkering van de 'normale' volgorde onderwerp* – gezegde* naar de volgorde gezegde – onderwerp. Deze omkering treft men aan in mededelende zinnen*, o.a. als bepaalde *adverbial particles** of *place* aan het begin van de zin worden geplaatst (met of zonder *existential there**) of na een *fronted* ing* of *ed participle clause** en – soms – in *reporting clauses** na citaten*: *Here comes the bride*. / *Near the centre of the woods (there) lived Spiros' sister*. / *'We are all going to die!' said the MP* (ook correct is: *the MP said*).

subjunctive/subjunctive mood (SJV): de Engelse term voor *aanvoegende wijs**, *conjunctief** of *wensende wijs**. De *subjunctive* – ook wel *conjunctive** genoemd, omdat de vorm vaak na een voegwoord* wordt gebruikt – duidt op *non-fact*, vaak een wens of een hypothetische situatie.

Wat de vorm van de *subjunctive* betreft: bij de derde persoon enkelvoud* wordt er geen -s achter de stam* van het ww* geplaatst: *I insist that she come*. Bij het ww *to be* wordt de vorm *be* voor alle personen in de tegenwoordige tijd* gebruikt: *They decided that I be dismissed*. / *If a member be found ...* In de verleden tijd* – *past subjunctive* – wordt *were* voor alle personen gebruikt: *If I were a rich man*.

In het Engels komt de *subjunctive* nog voor in een aantal staande uitdrukkingen* (*standing phrases/stock phrases*) – *formulaic subjunctive** – zoals *Heaven help us!/May God bless you/God save the Queen/long live Anarchy/if need be/come what may/be that as it may/far be it from me to*, etc. en (vooral in het Amerikaanse Engels, in de zogeheten *mandative subjunctive construction**) in

*subclauses** (vaak ingeleid door *that*) na bepaalde werkwoorden* die een verzoek/eis/plicht uitdrukken, zoals *ask, insist, propose, suggest, recommend* en na constructies zoals *it is important/essential/vital that ...*. In het Britse Engels wordt de *subjunctive* in dit soort constructies vaak vervangen door een constructie met *should*: (m.n. AmE) *I propose that he be appointed / He insisted that it be replaced.* / (m.n. BrE) *I propose that he should be appointed / He insisted that it should be replaced.*

subkop(je) (*subordinate heading/subheading/subhead*): tekstkopje boven een tekstfragment dat deel uitmaakt van een langere passage waarboven een kop* (*heading**) is geplaatst.

subordinate clause: 1. de Engelse term voor *bijzin**; wordt vaak afgekort tot *subclause** en is (volgens de meeste grammatici) synoniem aan *dependent clause**. Een *subclause* – vaak gemakshalve *clause** genoemd – is ofwel een *clause* die deel uitmaakt van een andere *clause* (*clause within a clause*) (bv. *I saw that he was right*) ofwel een *clause* die deel uitmaakt van een woordgroep* (een *phrase element clause**) (bv. *I met his sister, who is a nurse*). Men kan *subclauses* daarnaast onderscheiden a. in *finite** en *non-finite** *subclauses* en b. (wat hun functie betreft) in *nominal**, *adjectival** en *adverbial** *subclauses*. 2. (volgens sommige grammatici) een *bijzin* die als bijwoordelijke bepaling* functioneert; deze grammatici gebruiken de term *dependent clause* voor *bijzinnen* in het algemeen. Een *subordinate clause* in deze betekenis is een *adjunct**, d.w.z. dat deze kan worden weggelaten zonder dat de *bijzin* ongrammaticaal wordt.

subordinating conjunction/subordinator: de Engelse term voor *onderschikkend voegwoord**. Het Engels kent de volgende *onderschikkende voegwoorden*: *after, (al)though/even though, as, as far as, as if, as/so long as, as soon as, as though, because, before, even if, for* (in de betekenis ‘want’), *if, in case* (‘voor het geval dat’), *in order, like* [*substandard!*], *the moment, no matter, now (that), on condition (that), once, provided/providing (that)* (‘mits’), *since, so as, so (that), than, that, till/until, unless, when, whenever, where, wherever, whereas, whether/if, while*. Daarnaast zijn er de *correlative conjunctions* (*wederzijds betrekkelijke voegwoorden**), waarbij men kan denken aan reeksvormers* (*correlatives**), zoals *either ... or, neither ... nor*.

Onderschikkende voegwoorden hebben geen syntactische functie* in de *bijzin** die erop volgt en daarom blijven deze onbenoemd bij het ontleden daarvan.

subordination: de Engelse term voor *onderschikking**.

subscript (subscript): *Subscript/onderschrift* duidt op (het gebruik van) een teken of tekens dat/die onder de normale schrijfhogte (meestal in een iets kleiner formaat) wordt/worden geplaatst. *Subscript* wordt bv. gebruikt in wiskundige formules of in de natuur- en scheikunde: H_2O . Het antoniem is *superscript**.

substantief (noun): synoniem van *zelfstandig naamwoord**.

substantiefgroep (noun phrase (with a noun as its head)): (minder gangbaar) synoniem van *zelfstandignaamwoordgroep**; verg. *noun phrase**.

substantive: synoniem van *noun**.

substantivering (substantivization): synoniem van *nominalisatie**: van een bn* (of een andere woordsoort*) een zn maken door er -e- achter te plaatsen: *het aardige van dat voorstel is dat ...*

substitution: vervanging van bepaalde onderdelen in de zin door *pro-forms**.

suffix: de Engelse term voor *achtervoegsel**; denk hierbij bv. aan het *suffix** *ly*, dat achter een bn* wordt geplaatst om een bw* te vormen of aan *ness* om een zn* te vormen.

superlatief (superlative): synoniem van *overtreffende trap**.

superlative (degree): de Engelse term voor *overtreffende trap**.

superordinate clause/superclause: Engelse term voor *hoofdzin** of *matrixzin**; synoniem van *matrix clause**, m.a.w. *a clause that contains another clause – the other clause being called a subclause* or embedded clause**. De *superordinate clause* kan tegelijkertijd ook een *subordinate clause** of *subclause* zijn (daarom is de term niet altijd synoniem aan *main clause** of *independent clause**). In de volgende zin – *The baldies said that they could not come to the party because they had lost their wigs!* – kunnen twee *superordinate clauses* worden onderscheiden: i. de hele zin; ii. de *deelzin** *that he could*

not come to the party because he had lost his wig. Die laatste deelzin is zowel *superordinate* (aangezien de bijzin *because he had lost his wig* er deel van uitmaakt) als *subordinate* (namelijk ten opzichte van de rompzin *the baldies said*). Wanneer de *superordinate clause* zelf niet ingebed is in een andere *clause* spreekt men wel van een *root clause** of *topmost clause*.

superordinate term: in verband met *hyponymie*: term met een ruimere strekking: *horse* is een *superordinate term* ten opzichte van *stallion*.

superscript (superscript): *Superscript/bovenschrift* duidt op (het gebruik van) een teken of tekens dat/die boven de normale schrijfhogte (meestal in een iets kleiner formaat) wordt/worden geplaatst. Superscript wordt bv. gebruikt bij voetnoot- en eindnoottekens, bij wiskundige formules (kwadraat of een andere macht) ($E=mc^2$), bij bepaalde scheikundige aanduidingen (bv. isotopen, denk aan ^{14}C) of bij het aangeven van de graden van een temperatuurschaal ($^{\circ}\text{C}$). Het antoniem is *subscript (subscript)**.

supinum (supine): andere term voor *gerundium**. In het Engels duidt de term *supine* op de *to-infinitive* met een nominale functie: *to err is human*, terwijl de term *gerund* betrekking heeft de op de *ing form* met een nominale functie.

SVOC-SVOO ambiguity: term ter aanduiding van zinsstructuren* die op twee manieren kunnen worden geïnterpreteerd: hetzij SVOC (*subject – verb – (direct) object – complement of the object*), hetzij SVOO (*subject – verb – (indirect) object – (direct) object*). Denk aan zinnen als: *She found him an interesting partner* (interpretatie 1: Ze vond hem/beschouwde hem als een interessante partner. – Interpretatie 2: Ze vond een interessant partner voor hem.) / *She called him a steward* (interpretatie 1: Ze noemde hem een steward. – interpretatie 2: Ze riep een steward voor hem).

SVOCA model: zie *SPOCA model*.

swearword: de Engelse term voor *krachtterm**.

syllable: de Engelse term voor *lettergreep**.

synecdoche (synecdoche): zie *pars pro toto*.

synoniem (synonym): een woord* dat (ongeveer) dezelfde denotatieve* betekenis heeft als een ander woord: *mooi – prachtig*. Het verschijnsel heet *synonymie** (*synonymy**). Als synoniemen ook dezelfde connotaties* hebben, spreekt men van *equivalenten**.

synonym string/near synonym string: staande uitdrukking* waarbij synoniemen*/bijna-synoniemen aan elkaar gekoppeld zijn en die vaak een retorische functie heeft; het gaat hierbij vooral om ‘*doublers**’ en ‘*triplets**’, d.w.z. uit twee of drie (bijna)synoniemen bestaande uitdrukkingen. Denk aan *null and void*, *terms and conditions*, *give, devise and bequeath*, *set aside and vacate* en in het Nederlands aan *enkel en alleen*, *staande en gelegen*, *wis en waarachtig*, etc. Indien het om *deadwood strings** (vaste verbindingen die puur tautologisch* zijn) gaat, is het in beginsel verstandig om de *string* ‘compact’ te vertalen, d.w.z. met één woord. Zo wordt *null and void* vertaald met *nietig* vertaald, *terms and conditions* met *voorwaarden*.

synonymie (synonymy): zie *synoniem*.

syntactische functie (syntactic function): de rol die een zinsdeel*/woordgroep* speelt in de structuur van de (deel)zin* (m.n. bij het redekundig ontleden*).

syntagma (clause/sentence element): synoniem van *zinsdeel**.

syntax: de Engelse term voor *syntaxis**. De acht *clause* types* die normaliter worden onderscheiden, zijn: 1. SVA (*Mary is in the house.*); 2. SVC (*Mary is kind/a nurse.*); 3. SVO (*Mary caught the ball.*); 4. SVOA (*Mary put the plate on the table.*); 5. SVOC (*Mary proved her mother wrong/a fool*); 6. SVOO (*Mary gave me a book.*); 7. SV (*Mary laughed*); 8. SVOCS (*Mary made John a good wife.*). (In plaats van V (verb) ziet men ook wel P (predicator*)).

syntaxis (syntax): onderdeel van de grammatica* dat zich bezighoudt met de zinsbouw* (de structuur van zinnen). Hierbij gaat het vooral om de functie en volgorde van zinsdelen* in de zin* (*redeskundige ontleding**), om het aangeven van de structuur en de volgorde van woordgroepen* en om het benoemen van woordsoorten* (*taalkundig ontleden**).

systeemgebonden terminologie (system-specific terminology): woorden* of uitdrukkingen uit de brontaalcultuur die in de doeltaalcultuur niet bestaan omdat het maatschappelijke systeem daar anders georganiseerd is, dan wel woorden of uitdrukkingen die in een bepaald systeem of vakgebied (denk aan het rechtssysteem, het politieke systeem) zijn ontwikkeld en die geen doeltaalequivalent hebben omdat het brontaal- en het doeltaalsysteem een andere ontstaansgeschiedenis hebben en daardoor anders gestructureerd zijn.

taalbouwsel (linguistic constituent/unit): synoniem van (taal)constituent*.

taalconstituent (linguistic constituent/unit): synoniem van constituent*.

taalkundig ontleden (parsing): het taalkundig benoemen van woordsoorten*; wordt ook wel *woord-ontleding**, *woordbenoemen** genoemd.

tag question: synoniem van *question tag**.

tangconstructie (discontinuous structure): constructie waarbij woorden die bij elkaar horen, ver uit elkaar staan en een groot deel van de zin als een tang omsluiten.

tantebetjeconstructie ('aunt Betje' construction): constructie waarbij foutieve inversie* wordt toegepast na een nevenschikkend voegwoord*.

target language: de Engelse term voor *doeltaal** (DT*).

tautologie (tautology/tautologism): stijlfiguur* waarbij twee keer hetzelfde wordt uitgedrukt door twee woorden van dezelfde woordsoort* (*wis en zeker*; *enkel en alleen*); indien de tautologie geen vaste uitdrukking betreft en onopzettelijk wordt toegepast, is er sprake van een stijlfout*.

tegenwoordig deelwoord (present participle/ing participle): vorm van het ww* die bestaat uit de stam* + *-end(e)*. Tegenwoordige deelwoorden kunnen bijvoeglijk* worden gebruikt of als deel van het gezegde* of zinsdeel* (bw bep.*) voorkomen: *slapende man*; *de zaak is hangende*; *mopperend gaf hij de partij op*.

tegenwoordige tijd (present tense): grammaticale tijd* die aangeeft dat een handeling*, gebeurtenis of toestand in het heden (of in de (nabije) toekomst) plaatsvindt of bestaat. Ook wordt deze tijd welbenut om aan te geven dat een handeling of toestand in het verleden is begonnen en tot op het heden voortduurt. De tegenwoordige tijd wordt opgesplitst in twee categorieën, de *onvoltooid tegenwoordige tijd** en de *voltooid tegenwoordige tijd**.

tegenwoordigdeelwoordzin (present participle/ing participle clause): zie *deelwoordzin**.

teken (character): de kleinste ordeningseenheid; overkoepelende aanduiding voor spatie*, letter* of cijfer*, leesteken* of een ander symbool.

telbaar zelfstandig naamwoord (countable noun/count noun): zn* waarvan een meervoudsvorm* bestaat en waarvoor men een telwoord* kan plaatsen. Antoniem*: *ontelbaar zelfstandig naamwoord** (*uncountable/noun-count noun**).

telwoord (numeral): woord* dat een aantal of rangnummer weergeeft. Telwoorden of numeralen* worden verdeeld in *hoofdtelwoorden** (*cardinals**) (*een/twee*) en *rangtelwoorden** (*ordinals**) (*eerste/tweede*); breukgetallen (*fractions*) zijn een combinatie van hoofdtelwoord en rangtelwoord. Hoofdtelwoorden en rangtelwoorden worden daarnaast onderverdeeld in bepaalde* (*definite*) en onbepaalde* (*indefinite*) hoofd- en rangtelwoorden. (Verg. *hoofdtelwoord (cardinal (numeral))*; *rangtelwoord (ordinal (numeral))*.)

telwoordgroep (numeral phrase): woordgroep* met een telwoord*/kwantor* als kern*; wordt (met name) in de Engelse grammatica gezien als een subspecies van de *noun phrase**.

temporeel (temporal): betreffende (grammaticale) tijd; iets zeggend over de tijd.

temporele bijzin (temporal clause): andere term voor (*bijwoordelijke*) *bijzin van tijd**.

tempus (tense): synoniem van *grammaticale tijd**.

tense: de Engelse term voor *grammaticale tijd**: de vorm die een finiete* werkwoordsvorm aanneemt om het tijdstip van een handeling* aan te geven (gezien vanuit het gezichtspunt van de spreker/schrijver) (*form taken by a finite verb* to indicate the time of action*, viewed from the*

perspective of the speaker/writer); men onderscheidt twee *morphological* tenses*: de *present tense** en de *past tense**. De andere *tenses* zijn niet morfologisch* bepaald maar betreffen een combinatie van de *present* of de *past tense* met de *perfective** en de *progressive aspects**: zo is de *present perfect tense* in feite een combinatie van de *present tense* en het *perfective aspect* en de *past perfect tense* een combinatie van *past tense* en het *perfective aspect*. Ook de *future tense* is niet morfologisch bepaald, want *future time* kan op diverse manieren worden aangegeven, m.n. d.m.v. de *auxiliaries** *will* en *would* + *infinitive*.

term (term): zie *begrip*.

term of abuse: Engelse term voor *scheldwoord**.

tertium comparationis (tertium comparationis): 1. de eigenschappen die twee personen of zaken die met elkaar worden vergeleken, gemeen hebben; 2. alles wat een brontaaltekst en een doeltaaltekst met elkaar gemeen hebben.

terugverwijzing – vooruitverwijzing (backward – forward reference): verwijzing* naar iets wat eerder respectievelijk later in de tekst staat.

textual reference: synoniem van *linguistic reference**.

that clause: een nominale bijzin* ingeleid door het voegwoord* *that*. Deze functioneert vaak als *direct object** (dan gaat het om een *direct object clause**) maar kan ook functioneren als (*provisional or real*) *subject** (dan gaat het om een (*provisional or real*) *subject clause**), als bijstelling in een *noun phrase** (dan gaat het om een *content clause** of *appositive clause**), als *subject complement** of als *complement of the adjective**. Voorbeelden: *Spiros said that he would try to break the world record*. (*direct object clause*) / *That the government forced banks to make bad loans is a lie*. / *It is clear that things are badly wrong in our society*. (*subject clauses*) / *the fact that Spiros is the world's greatest pole squatter...* (*appositive clause*) / *the reply was that 3,000 tonnes of molasses were stored at A's premises*. (*subject complement clause*) / *She was aware that he had problems* (*clause functioning as complement of the adjective*).

thematic relation: de Engelse term voor *thematische relatie**. Wordt ook *thematic role*, *semantic role**, *deep case*, *participant role*, *theta role* genoemd.

thematische relatie (thematic relation): de semantische rol* die een nominale constituent* ten opzichte van het hoofdwerkwoord* vervult. Zo onderscheidt men de *agens** (*agent**) (degene die een handeling doelbewust verricht) en de *patiëns (patient)* (wat de handeling ondergaat), de *ervaarder (experiencer)* (ondergaat een zintuiglijke of emotionele ervaring) het *instrument (instrument)* (waarmee de handeling wordt verricht), alsook: *begunstigde (beneficiary)*; *bron (source/origin)*, *doel (purpose)*; *locatie (location)*; *manier (manner)*; *ontvanger (recipient)*; (*natuurlijke*) *oorzaak ((natural) cause)* of *reden (reason)*; *thema (theme)* (ondergaat de handeling maar wordt daardoor niet veranderd); *tijd (time)*. De belangrijkste thematische relatie wordt ook de *thetarol (theta role)* genoemd.

third person: zie *person*.

tijd (tense): vorm die een finiete* werkwoordsvorm aanneemt om aan te geven wanneer een handeling* of gebeurtenis of toestand plaatsvond of bestond (verleden, heden of toekomst).

tilde (tilde): diakritisch teken* (~) dat (meestal) boven een letter wordt geplaatst bv. om de nasalisatie/nasalering (*nasalization*) van de klinker* aan te geven en dat soms – in de wiskunde bv. – zelfstandig wordt gebruikt.

title case (style/format): hoofdlettergebruik bij namen en titels (bv. van boeken, films, tv- en radio-programma's, artikelen, organisaties en instellingen, wetten, besluiten, etc.) en in (sub)kopjes* in teksten, dat laatste m.n. in formele teksten en m.n. in de VS. Wordt ook wel *title case capitalization* / *headline case/headline style/up style*/initial caps* genoemd. Bij deze stijl worden het eerste woord*, het laatste woord en alle andere woorden – behalve lidwoorden*, nevenschikkende voegwoorden* en voorzetsels* van vier of minder letters en de *infinitive marker** *to* – met een initiaalkapitaal geschreven. In het Nederlands is de *sentence case (style/format)** of *down style** gebruikelijker (m.n. in (sub)kopjes*), waarbij alleen het eerste woord met een initiaalkapitaal wordt geschreven.

TL: afkorting van *target language**.

to-infinitive: het hele werkwoord* met *to*; zie *infinitive*.

tone unit: term uit de fonologie*: een zinsnede* die een volledige *pitch** *pattern* laat zien; komt vaak overeen met een grammaticale eenheid*, bv. een bijzin*.

toonhoogte (*pitch*): hoogte van de toon waarop een woord* of een reeks woorden wordt uitgesproken, bepaald door het aantal trillingen (*vibrations*) van de stembanden (*vocal cords*).

topic sentence: eerste zin* van een alinea* (*paragraph**), die het onderwerp van die alinea aangeeft.

topolect (*topolect*): synoniem van *regiolect**.

toponiem (*toponym*): synoniem van *geografische naam*; zie *eigennaam*.

totum pro parte (*totum pro parte*): stijlfiguur* – bijzondere vorm van de synecdoche* – waarbij het geheel staat voor een deel (*het huis i.p.v. het dak is ingestort*); verg. *pars pro toto*.

transitief werkwoord: andere term voor *overgankelijk werkwoord**.

transitional event verb: Engelse term voor een ww* dat een overgang tussen twee fases aangeeft: *arrive, die, fall, land, leave, lose*. Deze werkwoorden worden vaak in de *progressive** gebruikt.

transitive verb: de Engelse term voor *overgankelijk werkwoord**, d.w.z. een ww dat gevolgd kan worden door een lv* en/of een mv*. Indien er slechts één voorwerp achter het ww kan worden geplaatst, wordt gesproken van een *monotransitive verb** (*monotransitief werkwoord**); indien er twee voorwerpen achter geplaatst kunnen worden spreekt men van *ditransitive verbs** of *double transitive verbs** (*ditransitieve werkwoorden**); indien het ww gevolgd kan worden door zowel een *direct object** als een *object complement**, spreekt men van een *complex transitive verb**: *He considered George a fool*.

transitivity: de Engelse term voor *overgankelijkheid**.

translationese: een te letterlijke vertaling (waardoor de tekst gekunsteld overkomt).

trappen van vergelijking (*degrees of comparison*): de vormen van een bn* of een bw* die worden gebruikt om de sterkte van het woord* aan te geven: de stellende trap* (de positief*) (*leuk*); de vergrotende trap* (de comparatief*) (*leuker*) en de overtreffende trap* (de superlatief*) (*leukst*).

trema (*diacritic*; *two dots*): diakritisch teken* in de vorm van twee stipjes die boven een klinker* worden geplaatst; het trema (of *deelteken**) geeft aan dat twee opeenvolgende klinkers afzonderlijk moeten worden uitgesproken: *vacuüm*. (Wanneer het teken op de *i* geplaatst wordt, wordt de enkele stip vervangen door de twee stipjes.) In het Engels is het trema zeldzaam, maar in het Nederlands komt het vaak voor. Het trema mag overigens niet verward worden met de *umlaut**. Die heeft vrijwel dezelfde vorm – hoewel sommige typografen het umlautteken iets dichterbij de letter plaatsen dan het trema – maar een andere functie: de umlaut geeft aan dat de klinker anders moet uitgesproken dan normaal.

tremulant (*tremulant/rhotic (consonant)*): een *r*-achtige klank; wordt ook *trilklank** genoemd. Samen met de lateralen* vormen ze de liquida*.

tril(klank) (*trill*): bepaald type *tremulant** waarvan de klank wordt geproduceerd door trillingen tussen de articulator en het articulatiepunt.

triplet: een staande uitdrukking bestaande uit een combinatie van drie bijna-synoniemen*; kan vaak ‘compact’ (d.w.z. d.m.v. één woord) worden vertaald: *give, devise and bequeath* (*nalaten*); *nominate, constitute and appoint* (*benoemen*); *rest, residue and remainder* (*restant*). Zie ook *synonym string*.

trochaic substitution: vervanging van een *iambic foot* door een *trochaic foot*.

trochee (*trochee; choree; choreus*): (versvoet (*metrical foot*) bestaande uit) een combinatie van een beklemtoonde (*stressed*) en daarna een onbeklemtoonde (*unstressed*) lettergreep* (*syllable**) (notatie: —◡). Vergelijk *jambe**.

trope: een woord of uitdrukking dat/die figuurlijk wordt gebruikt.

trouwe vrienden (*faithful friends*): zie *valse vrienden*.

true auxiliary: een hulpwerkwoord* dat alle kenmerken van een hulpwerkwoord heeft, i.t.t. *semi-auxiliaries**.

tussengeschakelde zin (parenthetic clause): een deelzin* die tussen haakjes* of aandachtstreepjes* wordt geplaatst.

tussenwerpsel (tw) (interjection): een uitroepend of klanknabootsend woord (of een woordgroep* met die functie) dat buiten het zinsverband staat en daarom met een komma* van de rest van de zin gescheiden is: *ach nee, jakkas, verdorie*.

tussenzin (parenthetic clause/comment clause/parenthesis): zin* die tussen de delen van een andere zin wordt ingevoegd (hetzij tussen ronde haakjes, hetzij tussen gedachtestreepjes) zonder daarmee in direct grammaticaal verband te staan; wordt ook *parenthese** genoemd.

tweede naamval (genitive case): de naamval* die bezit uitdrukt; wordt ook *genitief** genoemd: *Jans auto; de auto van Jan*.

tweede persoon (second person): zie *person*.

tweeklank (diphthong): vereniging van twee klinkers* (of van een volle klinker en een halfklinker*, zoals de *j*, de *w* of de *sjwa*) in één lettergreep*, of anders gezegd: een foneem* die uit twee klinkers bestaat die binnen één lettergreep in elkaar overgaan (een proces dat *diftongering* wordt genoemd). Er zijn twee soorten tweeklank: i. een ‘dalende’ of ‘neergaande’ tweeklank (dan ligt de klemtoon op het eerste element) en ii. een ‘stijgende’ of ‘opgaande tweeklank’ (dan ligt de klemtoon op het tweede element). De ‘echte’ tweeklanken in het standaard-Nederlands zijn dalende tweeklanken: *au/ou, ei/ij* en *ui*.

Soms wordt de tweeklank met twee identieke leestekens geschreven (bv. de *ee* in *been*) en soms met twee verschillende letters, zoals de *au/ou, ei/ij* en *ui*.

Verwar *tweeklank* niet met *digraaf**, een opeenvolging van twee letters die één klank voorstelt; dan kan het ook gaan om enkelvoudige klinkers die met twee verschillende lettertekens worden geschreven.

Een enkele klinker wordt ook wel *monoftong* genoemd. Een foneem bestaande uit drie fonemische posities wordt *triftong (triphtong)* genoemd.

typeface: de Engelse term voor de normale, cursieve of vette variant van een *typestyle**.

typestyle: de Engelse term voor *lettertype**.

type-token ratio: het aantal verschillende woorden gedeeld door het totale aantal woorden; weerspiegelt de diversiteit van de gebruikte woordenschat* (*vocabulary**) in een tekst.

uitbreidende betrekkelijke bijzin (non-restrictive/non-identifying/non-defining/non-essential relative clause): betrekkelijke bijzin* waarbij slechts nadere informatie wordt gegeven over het antecedent*. Aangezien er een pauze in de intonatie is, staat dit type bijzin tussen komma's. *Deze man, die Jan heet, ...*

uitbreidende bijvoeglijke bijzin (non-restrictive/non-identifying/non-defining/non-essential attributive clause): bijv. bijzin* waarbij nadere informatie wordt gegeven over het antecedent*. Daar er een pauze in de intonatie is, staat dit type bijzin tussen komma's. Ruimer dan *uitbreidende betrekkelijke bijzin*, want het kan ook gaan om een bijv. bijzin die met een onderschikkend voegwoord* of een vragend element begint: *Dit bericht, dat Spiros geblesseerd is geraakt, heeft ons allen geschokt.* / *Deze vraag, hoe de crisis op te lossen, ...*

uitgang (ending): synoniem* van *achtervoegsel** of *suffix**, m.n. als verbuigings- of vervoegings-element (een enkele letter of lettergreep*) achter de stam* van een woord*. Denk aan de meervouds-uitgangen *-s* of *-en*.

uitgesteld onderwerp (postponed subject): synoniem* van *logisch onderwerp**.

uitroep/uitroepende zin (exclamation/exclamatory sentence/clause): zin* waarin een emotie van de spreker wordt uitgedrukt en die eindigt met een uitroepteken* (*exclamation mark**).

uitroepend voornaamwoord (exclamatory pronoun): voornaamwoord* dat gebruikt wordt in uitroepende zinnen*; uitroepende voornaamwoorden kunnen ook als vragende voornaamwoorden* worden gebruikt: *wat een mooi voorbeeld!* / *hoe aardig heb je dat verprutst!*

uitroepteken (exclamation mark): leesteken* – ! – dat achter een uitroepende zin* wordt geplaatst.

uitspraak (pronunciation): de wijze waarop woorden worden uitgesproken.

umbrella term: de Engelse term voor *parapluterm**.

umlaut(teken) (umlaut): 1. diakritisch teken* (in de vorm van twee stipjes, gelijk aan het trema*) dat (met name) in het Duits wordt gebruikt om aan te geven dat een klinker* anders wordt uitgesproken dan zonder het umlautteken; 2. het verschijnsel dat een klinker anders wordt uitgesproken dan normaal; 3. de bijbehorende letters met het umlautteken (ä, ö en ü).

unattached modifier: synoniem van *dangling modifier**.

unattached participle clause: synoniem van *dangling participle clause**.

uncountable noun: de Engelse term voor een ontelbaar zn*; in sommige woordenboeken krijgen *uncountable nouns* het teken [U]. Denk hierbij aan woorden als *butter, cheese, rice* maar ook aan abstracta* zoals *patience, sympathy*, e.d.

Een *uncountable noun* kent – in beginsel – geen meervoudsvorm*. Voor een *uncountable noun* kan men – in beginsel – geen telwoord* en ook geen onbepaald lidwoord* gebruiken. (Dat laatste kan in het Nederlands wel: *What patience he has!* – *Wat een geduld heeft hij!*)

Voor een *uncountable noun* dat in algemene zin (in a general sense/generically) wordt gebruikt, komt in beginsel geen bepaald lidwoord: *She did not like life.* – *Ze hield niet van het leven.* / *She studies French literature.* – *Ze bestudeert de Franse literatuur.*

underscore (underscore): liggend streepje* – ook *laag streepje* of *onderstreepje* genoemd – dat tegenwoordig vooral wordt gebruikt in e-mailadressen en URL's, omdat daarin geen spaties* kunnen voorkomen. Een reeks underscores wordt ook wel gebruikt op formulieren om aan te geven waar iets kan worden ingevuld.

understatement (understatement): het tegengestelde van de hyperbool*; men zegt wel dat het understatement een typisch Engelse stijlfiguur is. Toen Sherlock Holmes het vertrek binnenkwam en daar het ernstig verminkte, bloederige lijk van een jonge vrouw aantrof, merkte hij koeltjes op: *'This does seem to be a bit off the beaten track.'*

understood subject: synoniem van *implied subject**.

uneven stress: Wanneer van een samenstelling* (of een andere groep woorden) wordt gezegd dat deze wordt uitgesproken met *uneven stress*, dan houdt dat in dat het ene woord(deel) meer nadruk krijgt dan het andere woord(deel). Het antoniem* is *even stress**.

unit meaning: de 'enkelvoudbetekenis' of 'collectieve betekenis' van een *collective noun**, waarbij de nadruk ligt op de groep als eenheid; in dat geval worden de enkelvoudige werkwoordsvormen en enkelvoudige voornaamwoorden gebruikt: *the committee has just presented its proposal*. Het antoniem* is *distributive meaning**, waarbij de nadruk ligt op de individuele leden van de groep: *the committee have just presented their proposal*.

unit noun: zn* dat wordt gebruikt om te verwijzen naar de eenheden van een (normaliter) ontelbaar zn* (*non-count noun**): *a loaf of bread, a pair of trousers, a piece of advice*.

unitary past tense: synoniem van *definite past tense**.

universal present: synoniem van *unrestrictive present**.

unreal ability: zie *real ability*.

unrelated clause/subclause – unrelated non-finite or verbless clause/subclause: Engelse term voor een *non-finite** of *verbless subclause** die geen syntactische relatie met enig zinsdeel* van de rest van de zin* heeft: *Barring bad weather, we are going to the zoo today.* / *Generally/Honestly speaking, his work is below par.* / *To tell the truth, she doesn't like my work.* In tegenstelling tot een *dangling modifier clause** wordt de *unrelated (sub)clause* als een correcte constructie beschouwd.

unrelated free adjunct: verouderde term voor *unrelated non-finite clause** of *unrelated participle construction**.

unrestrictive present: de *simple present tense** die wordt gebruikt wanneer wordt verwezen naar iets waarbij de tijdsfactor geen rol speelt, zoals een *general truth* (denk aan natuurwetten of geografische

beweringen): *Amsterdam lies north of The Hague. / The earth revolves around the sun. / When water boils, it evaporates.* Dan wordt nooit de *progressive** gebruikt.

upper-case letter/uppercase/upper case: de Engelse term voor *bovenkast**, d.w.z. hoofdletter*.

vakjargon (technical jargon; lingo): taalgebruik dat met een vakgebied wordt geassocieerd.

valency: de Engelse term voor *valentie**. De *valency/syntactic valency* bepaalt het minimumaantal zinsdelen* in een (deel)zin* bij gebruik van een bepaald werkwoord*. Bij een *valency of one (valentie één) (one-place verb)* is er slechts sprake van een *subject** en bij een *valency of two (valentie twee) (two-place verb)* is er naast het *subject* een ander zinsdeel verplicht, ofwel een *direct object**, ofwel een *complement*/predicative**, ofwel een *adverbial**. Bij een *valency of three (valentie drie) (three-place verb)* zijn er naast het *subject* twee andere zinsdelen verplicht, ofwel *indirect object* + direct object*, ofwel *direct object + object complement* (object predicative*)*, ofwel *direct object + adverbial*.

valentie (valency): het geheel van verbindingsmogelijkheden van een werkwoord* op grond van zijn betekenis; ook wel *syntactische valentie* of *plaatsigheid* genoemd.

valse vrienden (false friends): woorden* uit twee talen die erg op elkaar lijken (en vaak dezelfde etymologische* oorsprong hebben) maar die (altijd of soms) een andere betekenis hebben, waardoor ze verwarring kunnen veroorzaken en niet (of niet altijd) als elkaars vertaling mogen worden gebruikt. Het antoniem* is *trouwe vrienden (faithful friends)*.

variëteit (variety): Een *variëteit* of *lect** is een parapluterm* voor alle te onderscheiden vormen van taalgebruik; omvat concepten zoals *standaardtaal**, *substandaardtaal**, *streektaal* dialect**, *stijlniveau*/register**, *Bargoens**, *jargon**.

velaar/velair (velar consonant): bepaalde soort *fricatief**, geproduceerd als gevolg van wrijving bij het zachte gehemelte (*soft palate* of *velum*).

verb: 1. de Engelse term voor *werkwoord (ww)**. Werkwoorden kunnen o.a. als volgt worden onderscheiden: i. *lexical verbs**, ii. *auxiliaries** en iii. *semi-auxiliaries**. *Lexical verbs* kunnen op hun beurt worden onderverdeeld in *linking verbs* (copulas*)* en *non-linking verbs**. 2. Synoniem van *predicator* (gezegde*)*. (Zie ook: *active perception verb; auxiliary verb; complex transitive verb; ditransitive verb; dynamic verb; event verb; extensive verb finite verb; full verb; intensive verb; intransitive verb; irregular verb; lexical verb; link/linking verb; main verb; modal auxiliary verb; momentary verb; mono-transitive verb; multi-word verb; non-finite verb; non-linking verb; notional verb; phrasal verb; phrasal-prepositional verb; prepositional verb; reflexive verb; regular verb; relational verb; single-word verb; state/ static/stative verb; strong verb; transitional event verb; transitive verb; weak verb.*)

verb of full meaning: synoniem van *lexical verb**.

verb of inert cognition: werkwoorden die een geestesgesteldheid aangeven: *believe, consider, doubt, hate, know, like, prefer, remember, think*. Dit soort werkwoorden komen – over het algemeen – niet in de *progressive** voor.

verb of inert perception: werkwoord* dat een passieve zintuiglijke waarneming (*passive sensory perception*) uitdrukt: *feel, hear, see, smell, taste*. I.t.t. *external perception verbs* komen deze werkwoorden niet in de *progressive** voor.

verb pattern: Engelse term voor de syntactische structuur* die na een werkwoord* mogelijk is. Veel *dictionaries* – bv. de *Oxford Advanced Learner's Dictionary (OALD)* – bevatten *verb pattern schemes* waarin de mogelijke patronen na een ww een bepaalde code krijgen. Voorbeelden: *La (linking verb + adjective)*; *Ln (linking verb + noun)*, *I (intransitive verb)*, *It (intransitive verb + to infinitive)*, *Tf (transitive verb + finite that clause)*.

verb phrase: 1. de Engelse term voor *werkwoordgroep**, bestaande uit een zelfstandig werkwoord*, eventueel voorafgegaan door een of meer (*semi*-)*auxiliaries** of *catenatives**. Wanneer de *verb phrase* uit één woord bestaat, is dit ww de *head* (kern*)*. Wanneer de *verb phrase* uit meer dan één woord* bestaat, is het laatste ww van de groep de *head* ('kern'): *would have been trying*. De werkwoorden die

voor de *head* staan, worden wel *premodifiers** genoemd. Verwar de term *verb phrase* niet met *verbal phrase* (*werkwoordelijke uitdrukking**); 2. synoniem van *predicator** (*gezegde**).

verb string: *verb phrase* bestaande uit meer dan één werkwoord*, i.t.t. een *single-word verb**.

verbaal (verbal): synoniem van *werkwoordelijk**.

verbaal adjectief: bn dat van een ww is afgeleid.

verbal adjective: een bn dat van een ww is afgeleid (*verbaal adjectief*); het gaat hierbij meestal om een *ing participle** of *ed participle** dat als bn* functioneert: *the sleeping girl*; *the fallen leaves*.

verbal noun: Wanneer een niet-finiëte* werkwoordsvorm een nominale functie heeft, spreekt men van een *verbal noun*. Hierbij kan het gaan om een *to-infinitive structure* (ook *supine* genoemd) – *to err is human* – of om de *ing form* met een nominale functie (ook *gerund* genoemd) (*smoking is bad for your health*). Voorbeeld van een *ing form** van een ww* met een nominale functie* (zonder dat het een ‘gewoon’ zn* is): *the building of the building took five years*. De 1e *building* is een *verbal noun* en de 2e *building* is een gewoon zn. Voor een gewoon zn geldt dat je er een onbepaald lidwoord* kunt voorzetten – *a building* – en dat er een meervoudsvorm* van bestaat: *buildings*.

In het Engels kan een *gerund* als onderwerp*, lv*, mv* of als naamwoordelijk deel* functioneren. Het kan voorkomen zonder of met een *determiner** (maar niet na *a(n)*) of een *premodifier**. Een ww na een vz* is altijd een *verbal noun*: *Smoking is dangerous*. / *He avoided looking at her*. / *I disapprove of Mary/Mary's behaving in this way*. / *I look forward to hearing from you*. De *gerund* kan soms als *count noun* functioneren: *multiple readings of the poem*.

verbal part of the nominal predicate: Engelse vertaling van *werkwoordelijk deel van het naamwoordelijk gezegde**. Deze term wordt in de Engelse grammatica echter niet gebruikt. In de Engelse grammatica wordt hiervoor de term *predicator** gebruikt, maar deze term is ruimer en omvat tevens wat in de Nederlandse grammatica *werkwoordelijk gezegde** wordt genoemd.

verbal phrase: de Engelse term voor *werkwoordelijke uitdrukking**. Verwar deze term niet met *verb phrase**.

verbal predicate: minder gebruikelijke Engelse term voor *werkwoordelijk gezegde**; in bepaalde (traditionele) door Nederlandse auteurs geschreven boeken over de Engelse grammatica* werd deze term wel benut als vertaling van *werkwoordelijk gezegde*, maar in de meeste Engelse grammatica-boeken wordt deze term niet gebruikt. In plaats van *verbal predicate* wordt vaak *predicator** of *verb* gebruikt als paraplueterm voor het werkwoordelijk gezegde en het werkwoordelijk deel* van het naamwoordelijk gezegde*. Voor het naamwoordelijk deel* wordt in het Engels de term *subject complement** gebruikt.

verbale constituent (verb phrase): synoniem van *werkwoordelijke constituent** (werkwoord* of werkwoordgroep*).

verbale functie (verbal function): synoniem van *werkwoordelijke functie**.

verbastering (corruption): het verschijnsel dat een woord in de loop van de tijd sterk van vorm verandert, bv. omdat de eigenlijke betekenis in de vergetelheid is geraakt. Dit proces start doorgaans in de gesproken taal en breidt zich vervolgens uit naar de geschreven taal.

verbindingstreepje (hyphen): synoniem van *koppelteken**.

verbindingswoord (connector): elk woord* met een verbindingfunctie.

verbless clause/subclause: een *elliptical subclause** die geen *verbs** bevat, waardoor zowel het *subject** als de *predicator** slechts wordt geïmpliceerd. De *verbless clause* kan als een bw bep.* (*adverbial**) functioneren, maar ook als *subject complement* (d.w.z. bijvoeglijk*) (in dat geval wordt ook de term *free predicative** gebruikt; zie laatste voorbeeld): *Whenever in trouble, John rang his girlfriend*. / *Though ill, he attended the meeting*. / *Soft and very willing, she was his dream come true*.

verbless clause with its own subject: zie *absolute construction**.

verbless structure: synoniem* van *verbless clause**.

verbod (prohibition): zin* waarin een verbod wordt uitgedrukt; een ontkennende zin* in de gebiedende wijs*.

verbositeit (verbosity): andere term voor *wijdlopiegheid*. Enkele synoniemen: *breedsprakigheid*, *omslachtigheid* of *omhaal van woorden*. Andere termen die in dit verband wel worden gebruikt, zijn o.a. *taalmist* en *woorddiarree*.

verbosity: de Engelse term voor *verbositeit*. Het bn* is *verbose*. Synoniemen: *garrulousness* (*garrulous*) *prolixity* (*prolix*) en *wordiness* (*wordy*).

verbuiging (declension): term voor de vormveranderingen bij zelfstandige naamwoorden*, bijvoeglijke naamwoorden*, voornaamwoorden*, lidwoorden* en telwoorden* waarmee getal*, geslacht* en naamval* worden uitgedrukt.

verbum (verb): ander woord voor *werkwoord**.

‘verdachte vrienden’ (‘suspicious friends’): woordparen (BT-term* en DT-term*) waarvan de equivalentiegraad in het ‘grijze gebied’ valt: de ‘basisbetekenis’ van de twee woorden komt weliswaar overeen, maar er zijn enkele relevante betekenisverschillen waardoor men als vertaler op zijn/haar hoede moet zijn. Denk aan woordparen als *academicus – academic*; *boekwinst – book profit*; *fiscaal – fiscal*; *legaat – legacy*; *notaris – notary*; *stichting – foundation*.

vergelijking (met als) (simile): vorm van beeldspraak* waarbij de overeenkomst tussen twee personen of zaken wordt benoemd, hetzij d.m.v. woorden als *als*, *gelijk* of *zoals* (*als vergelijking**), hetzij zonder dergelijke woorden (*asyndetische vergelijking** – *asyndetic simile**).

vergroten trap (comparative degree): de tweede trap van de trappen van vergelijking*.

verhaaring (‘feminization’): synoniem van *haarziekte**.

verhaspelde uitdrukking (mangled phrase/expression): uitdrukking die verkeerd wordt gebruikt, meestal doordat twee uitdrukkingen met elkaar worden verward (dan is er sprake van een *contaminatie**) of doordat de woorden in een verkeerde volgorde worden geplaatst: ~~*als zoete broodjes de deur uitvliegen*~~ i.p.v. *als warme broodjes over de toonbank gaan* of ~~*de fusie heeft de kop van de directeur gekost*~~ i.p.v. *de fusie heeft de directeur de kop gekost*.

verkleinwoord (diminutive): woord* waarvan de uitgang* aangeeft dat het desbetreffende begrip klein is: *boompje*, *huisje*, e.d. Alle verkleinwoorden zijn onzijdig*.

verkorting (short form): zie *afkorting*.

verleden deelwoord (past participle): (minder gebruikelijk) synoniem van *voltooid deelwoord**.

verleden tijd (past tense): grammaticale tijd* die aangeeft dat een handeling*, gebeurtenis of toestand in het verleden heeft plaatsgevonden of bestond. De verleden tijd wordt opgesplitst in twee categorieën, de *onvoltooid verleden tijd** en de *voltooid verleden tijd**.

vernacular: de Engelse term voor *volkstaal**.

verplaatsingsproef (transposition test): methode om zinsdelen* en woordgroepen* op te sporen; bij verplaatsing (*transposition*) blijven deze immers intact.

versterkend bijwoord (intensifier/intensifying adverb): bw* dat weergeeft dat de eigenschap die door een bn* wordt uitgedrukt, in versterkte mate geldt: *erg*, *extreem*, *uitermate*, *zeer*.

versvoet/voet (metric foot): een vaste combinatie van heffingen en dalingen (in poëzie). Men onderscheidt de volgende versvoeten. Heffingen worden aangegeven met een streepje, dalingen met een boogje: *jambe** (*iamb**) (—); *trochee** (*trochee*) (—); *spondee* (*spondee*) (—); *anapest** (*anapest/anapaest*) (—); *dactylus** (*dactyl**) (—) en *amfibrachys* (*amphibrach*) (—).

vervoegde vorm (conjugated (verbal) form): vervoegde werkwoordsvorm, zoals *loopt*.

vervoeging (conjugation): het veranderen van de vorm van een ww* om tijd*, persoon*, geslacht*, modus* of aspect* aan te geven. Het veranderen van naamwoorden* heet niet *vervoeging* maar *verbuiging**.

verwijswoord (anaphor): een woord dat van zichzelf nauwelijks enige betekenis heeft, maar dat wordt gebruikt om naar iets anders te verwijzen. Verzamelterm voor persoonlijke*, bezittelijke*, aanwijzende* en betrekkelijke voornaamwoorden* en bepaalde bijwoorden* van plaats of tijd.

verwijzende functie (linguistic/textual reference function): Met de *verwijzende functie* of *verwijsfunctie* van aanwijzende voornaamwoorden* of andere verwijswoorden* wordt bedoeld dat die verwijswoorden kunnen worden gebruikt om naar iets wat elders in de tekst staat te verwijzen i.p.v. naar iets in de ‘echte wereld’. (Men heeft het ook wel over *binnentekstelijk** tegenover *buitentekstelijk**.) De voornaamwoorden *deze*, *dit*, *die* en *dat* kunnen bv. in deze functie worden gebruikt, zowel bijvoeglijk* als zelfstandig*.

Men kan in dit opzicht een onderscheid maken tussen *terugverwijzing** (*backward/anaphoric reference**) en *vooruitverwijzing** (*forward/cataphoric reference**). *Die/dat* zijn terug(ver)wijzend en *dit/deze* zijn (vooral) vooruit(ver)wijzend: (*Ik zal je dit zeggen: / Ik geef je deze telefoonnummers*). *Dit* (zowel bijvoeglijk als zelfstandig) en *deze* (vooral bijvoeglijk) worden in de praktijk ook gebruikt om te verwijzen naar iets wat daaraan onmiddellijk voorafgaat, maar dit gebruik wordt door sommige puristen afgekeurd. Het gebruik van *deze*, *dit*, *die* en *dat* loopt in dat opzicht aardig parallel met het gebruik van *this/these/that/those*.

Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt tussen *volledig verwijzende* en *onvolledig verwijzende* of *bepalingaankondigende* voornaamwoorden. Zie *bepalingaankondigende functie*. Men mag de *verwijzende functie* niet verwarren met de *wijzende functie**.

verwijsteken/verwijzingsteken (reference mark): elk teken* (cijfer, letter of een typografisch symbool) dat naar een bepaald tekstelement (bij *cross-references*) of een voet- of eindnoot verwijst, bv. voetnootcijfers, de asterisk*, de obelisk* (*dagger*) of de dubbele obelisk (*double dagger*).

very test: test om vast te stellen of men te maken heeft met een deelwoord* dat als bn* wordt gebruikt of met een echt (*full-fledged*) bijvoeglijk naamwoord; voor de laatste kan men *very* plaatsen, voor de eerste niet; zie ook *ing form*.

verzamelnaam/verzamelwoord/verzamelterm (collective noun/name): een synoniem* van *collectivum**.

verzwegen onderwerp (implied/understood subject): synoniem van *geïmpliceerd onderwerp**.

vicarious do: Wanneer het ww* *do* een ander ww vervangt, spreekt men wel van *vicarious do*: *He asked me if I would go the party and I answered that I would not do so*.

vierde naamval (accusative case): de naamval* die correspondeert met het lv*; wordt ook *accusatief** genoemd.

vlechtwoord (portmanteau word/blend): synoniem van *cocktailwoord**.

vloeiklank (liquid consonant): synoniem van *liquida** of *liquide**.

vloek (curse): krachtterm* die aan een godsdienst is ontleend: *godverdomme!*

vnw (pronoun): afkorting van *voornaamwoord*.

vocaal (vowel): synoniem van *klinker**.

vocabulaire (vocabulary): synoniem van *woordenschat**.

vocabulary: de Engelse term voor *vocabulaire**.

vocatief (vocative case): vijfde naamval; de naamval* die wordt gebruikt als iemand of iets wordt aangesproken; zie *aangesproken persoon*.

voegwoord (vgw of vw) (conjunction): een woord* dat twee hoofdzinnen* met elkaar verbindt of een bijzin* verbindt met de rest van de zin. (Zie ook: *nevenschikkend voegwoord (coordinating conjunction)*; *onderschikkend voegwoord (subordinating conjunction)*; *samengesteld voegwoord (compound conjunction)*.)

voegwoordelijke (bijvoeglijke) bijzin (appositive clause/content clause): Bijvoeglijke bijzin* die wordt ingeleid door een voegwoord*: *het nieuws dat Spiros het wereldrecord paalzitten heeft verbroken, heeft ons allen diep ontroerd*.

voegwoordelijke uitdrukking (multi-word conjunction/group conjunction): een groep woorden met de functie van een voegwoord*: *ongeacht of, ondanks dat, op voorwaarde dat, voor het geval dat, zonder dat*.

voegwoordgroep (conjunction phrase): groep bestaande uit een onderschikkend voegwoord* dat als kern* functioneert met daaraan voorafgaand een bepaling*: *drie dagen voordat* (*Spiros op doping werd betrap*).

voice: categorie van een werkwoord*/gezegde* waarbij de relatie tussen het onderwerp* en het werkwoord/gezegde wordt uitgedrukt (*agens* – handeling**; *ontvanger – handeling*); samenvattende benaming voor *active voice** (*bedrijvende/actieve vorm**) en *passive voice** (*lijdende/passieve vorm**).

volitional will/would: Wanneer *will/would* geen (neutrale) toekomst maar een wens aanduidt, spreekt men van *volitional will/would*. In dat geval kunnen *will* en *would* in de voorwaardelijke bijzin* – direct na *if* – worden gebruikt. *If you will/would do that for me...*

volkstaal (1. national language; 2. vernacular/everyday language): 1. nationale taal; 2. de niet-standaard taal; plat of onbeschaafd taalgebruik.

voltooid deelwoord (past participle/perfect participle): de vorm van het (hoofd)werkwoord* die wordt gebruikt bij de lijdende vorm* en de voltooide tijd*, meestal voorafgegaan door het voorvoegsel* *ge*: *gespeeld, gelopen*, e.d.

voltooiddeelwoordzin (past participle clause): zie *deelwoordzin**.

voltooid tegenwoordige tijd/v.t.t. (present perfect tense): de grammaticale tijd* (*tempus**) die uitdrukt dat een handeling* of gebeurtenis voltooid is; hoewel een tijdstip in het verleden wordt aangeduid, ligt de nadruk op het resultaat van de handeling of gebeurtenis voor het heden. Wordt in het Nederlands gevormd door het hulpwerkwoord* *zijn* of *hebben* + voltooid deelwoord*; het Engelse pendant – de *present perfect tense** – wordt altijd gevormd met het *auxiliary have*.

voltooid tegenwoordig toekomstende tijd/v.t.t.t. (present future perfect tense): de grammaticale tijd* (*tempus**) die aangeeft dat een handeling* of gebeurtenis op een bepaald ogenblik in de toekomst voltooid zal zijn: *zal hebben gespeeld*.

voltooid verleden tijd/v.v.t. (past perfect tense/pluperfect tense): grammaticale tijd* (*tempus**) die aangeeft dat een handeling* of gebeurtenis vóór een ander feit in het verleden plaatsvond of op een bepaald moment in het verleden voltooid was. Deze wordt gevormd door de verledentijdsvorm van het hulpwerkwoord* *zijn* of *hebben*, gevolgd door het voltooid deelwoord* van het hoofdwerkwoord*: *was gegaan/had gespeeld*.

voltooid verleden toekomstende tijd/v.v.t.t. (past future perfect tense/conditional past perfect): de grammaticale tijd* (*tempus**) die aangeeft dat een handeling* of gebeurtenis op een bepaald ogenblik in het verleden voltooid zou zijn: *zou hebben gespeeld*. Voorbeeld: *Ze zou vorige week honderd zijn geworden*.

voltooide tijd (perfect tense): overkoepelende term voor de voltooid tegenwoordige tijd* en de voltooid verleden tijd*.

voorbepaling (premodifier): element in samenstelling* of woordgroep* voor het woord dat wordt bepaald. Voorbeeld van *bijvoeglijke voorbepaling** (*attributive premodifier**): *een zeer dure auto*. Voorbeeld van *bijwoordelijke voorbepaling** (*adverbial premodifier**): *zeer duur*.

voorlopig lijdend voorwerp (provisional direct object): Wanneer het vooruitloopt op een later in de zin vermeld lv*, functioneert het als *voorlopig lijdend voorwerp**: *Ze accepteerde het dat hij met andere vrouwen uitging*.

voorlopig onderwerp (provisional subject): het onderwerp* dat aan het begin van de zin* staat en verwijst naar het *eigenlijk onderwerp** aan het einde van de (bij)zin; het gaat hierbij doorgaans om *het* of *er*: *het is gemakkelijk om dat te zeggen*; *er staan veel bomen in het park*.

voornaamwoord (vnw) (pronoun): woord* dat naar een persoon, dier, zaak of abstract concept verwijst zonder die/dat met name te noemen; het vnw komt in de plaats van het zn*. Het kan verwijzen naar iets binnen de tekst en iets buiten de tekst; zie *verwijzende functie*. (Zie ook: *aanwijzend voornaamwoord (demonstrative pronoun)*; *betrekkelijk voornaamwoord (relative pronoun)*; *bezittelijk voornaamwoord (possessive pronoun)*; *onbepaald voornaamwoord (indefinite pronoun)*; *persoonlijk voornaamwoord (personal pronoun)*; *uitroepend voornaamwoord (exclamatory pronoun)*; *vragend*

voornaamwoord (*interrogative pronoun*); wederkerend voornaamwoord (*reflexive pronoun*); wederkerig voornaamwoord (*reciprocal pronoun*).

voornaamwoordgroep (noun phase with a pronoun as its head): een woordgroep* bestaande uit een voornaamwoord* als kern*, vergezeld door een of meer bepalingen*: *jij daar*.

voornamelijk bijwoord (pronominal adverb): samengesteld bijwoord* bestaande uit een van de bijwoorden* *er, daar, hier, waar, ergens, nergens* of *overal* en een vz (bw)*; denk aan *eraan, erdoor, daardoor, waarmee*, etc.

voor-PV (finite verb in front position): persoonsvorm* die vooraan in de zin staat, hetzij voor het onderwerp* of – bij inversie* – na het onderwerp. Het antoniem* is *achter-PV**.

vooruitverwijzing (forward reference): zie *terugverwijzing* & *vooruitverwijzing*.

voorvoegsel (prefix): een niet-zelfstandig morfeem* dat aan een woord* wordt toegevoegd zodat er een nieuw woord ontstaat. Voorbeelden: *ge, her, on, pre, pro, ver*.

voorwaardelijke bijzin (conditional (sub)clause): bijzin* waarin een voorwaarde wordt uitgedrukt waaronder een situatie beschreven in de rompzin* kan worden verwezenlijkt en die vaak wordt ingeleid door de onderschikkende voegwoorden* *indien, als, wanneer, tenzij* of *mits*.

voorwaardelijke constructie/zin (conditional construction/sentence): zin* waarin een voorwaardelijke bijzin* voorkomt.

voorwaardelijke wijs (conditional mood): werkwoordsvorm die in sommige talen wordt gebruikt ter aanduiding van (de gevolgen van) een voorwaarde.

voorwerp (object): overkoepelende aanduiding voor lv*, mv* (en andere soorten voorwerp*).

voorwerpszin (object clause): parapluterm* (overkoepelende benaming) voor een lijdend-voorwerpszin* en een meewerkendvoorwerpszin*.

voorzetsel (vz) (preposition): een onverbuigbaar functiewoord* dat de relatie tussen twee taalelementen in de zin aangeeft; het vz kan deel uitmaken van een voorzetselgroep*, vaak bestaande uit een kern* (het vz zelf), gevolgd door een substantiefgroep*. Er bestaan ook *achterzetsels** (*postpositions**).

voorzetselbepaling (preposition phrase used as a modifier/prepositional modifier): een voorzetselgroep* die als bepaling* functioneert in een andere woordgroep*.

voorzetselbijwoord (adverbial particle): bijwoord* dat in vorm en betekenis gelijk is aan of correspondeert met een vz*, zoals *aan, achter, bij, binnen, door, in, op*. Deze kunnen deel uitmaken van een scheidbaar samengesteld werkwoord* (*doorgaan, doorlopen*), deel zijn van het naamw. gez.* of een bw bep.* vormen.

voorzetselconstituent (preposition phrase): samenvattende benaming voor een voorzetsel en een voorzetselgroep*.

voorzetselgroep (preposition phrase): woordgroep* waarin een voorzetsel* als kern* functioneert. Na het vz volgt een nabepaling* in de vorm van een zn of een nominale woordgroep*: *voor mijn vriendin die mij altijd trouw is gebleven*. De voorzetselgroep kan ook worden voorafgegaan door een voorbepaling*: *schuin tegenover de bakker; vlak achter het huis; vooral van Jan had ik dat niet verwacht; vijf kilometer voor Den Haag kreeg ik autopech*.

De voorzetselgroep kan als zinsdeel* functioneren (dan gaat het vrijwel altijd om een bw bep. als zinsdeel) – *ze ontmoetten elkaar in een restaurant* – of als zinsdeelstuk; in dat geval kan deze constituent ook *voorzetselbepaling** worden genoemd. De voorzetselbepaling kan een nabepaling zijn in een naamwoordelijke constituent* met een substantivische kern (*de jas van de man*) of in een bijvoeglijknaamwoordgroep*: *bang voor onweer; verbaasd over zo veel onbegrip*.

voorzetselketen (chain of preposition phrases): een reeks voorzetselbepalingen achter elkaar: *de vrouw van de voorzitter van de stuurgroep in het bedrijf van de boezemvriend van mijn vader*. Lange ketens kunnen meestal beter worden vermeden.

voorzetseluitdrukking (multi-word preposition/complex preposition): een voorzetsel* dat uit meer dan één woord bestaat; in veel gevallen is het beter om voorzetseluitdrukkingen te vervangen door

enkele voorzetsels: *als gevolg van (door); door middel van (door); in de boezem van (in); in het kader van (bij, in, om); in verband met (omdat); met betrekking tot (over); naar aanleiding van (vanwege), onder invloed van (door), ten aanzien van (op, over, tegen, van, voor), uit hoofde van (door).*

voorzetselvoorwerp (VZV) (direct object (after a preposition)/prepositional object): een lv* na een vz* wordt in de Nederlandse grammatica* *voorzetselvoorwerp* genoemd; in het Engels wordt dit meestal *direct object** genoemd: *Wiebranda zocht naar haar hangmat.*

voorzetselvoorwerpszin (clause functioning as direct object (after a preposition)/prepositional object clause): een bijzin* die als *voorzetselvoorwerp** functioneert. *Hij was ervan overtuigd dat hij het zou halen.*

vorm – functie (form – function): Men kan zinsstructuren* ontleden op basis van de *vorm* (dan beantwoordt men de vraag om welke woordsoorten* en woordgroepen* het gaat) en op basis van de *functie* (dan beantwoordt men de vraag om welke zinsdelen* het gaat). Deze twee methoden van ontleden mogen niet door elkaar worden gehaald. Zo kan een *preposition phrase** (vormaanduiding) als *bijwoordelijke bepaling** (functieaanduiding) functioneren.

vowel: het Engelse woord voor *klinker** of *vocaal**. De vowels zijn: *a, e, i, o, u*. De andere klanken zijn *consonants** (*medeklinkers**).

VP: afkorting van *verb phrase*.

vraagteken (question mark): leesteken* – ? – dat aan het einde van een vragende zin* wordt geplaatst.

vragende bijzin (interrogative (sub)clause): bijzin* die met een vragend element begint – d.w.z. een (zelfstandig* of bijvoeglijk*) vragend voornaamwoord*, een vragend bijwoord* of een voornamelijk bijwoord*: *het nieuws wat er die dag zou gebeuren / de vraag wiens auto dat was / de vraag hoe zijn boek heette.* Sommige van deze bijzinnen lijken op betrekkelijke bijzinnen* die worden ingeleid door een (in vorm identiek) betrekkelijk voornaamwoord* of bijwoord*: a. *de stad waar Spiros is opgegroeid, (is een bedevaartsoord geworden)* [=betrekkelijke bijzin]; b. *de vraag waar Spiros is opgegroeid, (bleef onbeantwoord)* [=vragende bijzin].

Soms is er sprake van dubbelzinnigheid* (*ambiguity**): *de vraag waarover we vanavond debatteren, houdt me zeer bezig.* Interpretatie 1: het gespreksthema is bekend en dat thema houdt me zeer bezig; *waarover we vanavond debatteren* = betrekkelijke bijzin en *waarover* is een betrekkelijk bijwoord); interpretatie 2: het gespreksthema is onbekend en de *keuze* voor een bepaald gespreksthema houdt me zeer bezig; *waarover we vanavond debatteren* is nu vragende bijzin en *waarover* een vragend bijwoord.

vragende zin (interrogative clause/sentence): Vragende zinnen kunnen zowel bevestigend* als ontkennend* zijn. Het antoniem* is *mededelende zin* (declaratory clause/sentence*)*.

vreemd woord (loan word/borrowing): synoniem van *leenwoord**.

vrije bepaling (free modifier): bepaling* die op meer dan één positie in een woordgroep kan worden gezet: *genoeg materiaal* of *materiaal genoeg* / *vlug zelfs* of *zelfs vlug*.

vrouwelijk woord (v.) (feminine word): woord van het vrouwelijk woordgeslacht*.

vw (conjunction): afkorting van *voegwoord*.

vz (preposition/prep): afkorting van *voorzetsel**.

Wanderwort (wandering word): een ook in het Engels gebruikelijke Duitse term voor een leenwoord dat in verschillende talen wordt opgenomen; in het Nederlands wordt hiervoor wel de term *zwerfwoord* gebruikt. Moderne zwerfwoorden zijn vaak aan het Engels ontleend: *computer, internet*.

weak form: de ‘gereduceerde’ uitspraak* van de klinker* in functiewoordjes* of hulpwerkwoorden* in een lopende zin wanneer deze niet benadrukt worden; de klinker wordt dan uitgesproken als de sjwa* (*shwa*/schwa/neutral vowel*), ofwel de toonloze *-e-*.

weak verb: de Engelse term voor *zwak werkwoord**.

wederkerend voornaamwoord (reflexive pronoun): voornaamwoord* dat in combinatie met een wederkerend werkwoord* wordt gebruikt en dat naar het onderwerp* verwijst: *ik scheer me / hij waste*

zich. Het Nederlands kent de volgende wederkerende voornaamwoorden: *me/mij/ons*, *je/u/zich* en de vormen met *zelf*: *mezelf/mijzelf*, *onszelf*, *jezelf*, *uzelf*, *zichzelf*.

wederkerend werkwoord (reflexive verb): ww* dat met *zich* of een ander wederkerend vnw* wordt of kan worden gecombineerd. Er zijn ‘verplicht’ en ‘toevallig’ wederkerende werkwoorden. Bij de laatste groep werkwoorden kan het vnw – soms – worden weggelaten of vervangen door een van de vormen op *zelf* en bij de eerste groep niet: *Hij herinnerde zich het voorval* (verplicht, want *zich* kan niet worden weggelaten of worden vervangen door *zichzelf*) – *hij waste zich/zichzelf/de man* (toevallig).

wederkerig voornaamwoord (reciprocal pronoun): aanduiding voor het voornaamwoord* *elkaar*, dat een wederkerige relatie aanduidt tussen twee personen of zaken.

weglatingsstreepje (hyphen): liggend streepje – divisie* – dat wordt gebruikt om aan te geven dat een deel van een woord wordt weggelaten (om herhaling te vermijden): *zijn er nog op- of aanmerkingen?* Niet te verwarren met *weglatingssteken**.

weglatingssteken (1. apostrophe; 2. ellipsis): 1. synoniem van *apostrof**; zie aldaar; 2. synoniem van *ellipsis**. (Niet te verwarren met *weglatingsstreepje**.)

Wellerism: Engelse term voor *apologisch spreekwoord**, *zeispreuk** of *wellerisme*, genoemd naar Sam Weller uit de *Pickwick Papers* van Charles Dickens. Sam Weller speelde vaak met clichés en spreekwoorden bv. door deze letterlijk te nemen of door er een onverwachte wending aan te geven.

wensende wijs (subjunctive mood): wijs* waarbij het werkwoord* een wens uitdrukt; synoniem: *optatief**. Voorbeeld: *moge hij honderd worden!* Vergelijkbaar met de *aanvoegende wijs** of *conjunctief**.

werkwoord (ww) (verb): woord dat een handeling*, gebeurtenis of toestand uitdrukt of helpt uitdrukken en dat gekoppeld is aan het onderwerp* van de zin. Men onderscheidt hoofdwerkwoorden* (*main verbs**) en hulpwerkwoorden* (*auxiliaries**); hoofdwerkwoorden kunnen weer worden onderscheiden in zelfstandige werkwoorden* (*lexical verbs**) en koppelwerkwoorden* (*linking verbs**). (Zie ook: *hoofdwerkwoord (main verb)*; *onregelmatig werkwoord (irregular verb)*; *onscheidbaar (samengesteld) werkwoord (inseparable compound verb)*; *regelmatig werkwoord (regular verb)*; *scheidbaar (samengesteld) werkwoord (separable (compound) verb)*; *sterk werkwoord (strong verb)*; *zelfstandig werkwoord (lexical verb/notional verb)*; *zwak werkwoord (weak verb)*.)

werkwoordelijk deel (van het naamwoordelijk gezegde) (ong. *predicator*, maar de Engelse term is ruimer): zie *naamwoordelijk gezegde**.

werkwoordelijk gezegde (*predicator*; soms: *verbal predicate*): een gezegde* dat uitsluitend uit een of meer werkwoorden* (en soms enkele functiewoordjes*) bestaat. Dit gezegde kan worden verdeeld in de persoonsvorm*, de eventuele werkwoordelijke rest* en de eventuele niet-werkwoordelijke rest (functiewoordjes*).

werkwoordelijke constituent (*verb phrase*): overkoepelende aanduiding voor een werkwoord* en een werkwoordgroep*.

werkwoordelijke functie (*verbal function*): synoniem van *verbale functie** of werkwoordelijke functie.

werkwoordelijke rest (*non-finite verbal forms in a predicator*): de andere werkwoorden* in een gezegde* (met een persoonsvorm*) dan de persoonsvorm.

werkwoordelijke uitdrukking (*verbal phrase*) [niet te verwarren met *verb phrase**!]: een combinatie van een werkwoord* en andere taalelementen die een gemeenschappelijke (doorgaans figuurlijke) betekenis* hebben. De niet-werkwoordelijke delen van de uitdrukking vormen één geheel met het werkwoordelijke deel. Vergelijk: i. *Jan heeft gisteren een bok geschoten*. ii. *Jan heeft gisteren een konijn geschoten*. In zin i. is er sprake van een werkwoordelijke uitdrukking en in zin ii. niet. In zin i. wordt het gezegde* gevormd door *heeft een bok geschoten* en er is geen lv*. In zin ii. wordt het gezegde gevormd door *heeft geschoten* en *een konijn* is hier het lv.

werkwoordgroep (verb phrase): woordgroep* bestaande uit een of meer werkwoorden*, eventueel vergezeld van niet-werkwoordelijke elementen. Het laatste ww in een reeks werkwoorden – altijd een zelfstandig werkwoord* – is de kern* van de werkwoordgroep.

wh-adverb: wh-word* dat als adverb* functioneert: *how, when, whence, where, whereby, wherein, whereupon, why*. Voorbeelden: *When* are you going to New York? / *Where* did you leave my coat? / *This is the town where* Shakespeare was born. / *I've no idea how* it works.

wh-cleft (construction/sentence): synoniem van *pseudo-cleft construction/sentence**.

wh-determiner: een wh-word* (zoals *what, whatever, which, whose*) dat als determiner functioneert: *What nonsense* you're talking, princess! / *Which* film did you see last night? / *litigants whose* income is below a certain limit qualify for legal aid.

wh-interrogative: vragende zin* die begint met een wh-word*; ook *wh-question** genoemd. *Why don't you give an example of a wh-interrogative?* Indien het wh-word als onderwerp* functioneert, heeft de zin de volgende volgorde: wh-word (subject) + *predicator + other sentence elements* (*Who told you that?*); indien het wh-word als iets anders dan het onderwerp functioneert, heeft de zin de volgende volgorde: wh-word+ *finite auxiliary + subject + predicator* (*Why on earth do you want to be a translator?*) Soms staat het wh-word op een andere plaats in de zin: *She asked what?*

wh-pronoun: een voornaamwoord* dat met *wh* begint en dat een *wh-question* of een *indirect question** inleidt. Het gaat om de volgende voornaamwoorden: *what, which, who(m), whose*.

wh-question: vraag* die begint met een van de *wh words** (*interrogative pro-forms**), meestal in de vorm van een *wh-interrogative**.

wh-word: overkoepelende aanduiding voor *pro-forms** die vrijwel allemaal met *wh* beginnen: *what, when, where, which, who(m), whose, why* en *how*. Deze kunnen functioneren als *relative pronouns**, *wh-adverbs**, *wh-determiners** en *wh-pronouns**.

wijs (mood): de relatie tussen het werkwoord* en de werkelijkheid. Men onderscheidt o.a. de volgende wijzen: i. de onbepaalde wijs* of infinitief* (*infinitive**) [*spelen*]; ii. het deelwoord* of participium* (*participle**) [*spelende – gespeeld*]; iii. de aantonende wijs* of indicatief* (*indicative**) [*ik speel*]; iv. de gebiedende wijs* of imperatief* (*imperative**) [*speel!*]; v. de aanvoegende wijs* of conjunctief* (*subjunctive**) [*dat hij spele*]; vi. de voorwaardelijke wijs* of conditionalis* (*conditional**) [*als... zou hij spelen*]; vii. de wensende wijs* of optatief* (*optative**) [*moge hij spelen*]; viii. het verbaal substantief* of gerundium* of supinum* (*gerund**) [*het spelen*]; het verbaal adjectief of gerundivum* (*gerundive*) [*spelend*].

wijzende functie (deictic function/extralinguistic reference function): Met de 'wijzende functie' van aanwijzende voornaamwoorden* of andere verwijzwoorden* wordt bedoeld dat deze woorden worden gebruikt om naar iets 'in de echte wereld' te wijzen (in plaats van de tekst). Dit gebeurt bv. in de spreektaal, eventueel gecombineerd met een gebaar: *Die* man bij de verkeerslichten, is een oom van Spiros. *Daar* is het restaurant waar ik het over had. De aanwijzende voornaamwoorden *deze, dit, die* en *dat* en de bijwoorden* *hier* en *daar* worden alle in deze functie gebruikt. *Deze, dit* en *hier* worden gebruikt om te wijzen naar iets wat dichtbij is en *die, dat* en *daar* worden gebruikt om te wijzen naar iets wat verder weg is. *Deze, dit, die* en *dat* kunnen in deze functie zowel bijvoeglijk* als zelfstandig* gebruikt worden. De *wijzende functie* mag niet worden verward met *verwijzende functie**.

witregel (blank line/line space): lege regel die (o.a.) wordt gebruikt om alinea's* van elkaar te scheiden.

woord (word): kleinste zelfstandig gebruikt taalelement (i.t.t. *gebonden morfeem**), minimaal bestaande uit één vrij morfeem*. Een woord kan worden gesplitst in (vrije en gebonden) morfemen (*morphemes*) en lettergrepen* of syllaben* (*syllables**). (Zie ook: *complex woord (complex word)*; *functiewoord (function word)*; *geleed woord (complex word)*; *grondwoord (root/root word)*; *inhoudswoord (content word)*; *ongeleed woord (simple word)*.)

woordbenoemen (parsing): meer logische term voor *taalkundig ontleden**.

woordenschat (vocabulary): de verzameling woorden die een taal of een persoon rijk is; synoniem van *lexicon** of *vocabulaire**.

– **actieve woordenschat (active vocabulary):** de verzameling woorden die een persoon zelf gebruikt.

– **passieve/receptieve woordenschat (passive vocabulary):** de verzameling woorden die een persoon kent (maar niet zelf gebruikt).

woordgeslacht (gender): Het woordgeslacht (ook *grammaticaal geslacht** of *genus** genoemd) duidt op de verdeling van zelfstandige naamwoorden* in mannelijke*, vrouwelijke* en onzijdige woorden*. Mannelijke en vrouwelijke woorden krijgen het lidwoord* *de* (of de aanwijzende voornaamwoorden* *deze* en *die*) en onzijdige woorden krijgen het lidwoord *het* (of de aanwijzende voornaamwoorden *dit* en *dat*).

woordgroep (phrase): reeks van twee of meer woorden* die zowel syntactisch* als naar betekenis* één geheel vormt. Het criterium is de verplaatsbaarheid van de groep in de zin* (zie ook *verplaatsingsproef**). Elke woordgroep bestaat uit een kern* (*head**) en bepalingen* (*modifiers**) (voorbepalingen* en/of nabepalingen*). De kern kan de gehele woordgroep vervangen zonder dat de structuur van de zin hierdoor verandert.

In de Engelse grammatica wordt de term *phrase** soms ook gebruikt wanneer deze uit slechts één woord bestaat; dat is in de Nederlandse grammatica minder gebruikelijk. De algemene term die de ANS gebruikt, is (*taal*)*constituent** of *taalbouwsel** (*constituent*), bestaande uit enkele woorden of woordgroepen.

woordgroepanalyse (phrase structure analysis/categorical analysis): het ontleden van de (interne) structuur van woordgroepen*.

woordgroepdeel (phrase element): een van de delen waaruit een woordgroep* (*phrase**) bestaat. Zie *phrase element*.

woordgroepniveau (phrase level): term die gebruikt wordt i.t.t. (*deel*)*zinniveau** (*sentence/clause level**); wanneer van een constituent* wordt gezegd dat deze (alleen) op woordgroepniveau wordt gebruikt, dan houdt dat in dat de constituent niet als (zelfstandig) zinsdeel* functioneert (kan functioneren) maar slechts als zinsdeelstuk*, m.a.w. dat de constituent slechts als een onderdeel van een zinsdeel kan functioneren.

woordklasse (part of speech; word class): synoniem van *woordsoort**.

– **gesloten (woord)klasse (closed (word) class):** de klasse van woorden waaraan geen nieuwe woorden kunnen worden toegevoegd; hierbij gaat het om functiewoorden* (*function words**), zoals determinators* (*determiners**), voorzetsels* (*prepositions**), voornaamwoorden* (*pronouns**) en voegwoorden* (*conjunctions**).

– **open (woord)klasse (open (word) class):** de klasse van woorden waaraan nieuwe woorden kunnen worden toegevoegd; hierbij kan men denken aan inhoudswoorden* (*content words**), zoals zelfstandige naamwoorden* (*nouns**), werkwoorden (*verbs**), bijvoeglijke naamwoorden* (*adjectives**) en bijwoorden* (*adverbs**).

woordkundig ontleden (parsing): synoniem van *taalkundig ontleden**.

woordschikking (1. syntax; 2. word order): synoniem van 1. *syntaxis*, of 2. *woordvolgorde*.

woordsoort (part of speech; word class): een van de categorieën waartoe woorden bij het taalkundig ontleden* worden gerekend; men onderscheidt woordsoorten van de *gesloten klasse** en van de *open klasse**.

woordspeling (pun): woordcombinatie met een (bedoeld) komisch effect.

woordvolgorde (word order): de wijze waarop de verschillende elementen in de zin gerangschikt worden. Zie ook *syntaxis*.

word class: synoniem van *part of speech**.

word group: minder gebruikelijke aanduiding voor een *phrase**.

word order: de Engelse term voor *woordvolgorde**.

wrijfklank (fricative): synoniem van *fricatief**.

ww (verb): afkorting van *werkwoord*.

wwhh-vragen (wh-questions): vragen die men kan stellen om de aard van een bw bep.* vast te stellen: Waar? wanneer? Waarmee? Hoe? Hoeveel?

yes/no interrogative: vragende zin* (met inversie* van onderwerp* – hulpwerkwoord*) die men simpelweg met *ja* of *nee* kan beantwoorden.

yes/no question: synoniem van *polar question*; vraag* die men simpel met *ja* of *nee* kan beantwoorden (meestal in de vorm van een *yes/no interrogative* maar ook in de vorm van een *declarative sentence** met stijgende intonatie*). *Questions tags** zijn ook *yes/no questions*.

zeispreuk (wellerism): synoniem van *apologisch spreekwoord**.

zelfnoemfunctie (autonomous use/autonymy): Wanneer een woord* naar zichzelf verwijst, wordt dit woord in de zelfnoemfunctie gebruikt (en dan wordt het vaak tussen aanhalingstekens* geplaatst of gecursiveerd). Wordt ook *zelfverwijzing** genoemd.

zelfstandig gebruik (independent/nominal use/function): synoniem van *nominale functie**.

zelfstandig naamwoord (zn) (noun): een woord* dat een *zelfstandigheid** (entity) aanduidt; daarbij kan het o.m. gaan om een persoon, een zaak of voorwerp, een dier, een toestand, gebeurtenis, handeling of instelling, een plaats(naam) of tijdsaanduiding, of een abstract concept. Zelfstandige naamwoorden kennen een (woord)geslacht* (genus*) – namelijk het gemeen genus* (mannelijk* en/of vrouwelijk*) en het onzijdig* geslacht (het-woorden). (Zie ook: *abstract zn (abstract noun)*; *concreet zn (concrete noun)*; *niet-samengesteld zn (simple noun)*; *ontelbaar zn (uncountable noun/non-count noun)*; *samengesteld zn (compound noun)*; *telbaar zn (countable noun/count noun)*.)

zelfstandignaamwoordgroep (noun phrase (with a noun as its head)): ander woord voor *substantiefgroep**. Woordgroep* (phrase*) waarvan de kern* (head*) wordt gevormd door een zn* (noun*); wanneer de kern wordt gevormd door een telwoord* (numeral*) (*drie van hen/veel van hen*) spreekt men in de Nederlandse grammatica wel van een *telwoordgroep**. Wanneer de kern wordt gevormd door een voornaamwoord* (pronoun), spreekt men van een *voornaamwoordgroep**; alle drie kunnen worden beschouwd als een subspecies van de *nominale woordgroep** (noun phrase*).

zelfstandig werkwoord (non-linking lexical verb; notional verb; verb of full meaning): ww dat zelfstandig* het gezegde* van de zin kan vormen. Geen perfect synoniem van *hoofdwerkwoord** (main verb*), want een hoofdwerkwoord kan ook een koppelwerkwoord* (linking verb*) zijn.

zelfstandige bijzin (nominal (sub)clause/noun clause): synoniem van *nominale bijzin**.

zelfstandige zin (independent sentence/main clause): synoniem van *hoofdzin**.

zelfstandigheid (entity): overkoepelende term voor alles waarnaar een zn* kan verwijzen: (echte/denkbeeldige) mensen, dieren, zaken/dingen, voorwerpen, stoffen, tijdsruimten, alsook abstracta, zoals gevoelens, eigenschappen, gebeurtenissen, handelingen, toestanden.

zelfverwijzing (autonomous use/autonymy): synoniem van *zelfnoemfunctie**.

zero article: Wanneer een noun* niet wordt voorafgegaan door een article* (lidwoord*), spreekt men van zero article. Bij *non-count nouns** en *plural count nouns* used indefinitely* (*I don't drink coffee; I saw horses*) of *used definitely and generically* (*patience is a virtue; he studies literature; horses have legs*) is er in beginsel sprake van zero article.

zero marking: weglating van woorden* of morfemen*; voorbeelden: *zero article**, *zero relative pronoun** en *zero subordinating conjunction**.

zero relative pronoun: Weglating van de betreffende voornaamwoorden* *who*, *that* of *which* is mogelijk wanneer deze de functie van lijdend voorwerp in de bijzin* hebben: *that is the girl (who/that) I asked for dinner.* / *that is the situation (that/which) he feared.*

zero subordinating conjunction: Dit betreft doorgaans het voegwoord* *that*: *He denied (that) he had said that.* Maar ook andere voegwoorden worden soms weggelaten in informele stijl.

zeugma (zeugma): stijlfiguur* waarbij een ww* of bn* wordt verbonden met twee zelfstandige naamwoorden*, terwijl het desbetreffende woord slechts op een van beide zelfstandige naamwoorden slaat, of op het ene zn anders betrokken is dan op het andere, bv.: *Ze bezat een gezond verstand en twee huizen in de Peel.*

zin (sentence): verzameling woorden* die tezamen een mededeling* vormen en die begint met een woord met een hoofdletter* en eindigt met een punt*, een vraagteken* of een uitroepeten*. De zinsbouw* wordt bestudeerd in de zinsleer* of syntaxis*. (Zie ook: *enkelvoudige zin (simple sentence)*; *samengestelde zin (complex sentence)*.)

zinsbouw/zinsconstructie (sentence structure/clause structure): wijze waarop zinsdelen* in de zin worden gegroepeerd.

zinsdeel (sentence element; clause element/constituent of a clause/sentence): een functioneel onderdeel van de zin*, bv.: onderwerp* (*subject**), gezegde* (*predicator**), lv* (*direct object**), mv* (*indirect object**) en bw bep.* als zinsdeel (*adverbial**).

zinsdeelonderdeel (part of sentence/clause element): synoniem van *zinsdeelstuk*.

zinsdeelstuk (part of sentence element/part of clause element): taalbouwsel* dat niet als zinsdeel* (onderwerp*, gezegde*, lv*, etc.) functioneert maar dat een onderdeel is van een zinsdeel. Voorbeeld: in de zin *de hangmat van Wiebranda slaapt lekker* is *de hangmat van Wiebranda* het onderwerp (i.c. een substantiefgroep*) en de voorzetselconstituent* *van Wiebranda* maakt deel uit van dit zinsdeel en is daarmee een *zinsdeelstuk*. Bijvoeglijke bepalingen* zijn altijd een zinsdeelstuk; bijwoordelijk bepalingen* (zoals gedefinieerd in de Nederlandse grammatica*) kunnen zowel zinsdeel als zinsdeelstuk zijn.

zinskern (nucleus of the sentence/clause): zie *kern – satelliet*.

zinsleer (syntax): synoniem van *syntaxis**.

zinsnede (phrase): deel van een (bij)zin* dat een logisch geheel vormt; heeft geen exacte betekenis, kan synoniem zijn aan *woordgroep** maar ook een wat ruimere betekenis hebben.

zinsniveau (sentence/clause level): term die wordt gebruikt i.t.t. *woordgroepe niveau* (phrase level*)*; als van een taalbouwsel* wordt gezegd dat dit op zinsniveau/deelzinsniveau wordt gebruikt, dan houdt dit in dat het taalbouwsel als (zelfstandig) zinsdeel* functioneert/kan functioneren (dus niet enkel als zinsdeelstuk*).

zinsontleding (sentence analysis/functional analysis): synoniem van *redekundig ontleden**.

zinsplaats (clause position/positional field): de positie van woorden*/woordgroepen* (bv. bijwoorden*/bijwoordgroepen*) in de zin*; zie *woordvolgorde*. Men onderscheidt de *eerste zinsplaats** (*voorveld**) (*clause-initial position*/initial position*/front position*/forefield**); het *middenstuk** (*clause-mid position/mid position*/medial position*/middle field**) en de *laatste zinsplaats** (*clause-end position/end position*/post-field**).

zinsritme (sentence rhythm): de accent- en pauzeverhoudingen binnen een zin* of een andere grammaticale eenheid; of een zin goed ‘loopt’, wordt o.a. bepaald door het zinsritme.

zn (noun): afkorting van *zelfstandig naamwoord**.

zwak werkwoord (weak verb): werkwoord* waarvan de verledentijdsvorm (en/of het voltooid deelwoord) gevormd wordt (worden) zonder dat er een klinkerwisseling* optreedt; de meeste zwakke werkwoorden zijn regelmatige werkwoorden* (*regular verbs**).

zwevende bepaling (dangling modifier): Nederlands equivalent van *dangling modifier**.

zwevende bijzin (dangling (sub)clause): de Nederlandse term voor *dangling subclause**, een *foutieve beknopte bijzin**: *Hockeyend zit er momenteel nog maar weinig muziek in de ploeg.*